

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

ERHAN BENER'İN HİKÂYELERİNDE YAPI VE İZLEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra CANSIZ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yavuz Sinan ULU

GAZİANTEP
AĞUSTOS 2023

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İmza:

Adı ve Soyadı: Esra CANSIZ

Öğrenci Numarası: 190530111007

Tezin Savunma Tarihi: 15/09/2023

ÖZET

ERHAN BENER'İN HİKÂYELERİNDE YAPI VE İZLEK

CANSIZ, Esra

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yavuz Sinan ULU

Ağustos-2023, 261 sayfa

Türk Edebiyatı'nda önemli bir yere sahip olan Erhan Bener çok sayıda roman ve hikâye kaleme almıştır. Elli yılı aşan edebiyat hayatına yazdığı ilk öykü olan “Küçük İstasyon” ile başlamış ve son öyküsü olan “Karga” ile sonlandırmıştır. Bu iki öykü arasında daha çok sayıda öykü yazmış ve bunları kitaplaştırmıştır. Bunun yanında başarılı romanlar yazmıştır ve onun romancı yönü hikâyeciliğini gölgelemiştir. Romancı kimliği ile ön plana çıksa da sekiz öykü kitabı ve bir seçkisi bulunan Bener'in öyküleri de romanları kadar başarılıdır. “Erhan Bener'in Hikâyelerinde Yapı ve İzlek” adını taşıyan bu tezde yazarın hikâyeleri metin merkezli bir yaklaşımla ele alınıp tahlil edilmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde Erhan Bener'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Metin tahlilini içeren kısım iki bölümden oluşur. Birinci bölümde Erhan Bener'in hikâyeleri yapı açısından ele alınıp incelenmiştir. İkinci bölümde ise hikâyeler izlek açısından tahlil edilmiştir. Sonuç bölümünde çalışmanın bulguları açıklanmıştır. Çalışmanın amacı hikâyeleri hakkında kapsamlı bir çalışma bulunmayan Erhan Bener'in hikâyelerini Türk edebiyatına kazandırmaktır.

Anahtar Sözcükler: Erhan Bener, tahlil, hikâye

ABSTRACT**STRUCTURE AND THEME IN THE STORIES OF ERHAN BENER**

CANSIZ, Esra

Master Thesis

Department of Turkish Language and Literature

New Turkish Literature Program

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Yavuz Sinan Ulu

August-2023, 261 Number

Erhan Bener, who has an important place in Turkish Literature, has written many novels and stories. He started his literary life of more than fifty years with the first story he wrote, "Little Station", and ended it with his last story, "The Crow". Between these two stories, he wrote many more stories and compiled them into books. In addition, he wrote successful novels, and his novelist side overshadowed his storytelling. Although he stands out as a novelist, Bener's stories, which have eight story books and a selection, are as successful as his novels. In this thesis titled "Structure and Track in Erhan Bener's Stories", the author's stories are discussed and analyzed with a text-centered approach. In the introduction part of the study, information about Erhan Bener's life, art and works is given. The part containing text analysis consists of two parts. In the first chapter, Erhan Bener's stories were discussed and examined in terms of structure. In the second part, the stories were analyzed in terms of theme. In the conclusion section, the findings of the study are explained. The aim of the study is to introduce the stories of Erhan Bener, whose stories do not have a comprehensive study, to Turkish literature.

Keywords: Erhan Bener, analysis, story

ÖN SÖZ

Türk Edebiyatı'nda önemli bir yere sahip olan yazar Erhan Bener, sanat hayatı boyunca çok sayıda roman, hikâye, oyun, anı-deneme ve şiir kaleme almıştır. Romanlarının üstün başarısı onun hikâyeci yönünü gölgelese de aslında en az romanları kadar önemli ve değerli hikâyeler kaleme almıştır. Erhan Bener'in Hikâyelerinde Yapı ve İzlek adını taşıyan bu çalışmada roman ve hikâyeleri ile Türk edebiyatına katkıları bulunan yazarın hayatı sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Yazarın hikâyeci kimliği çerçevesinde hikâyeleri metin merkezli bir yaklaşımla yapı ve izlek olarak iki bölümde tahlil edilmiştir. Araştırmanın konusu 1950 yıllarında eserler veren Erhan Bener'in hayatı, sanatı ve hikâyeleri çerçevesinde oluşur.

Romanlarıyla ve hikâyeleriyle birçok ödüle layık görülmüş Erhan Bener'in romanları hakkında yapılan çalışmaların aksine hikâyeleri hakkında kapsamlı bir çalışma yoktur. Güçlü romancı kimliğinin yanı sıra hikâyeleriyle de önemli bir yazar olan Erhan Bener'in hikâyeleri de romanları kadar başarılıdır. Romancı kimliği ile ön plana çıkan yazarın hikâyelerinin önemini ortaya koymak açısından bu tez önemlidir.

Araştırma boyunca metin merkezli bir yaklaşımla Erhan Bener'in eserlerinin tahlili yapılmıştır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Erhan Bener'in hayatı hakkında bilgi verilmiş, yazarın benimsediği sanat anlayışı açıklanmış ve eserlerinin dökümü yapılmıştır. İkinci bölümde Erhan Bener'in hikâyeleri olay örgüsü, bakış açısı, zaman, mekân ve şahıs kadrosu gibi yapı özellikleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde yazarın hikâyelerinde kullandığı ortak izlekler açıklanmıştır.

Çalışmayı hazırladığım uzun ve zorlu süreç boyunca desteklerini esirgemeyen, her daim yönlendirici ve teşvik edici olan, bana olan desteğini hiçbir zaman unutamayacağım sevgili hocam Doç. Dr. Yavuz Sinan ULU'ya şükranlarımı ve minnetimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca çok kıymetli bilgiler öğrendiğim hocalarım Prof. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZPAY'a teşekkürü borç bilirim. Dostluğuyla her zaman yanımda olan Cansu YASAV'a teşekkür ederim. Son olarak bütün eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini gördüğüm değerli aileme ve sevgili eşime minnettarım.

Esra CANSIZ
Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv

GİRİŞ

Türk Hikâyeciliği ve Erhan Bener.....	1
---------------------------------------	---

I. BÖLÜM

ERHAN BENER'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

1.1. Erhan Bener'in Hayatı.....	5
1.2. Erhan Bener'in Sanatı.....	7
1.3. Erhan Bener'in Eserleri.....	10

II. BÖLÜM

ERHAN BENER'İN HİKAYELERİNDE YAPI

2.1. Aşk-ı Muhabbet Sevda Adlı Eserde Yapı.....	12
2.1.1. Eserin Kimliği.....	12
2.1.2. İsim-İçerik İlişkisi	12
2.1.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	16
2.1.4. Olay Örgüsü.....	17
2.1.5. Zaman.....	29
2.1.5.1. Anlatma Zamanı.....	29
2.1.5.2. Vaka Zamanı.....	30
2.1.5.3. İtibari Zaman.....	33
2.1.6. Mekân.....	36
2.1.6.1. Çevresel Mekân.....	36

2.1.6.2. Algısal Mekân	37
2.1.6.2.1. Kapalı-dar ve labirentleşen mekân.....	38
2.1.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	43
2.1.7. Şahıs Kadrosu.....	45
2.1.7.1. Başkişi.....	45
2.1.7.2. Norm Karakter.....	54
2.1.7.3. Kart Karakter.....	59
2.1.7.4. Fon Karakterler.....	62
2.2. Gece Gelen Ölüm Adlı Eserde Yapı.....	65
2.2.1. Eserin Kimliği.....	65
2.2.2. İsim-İçerik İlişkisi	65
2.2.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	66
2.2.4. Olay Örgüsü.....	66
2.2.5. Zaman	71
2.2.5.1. Vaka Zamanı.....	71
2.2.5.2. İtibari Zaman	71
2.2.6. Mekân	72
2.2.6.1. Çevresel Mekân.....	72
2.2.6.2. Algısal Mekân	73
2.2.6.2.1. Kapalı-dar ve labirentleşen mekân.....	73
2.2.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	75
2.2.7. Şahıs Kadrosu.....	76
2.2.7.1. Başkişi.....	76
2.2.7.2. Norm Karakter.....	78
2.2.7.3. Kart Karakter.....	80
2.2.7.4. Fon Karakterler	81
2.3. Günbatımı Öyküleri Kitabında Yapı.....	81
2.3.1. Eserin Kimliği.....	81
2.3.2. İsim-İçerik İlişkisi.....	81
2.3.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	83
2.3.4. Olay Örgüsü.....	83
2.3.5. Zaman	90
2.3.5.1. Vaka Zamanı.....	90
2.3.5.2. İtibari Zaman.....	92
2.3.6. Mekân	94

2.3.6.1. Çevresel Mekân	94
2.3.6.2. Algısal Mekân.....	95
2.3.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân.....	95
2.3.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	98
2.3.7. Şahıs Kadrosu	101
2.3.7.1. Başkişi.....	101
2.3.7.2. Norm Karakter.....	109
2.3.7.3. Kart Karakter.....	111
2.3.7.4. Fon Karakterler.....	113
2.4. Denizaşırı Öyküler Kitabında Yapı.....	114
2.4.1. Eserin Kimliği.....	114
2.4.2. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	115
2.4.3. Olay Örgüsü.....	115
2.4.4. Zaman.....	119
2.4.4.1. Vaka Zamanı.....	119
2.4.4.2. İtibari Zaman.....	120
2.4.5 Mekân.....	122
2.4.5.1. Çevresel Mekân.....	122
2.4.5.2. Algısal Mekân.....	122
2.4.5.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân.....	122
2.4.5.2.2. Açık-geniş mekân.....	126
2.4.6. Şahıs Kadrosu.....	129
2.4.6.1. Başkişi.....	129
2.4.6.2. Norm Karakter.....	132
2.4.6.3. Kart Karakter.....	134
2.4.6.4. Fon Karakter.....	137
2.5. Yaralı Aşklar Kitabında Yapı.....	137
2.5.1. Eserin Kimliği.....	137
2.5.2. İsim-İçerik İlişkisi.....	137
2.5.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	139
2.5.4. Olay Örgüsü	140
2.5.5. Zaman	146
2.5.5.1. Anlatma Zamanı.....	146
2.5.5.2. Vaka Zamanı.....	146
2.5.5.3. İtibari Zaman	148

2.5.6. Mekân.....	150
2.5.6.1. Çevresel Mekân.....	150
2.5.6.2. Algısal Mekân.....	150
2.5.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân.....	150
2.5.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	153
2.5.7. Şahıs Kadrosu	156
2.5.7.1. Başkişi.....	156
2.5.7.2. Norm Karakter.....	161
2.5.7.3. Kart Karakter.....	164
2.5.7.4. Fon Karakter.....	165
2.6. Aşk Nereye Kadar Adlı Eserde Yapı.....	166
2.6.1. Eserin Kimliği.....	166
2.6.2. İsim-İçerik İlişkisi.....	166
2.6.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	168
2.6.4. Olay Örgüsü.....	169
2.6.5. Zaman.....	176
2.6.5.1. Vaka Zamanı.....	176
2.6.5.2. İtibari Zaman.....	179
2.6.6. Mekân.....	181
2.6.6.1. Çevresel Mekân.....	181
2.6.6.2. Algısal Mekân.....	182
2.6.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân.....	182
2.6.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	185
2.6.7. Şahıs Kadrosu.....	188
2.6.7.1. Başkişi.....	188
2.6.7.2. Norm Karakter.....	194
2.6.7.3. Kart Karakter.....	197
2.6.7.4. Fon Karakter.....	199
2.7. Yaşam Bir Düş Kitabında Yapı.....	200
2.7.1. Eserin Kimliği.....	200
2.7.2. İsim-İçerik İlişkisi.....	200
2.7.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	202
2.7.4. Olay Örgüsü.....	202
2.7.5. Zaman.....	209
2.7.5.1. Vaka Zamanı.....	209

2.7.5.2. İtibari Zaman.....	210
2.7.6. Mekân.....	211
2.7.6.1. Çevresel Mekân.....	211
2.7.6.2. Algısal Mekân.....	212
2.7.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân.....	212
2.7.6.2.2. Açık-geniş mekân.....	214
2.7.7. Şahıs Kadrosu.....	216
2.7.7.1. Başkişi.....	216
2.7.7.2. Norm Karakter.....	219
2.7.7.3. Kart Karakter.....	221
2.7.7.4. Fon Karakter.....	222
2.8. Türküsünü Arayan Adam Adlı Eserde Yapı.....	222
2.8.1. Eserin Kimliği.....	222
2.8.2. İsim-İçerik İlişkisi.....	223
2.8.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	224
2.8.4. Olay Örgüsü.....	224
2.8.5. Zaman.....	231
2.8.6. Mekân.....	232
2.8.7. Şahıs Kadrosu.....	233
2.8.7.1. Başkişi.....	233
2.8.7.2. Norm Karakter.....	236
2.8.7.3. Kart Karakter.....	237

III. BÖLÜM

ERHAN BENER'İN HİKAYELERİNDE İZLEK

3.1. Aşk ve Cinsellik.....	238
3.2. Müzik.....	243
3.3. Ölüm.....	245
3.4. Birey-Toplum İlişkisi.....	247
3.5. Gerçek/Düş-Fantastik.....	249
SONUÇ.....	254
KAYNAKÇA.....	258
ÖZGEÇMİŞ.....	261

GİRİŞ

Türk Hikâyeciliği ve Erhan Bener

Edebiyat; duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla yazıya aktarılmasıdır ve içinde çeşitli türleri barındıran bir sanat dalıdır. Hikâye de anlatma esasına bağlı edebi türlerden bir tanesidir. İsmail Çetişli hikâye için *“insanın merak duygusunun var ettiği ve sonu kimi zaman hoşça vakit geçirmeye, kimi zamanda mutlak gerçek’e çıkan sorular yumağına, olayların estetik kurgusu ve anlatımıyla cevap bulma/verme gayretinin ürünü olan edebî türdür (Çetişli, 2014, s.24)”* tanımını yapar. Hikâye, yapı olarak romandan daha kısa ve küçük boyutlu olması sebebiyle yazarlar tarafından çok tercih edilmiştir. Daha önce yaşanmış ve yaşanabilme olasılığı olan olayların belirli bir anlatıcı tarafından zaman, mekân gibi yapı unsurları dikkate alınarak oluşturulmuş bir metindir. Mehmet Kaplan Hikâye Tahlilleri adlı eserinin önsözünde hikâye ile ilgili şunları söyler: *“Hikâye anlaşılması son derece güç olan hayatın ve insanın içine adeta bir pencere açar. Günlük hayatta biz hayatı ve insanı dıştan görürüz ve pek azını biliriz. Hikâyeci bu dış görünüşün arkasındaki gerçekleri keşfeder. Güzel hikâyelerin hemen hepsinde bilinmeyen bir gerçeğin ifşası vardır. Güzellik bir nevi ayna, dürbün veya her şeyin en iyi şekilde ortaya konulduğu bir nevi vitrin vazifesini görür”* (Kaplan,2011, s.11).

Türk edebiyatında hikâye türü zengin bir anlatı geleneğine sahip olan en eski türlerden biridir. Türk hikâyesinin başlangıç noktasını Tanzimat Edebiyatında yazılan Batılı tarzda öykülerden ziyade Türk halk hikâyesi ve Dede Korkut hikâyelerine götürenler vardır. Türk hikâyesi sözlü ve yazılı kaynaklarla beslenerek ve yıllar içinde değişime uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Selim İleri, Aziz Efendi'nin 1796/97'de yazdığı Muhayyelat' ın, eski hikâyeciliğimizin özelliklerini az çok içerdiğini belirtir. (İleri, 1975, s.2) Ahmet Mithat Efendi ve Emin Nihat Tanzimat sonrasında öykü türünde eserler vermiştir fakat bunlar eski öykü geleneğinin izlerini taşımaktadır.

Samipaşazâde Sezai ise “Küçük Şeyler” ile yeni bir öykü anlayışının ilk örneklerini vermiştir. Batılı anlamda ilk eserler ise Halit Ziya Uşaklıgil’e aittir.

Erhan Bener edebiyat hayatında 1950 kuşağı sanatçıları içerisinde yer almaktadır. 1950’li yıllar Türkiye’de toplumsal, siyasal ve sosyal değişimin yaşandığı yıllardır. Batılılaşma hareketinin de etkisiyle edebiyatçılar da bir yenileşme ve değişim sürecine girmişlerdir. Türk edebiyatında Tanzimat döneminden sonra 1950’lere kadar olan süreçte ana temayı belirleyen büyük ölçüde Batılılaşma hareketi olmuştur. 1950 sonrasındaki süreçte ise şiirde meydana gelen İkinci Yeni akımına paralel olarak varoluşçuluk ve gerçeküstücülük akımları ön plana çıkmıştır. 1950 yıllarında Türk öykücülüğünde varoluşçuluk akımının izleri görülmeye başlanmıştır. 1950 kuşağı öykü yazarları öyküde farklı anlatım biçimlerini denemişlerdir. 1950’li yılların başında öykü alanında Sait Faik, Orhan Kemal ve Sabahattin Ali’nin öykü anlayışları egemen olmuştur. Diğer yandan da köy edebiyatı hızla gelişme göstermektedir. Birçok kaynakta 1950 ‘li yıllar öykünün altın çağı olarak nitelendirilmektedir. Bu zaman diliminde eser veren sanatçılar sanatta bir yenileşmeye ve dönüşüme gitse de büyük ölçüde Orhan Kemal ve Sait Faik’ten etkilenmişlerdir. Sait Faik’in “Alemdağ’da Var Bir Yılan” adlı eseri düş ve gerçeğin harmanlandığı ve fantastik öğelerin ön plana çıktığı bir eser olmuştur. Bu açıdan Erhan Bener ile benzerlik göstermektedir. Özellikle son dönem hikâye kitaplarında düş-gerçek çatışmasından ve fantastik öğelerden beslenen Bener’de dönemin öykücülerinden bu anlamda etkilenmiştir.

1950’li yıllarda Türkiye’de meydana gelen siyasal ve sosyal gelişmeler edebiyatçılar tarafından eserlere konu olarak yansımıştır. 1950 kuşağı yazarlarından olan Erhan Bener de bu dönemde meydana gelen siyasal ve sosyal değişimleri öykülerinde yansıtmıştır. Özellikle 1950 ‘li yıllarda siyasal anlamda meydana gelen değişiklikler ve baskılar onun kimi öykülerinin temel konusu olmuştur. Özellikle “Sürgünde” adlı hikâyesi 12 Eylül sürecini yaşayan bir baba-kız ekseninde dönemin baskıcı yönetiminin aile hayatında ve toplum düzeyinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu gözler önüne serer. Bunun dışında “Mavi Kurdeleli Kedi”, “Civcivler” , “Kahve Molası” ve “Kapıcı Haydar” hikâyeleri de 1950’li yıllardaki siyasi ortamın hikâyelere yansımaları örnekler niteliktedir.

Erhan Bener edebiyat hayatına öykü ile başlamıştır. İlk öyküsü olan “Küçük İstasyon” önce 1945 yılında Kayseri Halkevi dergisi Erciyes’te, daha sonra 1948 yılında Yunus Nadi Öykü Ödülü çerçevesinde Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmıştır. Erhan Bener öykülerini ilk defa bir kitap olarak 1992’de yayınlamıştır.

İlk kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda* ile Yunus Nadi Öykü Ödülünü almıştır. Kitabın ilk öyküsü olan “Alabalık” ile de Haldun Taner Öykü Ödülünü alır.

Erhan Bener edebiyat hayatında romancı kimliği ile ön plana çıkan bir yazardır. Romanlarının başarısı onun diğer eserlerinin gölgede kalmasına neden olmuştur. Fakat Erhan Bener edebiyat hayatına ilk öyküsü olan “Küçük İstasyon”la başlayıp ölümünden önce bir hastanede odasında yazdığı son öyküsü olan “Karga” ile sonlandırmıştır. Bener’in bu arada yazdığı sekiz öykü kitabı ve bir seçkisi vardır. Son hikâyesi “Karga” oğlu Yiğit Bener tarafından yazıya aktarılır.

Erhan Bener ilk öykü kitabını 1992’de yayımlamasını şu şekilde açıklar :

“Açıkçası, o ilk öykü kitabım yayımlanuncaya değin, bir kitap oluşturacak kadar öykümün olduğunu bilmiyordum. Arşivimi karıştırmamıştım. O sıralarda, Yalnızlar’ın yeni bir baskısını yapan ve Sisli Yaz’ı yayımlayan Kaynak Yayınları’yla, telif haklarımı ödemedikleri için ihtilafa düşmüştüm. Bilgi Yayınevi’nin redaktörlüğünü yapan Sevgi Özel, kitaplarımı Bilgi’de yayımlamam için beni ikna etti. Yalnız başlangıç için benden yeni bir kitap istiyordu. Henüz üzerinde çalıştığım romanı (Anafor) tamamlamam için vakit vardı. Bir de baktım ki, değil bir kitap, çeşitli dergilerde, birçok kitaplık öyküm yayımlanmış o güne kadar. Dahası üç beş kitaplık, henüz hiç yayımlanmamış, tamamlanmamış, kitaplara girmemiş öyküm de var. Onlardan bir kitap oluşturdum, Sevgi Özel’e verdim. Dolayısıyla, "geç yayımlanış" bir rastlantıdan ibaret” (Andaç, 2004, s. 125).

Erhan Bener öyküyü de en az roman kadar önemli bir tür olarak görür ve ikisinin birbirinden ayrı türler olduğunu ve birbirlerinin alternatifi olamayacağını söyler. *“Kendi hesabıma, "Dur hele bir soluklanayım" diye öykü yazmış değilim. Yani öykü de, roman gibi oluşur bende. Benim için öykü ne romandan sonra, ne ondan önce gelir. Romanı roman olarak, öyküyü öykü olarak düşünürüm” (Andaç, 2004, s. 125).*

“... Her iki türün kendine özgü yapıları, çıkış ve varış noktaları var. Birbirlerinin alternatifi değiller bence” (Andaç, 2004, s.126)

Bener, öykünün roman için bir basamak olarak görüldüğü, bir yazarın sadece bir türle özdeşleştirildiği değerlendirme kalıplarına karşıdır. Romanla öyküyü yazılış amacı, konu kapsamı ve tekniği açısından ayıran yazar, romanın bir bütünü kapsamlı olarak yaratmak, öykününse bu bütünde derinleşmek olduğu düşüncesindedir. Öykü yazarken kendini romandan farklı olarak anlık heves ve sezgilere bıraktığını söyleyen yazar, anlık duygulardan hareket ettiğini ve kurgusallığı düşünmediğini belirtmektedir (Özçelebi, 2010, s.158)

Erhan Bener öykü kitaplarını yazarken onları ortak bir izlek etrafında toplamıştır. İlk kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Seveda* da aşk konusu işlenmiştir. Kitap ismini de içindeki bir öyküden almıştır. *Gece Gelen Ölüm* kitabında ise ağırlıklı olarak ölüm konusu işlenir. Yazar, meslek hayatında karşılaştığı yerleri ve tanıdığı insanları *Günbatımı Öyküleri*'nde anlatmıştır ve hikâyelerin adları da bu insanların ismini taşır. *Denizaşırı Öyküler*' de mekân genellikle yurtdışıdır ve Paris, Viyana gibi şehirler ön plana çıkmaktadır. *Yaralı Aşklar* kitabı adından da anlaşılacağı gibi ağırlı olarak aşk izleğini ön plana çıkarır. Yarım kalan ya da başlamadan biten aşklar bu hikâyelerin ana temasını oluşturur. *Aşk Nereye Kadar* kitabında ise konu bütünlüğü olmamakla birlikte yine aşk, ölüm, birey-toplum çatışması gibi konular işlenmiştir.

Bener'in son iki kitabı *Yaşam Bir Düş* ve *Türküsünü Arayan Adam*'da diğer eserlerinden farklı olarak fantastik kurgu ve düş/gerçek çatışması göze çarpar. Bener ölümünden önce yazdığı bu iki eserde hastalığının da etkisiyle ölüm izleğini ön plana çıkarmıştır.

I. BÖLÜM

1.1. Erhan Bener'in Hayatı

Erhan Bener, 19 Nisan 1929'da babası Kıbrıs Türk Lisesi'nde öğretmenlik yaptığı sıralarda Lefkoşa'da doğmuştur. Babası fen doktoru Mustafa Raşit Bener, annesi Mediha Bener'dir.

Türkiye'nin ilk fen doktorlarından birisi olan babası Mustafa Raşit Bener, 1890 yıllarında babasının malmüdürü olarak görev yaptığı Seydişehir'de doğmuştur. Babaannesi Azize Hanım ise bir Çerkez kızıdır. Babası ilköğrenimini Seydişehir'de yapmış, daha sonra babası onu "İptidâi" okuluna göndermiştir. Orta öğretimini de yine babasının görevi dolayısıyla bulundukları Halep'in Mümbiç ilçesinde tamamlamıştır. Halep Mevlevi dergâhında kalmış ve üç yıl boyunca Mevlevî dedeleriyle iç içe yaşamış, burada Arapça ve Farsça öğrenmiştir.

Mustafa Raşit Bener, 1907 yılında İstanbul'a gelerek tıp okumak istese de ilk derste gördükleri karşısında tıbbiyeyi bırakıp fen lisesine yazılmıştır. Fen fakültesini bitirdikten sonra doktora çalışmalarına başlamıştır ve bu arada Kadınlar Dünyası dergisinde "Sâni" takma adıyla yazılar yazmıştır. Ümid-i Afel adında bir romanı ve Bir Dinsizin Düşünceleri adlı bir kitabı vardır. Yazdığı kitap dinsizlik propagandası yaptığı gerekçesiyle toplatılınca tutuklanmıştır ve öğretmenlik görevini de yapamamıştır. O sıralarda ortaya çıkan I. Dünya Savaşı'na katılmış ve dört yıl Çanakkale'de kalmıştır. Daha sonra Ankara'ya oradan da Amasya'ya giderek maarif müdürlüğü yapmıştır. Merzifon'da tanıştığı Mediha Hanım ile evlenmiştir.

Mediha Hanım'ın ailesi Merzifon'un tanınmış ailelerindendir. Dedesi Kadı Said Efendi Merzifon'un ağalarındandır. Mediha Hanım, Fransız Sörler Okulu'na gitmiştir ve çok iyi Fransızca bilmektedir. Batı kültürünü iyi bilen ve piyano çalan aydın bir kadındır.

Raşit Bener ve Mediha Hanım'ın evliliklerinden sonra Raşit Bener tekrar askere alınmıştır ve 1922 yılında Vüs'at Orhan Bener dünyaya gelmiştir. Terhis olduktan sonra önce Tekirdağ'a sonra da Kıbrıs'a atanan Raşit Bener 15 Ocak 1965 yılında kanserden ölmüştür.

Erhan Bener ilkokul ve ortaokul hayatını babasının farklı şehirlere atanması dolayısıyla farklı yerlerde tamamlamıştır. İlkokul hayatına Bursa'dan başlamıştır. Yazar o yılları şu şekilde anlatır: *“Okuma yazma öğrenmeye Bursa’da başladım. Ağabeyim beceremediğim zaman kızar, ‘Bu çocuk okuyamayacak!’ diye söylenirdi. (...) Annem masal anlatmasını pek bilmez, beceremezdi; onun yerine, eski Türkçe ya da Fransızca kitaplardan öyküler, romanlar okurdu bana. Monte Kristo, Üç Silahşörler, Emekçi Kadın gibi serüven romanları, bu arada günlerce Sefiller’ i okuduğumu da anımsıyorum. Ayrıca gazetelerde o günlerde roman tefrika ederlerdi. Onlar da beni özendirirdi; ne oldu, ne bitti diye merak eder, düşler kurardım”* (Andaç, 2004, s.31). Daha sonra babasının Sivas Lisesi'ne atanmasıyla ilkokul birinci ve ikinci sınıfları, Sivas'ta Merkez İlkokulu'nda okumuştur. Bener, Sivas'ı yazarlık serüveninin başlangıcı olarak görür. İlkokul 4. Ve 5. sınıfları ve ortaokul 1. sınıfı Bolu'da okumuştur. Burada birinci sınıfın bitiminde ağır bir mafsal romatizması geçirerek bir süre İstanbul'da tedavi görmüştür. Doktorların ılıman iklim önermesi üzerine Dikili'ye abisinin yanına gitmiştir. Lise öğrenimine Balıkesir Lisesi'nde başlayıp Kayseri Lisesi'nde devam etmiştir. 1950 yılında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü'nden mezun olmuştur. Mezuniyetinden sonra İstanbul'da müfettiş yardımcısı olarak görev yapar. 1951 yılında maliye müfettiş muavini olarak İstanbul'a gidişinin on beşinci gününde tutuklanır. Üç ay sonra aklanarak Ankara'da Defterdarlık kontrol memurluğuna, kısa bir süre sonra da hesap uzmanı yardımcısı görevine atanır. Üç yıl boyunca yaptığı bu görevi dolayısıyla Adana, İzmir, Kayseri gibi farklı Anadolu şehirlerini gezme fırsatı bulmuştur. Daha sonra Maliye Bakanlığı tarafından Belçika'da staj yapmaya gönderilir. Ülkeye döndükten sonra meslek hayatına Ankara'da Hazine Genel Müdür Yardımcısı daha sonra Kambiyo Genel Müdür Yardımcısı olarak devam eder. Erhan Bener, 1963 yılında Paris Büyükelçiliği Maliye Müşavirliği görevine atanarak Fransa'ya gider. 1966'da tekrar Türkiye'ye dönerek üç yıl boyunca Maliye Bakanlığı Hazine Müşavirliği ve Kambiyo Kontrol Dairesi Başkanlığı görevlerinde bulunan yazar, 1969'da Türkiye Daimi Temsilcisi Yardımcılığı göreviyle yine Paris'e gider. 1973'te Türkiye'ye, bakanlık danışmanı ve Emekliği Sandığı Genel Müdürlüğü görevlerinde bulunan Bener, 1975 yılında emekli

olur. 8 Aralık 2007’de Ankara’da kaldırıldığı hastanede hayatını kaybeder. 1957 yılında Neşecan Otyam ile evlenmiştir. Bu evlilikten matematik öğretmeni Yaprak Bener ve öykücü, romancı, çevirmen Yiğit Bener olmak üzere iki çocuğu vardır.

1.2. Erhan Bener’in Sanatı

Erhan Bener kültürlü ve donanımlı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir ve onun sanat hayatında ailesinin rolü büyüktür. Annesi Mediha Hanım Fransızca’yı çok iyi bilen donanımlı bir kadındır. Bener’in sanatçı kişiliğinin oluşmasında ilk olarak annesinin rolü büyüktür. Annesinin ona küçükken okuduğu Monte Kristo Kontu, Üç Silahşörler gibi eserler edebî yönünün gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Babası Raşit Bener ise Arapça ve Farsça’yı çok iyi bilen geniş bir kültüre sahip bir adamdır. Amcası Cemil Sena Ogun bir felsefecidir. Bener’in sanatçı kişiliğinin gelişmesinde önemli bir katkısı olan diğer bir kişi de abisi Vüs’at Orhan Bener’dir. Bener abisinin kendisi üzerindeki etkisini şu şekilde anlatır: *“Çocukluğum boyunca ağabeyim benim için bir idoldü. İlkokul öncesinden annemle birlikte bana okuma yazmayı o öğretmişti. Okuma sevgisini özellikle onlardan aldım. Ağabeyim askerî lisede, daha sonra da Harbiye’de okuduğu için (savaş yılları), yılda ancak bir-iki kez, kısa sürelerle görebilirdim onu. Hep özlemine çekerdim. Daha sonra, onun Bergama ve Edremit’te subay olarak bulunduğu yıllarda, ağabey kardeş ilişkimiz yavaş yavaş düşünsel boyutlara ulaştı. Toplumcu düşünceye yaklaşımımı o ve arkadaşlarının yol göstericiliğine borçluyum. İlk romanlarımın en acımasız eleştirmeni o oldu. Onun ‘Yaşamamız’ başlıklı öyküleriyle başlayan yeni edebiyat anlayışı ile benim anlayışım farklılaşmaya başladıktan sonra, daha çok, dostluk ilişkimizle sürdü yakınlığımız diyebilirim”* (Andaç, 2004, s.12).

Erhan Bener Sivas’taki günlerini yazarlık serüveninin başlangıcı olarak görür. Burada *Çocuk Sesi*, *Afacan* gibi dergilerle tanışmıştır. *“Yazarlığa somut olarak ilk heveslenişim ağabeyimin Bursa’dan Sivas’a izinli olarak gelişinde bana armağan olarak getirdiği küçük bir matbaa oyuncağıyla başladı diyebilirim”* (Andaç, 2004, s.32) Sivas’a maarif müfettişi olarak gelen ve konukları olan Reşat Nuri Güntekin de çıkardığı dergilere bakıp onu yüreklendirmiş ve yazarlık hevesini etkilemiştir. Bergama Ortaokulu’na giderken Fransızca öğretmeni ona dergiler vermiştir ve bir süre onun etkisinde kalmıştır. Lise yıllarında da okumaya olan ilgisi devam etmiştir. *“Çok yoğun bir şekilde okumaya koyuldum. Bütün harçlığımı kitaba veriyordum. Derme*

çatma küçük bir kitaplığım oluşmuştu. Onları kâh sırtları görünecek şekilde, kâh yan yana dizer, büyük bir zevkle seyrederdim. Ahmet Halit, Remzi, Hilmi, Varlık Kitabevlerinin, daha çok da çeviri kitaplarının, Millî Eğitim Bakanlığı klasiklerinin hemen hepsini alıp okudum diyebilirim” (Andaç, 2004, s. 42). Yazarın Orhan Veli, Sait Faik ve Orhan Kemal’le tanışması da yine lise yıllarına denk gelmektedir. Yine bu yıllarda şiirle de tanışmış ve aruz vezniyle şiirler yazmıştır. İlk şiirleri Kayseri Halkevi dergisi Erciyes’te yayımlanmıştır. Daha sonra ilk öyküsü olan “Küçük İstasyon” da 1948 yılında, Cumhuriyet gazetesinin Yunus Nadi yarışmasında ilk otuz öykü arasına girerek yayımlanmıştır. İlk şiir kitabı ise o daha lisedeyken babası Raşit Bener tarafından yayımlanır.

Çocukluk yıllarından itibaren edebiyata ilgisi olan Erhan Bener Fransız, Rus ve Alman edebiyatından yazarları okumuştur. Meslek hayatı onun edebi eserleri üzerinde önemli bir rol oynamıştır. Bir dönem yazdığı hikâyelerde meslek hayatında gezip gördüğü yerlerin ve tanıştığı insanların izleri vardır.

Yayınlanan ilk romanı *Acemiler* (1953) dir. Onu *Yalnızlar*, *Loş Ayna*, *Kedi ve Ölüm*, *Baharla Gelen* romanları izlemiştir. Feridun Andaç Bener’in romancılığını üç döneme ayırmıştır:

“Romancılığınızda belirgin üç dönem var: 1. 1952-1966, 2. 1980-1988, 3. 1990-1999. İlkinde bireyin iç dünyası, açmazları, daha çok kendisi ve ilişkileri ön plandadır. İkincisinde, romanlarınızdaki psikolojik öge toplumsal değişimin yansılarıyla iç içe işlenerek öne çıkar. Bireyin konumu, ilişkilerindeki açmazlar sorgulanırken, toplumsal çalkantının izleri yansılar dile getirilir... Son dönemde, iyiden iyiye, birey-toplum çatışması, değişim ve çözülmenin yansıdığı hayatlar, romancılığınızın nirengi noktasını oluşturdu. Ama psikolojik öge hep süregeldi. Giderek de daha farklı bir boyut aldığını (özellikle Köleler ve Tutkular’da) gözliyoruz. (Andaç, 2004, s.80)

Erhan Bener’in daha çok romancı kimliği ile ön plana çıkması onun öykücü yönünü gölgelemiştir. Oysa Erhan Bener, edebiyat hayatına öykü ile başlamış, öyküyle sonlandırmıştır. Sekiz öykü kitabı ve bir seçkisi bulunan Erhan Bener’in ilk öyküsü “Küçük İstasyon” dur. Önce 1945 yılında Kayseri Halkevi dergisi Erciyes’te, daha sonra 1948 yılında Yunus Nadi Öykü Ödülü çerçevesinde Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmıştır. Erhan Bener, yazarlığının başlangıcından itibaren zaman zaman çeşitli dergilerde öyküler yayımlatmasına rağmen uzun yıllar bu öyküleri kitaplaştırmamıştır. Bener, öykülerini ilk olarak ilk olarak 1992 yılında kitaplaştırmıştır. “Aşk-ı Muhabbet

Sevda” adlı bu kitabıyla, aynı yıl hem Yunus Nadi Öykü Ödülünü hem de kitapta yer alan “Alabalık” adlı öyküsüyle Haldun Taner Öykü Ödülünü almıştır. Daha sonraki yıllarda çıkardığı öykü kitaplarıyla çok sayıda ödül almıştır.

Erhan Bener, bütün eserlerinde kültürlü, meslek sahibi insanları, çevrelerindekiyle kuramadıkları ilişkiler, geçmişle ilgili şüpheler, gizli ilişkilerin kararttığı korkularıyla anlatmıştır. Eserlerde geri dönüşler, hatıralarla yaşanan anın açıklanması bir anlatım tekniği oluşturmaktadır. (Enginün, 2014, s.386)

Erhan Bener hikâye kitaplarını ortak izlekler etrafında toplamıştır. Aşk, cinsellik, ölüm, müzik, birey ve toplum ilişkisi onun hikâyelerini oluşturan ana temalardır. “Aşk-ı Muhabbet Sevda” adlı ilk öykü kitabı aşk izleğinin yoğun olarak işlendiği bir kitaptır. “Gece Gelen Ölüm” de ölüm izleği, “Denizaşırı Öyküler” ve “Günbatımı Öyküleri” ise onun yurt içinde ve dışında gezdiği yerlerden ve gözlemlerinden oluşan kitaplardır. “Aşk Nereye Kadar” ve “Yaralı Aşklar” ise yine aşk ve toplumsal konuların ön plana çıktığı eserleridir. Erhan Bener son iki öykü kitabını yazarken belirgin olarak değişikliğe gitmiş ve öykülerinde düş/gerçek çatışması ve fantastik unsurlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Fantastik türünü belirgin olarak gördüğümüz “Türküsünü Arayan Adam” adlı son kitabında hastalığının da etkisiyle ölüm izleği ön plana çıkmıştır.

Erhan Bener eserleriyle çok sayıda ödül almıştır:

- Kedi ve Ölüm romanı ile Fransız-Türk Kültür Cemiyeti Büyük Roman Ödülü (1962)
- Hızır Doktor oyunu ile Muhsin Ertuğrul Tiyatro Yapıtı Ödülü (1979)
- Aşk-ı Muhabbet Sevda Öyküsü ile Yunus Nadi Öykü Ödülü (1992)
- Alabalık öyküsü ile Haldun Taner Öykü Ödülü (1992)
- Günbatımı Öyküleri adlı öykü kitabı ile Dil Derneği Ömer Asım Aksoy Öykü Ödülü (1996)
- Hızır Kız romanı ile Yunus Nadi Roman Ödülü (1996)
- Bütün eserleri için Edebiyatçılar Derneği Altın Madalya Onur Ödülü (1999)
- Bütün eserleri için Fransız Hükümeti Sanat ve Edebiyat Üstâdı Nişanı (2000)
- İlişkiler romanı ile Orhan Kemal Roman Ödülü (2003)
- Bütün eserleri için Dünya Kardeşlik Mevlânâ Vakfı Ödülü (2003)
- Bütün eserleri için Düşler ve Öyküler Dergisi Onur Ödülü (2004)

1.3. Erhan Bener'in Eserleri

Romanları:

1. Acemiler (1953)
2. Yalnızlar (1956, ilk yayımlanışındaki adı: Gordium)
3. Loş Ayna (1961)
4. Ara Kapı (1961)
5. Kedi ve Ölüm (1961)
6. Baharla Gelen (1966'da Paris'te Fransızca basıldı, Türkçe ilk basım 1969)
7. Elifin Öyküsü (1980)
8. Macellos da Vinci'nin Serüvenleri (1981)
9. Oyuncu (1981)
10. Böcek (1982)
11. Ölü Bir Deniz (1983)
12. Sisli Yaz (1984)
13. Ortadakiler (1988)
14. Tekilleşme (1990)
15. Bir Büyük Bürokratın Romanı (1991)
16. Anafor (1993)
17. Hınzır Kız (1995)
18. Dönüşler (1997)
19. Köleler ve Tutkular (1999)
20. Işığın Gölgesi (2001)
21. İlişkiler (2002)
22. Sıradışı Bir Kadının Otobiyografisi (2004)
23. Macelos Da Vinci-Asya Seferi (2006)
24. Macellos Da Vinci-Çıldır Tan Yağmurları (2006)

25. Eski Dostlar (ölümünden sonra yayınlandı, 2008)

26. Loş Ayna/Alâimi Semâ Burcu (ölümünden sonra yayınlandı, 2022)

Hikâyeleri:

1. Aşk-ı Muhabbet Sevda (1992)
2. Gece Gelen Ölüm (1993)
3. Günbatımı Öyküleri (1995)
4. Denizaşırı Öyküler (1996)
5. Yaralı Aşklar (1998)
6. Bir Demet Mimoza (2003)
7. Aşk Nereye Kadar (2003)
8. Yaşam Bir Düş (2005)
9. Türküsünü Arayan Adam (ölümünden sonra yayınlandı, 2008)

Oyunları:

1. Çıldırtan Yağmurlar (1980)
2. Hızır Doktor (1980)
3. Bürokratlar (1981)
4. Şahmeran (1985)

Anı-Deneme:

1. Arabalarım
2. Sonbahar Yaprakları (2001)
3. Açık Pencere (ölümünden sonra yayınlandı, 2008)

II. BÖLÜM

ERHAN BENER'İN HİKÂYELERİNDE YAPI

2.1. Aşk-ı Muhabbet Sevda Adlı Eserde Yapı

2.1.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener, romancılığının yanı sıra öykücülüğüyle de ön plana çıkan bir yazardır. Uzun yıllar boyunca çeşitli dergilerde öykülerini yayınlayan yazarın ilk öykü kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda* ilk olarak 1992'de Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanır. Bu eserle aynı yıl Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü almıştır. Aynı zamanda kitabın ilk öyküsü olan *Alabalık* ile de Haldun Taner Öykü Ödülü'nü alarak büyük bir başarıya imza atmıştır.

Aşk-ı Muhabbet Sevda isimli eserde; “Alabalık”, “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda”, “Requiem”, “Bir Roman Kahramanı”, “Allegro Cantabile”, “Arabesk”, “Humoresque”, “Apollon Zephyros ve Hyakinthos”, “Taşrada Gizli Aşk”, “Liebestote”, “Arkası Yarın”, “Aşk Yüzünden Cinayet”, “Hâlâ Kanayan”, “Cosi Fan Tutte” adlı on dört öykü yer almaktadır. Öykülerdeki konuların ortak noktası aşk olmak üzere ölüm, bireyin psikolojisi ve eserlerin başlıklarından da anlaşılacağı üzere müzik gibi birçok konu işlenmiştir.

2.1.2. İsim İçerik İlişkisi

Erhan Bener'in *Aşk-ı Muhabbet Sevda* adlı ilk öykü kitabında bulunan hikâyelerinin başlığı ile içeriği arasındaki ilişki dikkat çekicidir. Kitapta yer alan on dört öykünün neredeyse tamamı ismini bir müzik teriminden veya şarkı isminden almıştır. Bener'in müziği eserinde bu denli çok kullanmasının nedeni onun müziğe

verdiği önem ve klasik müziğe olan ilgisidir. Eserlerin başlığı ve müzik arasındaki bu yakın ilişki sadece simge olarak kalmamış, öykülerin içinde de etkin biçimde kullanılmıştır. Müzik terimi dışındaki diğer öykülerinin başlıkları ise aynı şekilde öykünün içeriğini özetleyecek niteliktedir.

Kitabın ilk öyküsü olan “Alabalık”, adını Schubert’in “Alabalık Beşlisi” isimli eserinden almıştır. Başkışı Semin’in geçmişteki aşkı Olaf’ı ve onunla yaşadıklarını anımsamasını anlatan öyküde müzikle ilgili terimler oldukça fazladır. Özellikle Schubert’in eserlerinden sıklıkla söz edilir. Schubert’in “Alabalık Beşlisi”nin Olaf için özel bir yeri vardır. Semin’in sevgilisi olan Olaf, aşklarının en heyecanlı zamanlarında bir gece Semin’e “*Sen bir alabalıksın. Benim alabalığım...*” demiştir. Öyküye adını veren “alabalık” ile simgelenen aslında Semin’dir.

Erhan Bener’in bu ilk öykü kitabına da adını vermiş olan “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” isimli öykü adını eski bir şarkıdan almıştır. Öyküde Almanca öğretmeni olan Hüdayi Bey ile bir genelev kadını olan Leyla’nın arasındaki aşk hikâyesi anlatılır. Onların aşkına yakından tanıklık eden anlatıcı, yıllar sonra tekrar geldiği kasabada Leyla ile karşılaşmış ve onun Hüdayi Bey’in sevgilisi olan kişi olduğundan emin olamamıştır. Leyla’ya Hüdayi Bey’i sorduğunda ise Leyla cevap vermeden önce gramafonu açmıştır. Gramafonda “*Söyle ey mutribi nâzende edâ / Ne imiş aşk-ı muhabbet, sevdâ...*” (Bener, 2018, s.45) sözleri duyulmaya başlar. Arka fonda bu şarkı çalarken Leyla ile Hüdayi Bey arasındaki aşk hikâyesi anlatılmaya başlar. Şarkının adı sadece başlık olarak kalmamış metnin içine de sindirilmiştir. Yazar, iki yerde şarkının sözlerine de yer vermiştir.

“Requiem” öyküsü anlatıcı olan teğmen ile onun yakın arkadaşı olan Eczacı Hurşit’in bir gece evde buluşması ile başlar. Anlatıcı ile Hurşit bir müddet Hurşit’in evinde oturup sohbet etmişlerdir. Hurşit arkadaşına geçmişte yaşamış olduğu aşk hikâyesini anlatır. İki arkadaş bahçede yürüdüğü sırada bir düğün alayından gelen kurşunla Hurşit ölür. Anlatıcının onun ölümünden duyduğu derin üzüntüyü anlatan öyküde bir cenaze havası hâkimdir. Requiem, Hristiyanlık dininde ölümlerin arkasından söylenen bir tür ağıttır. Mozart’ın bestelediği bu müzik, Hurşit’in ölümünden sonra anlatıcının duyduğu derin boşluğu anlatır niteliktedir.

İki gencin birbirine yazdığı karşılıklı mektuplardan oluşan “Allegro Cantabile” isimli öyküde bir sevginin doğuşu ve bitişi anlatılır.

“Buradaki “allegro” sözcüğü sözlükte “Canlı, neşeli ve hızlı biçimde (çalınarak)” (Türkçe Sözlük 2020) ifadesiyle tanımlanır. “Cantabile” ise “İfade dolu, ezgili ve

incelikli bir biçimde şarkı söyleme veya performans sergileme” (OnMusic Dictionary 2006) anlamına gelir. Dolayısıyla bu öykünün başlığı melodik ve canlı bir parçayı hatırlatan müzik terimlerine gönderme yapar. Bu göndermenin öykü ile ilişkisi sorgulandığında metnin izleğine odaklanmak gerekir. Öykü, kadınla erkek arasındaki gel-gitlerden oluşur. Hızlı bir şekilde, beklenmedik bir anda başlayan ilişki tempolu bir müziğe benzetilebilir (Topçu, 2021, s.272)”.

“Arabesk” öyküsü, evlere temizlik işine giden Sultan Hanım’ın hayatını ve oğlunun başından geçenleri anlatır. Sultan Hanım ve ailesi bir gecekonduda yaşamaktadırlar. Bireyin yaşadığı sosyal ortam, onun duruşuna, duygularına, hayatı yaşayış biçimine kısacası tüm yaşamına etki eder. Sultan Hanım içinde yaşadığı bu gecekondu kültürünü benimsemiş birisi olarak oğlunu diğer tüm çocuklarından ayrı tutar. Onun yaptığı bütün sorumsuz davranışlara ve kötü alışkanlıklarına rağmen “erkektir yapar” düşüncesiyle hareket ederek onu sürekli koruyup kollamıştır. Bu erkek evlat sevgisinin bir ailenin hayatını nasıl etkilediğini anlatan öykünün başlığı ile ilgisi yine bir müzik teriminden ileri gelir. Arabesk müziği içinden çıktığı toplumu anlatan bir müzik türüdür. Arabesk kültürü ise Sultan Hanım’ın içinde bulunduğu gecekondu yaşantısına benzerlik gösterir.

“Humoresque” öyküsü psikolojik sıkıntıları olan daktilo Semahat’ın anlatıcıya gelerek çalıştığı şirketteki genel müdür yardımcısından hamile olduğunu ancak ailesinin onu istemediğini söyleyerek yardım istemesi ile başlar. Sonrasında gelişen olaylarda anlaşıldığı üzere gerçeğin Semahat ‘ın anlattıklarıyla hiçbir ilgisi yoktur. Bunun anlaşılması üzerine asıl anlatıcıya âşık olduğunu söyleyen Semahat, değişik hareketlerde bulunmaya başlamıştır. Öykü, daktilo Semahat’ın akıl hastahanesine yatırılması ile son bulur. Öykünün başlığında ise yine bir müzik terimine gönderme vardır. Humoresk sözcüğü:

Karakter olarak esprili, kaprisli veya kaprisli kabul edilebilecek ve genellikle bir bestenin tek bir hareketi olarak bulunan bazı bestelere verilen bir terim. Kompozisyonun özellikle mizahi olmadığı birçok durumda, capriccio terimi kesinlikle kullanılabilir. (OnMusic Dictionary 2016).”

“Humoresque” öyküsündeki daktilo Semahat’ın davranışları da humoresk sözcüğünün anlamı ile yakından ilişkilidir.

“Liebestote” öyküsü adını Richard Wagner’in Liebestod isimli eserinden alır. Liebestod’un Türkçe karşılığı “aşk ölümü”dür. Öyküde 5 yıl boyunca flört eden ve daha sonra evlenen çiftin, evli kaldıkları süre boyunca yaşadıkları kavgaları, aralarındaki iletişim sorunlarını ve en önemlisi sevgilerinin günden güne tükenişi konu

edilir. Aşk ölümü anlamına gelen “Liebestod” adlı eser, öykünün içeriği ile tam bir uyum içindedir.

Kitabın son öyküsü olan “Cosi Fan Tutte” öyküsü Paris Büyükelçiliğinde sekreter olarak çalışan Fransız Matmazel Bougourt’un büyükelçi müsteşarından bekâr annelere yardım için gerekli olan belgeyi istemesini anlatır. Adını Mozart’ın “Cosi Fan Tutte” isimli komik operasından alan öyküde, Matmazel Bougourt hamiledir ancak çocuğunu evlenmeden doğurmak istemektedir. Müsteşarın bu konuyu anlamakta zorluk çekmesi ve düşünce yapısı ortaya konulmuştur. Müsteşar önce çocuğun bir Türk gencinden olduğunu zannederek telaşlanır, daha sonra çocuğun babasının bebeği istemediğini düşünür, kız ona da hayır deyince kızın bebeği doğurmak istemediğini düşünür. Ancak hiçbirisi doğru değildir. Madam Bougourt sadece çocuğu evlenmeden doğurmak istediğini ve bunun için de bir belge istemeye geldiğini söylemektedir.

Kitabın bunların dışında kalan diğer öykülerinde ise müzik ile ilgili bir gönderme veya terim yoktur. Bunun dışında kalan öykülerden biri olan “Bir Roman Kahramanı” adlı öykü, okuduğu bir romandan etkilenerek kendi hayatını roman olarak yazma sevdasında olan Dursun Ali’nin yaşamını anlatır. Dursun Ali öykünün sonunda romanına acıklı bir son bulabilmek amacıyla karısını anlatıp ondan ayrılmak ister. Kendisini yazdığı romanın kahramanı olarak şekillendirmeye başlar.

“Apollon, Zephyros ve Hyakinthos” adlı öykü ismini doğrudan aynı isimdeki Yunan mitolojisindeki tanrıdan alır. Öyküde eşcinsel bir sevgiyi yücelten ve Hyakinthos’a âşık olan Zephyros, Tanrı Apollon ile Hyakinthos’un yakınlaşmasını kaldıramayarak Hyakinthos’un Apollon’un elinden olduğunu düşündürecek şekilde ölümüne sebep olmuştur. Hyakinthos’un öldüğü yerde sümbüller çıkmaya başlamıştır ve bu hikâye mitolojideki hikâye ile bazı yerlerde örtüşmektedir.

“Taşrada Gizli Aşk”ta İzmir’in bir ilçesinde soruşturma yapmak üzere görevlendirilen bir müfettişin, kasabadaki Hülya öğretmenle keyifli bir serüven yaşamak istemesi anlatılmıştır. Hülya öğretmen ve müfettiş, kimseye belli etmeden Hülya’nın evinde buluşurlar. Bir sonraki buluşmalarını planlarken diğer kişilerin öğrenmesi sonucu bir bürokratik kriz yaşanmıştır. Yaşanan olayların sonucunda müfettiş ve Hülya’nın aşkı unutulmuş ve gizli kalmıştır.

“Arkası Yarın” öyküsü, köyde yaşayan Mustafa ile Feyziye’nin aşkını ve birlikte olmak için verdikleri mücadeleleri anlatır. Çok inatçı olan Feyziye’nin babası, Feyziye’yi Mustafa’ya vermek istememektedir. Mustafa onu razı etmek için evlerine

defalarca dünür gönderir. Feyziye'nin hastalanması sonucu onu hastaneye götürmek isteyen Mustafa ise yine defalarca reddedilmiştir. Onların hayatında hiçbir şey yolunda gitmemiş, işleri hep sonraya kalmıştır. Bu yüzden eserin ismi ile içeriği örtüşür.

“Aşk Yüzünden Cinayet”, Adnan isimli bir fakülte öğrencisinin babası tarafından pazarlanan ve başka bir adam tarafından sürekli istimar edilen genç bir kıza âşık olmasını anlatır. Adnan'ın sevdiği kız olan Sacide babasının zoruyla Kunduracı Ali ile birlikte olmak zorunda kalmıştır. Adnan ile Sacide'yi birlikte gören Ali'nin Sacide'yi bıçaklaması sonucu Adnan'da onu bıçaklamıştır. Bir cinayet işlediğini sanarak saklanan Adnan, aslında onu öldürmediğini anlar. Sacide gebe olduğu için hapse giren Adnan'ın onunla evlenmesi gerekmektedir. Kararsız kalsa da öykünün sonunda ona olan aşkının gerçek olduğunu anlayarak evlenmeye razı olur.

“Hâlâ Kanayan” öyküsü bir görev için Kayseri'ye gelen ve bir otelde kalan genç memurun, otelde karşılaştığı kıza olan aşkı ve onu unutamamasını anlatır. Genç kızla bir şeyler yaşayacakken araya giren Abdullah'a sinirlenen başkişi, ona olan sinirinden dolayı parasını çaldığı iddiasında bulunur. Aradan yıllar geçse de o kıızı ve Abdullah'a karşı sergilediği davranışı unutamayan başkişinin hâlâ içi sızlamakta ve kanamaktadır.

2.1.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Erhan Bener'in aşkın çeşitlerini anlattığı *Aşk-ı Muhabbet Sevda* isimli öykü kitabında bakış açısı ve anlatıcının önemli bir rolü vardır. Öykülerinin çoğunda kahraman bakış açısını kullanan Bener, birkaç öyküsünde de gözlemci bakış açısına yer vermiştir.

Kahraman bakış açısını kullandığı öykülerinin anlatıcısı değişkenlik gösterir. Bu anlatıcı kimi zaman olayları yaşayan merkezî kişi konumundadır, kimi zaman ise öykünün kişilerinden birisi olmasına rağmen gözlemci gibi hareket eder. “Humoresque”, “Arabesk”, “Bir Roman Kahramanı” ve “Requiem” öykülerinde kahraman bakış açısı kullanılmış, ancak anlatıcı gözlemci gibi hareket etmiş ve dışarıdan bir göz olarak olayların yorumlanmasında etkin rol oynamıştır. Yazarın “*Bütün kitaplarında yer verdiği bu yaklaşım, küçük insanların trajedileri söz konusu olduğunda ortaya çıkar. Anlatıcı, gözü önünde gelişen durumlara tanık olduğu halde müdahale etmemekte/edememekte gözlemleyip tespit etmekle yetinmektedir.*” (Özçelebi, 2010, s.169)

Kahraman bakış açısının kullanıldığı ve anlatıcının başkişi olduğu öyküleri arasında “Liebestote”, “Taşrada Gizli Aşk”, “Hâlâ Kanayan” ve “Cosi Fan Tutte” öyküleri vardır. *“Yazarın hemen her kitabında yer verdiği bu anlatıcı, olay ve durumları yaşar, yorumlar. Öykünün sonunda anlatıcının duygu ve düşüncelerinin dönüşüp geliştiğini; olay ve durumların anlatıcıyı doğrudan etkilediğini görürüz. Anlatıcının olay ve durumlar karşısındaki davranışlarının sergilenmesi ve çağrışımlar yoluyla da onun zihninde geçmişe dönülmesiyle, okuyucu bu değişime tanıklık eder.”* (Özçelebi, 2010, s.169)

“Allegro Cantabile” öyküsü, yazarın mektup tekniğini kullandığı bir öyküdür. 23 mektuptan oluşan bu öyküde bir genç kızın sevgilisine yazdığı mektuplar yer alır. Bu öyküde de kahraman bakış açısı kullanılmıştır ve başkişi olan genç kız olayların merkezindedir.

Erhan Bener’in gözlemci bakış açısını kullandığı öyküleri arasında “Arkası Yarın”, “Aşk Yüzünden Cinayet”, “Alabalık”, “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” isimli öyküleri yer alır. “Arkası Yarın” adlı öyküde anlatıcı tanrısal bakış açısına sahiptir. Olay ve durumları, kişilerin zihninden geçenleri ve kişilerin psikolojisini önceden bilen bu anlatıcı, başkişi Mustafa’nın psikolojisinin anlaşılmasında önemli bir rol oynamıştır. Diğer öykülerde ise gözlemci anlatıcı öznel konumdadır ve olaylar 3. tekil kişi (O) ağzından anlatılır.

Mitolojik bir aşk hikâyesinin anlatıldığı “Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsünde ise olayların başlangıcında ve bitişinde gözlemci bakış açısı kullanılmış, diğer bölümler ise başkişi Zephyros’un bilincinden aktarılmıştır.

2.1.4. Olay Örgüsü

1992 Haldun Taner Öykü Ödülü alan “Alabalık” öyküsünde başkişi olan Semin’in içinde bulunduğu duygu yoğunluğuyla birlikte geçmişteki aşkını anımsaması anlatılır. Semin, müzik eğitimi için bir dönem yaşadığı Paris’e bir büyükelçi karısı olarak geri dönmüştür. Öykü, Semin’in bir duygunun ilk algılandığı andaki yoğunluğuyla başka bir zaman tekrar hissedilmesinin mümkün olup olmadığı düşünceleriyle başlamış ve Semin’in kocasının duyarsızlığına karşı eski sevgilisini anımsaması ile devam etmiştir. Öyküde, Semin ve Olaf arasında yaşananlar anlatılırken geriye dönüş tekniği kullanılmış, Semin ve Olaf’ın aşkı yine Semin’in bilincinden anlatılmaya başlanmıştır. Olaf’la ayrıldıktan sonraki süreç anlatılırken ise özetleme tekniğine başvurulmuştur.

- Semin'in kocasının dokunuşuna karşılık ona bağırması
- Semin'in piyano başındayken müzik notaları ile ilgili düşüncelerinin anlatılması
- Semin'in Olaf'ı anımsaması
- Semin ile Olaf'ın 1967 kışının ortalarında Budapeşte dörtlüsünün Salles Pleyel'deki konserine gitmişleri
- Olaf'ın müzik şöleninin de etkisiyle Semin'le birlikte Paris sokaklarında dolaşmak istemesi
- Olaf'ın kendinden geçmiş bir halde Semin'i kucaklayıp öpmesi, ona birlikte Oslo'ya gitmeyi ve hemen yarın evlenmeyi teklif etmesi
- Semin'in içkinin ve bir düzineden fazla yediği Belon'nun etkisiyle rahatsız olmaya başlaması
- Semin'in çok kötü olduğunu ve eve gitmek istediği söylemesi üzerine Olaf'ın onu evine götürmesi
- Semin'in üç gün komada kalması, sonrasında ise aylarca süren bir akciğer hastalığı ile boğuşması
- Semin'in annesinin Olaf'la görüşmesini engellemesi
- Semin ve annesinin Paris'te Mayıs olayları patlak verince İstanbul'a dönmesi
- Semin'in piyano serüveninin sona ermesi
- Semin'in Washington'a büyükelçilik müsteşarı olan bir akrabasıyla evlenmesi
- Semin'in vaktin geçtiğini anlayıp akşam yemeğine gitmesi
- Semin'in yemek Norveç büyükelçisine Olaf'ı sorması
- Büyükelçi'nin Olaf'ın yeğeni olduğunu, öldüğünü, sınırışı edildiğini söylemesi

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” öyküsü, Almanca öğretmenini olarak görev yapan Hüdei Bey ile genelevde çalışan bir kadın olan Leyla'nın aşkını konu almaktadır. Yazar bu aşk hikâyesini çocukluğunu geçirdiği kasabaya bir görev dolayısıyla gelen ve Leyla ile karşılaşan anlatıcının gözünden ele almıştır. “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” öyküsünün olay örgüsü, on beş yıl önce bir ortaokul öğrencisi iken kasabadan ayrılan ve ismi belirtilmeyen anlatıcının tekrar kasabaya dönmesinin

anlatımı ile başlar. Leyla ile karşılaştığında ise geriye dönüş tekniği kullanılarak Hüdaî Bey ile Leyla arasındaki aşk anlatılmıştır.

- Anlatıcının kasabaya gelmesi
- Anlatıcının arkadaşı Niyazi ile konuşması Niyazi'nin onu geneleve gitmeye ikna etmesi
- Anlatıcının genelev patronunu tanıdığını söyleyen Niyazi'nin ısrarıyla hep birlikte geneleve gitmesi
- Anlatıcının genelev patronu olan kadını tanıması ve ona Hüdaî Bey'in sevgilisi olup olmadığını sorması
- Geçmişe dönerek Hüdaî Bey ile Leyla'nın aşkının anlatılması
- Hüdaî Bey'in genelevdeki kadınlardan birine âşık olması
- Hüdaî Bey'in her gece oraya gitmeye başlaması
- Hüdaî Bey'in kadını evine getirmeye kalkması
- Kasabalıların ayaklanması ve kaymakama şikâyet etmeleri
- Anlatıcının Hüdaî Bey ve Leyla'yı odunlukta uygunsuz bir vaziyette görmesi
- Hüdaî Bey'in annesi ve babasının kasabaya gelmesi
- Hüdaî Bey'in başka bir yere sürgün edilmesi
- Hüdaî Bey'in İstanbul'da varlıklı bir ailenin kızıyla evlendiğinin duyulması
- Hüdaî Bey'in intihar ettiğinin duyulması
- Leyla hanımın eski günleri anımsayarak Hüdaî Bey'den bahsetmesi

“Requiem” öyküsü, bir düğün gününde havaya açılan bir silah ile vurulup ölen Hurşit'in, geçmişte yaşadığı aşk öyküsünü ve ölümün insan üzerinde uyandırdığı hisleri anlatır. Anlatıcının ölüyü tasviri ile başlayan hikâyeye ölümün nasıl gerçekleştiğinin anlatılması ile son bulur. Başkişinin başından geçen aşk hikâyesinin anlatıldığı bölümlerde geriye dönüş tekniği kullanılmıştır.

- Anlatıcı olan arkadaş Hurşit'in ile birlikte oturup sohbet eden etmesi
- Hurşit'in aşkın bencil bir duygu olduğunu söylemesi
- Hurşit'in eczacılık fakültesinde okurken başından geçen aşk hikâyesini anlatmaya başlaması
- Hurşit'in sınıf arkadaşlarından bir kıza âşık olması
- Hurşit'in çevresinin söylediklerine rağmen kızla evlenmesi
- Hurşit'in kızın daha önce başka biriyle birlikte olduğunu anlaması

- Hurşit'in karısını affetmesi
- Hurşit'in kendisini ona acıdığı için affettiğine inandırması
- Hurşit'in bir süre sonra buna dayanamayarak kendisini içkiye vurması
- Hurşit'in karısının gebe kalması
- Hurşit'in karısına çocuğun babası kim diye sorması üzerine kızın evi terk etmesi ve bir daha karşılaşmamaları
- Hurşit ve anlatıcının bahçeye çıkması
- Hurşit'in düğün alayında arabada sağa sola ateş açan birisinin silahından çıkan bir kurşunla ölmesi

“Bir Roman Kahramanı” öyküsünün olay örgüsü başkışı Dursun Ali'nin yaşamı üzerine şekillenmiştir. Dursun Ali'nin işe alınması ile başlayan olaylar onun karısından ayrılmak istemesi ile son bulmuştur. Dursun Ali, köyde yaşanan birisinin roman yazdığını duyunca kendisi de bir roman yazma hevesine düşer. Anlatıcı onu bu durumdan vazgeçirmeye çalışsa da vazgeçiremez. Zaman geçtikçe roman yazma işini iyice ciddiye alan Dursun Ali yazdığı romanın kahramanı olarak hayatını şekillendirmeye başlar. Romanına daha iyi bir son bulma hevesine düşerek karısını başka kadınlarla aldatır ve ondan ayrılmak ister.

- Dursun Ali'nin tanıtılması
- Anlatıcı ile Dursun Ali'nin konuşması ve Dursun Ali'nin anlatıcının yanında odacı olarak işe başlaması
- Anlatıcının başka bir yere atanması ve yıllar sonra Dursun Ali'yle yeniden karşılaşmaları
- Dursun Ali'nin, musluk tamircisi olduğunu söylemesi ve eski günlerden konuşmaları
- Dursun Ali'nin bir akrabasını işe aldirmek istemesi
- Dursun Ali ve karısının bir sabah karısı ve onun kız kardeşiyle anlatıcının evine gelmesi
- Anlatıcının emekli olması ve Dursun Ali ile karısının anlatıcının evine sık sık gidip gelmeleri
- Dursun Ali'nin karısının anlatıcının karısına nasıl evlendiklerini anlatması ve çocuklarının olmadığını söylemesi
- Anlatıcının karısının yardımıyla kadının tedavi edilmesi

- Dursun Ali'nin anlatıcıyı ziyarete gelmesi ve kendi hayatını anlatan bir roman yazmak istediğini söylemesi
- Birkaç ay sonra Dursun Ali'nin yazdığı romanı alıp anlatıcının yanına gelmesi ve yazdıklarını yayınlamak istemesi
- Dursun Ali'nin karısının anlatıcıyı ziyarete gelmesi ve Dursun Ali'nin onu boşayarak başka bir kadın almak istediğini anlatması
- Anlatıcının Dursun Ali'yi arayarak onu bu konuda uyarması ancak Dursun Ali'nin durumu inkâr etmesi
- Anlatıcının Dursun Ali'nin yazdığı romana acıklı bir son bulmak için böyle bir şey yaptığını düşünmesi

“Allegro Cantabile” 23 mektuptan oluşan bir öyküdür. Öyküde yalnızca genç bir kızın sevdiği şaire yazdığı mektuplar yer alır. İki gencin tanışması, aşklarının başlaması, aşkın bitişi ve genç kızın eski sevgilisine duyduğu özlem ve ona geri dönmek istemesi anlatılır.

- Öykünün başkışisi olan genç kızın Ankara'ya bir söyleşi için gelen şair ve gazeteci olan erkeğe yazdığı ilk mektubunda ona olan hayranlığından bahsetmesi ve kendisi hakkında bilgiler vermesi
- Genç kızın şaire olan özleminden bahsetmesi
- Birlikte geçirdikleri güzel dakikaların anılması ve kızın kendisiyle ilgili gelişmelerden sevgilisi olan şaire söz etmesi
- Genç kızın sevgilisine İstanbul'da çalıştığı şirkette müdür olan Oğuz'dan bahsetmesi
- Oğuz'un genç kıza ilgi duyması ve kızın gece onun yanında kalması
- Kızın sevgilisine olan özlemi ve aşkından bahsetmesi
- Kızın Binnur ile sevgilisinin karşılaştığından söz etmesi
- Genç kızın ablasının ve Zergün'ün misafirlerinden söz etmesi ve onların arkadaşı olan Bora ve Saygın'la iyi anlaştığını söylemesi.
- Genç kızın sevgilisine Bora'dan hoşlandığını itiraf etmesi ve Ankara'daki açık oturuma neden gelmediğini söylemesi
- Genç kızın sevgilisine artık dostum diyerek seslenmesi ve onu dostu olarak gördüğünü söyleyip ailesiyle ilgili sıkıntılarını anlatması ve yalnızlıktan yakınması

- Kızın Bora ile ilişkisinin bittiğini söylemesi ve eski sevgilisi olan şaire özlem duyduğundan, kendisini aramasını istediğinden bahsetmesi
- Şair olan genç adamın yazdığı mektupta kıza dost olmadıklarını söylemesi ve ilişkileri devam ederken başkalarıyla görüştüğünü söyleyerek Oğuz'u örnek vermesi
- Genç kızın yazdıklarından ötürü eski sevgilisine sitem etmesi düşündüklerinin yanlış olduğunu anlatması
- Genç kızın şairden arkadaşına yaptığı gibi imzalı kitabını istemesi
- Genç kızın elinden ameliyat olması ve sol eliyle de olsa ona yazmayı sürdürmek istediğinden bahsetmesi
- Genç kızın şaire kendisine en azından bir not göndermesi için ısrar etmesi
- Genç kızın eski sevgilisinden aldığı son mektupta söylediği anlayışlarının farklı olduğu görüşüne inanmaması ve ayrılmaları

“Arabesk” öyküsü başka evlere temizliğe giderek yaşamını kazanan Sultan Hanım’ın öyküsünü anlatır. Sultan Hanım’ın birkaç tane kızı bir tane de oğlu vardır. Ancak o, bütün hayatını oğlu üzerine kurmuş gibidir. Erkek çocuk düşkünlüğü olan Sultan Hanım oğlunun bütün eksiklerine, aileye verdiği zarara göz yumar ve her koşulda onu destekler.

- Bir temizlik işçisi olan Sultan Hanım’ın tanıtılması ve anlatıcı ile olan ilişkilerinin anlatılması
- Sultan Hanım’ın çocuklarının tanıtılması ve erkek çocuğuna düşkünlüğünün vurgulanması
- Sultan Hanım’ın oğlunun okul hayatında siyasi meselelere karışması
- Sultan Hanım’ın, oğlunun başını bağlamak düşüncesiyle onu akraba kızlarından biriyle küçük yaşta evlendirmesi
- Sultan Hanım’ın oğlunun iş araması ve bir dairede odacılık yapmaya başlaması
- Oğlunun odacılık yaptığı daireden yaşlı bir kadınla ilişki yaşaması sonucu işsiz kalması
- Sultan Hanım’ın oğlu taksicilik yapmak istediği için borç alarak oğluna taksi alması
- Sultan Hanım’ın oğlunun işi hovardalığa vurması, başka kadınlarla gezmesi ve trafik cezaları alması

- Sultan Hanım'ın hamile gelininin evi terk etmesi
- Sultan Hanım'ın gelininin erkek çocuk doğurması ve barışıp eve dönmesi
- Sultan Hanım'ın oğlunun akrabalarının birinin atölyesinde işe girmesi ve akrabalarının atölyeyi oğlana bırakıp Arabistan'a gitmesi
- Sultan Hanım'ın akrabalarının eşi ve çocuğunu yanına alması
- Sultan Hanım'ın oğlu ile misafir kadın arasında ilişki olduğu ortaya çıkması ve kadınla birlikte taksiyi de alarak kaçmaları
- Sultan Hanım'ın kaçan oğlunun bulunması ve zina suçuyla tutuklanması ancak daha sonra serbest kalmaları
- Gelinin çocuğunu da alıp babasının evine gitmesi
- Sultan Hanım'ın oğlunun birlikte kaçtığı kadınla evlenmesi ve çocukları olması
- Sultan Hanım'ın üç çocuğa bakması ve gelinin çocuklarla ilgilenmeyip başkasına kaçması
- Sultan Hanım'ın oğlunun askere gitmesi
- Taksinin ödünç alınan akrabaları tarafından kaza yapılması ve borçların Sultan Hanım'a kalması
- Sultan Hanım'ın konu komşu şaf eder diyerek arabayı satmak istememesi
- Kaçan gelinin pişman olması ve kocam askerden gelince döneceğim diyerek Sultan Hanım'a haber göndermesi
- Sultan Hanım'ın her şeye rağmen gözü tokluğunun vurgulanması

“Humoresque” öyküsünde daktilo Semahat'ın anlatıcı ile arasında yaşananlardan sonra akıl sağlığının yerinde olmadığına anlaşılması ve hastahaneye yatırılması konu edinmiştir.

- Semahat Hanım'ın anlatıcının odasına girerek arkadaşı olan müdür yardımcısı Hasan Elibol'la ilişkisinin olduğunu ve gebe olduğunu, ancak annesinin kendisini istemediğini anlatması
- Hasan Elibol ile konuşması için anlatıcıyı ikna etmesi
- Anlatıcının Hasan Elibol'a olayı anlatması ve hepsinin yalan olduğunu öğrenmesi
- Semahat Hanım'ın saçlarını boyatıp ağır makyaj yaparak anlatıcıyı yanına çağırması

- Semahat Hanım'ın anlatıcının yanına iş yerine gelerek saçma sözcükler kullanarak konuşması ve garip davranışlar sergilemesi
- Semahat Hanım'ın ambulansla hastahaneye götürülmesi ve sonrasında akıl hastahanesine yatırılması
- Semahat Hanım'ın dayısının gelip anlatıcı ile konuşması
- Anlatıcının görev için yurtdışına gidip geldikten sonra Semahat Hanım'la karşılaşması ancak birbirlerini tanımıyormuş gibi davranmaları
- Semahat Hanım'ın başkası ile evlendirilmek istenmesi
- Semahat Hanım'ın intihar etmesi

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsü, adını Yunan mitolojisinde yer alan tanrılardan almıştır. Zephyros'un Hyakinthos'a olan aşkını ve eşcinsel aşkı yüceltmesini, kadınların gerçek bir aşk yaşayamayacağı düşüncesini anlatılır. Apollon ile Hyakinthos arasındaki yakınlaşmaya dayanamayan Zephyros'un, Apollon diski fırlattığı sırada rüzgâr başlatarak diskin Hyakinthos'a gelmesine ve ölmesine neden olması öykünün konusudur.

- Tanrı Apollon, Hyakinthos ve Zephyros'un Olympos Dağı'nın düzlük bir tarafında kurulan çadırdaki şarap içmesi
- Zephyros'un Hyakinthos'a olan aşkını yani eşcinselliği yücelten sözleri içinden geçirmesi
- Zephyros'un çadırdan çıkıp disk atma yarışını izlemeye gitmesi ve iki erkeğin bir kadın için kavga etmesini iğrenç bulması
- Zephyros'un çadıra geri dönmesi ve yarışmanın ikinci kısmının başlaması
- Zephyros'un kadınlar, Apollon ve Afrodite hakkındaki olumsuz düşünceleri
- Yarışmada Apollon ve Hyakinthos'a sıra gelmesi ve alana girmeleri
- Apollon ve Hyakinthos'un yarışma sırasında birbirlerine söyledikleri sözleri Zephyros'un duyması ve kıskançlıktan ne yapacağını bilememesi
- Apollon diski gökyüzüne attığı sırada Zephyros'un rüzgâr tanrısı olduğunu hatırlayıp diske doğru üflemesi
- Apollon'un kazandığından emin bir şekilde Hyakinthos'un yanına giderek bu zaferi başbaşa kutlayacakları saati sabırsızlıkla beklediğini söylemesi
- Diskin hızla yaklaşarak Hyakinthos'a çarparak kafasını parçalaması
- Apollon'un çok üzülüp hemen Hyakinthos'u kucağına alması
- Hyakinthos'un öldüğü yerde eşsiz güzellikte sümbüller açması

- Zephyros'un oradan kaçarak uzaklaşması ve kendisinden başka kimsesinin onun oynadığı oyundan haberi olmaması

“Taşrada Gizli Aşk” öyküsünün başkişisi kentten kasabaya soruşturma yapmak için gelen bir memurdur. Kasaba da sıkıcı günler geçiren başkişinin kendisine ilgi gösteren ve evine davet eden bir öğretmenle arasında geçen gizli aşk hikâyesinin anlatıldığı öyküde olaylar bir süre sonra başkişiden çıkarak öykü sonunda farklı bir bürokratik meseleye dönüşmüştür.

- Anlatıcının İzmir'e önemli bir soruşturma yapmak için gelmesi
- Anlatıcının Palas oteline gelmesi ve orayı beğenmemesi üzerine Selamet Oteli'ne gitmesi
- Anlatıcının Palas'ın bahçesinde otururken bir kadının sürekli kendisine baktığını fark etmesi
- Anlatıcının arkadaş olduğu bir ilkokul öğretmenine kadını sorması ve Hülya öğretmen olduğunu öğrenmesi
- Anlatıcının ertesi gün bahçeye gelmesi ve küçük bir çocuğun ona bir mektup vermesi
- Hülya öğretmenin anlatıcıyı evine çağırması
- Anlatıcının gitmekte kararsız kalsa da nöbetçi olarak kapıya iki arkadaşını koyması ve kızın evine girmesi
- Anlatıcının Hülya öğretmen ile ilişki yaşaması ve ardından evden kaçması
- Anlatıcının Hülya öğretmenin ertesi günkü davetine gitmemesi
- Anlatıcı ile Hülya'nın telefonla konuşarak İzmir'e gitmeyi planlamaları
- Postanenin santrelinde çalışan kızın konuşmaları dinlemesi ve Hülya öğretmene âşık olan resim öğretmenine söylemesi
- Konunun okul müdürüne gitmesi ve müdürün Hülya öğretmene şehir dışına çıkması için izin vermemesi
- Hülya öğretmenin müdürü kaymakama şikâyet etmesi
- Resim öğretmenin kaymakamı bakanlığa şikâyet etmesi ve durumu soruşturmak üzere müfettiş gelmesi
- Kasabada işi biten anlatıcının İzmir'e gitmesi
- Anlatıcının Hülya öğretmen ve resim öğretmenin ayrı yerlere sürüldüklerini ve yeni bir kaymakam geldiğini öğrenmesi

- Anlatıcının yıllar sonra kaymakam vekiliyle karşılaşması ve Hülya öğretmenden söz etmemeye özen göstermeleri.

“Liebestote”, birbirini çok seven ve beş yıldır flört eden bir çiftin, çevredeki baskılar ve sorgular neticesinde evlenmek zorunda kalması ile başlayan olaylar anlatılır. Öyküde sık sık kadının günlüklerinden kesitlere yer verilir. Çiftin arasında sevgili iken var olmayan sorunlar evlilik sonunda kendisini hissettirmeye başlar. Çift, zaman geçtikçe birbirinden uzaklaşmakta ve evlerini bile ayırmaktadırlar. Aralarında kesin ve net bir sorun bulunmayan çiftin en önemli sorunu iletişimsizliktir. Kadının kocasına olan ve tartışığı meseleye olan duygu ve hislerini kocasına söylemek yerine kağıda dökmesi ve ona vermemesi bunun başlıca göstergesidir. Evlerini ayıran çift bir süre sonra boşanırlar ancak ikisi de bu durumdan mutlu değildir. Öykü sonunda kadın bir trafik kazası sonucu hayatını kaybeder.

- Başkışının karısı ile evlenmelerinin nasıl gerçekleştiğini anlatması
- Başkışının karısının günlüklerinden bazı kesitler vererek aralarındaki anlaşmazlık ve iletişim sorunu yüzünden kendini suçlaması
- Başkışı ve karısının evlerini ayırmaları
- Başkışı ve karısının tatile gidip güzel bir iki gün geçirmeleri
- Başkışı ve karısının tatilden dönüşte yine ayrı yaşamaları
- Başkışı ve eşinin boşanması
- Başkışının eşinin bir trafik kazası sonucu ölmesi

“Arkası Yarın” öyküsü köyde yaşayan iki gencin birbirlerine duydukları aşk ve evlenmek için verdikleri mücadelenin anlatıldığı bir öyküdür. Köyden Ankara’ya çalışmak için giden Mustafa sık sık izin alıp sevdiği kızı görmeye gelir. Kızın babası Mustafa’ya kızı vermek istemese de birkaç deneme sonrasında kız ile nişanlanmayı bekleyen Mustafa’nın karşısına başka engeller çıkar. Sevdiği kızı kaçırarak evlenmeyi başaran Mustafa hikâye sonunda istediğine kavuşmuştur.

- Mustafa’nın ablasının evden kaçması
- Mustafa ile amcasının ablasının kaçtığı nişanlısının evine gitmesi
- Mustafa’nın ablası Satı’nın doğum yapması ve üç gün sonra ölmesi
- Mustafa’nın babasının hastalanarak ölmesi
- Mustafa’nın diğer ablasının yanına, Ankara’ya çalışmaya gitmesi

- Annesinin amcasıyla evlendiğini duyan Mustafa'nın köye gelmesi
- Mustafa'nın köyde bir kız görerek âşık olması
- Mustafa'nın kızla konuşmaya çalışması ancak kızın onu terslemesi
- Mustafa'nın Ankara'ya dönmesi
- Mustafa'nın izin isteyerek Ankara'dan gelmesi ve Feyziye'ye dünürücü göndermesi
- Feyziye'nin babasının dünürçüleri geri göndermesi
- Feyziye'nin Mustafa'ya mektup yazarak tekrar dünürücü göndermesini istemesi ve kendisinin de onu sevdiğini söylemesi
- Feyziye'nin babasının kızı vermesi ama yüklü miktarda başlık parası istemesi
- Mustafa ile Feyziye'nin nişanlanmaları ve o geceyi gizlice birlikte geçirmeleri
- Mustafa'nın Ankara'ya giderek başlık parasını biriktirmek için çok çalışmaya başlaması
- Mustafa'nın Ankara'dan köye gelmesi ancak nişanlısı ile görüşememesi
- Feyziye'nin hastalanması ve Mustafa'nın iş yerinden kaçıp onu görmeye gelmesi
- Mustafa'nın Feyziye'yı doktora götürmesi
- Mustafa ve Feyziye'nin kaçıışı
- Mustafa'nın askerlik zamanının gelmesi ve ayrılmak zorunda kalmaları
- Mustafa'nın Feyziye ile köye gidip imam nikâhı kıyması
- Mustafa'nın askere gitmesi

“Aşk Yüzünden Cinayet”, başkişi Adnan'ın babasının kendisini pazarlamasına karşın kendisine sığınan ve onu seven Sacide arasında yaşananları anlatır. Adnan Sacide'yi istismar eden Kunduracı Ali'yi öldürdüğünü sanmış ve saklanmış. Öykü sonunda hapishaneye giren Adnan, Sacide'yi gerçekten sevdiğini anlayarak onunla evlenmeye karar vermiştir.

Birinci Bölüm

- Adnan'ın perili evde saklanması
- Adnan'ın olanları düşünüp korkması

İkinci Bölüm

- Adnan'ın Sacide ile birlikte olması
- Kunduracı Ali'nin gelip Sacide ile Adnan'ı uygunsuz vaziyette görmesi
- Kunduracı Ali'nin Sacide'yi bıçaklaması
- Adnan'ın Kunduracı Ali'yi bıçaklayıp kaçması
- Oğuz'un gelip Adnan'ı saklandığı yerden çıkararak kendi evine götürmesi

Üçüncü Bölüm

- Adnan'nın Oğuz'un evinde kalması
- Adnan'ın Oğuz'dan ikisinin de ölmediğini ve yaralı olduklarını öğrenmesi
- Adnan'ın alabileceği cezaları düşünmesi

Dördüncü Bölüm

- Adnan'ın cezaevine girmesi
- Adnan'ın koğuştan ayrılarak bahçeye çıkması ve olanları düşünmesi

Beşinci Bölüm

- Başgardiyân'ın Adnan'ı dövmesi
- Mahkumlardan birinin Adnan'la konuşmak istemesi
- Adnan'nın avukatının gelerek onun kızla evlenmesi gerektiğini aksi taktirde hapiste kalacağını söylemesi
- Adnan'nın Sacide'yle evlenmeye karar vermesi

“Hâlâ Kanayan” öyküsünün olay örgüsünün temelinde bir görev için Kayseri'ye gelen bir memur vardır. Kaldığı otelde başından geçen kısa bir aşk hikâyesi ve görevli Abdullah ile yaşadıkları durum onun hafızasında yer etmiştir. Yıllar sonra bile onları unutmaması ve geçmişe dönüp baktığında bile hâlâ üzülmesi öykünün olay örgüsünü oluşturur.

- Anlatıcının bir vergi incelemesi yapmak için Kayseri'ye gelmesi
- Anlatıcının otelin kat bekçisi Abdullah ile arkadaş gibi olması
- Anlatıcının otelde yan odasında kalan genç bir kıza âşık olması
- Anlatıcının yan odadaki sevdiği kızla kendi odasında konuşurken Abdullah'ın gelip durumu yanlış anlayıp bağırması
- Kızın odasına dönmesi ve ertesi gün oteli terk etmeleri
- Anlatıcının parasının eksik olması ve Abdullah'tan şüphelenmesi
- Abdullah'ın çok fazla sorgulanmasına rağmen kendisinin çalmadığını söylemesi

- Abdullah'ın anlatıcıya hiçbir şey yokmuş gibi davranarak getirdiği ekmeğin parasını almaması

“Cosi Fan Tutte”nin olay örgüsünü Paris büyükelçiliğinde çalışan Fransız bir kadının bir belme istemek için müsteşarın odasına gelmesi ve aralarında geçen konuşmalar oluşturur. Matmazel Bougourt'un kendisinden ne istediğini bir türlü anlamayan müsteşarın yaşadığı durum ve düşünce yapısı anlatılmıştır.

- Matmazel Bougourt'un büyükelçinin olmadığı bir zamanda müsteşarın odasına gelip onunla konuşmak istediğini söylemesi
- Matmazel Bougourt'un Bay Y. Ye hamile olduğunu söylemesi
- Bay Y.'nin çocuğun babasının elçilikten biri olduğunun düşünmesi
- Bougourt'un çocuğun babasının elçilikten olmadığını ancak evliliğe karşı olduğu için evlenmek istemediğini söylemesi
- Matmazel Bougourt'un bekâr annelere yardım kampanyasından yararlanmak için bir belge istediğini söylemesi
- Bay Y.'nin belgeyi vereceğini söylerek durumu büyükelçiye anlatması
- Büyükelçinin şiş karınla dolaşmaması ve başka birime alınmasını istemesi

2.1.5. Zaman

Erhan Bener'in *Aşk-ı Muhabbet Sevda* adlı ilk öykü kitabı on dört öyküden oluşmaktadır. Bu öykülerin çok azı klasik kurguludur ve giriş, gelişme, sonuç şeklinde ilerler. Yazar genel olarak akronolojik bir zaman kullanmış ve olayları geriye dönüş tekniğini kullanarak anlatmıştır. Özetleme ve anımsama tekniğine de yer veren yazar seçtiği odaklayıcının bilincinden yaşanan olayları aktarır. Bir edebi eserde zamanı; anlatma zamanı, vaka zamanı ve itibari süre olmak üzere üç başlık altında inceleyebiliriz.

2.1.5.1 Anlatma zamanı

Erhan Bener, bireyi temel alarak oluşturduğu öykülerinde, onun yaşamını ve psikolojisini anlatırken, içinde bulunduğu çevrenin ve zamanın anlatımına da önem vermiştir.

1950'lerden günümüze uzanan zaman sürecindeki bireyi yansıtan yazar, bu kesitin değişik süreçlerindeki farklı sosyal yapılardan insanları, yaşanan zamanın etkilenimleri

altında göstermiştir. Kasaba yaşantılarını anlattığı öykülerinde daha çok anılara dayanan yazar, bu öykülerinde 1950'lerin ortamlarını yansıtmıştır. Ancak bu yansıtmada daha çok ortam betimlemeleri düzeyindedir. Bir öyküsü dışında (Aşk-ı Muhabbet Sevda) zamanı temsi eden siyasî süreçler değil, kasabalardaki geleneksel yaşam biçiminin birey üzerindeki baskı düzeyi vurgulanır (Özçelebi 2004, s. 396-397).

Aşk-Muhabbet Sevda kitabı 1992 yılında yayımlanmıştır. Kitabın anlatma zamanı ve olayların genel anlamdaki vaka zamanını 1950'li yıllar olduğu düşünüldüğünde anlatma zamanı ile vaka zamanı arasında 40 yıla yakın bir zaman farkı olduğu görülür. Bener'in, 1950'de Maliye Bakanlığı'na memur olarak girmesi ve müfettiş yardımcılığı, hesap uzmanlığı ve hazine genel müdür yardımcılığı gibi görevlerde bulunması onun bu tarihlerde bulunduğu görevlerden ve içinde bulunduğu zamanın şartlarından etkilenecek öykülerinde de bu zamanları kullanmasını açıklar niteliktedir. 1950'li yıllarda yazılan öykülerinin anlatıcılarının çoğu da bir görev için şehirden bir kasabaya gelen memurlardır.

2.1.5.2. Vaka zamanı

“Alabalık” isimli öyküde Semin'in geriye dönüş tekniği ile anlattığı, Olaf'la olan son gecesinin vaka zamanı 1967 yılıdır. Öyküde 1967 kışının ortaları, noelden birkaç gün önce olarak belirtilen bu zamanda Semin ve Olaf'ın görüştüğü son gece olmuştur. O gecedan sonra Semin üç gün komada kalmış, aylarca süren akciğer hastalığı sonunda iyileştiğinde ise Paris'te mayıs olayları patlak verince İstanbul'a dönmüştür. Bu zaman ise 1968 yılına denk gelir.

Öykünün aktüel zamanı net olarak verilmemiş olsa da bazı ipuçlarıyla vaka zamanını tayin etmek mümkündür. Öykünün başında Semin, geçen yıl on dördüncü evlilik yıldönümlerinde eşinin kendisine aldığı hediyeden bahseder. On beş yıllık evlidir. Geçmişte annesiyle İstanbul'a mayıs olayları sırasında döndüğü ve döndükten hemen sonra evlendirildiği düşünüldüğünde vaka zamanı 1983 olarak belirlenir.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet, Sevda” hikâyesi, geçmişte yaşanmış bir aşk hikâyesinin anlatıldığı hikâyelerden birisidir. Hikâye, anlatıcının on beş yıl önce ayrıldığı kasabaya geri dönmesi ile başlar. Anlatıcının yıllar sonra geldiği kasabada tesadüfen karşılaştığı genelev patronu olan Leyla Hanım ve kendisinin Almanca öğretmeni Hüdayi Bey arasındaki aşkın anlatıldığı kısımların vaka zamanı İkinci Dünya Savaşı yıllarıdır. Anlatıcının kasabaya gelmesi ve Leyla Hanım ile tanışması ise on beş yıl sonra olmuştur.

“Requiem” hikâyesinde vaka zamanını belirten bir ipucu yoktur. Sadece dışarıda çıkan ayaz ve yaklaşan kardan anlaşıldığı kadarıyla kış mevsimi olduğu anlaşılır. Başkişinin yanında duran ölüye ilişkin duyguları ile başlayan öykü, Hurşit’in nasıl vurulduğunun anlatılması ile son bulmuştur. Yazar geriye dönüş tekniğini kullanarak ilk önce ölüyü vermiş, daha sonra nasıl öldüğünü anlatmıştır.

“Bir Roman Kahramanı” öyküsü, Dursun Ali adında genç bir delikanlının, anlatıcının yanında odacı olarak işe alınması ile başlar. Anlatıcının yanında kitaplar okuyarak kendisini geliştiren Dursun Ali, okuduğu bir romandan etkilenecek kendi hayatının romanını yazmaya başlar. Dursun Ali’nin karısının, kocasının son zamanlarda başka kadınlarla birlikte olduğunu ve kendisinden ayrılmak istediğini anlatıcıya söyleyerek ondan yardım istemesi ile devam eder. Öykü sonunda Dursun Ali öyle bir şey yok dese de anlatıcı bunu, Dursun Ali’nin yazdığı romana acıklı bir son verme isteği ile yaptığını düşünür.

“Allegro Cantabile” öyküsünde vaka zamanı belli değildir. 23 mektuptan oluşan öyküde, genç bir kızın tanıştığı genç şaire âşık olması, sevgili olmaları ve sonrasında ise ayrılmaları konu edinir. Sadece genç kızın sevgilisine yazdığı mektuplar vardır, sevgilisinin söylediklerini ise onun mektuplarına verdiği cevaplardan anlamak mümkündür. Bazı mektuplar arasında uzun bir zaman dilimi olduğu ifade edilir.

“Arabesk” öyküsünde vaka zamanı net olarak belli değildir. Hikâye içindeki ipuçlarına baktığımız zaman Sultan Hanım, oğlunun 13-14 yaşlarında iken bir sağ parti ile ilişkili olmasından şüphelenmiştir. 1970’li yıllardan 80’li yıllara kadar süren sağ-sol çatışmaları göz önüne alınarak vaka zamanının da bu yıllar arasında olduğu söylenebilir.

“Humoresque” öyküsünün vaka zamanını belirten hiçbir ifade yoktur. Başkişi Semahat Hanım’ın anlatıcının odasına girerek, genel müdür yardımcısı ile arasındaki ilişkiyi anlatması ile başlayan olaylar, gerçekte Semahat Hanım’ın psikolojik rahatsızlıkları olduğunu anlaşılması ve akıl hastahanesine yatırılması ile son bulur. Anlatıcı ile Semahat Hanım iki yıl sonra tesadüfen karşılaşırlar ancak birbirlerini tanıyormuş gibi davranırlar.

“Apollon, Zephyros ve Hyakinthos”, mitolojik bir öykü olduğu için zaman kavramı yoktur. Üç tanrının bir çadırda oturduğu ve neden orada bulundukları ile ilgili açıklamalarla başlayan öykü, Hyakinthos’un, Apollon’un attığı disk sonucu ölmesi ve öldüğü yerde çiçekler açmaya başlaması ile son bulur.

Erhan Bener'in "Taşrada Gizli Aşk" isimli öyküsünde bir kasabaya soruşturma için görevlendirilen bir müfettişin orada yaşayan bir öğretmenle ilişki yaşaması ve bunun duyulması sonucu öğretmenin yol açtığı bürokratik kriz konu edinmiştir. Müfettişin kasabaya geliş tarihi yani olayların vaka zamanı öykünün başında "195.. ilkbaharında" olarak belirtilmiş ve yazar tarihin sonunu bilerek yazmamıştır.

Bir karı kocanın beş yıl boyunca sevgili olup daha sonra evlenince sevgilerinin bitmesini ve ayrılmalarını anlatan "Liebestote" öyküsünün vaka zamanı, başkişinin eşi ile evlenmeye nasıl karar verdiklerini anlatırken bahsettiği 12 Mart Muhtırası'nın olduğu tarihlerdir. Başkişi bunu şöyle ifade etmiştir:

"İkimiz de, daha önce başımızdan geçtiği için, evlilik düzeninin rahatlığının ne büyük bir tuzak olduğunun bilincindeydik ve bu beş yıl süresince, zaman zaman örneğin bir küçük otel aksiliğinden sonra ikimiz de heveslenmiş olsak da bu kolaylığa kapılmamakta direndik; 12 Mart faşizmi elimizi kolumuzu bağlayıp ikide bir medeni durumumuzu merak eden apartman yöneticileri, mahalle muhtarları, giderek onun da benim de çalıştığım yerdeki personel müdürlerinin soruları karşısında yorgun düşene kadar (Bener, 2018, s. 165)". Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere hikâyenin vaka zamanı 12 Mart 1971 tarihidir.

İki gencin birbirlerini sevmesi üzerine kavuşmak için verdikleri mücadeleleri konu edinen "Arkası Yarın" öyküsünün vaka zamanı belli değildir. Köyden kente göçen Mustafa'nın başlık parası biriktirmek için Ankara'ya çalışmaya gitmesi, annesinin amcası ile evlenmek zorunda kalması ve en sonunda sevdiği kızı kaçırmaması onun yaşadığı sosyal ortamın bir getirisidir. Mustafa'nın ablasının evden kaçması ile başlayan olaylar, Mustafa'nın sevdiği kız olan Feyziye ile evlenmesi ve askerden çağırılması ile son bulur.

"Aşk Yüzünden Cinayet", başkişi Adnan'ın cinayet işlediğini düşünerek eski bir evde saklanması ile başlar. Bulunduğu ev ve Adnan'ın duygularının betimlenmesi birbiri ile örtüşür. Adnan ve Sacide arasında yaşanan olaylar ve Adnan'ın Kunduracı Ali'yi vurması ve sonrasındaki hapisane süreci ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

"Hâlâ Kanayan" öyküsünün vaka zamanı 1950 yıllarıdır. Öykü bir memurun vergi incelemesi yapmak için o yıllarda Kayseri'ye gelip bir otele yerleşmesi ile başlar ve otelde kaldığı süre boyunca başından geçen olayları konu edinir. Yan odasında kalan bir kıza âşık olması ancak kat görevlisi Mustafa tarafından yakınlaşmaları engellenen başkişinin yıllar sonra bu olayları hatırlayıp pişmanlık duyması ile öykü sona erer.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünün vaka zamanı belli değildir. Paris Büyükelçiliğinde görevli olan Fransız Matmazel Bougourt’un müsteşar Bay Y. ile görüşmek istemesi üzerine başlayan olaylar, Paris Büyükelçisi’nin Matmazel Bougourt’u başka bir servise aldırması ile son bulmuştur.

2.1.5.3. İtibari zaman

Alabalık öyküsü Semin’in içinde bulunduğu anda hissettiği duygu yoğunluğu ve karmaşık iç dünyasının anlatılması ile başlar.

“Bir duygunun, ilk algılandığı andaki yoğunluğuyla ya da aynı belli belirsiz, uçucu, dokunup geçen belirsizliğiyle, aynı tiz ya da aynı kalın seslerle, zamanın birden durduğunu düşündürecek ya da yaşanan ânın baş döndürücü bir hızla geri gittiği kanısını uyandıracak bir kesinlikle, bir kez daha duyulması olası mıydı? (Bener, 2018, s.15)”.

Semin bu düşünceler içerisindeyken kocasının dokunuşuyla irkilir. Çay saatinden beri tuhaf bir isteksizliği vardır. Bu dokunuşunda etkisiyle geçmişteki aşkını, Olaf’ı anımsar. Geriye dönüş tekniği ile Olaf ve Semin’in birlikte geçirdikleri ve her şeyin bittiği o gece Semin’in bilincinden aktarılır. Semin bu anılardan çıktığı zaman akşam yemeği saatinin gelmiş olduğunu görür. Öykünün itibari zamanı bu çay saati ile başlayıp akşam yemeği saatine kadar süren birkaç saattir.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet, Sevda” öyküsünde Hüdayi Bey ve Leyla hanımın aşklarının yaşandığı zamanın ne kadar sürdüğü hikâyede kesin olarak belirtilmemiştir. Aşkları devam ederken Hüdayi Bey Leyla’yı eve getirmek istemiş, bunun duyulması ve kaymakama şikâyet edilmesi üzerine de Hüdayi Bey başka bir yere sürgün edilmiştir. İtibari süre tahmini olarak bu olayların yaşandığı birkaç aylık bir süredir. Hikâyede aşk hikâyesinin anlatıldığı kısmın itibari süresi ise birkaç dakikadan ibarettir. Leyla Hanım ve anlatıcı arasındaki konuşma sadece birkaç dakika sürmüştür.

“Requiem” öyküsünde Hurşit’in başından geçen aşk hikâyesi anlatılır. Yıllar önce İstanbul’da eczacılık fakültesinde okurken sınıflarındaki kendisi için pek de uygun olmayan bir kızla evlenmiştir. Evlendikten sonra eşinin daha önce başka birisiyle ilişkisi olduğunu anlamış ve bundan duyduğu acı dolayısıyla mutsuz olmuştur. Eşinin evi terk etmesi üzerine bir daha aşka inanmamış ve evlenmemiştir. Hurşit’in bunları anlatıcı ile konuşması ve sonrasında ise bahçede yürürken vurulmasına kadar geçen itibari süre ise sadece birkaç saattir.

Erhan Bener'in öykülerinde zaman genellikle belirsizdir ancak ufak ipuçları aracılığıyla zaman hakkında bir sonuca varılabilir. “Bir Roman Kahramanı” adlı öyküsünde de belirgin bir zaman söz konusu değildir. Olayların vaka zamanı belli olmamakla birlikte itibari zaman yaklaşık olarak 5-6 yıldır. Dursun Ali anlatıcının yanında işe başladığında 22-23 yaşlarında genç bir delikanlıdır. Bir süre çalıştıktan sonra anlatıcı başka bir yere atanmış, Dursun Ali ise bir meslek öğrenip çalışmaya başlamıştır. 4-5 yıl sonra anlatıcı tekrar döndüğünde Dursun Ali onu sık sık eşiyile birlikte ziyaret etmeye başlar. Birkaç ay sonra sonra ise emekli olur ancak Dursun Ali onu yine ziyaret etmektedir. Olaylar bu süre zarfında gerçekleşmiştir. Geriye dönüşlerle de Dursun Ali'nin eşiyile evlendiği zaman anlatılmaktadır. O sırada Dursun Ali on beş, eşi ise on üç yaşlarındadır.

İki sevgilinin tanışması, birliktelikleri ve sonrasında ayrılıkları ve aralarındaki kopuşu anlatan “Allegro Cantabile” öyküsü, genç kızın sevgilisine yazdığı mektuplardan oluşur. Kimi mektuplar arasında aylar süren uzun zaman dilimleri vardır. Olayların başlangıç ve bitişi yaklaşık olarak bir yıl içerisinde gerçekleşmiştir.

“Arabesk” öyküsündeki Sultan Hanım on yılı aşkın bir süredir anlatıcının evinde temizlik görevlisi olarak çalışmaktadır. Sultan Hanım'ın yaşantısının ve oğlunun başından geçen evlilikler, boşanmalar, aldatmalar ve iş bulma çabalarının anlatıldığı olaylar 13-14 yaşlarında iken başlamış ve büyüyüp genç bir adam olana dek sürmüştür. Bu yıllar göz önüne alınarak itibari sürenin on-on beş yıl gibi bir zaman dilimi olduğu söylenebilir.

“Humoreque” öyküsünde daktilo Semahat anlatıcının odasına gelerek çalıştığı kurumun genel müdür yardımcısı ile aralarında bir ilişki olduğundan ve gebe olduğundan bahsetmiş, ondan yardım istemiştir. Anlatıcının bahsi geçen müdür yardımcısı ile konuşması sonucu gerçekte böyle bir ilişkinin söz konusu olmadığı ortaya çıkmıştır. Semahat Hanım'ın bu olaydan birkaç saat sonra anlatıcının yanına gelip aslında ona âşık olduğunu söylemesi ve abartılı davranışlarda bulunması sonucu psikolojik rahatsızlığı olduğu anlaşılarak akıl hastahanesine kaldırılmıştır. Tüm bu olaylar aynı gün içerisinde olmuştur. Olayların gerçekleştiği itibari zaman bir gündür. Anlatıcı ile daktilo Semahat iki yıl kadar sonra tekrar karşılaşır ancak birbirlerini görmemiş gibi davranırlar.

Erhan Bener'in “Apollon, Zephyros, Hyakinthos” adlı mitolojik öyküsünde zaman kavramı yoktur. Olayların temelinde bir disk atma yarışı sırasında Apollon ile Hyakinthos'un birlikteliğini kıskanan ve Hyakinthos'a âşık olan Zephyros'un rüzgâr

tanrısı olması sebebiyle diske üfleterek diskin Hyakinthos'un kafasına gelmesini ve onun ölmesine neden olması vardır. Tüm bu olaylar birkaç saat gibi çok kısa bir süre içerisinde gerçekleşmiştir.

“Taşrada Gizli Aşk” öyküsünde 1950’li yıllardan birinde ilkbahar ayında anlatıcı ve başkişi olan müfettişin kasabaya gelmesi, burada bir öğretmenle ilişki yaşaması ve yaşanan bürokratik kriz ortamından sonra görevini tamamlayarak tekrar İzmir’e gitmesini içeren olaylar tahmini olarak birkaç ay içerisinde gerçekleşmiştir.

“Liebestote” öyküsünde itibari süre ise başkişinin verdiği ipuçlarından ve eşinin günlüğüne yazdığı tarihlerden tayin edilebilir. Beş yıl boyunca sevgili olan çift 12 Mart Muhtırası olduğu zamanlarda evlenmeye karar vermiştir. Öykünün çeşitli yerlerinde bu evliliğin sekiz yıl sürdüğü söylenmektedir. “*Onunla, nikâh memurluğunda beklesen, ellerine birkaç kuruş sıkıştırdığım iki garibanın tanıklığıyla evlendik. Sekiz yıl. Sekiz yıl boyunca sevgimizi hep canlı tuttuğumuzu sandık*”(Bener, 2018, s.167)”. Öyküdeki karı kocanın evlenmesi, evlilik süreci ve boşanmaya giden süreçte yaşadıklarını ve ayrılıklarını anlatan bu öyküde itibari süre 1971 yılları ve onu takip eden sekiz yılı kapsar. Boşandıktan bir süre sonra ise kadın bir trafik kazası sonucu hayatını kaybetmiştir.

Başkişi Mustafa’nın sevdiği kızla evlenene kadar olan yaşantısının konu edinen “Arkası Yarın” öyküsünde Mustafa öykünün başlangıcında on üç yaşlarındadır. Sevdiği kızla evlendiği sıralarda on dokuz yaşlarında olduğu bilinir. Öykünün itibari zamanı 6 yıllık bir süreyi kapsar.

“Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsü başkişi Adnan’ın saklandığı eski evin tasviri ile başlar ve sonrasında ise onun düşünce ve duygularının anlatılması ile devam eder. Vaka zamanı belli olmayan öyküde Adnan’ın küçük bir genç kızla birlikte olması ve onun daha önce birliktelik yaşadığı bir adamı bıçaklaması sonucu hapse girmesi anlatılmıştır. Öykü daha çok Adnan’ın duygularının anlatımı ile devam eder. Birinci bölümde Adnan’ı kaçıp saklandığı evde görürüz. İkinci bölümde ise yazar geriye dönüş tekniğini kullanarak Adnan ile Sacide arasındaki ilişki ve Sacide’nin başına gelenleri, Kunduracı Ali’nin onları görmesiyle başlarına gelen olaylar anlatmıştır. Daha sonra yazar tekrar günümüze dönerek arkadaşı Oğuz’un Adnan’ı saklandığı yerden çıkarıp kendi evine götürmesi, Adnan’ın hapse girişi ve orada yaşadıkları anlatılmıştır. Kunduracı Ali’nin Sacide ile Adnan’ı uygunsuz şekilde görmesi ile başlayan ve Adnan’ın hapiste Sacide ile evlenmeye karar vermesine kadar gelişen olayların itibari zamanı tahmini olarak birkaç haftadır.

“Hâlâ Kanayan” öyküsünde anlatıcının Kayseri’ye görev için gelip E.Oteli’ne yerleşmesi ve bir iki ay sonunda otelden ayrılışına kadar başından geçen olaylar anlatılır. Öykünün başında anlatıcının odayı aylık olarak tutmuş olduğundan söz edilir. İtibari zaman bu süre zarfı içindeki bir iki ayı kapsar.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünde Matmazel Bougourt’un müsteşar ile olan konuşmasını anlatan öyküde itibari süre ise birkaç dakikadır.

2.1.6. Mekân

Erhan Bener’in ilk hikâye kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda* ‘da mekân olarak genellikle köy ve kasaba kullanılmıştır. Kasaba yaşantısının konu edindiği öykülerin çoğu, bir araştırma yapmak için görevlendirilmiş müfettiş ya da memurların büyük şehirlerden kasabalara geçici olarak gelmesi ile başlar. Anlatıcının bu kasabaya dair algıları ile mekân tasvirleri büyük ölçüde örtüşür. Bu kasabaların öyküde genellikle adı belli değildir. Bir iki öyküde ise kasaba isimlerinin sadece baş harfi verilmiştir. Kasabaların yanında “Alabalık” gibi kimi öykülerinde ise Paris sokakları ve İstanbul gibi büyük kentler mekân olarak seçilmiştir. Bunun yanında küçük kentlerin çevresel mekân olarak kullanıldığı öyküler de mevcuttur.

“Bener öykülerinde mekânı ve mekân betimlemelerini öykü kişinin içinde bulunduğu ruhsal durumdan çok onun içinde bulunduğu atmosferin tamamlayıcı öğesi olarak ele alır. Mekân betimlemeleri ya öyküde gerilim yaratan atmosferin tamamlayıcısı, ya da vurgulanmak istenen izleğin simgeleyicisidir.” (Özçelebi, 2004, s. 401)

Kitapta yer alan “Apollon, Zephyros ve Hyakinthos” öyküsü mitolojik mekânlı bir öyküdür. Olimpos Dağ’ı ve gökyüzü bu mekânlardandır. Bunun dışında bireyin psikolojisi ile mekân tasvirinin uyum gösterdiği tek öykü ise “Aşk Yüzünden Cinayet”tir. Kunduracı Ali’yi öldürdüğünü sanan Adnan, perili ev denilen eski, yıkık dökük ve harabe bir eve sığınır. O anda içinde bulunduğu korku ve panik ile evin tasviri birbiri ile uyum içindedir.

2.1.6.1. Çevresel mekân

Erhan Bener’in ilk öykü kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda*’da geçen çevresel mekânlar arasında büyük kent ve şehirler olduğu gibi, köy ve kasabaların da önemli

bir yeri vardır. Kitabın ilk öyküsü olan “Alabalık”ta çevresel mekânlar genellikle Paris sokaklarıdır. Çok sayıda çevresel mekânın bulunduğu öyküde Avenue Wagram, Place des Temes, Rue de Faubourg St. Honoré, Salles Pleyel, Sacré-Coeur, Trocadéro Alanı, Avenue Paul Doumer, İstanbul bu mekânlardan bazılarıdır. “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” hikâyesindeki çevresel mekânlardan birisi kasabadaki Kanaat Lokantası’dır. Anlatıcı, kasabaya geldikten sonra eski arkadaşlarıyla burada buluşmuştur. Başkişi Hüdaî Bey’in ise sık sık bu lokantaya gittiği vurgulanmıştır. Lokantanın müşterisi daha çok memurlar ve eşraf tabakasındandır. Diğer mekânlarda olduğu gibi bu lokanta da yıllar içerisinde hiç değişim göstermemiştir ve hâlâ kasabanın en saygın lokantalarından biridir. Kasabadaki dükkânlar ve anlatıcının gelip geçtiği tüm sokaklar çevresel mekân olma özelliği taşırlar. “Requiem”de dükkân adı olarak verilen nalbur, bakkal, aşçı dükkânı ve kaymakamlık binası hikâyede sadece adı geçen çevresel mekânlardır. “Allegro Cantabile” öyküsünde İstanbul ve Ankara, Ortaköy çevresel mekân olma özelliği taşırlar. “Bir Roman Kahramanı” öyküsünde ise çevresel mekân olarak Ankara, İstanbul ve Avrupa isimleri geçmektedir. “Humoresque” da Ankara ve lokanta çevresel mekândır.

“Arabesk” hikâyesinin çevresel mekânları Tandoğan Alanı, Mithatpaşa, Kavaklıdere, Arabistan gibi yerlerdir. “Taşrada Gizli Aşk” öyküsündeki çevresel mekânlar anlatıcı ve başkişi olan müfettişin kaldığı Selamet Otel’i, görev yaptığı hükümet konağı ve meyhanedir. Selamet oteli temiz ve uygun fiyatlı olmasına karşı çarşının ortasında olmasından dolayı çok gürültülü ve bu yüzden rahatsız edicidir. Meyhane ortamından ise hoşlanmadığını belirten anlatıcı ne zaman gitse kendisine sürekli ikram yapıldığı ve geri çevrimek zorunda olduğunu söyler. Bu yüzden yanındaki arkadaşları tedirgin olur. “Liebestote” öyküsünde karakol ve mahkeme salonu, “Arkası Yarın” öyküsünde ise Sivas ve Yozgat çevresel mekânlardır.

“Aşk Yüzünden Cinayet” adlı öyküde fazla bir önem arz etmeyen, çevresel mekân konumunda olan yer ise Oğuz’un evi ve öyküde sadece adı geçen İzmir’dir. “Hâlâ Kanayan” öyküsünde adı geçen çevresel mekânlar İstanbul, Üsküdar, Kadıköy ve genç kızın abisinin çalıştığı Zirai Donatım Kurumu’dur.

2.1.6.2. Algısal mekân

Aşk-ı Muhabbet Sevda kitabında mekânların tasviri daha çok kentten kasabaya bir görev için gönderilen memur anlatıcıların algılarına göre yapılır. Kimi

zaman daha önce yaşadığı kasabaya yıllar sonra tekrar dönen anlatıcının gördüğü zamanın mekân üzerinde etki ettiği değişim ve dönüşüm, kimi zaman ise durağanlık dikkat çeker. Anlatıcıları başkışiler olan bu memurların algıları ile mekân tahlilleri yapılır. Bunun dışında kalan diğer hikâyelerde ise mekân tasvirleri yine başkışini algılarına göre yapılır. Algısal mekânlar kapalı-dar ve labirentleşen mekânlar, açık-geniş mekânlar olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenebilir.

2.1.6.2.1. Kapalı-dar ve labirentleşen mekân

“Alabalık” öyküsünde mekân olarak Semin’in yaşadığı ev ve geriye dönüş tekniği ile anlattığı Olaf’la birlikte olduğu Paris sokakları ele alınmıştır. Bu mekânlar genel olarak kapalı-dar labirentleşen mekânlardır. Semin’in kocası Necdet ile yaşadığı ev onun için kapalı-dar mekân olma özelliği taşır. Kendisinin duygu dünyasına, duyarlılığına ve müzik zevkine kocasında bir karşılık bulamayan Semin bu evde kendini yalnız hissederek ve geçmişine özlem duyar. Aynı zamanda büyükelçi olan Necdet’in akşam yemeği saatlerinden de hoşlanmaz. Bunu şu cümlelerle dile getirir:

“Akşamın yedisi. Hazırlanmakta geç bile kaldı. Necdet birazdan kapısını tıkırdatır. Her şeyin yolunda olup olmadığını denetlemesi gerek Semin’in. Bu yemeklerden nefret ettiğini bir anlasa Necdet (Bener, 2018, s.27).”

Aynı zamanda öykünün başında, Semin’in içinde bulunduğu ve piyano çalarken düşüncelere daldığı odanın tasvirini yazar şu şekilde yapar:

“Deminden beri bir kuram geliştirir gibi, her şeyde, Maupassant’ın kapatılmış olduğu gündün beri eşyası yerinden hiç oynatılmamış olan bu odada; duvarlardaki, yerleri hiç değiştirilmemiş olan, çerçeveleri yaldızlı kocaman tablolar; bir duvarı boydan boya ve tavana kadar kaplayan kitaplıktaki, tozları alınırken bile sanki yerlerinden çıkarılmayan, birbirlerinin tıpatıp aynı, yaldızları kararmış şarap renkli ciltli kitaplarda; yerdeki goblen halının soluk pastel desenlerinde; tavandan sarkan büyük avizenin eski kristallerinin donuk pırıltılarında; gerçek birer XV. Luis harikası olan koltukların ayaklarının değdiği yaşlanmış parkelerin çukurlaşmış gibi duran gölgelerinde; korkunç ağırlıkları nedeniyle kıpırdatamadığı kalın kırmızı kadife perdelerin kıvrımlarında; pencereden bu mevsimde ve bu saatte, bir Sisley tablosundaki gibi, iki yıldır yapraklarının hep aynı biçimde, aynı noktalarda sarardığını gördüğü uzun boylu ağaçların kımıldısızlıklarında, zamanın her şeyi yerinden oynatan güçlü akışının izlerini aramakta olduğunu farkındaydı ve o do diyemez, az önceki titreşimle yansısaydı kulaklarına, sanki onu gizemli bir biçimde yaşama bağladığını düşlediği inancı, güürültüyle çökecekti.” (Bener, 2018, s.18)

Akşam yemeği sırasında ise Semin'in Norveç büyükelçisine Olaf'ı sorması ve onun öldüğünü öğrenmesiyle bu yemek masası ve ev onun için kapalı mekân olmaya devam eder.

Semin'in Olaf'la birlikte geçirdiği o son akşam güzel bir akşam gibi başlasa da sonu kötü bitmiştir ve Semin için kapalı mekân özelliği taşımaya başlar. Gittikleri konserin verdiği coşkuyla Paris sokaklarında gezerken, Semin'in içtiği şarap ve yediği Belon'ların etkisi ile kötüleşmiş ve Olaf'tan onu eve götürmesini istemiştir. O geceden sonra ise üç gün komadan kalmış, sonrasında aylarca hastalık çekmiştir. O günden sonra Olaf'i bir daha göremez.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” adlı hikâyede mekân olarak kasaba ön plana çıkmaktadır. Hikâyede kasabanın adı net olarak verilmez. Anlatıcı yıllar önce yaşadığı bu kasabaya on beş yıl sonra geçici olarak gelmiştir. Henüz ortaokul öğrencisi iken ayrıldığı kasabanın büyük ölçüde değişeceğini tahmin eden anlatıcı geldiğinde şaşkınlıkla kasabanın hâlâ aynı olduğunu görür. Öyle ki dükkân sahipleri bile değişmemiştir. Hikâyede olaylar genellikle bu kasabada geçer.

Almanca öğretmeni Hüdayi Bey ile Leyla hanımın aşklarının anlatıldığı hikâyede mekân, başkişi olan Hüdayi Bey'in bakış açısına göre ele alınmıştır. Adı belirtilmeyen kasabada bir okulda Almanca öğretmeni olarak görev yapan Hüdayi Bey'in algısına göre bu kasaba ilk önce açık- geniş mekân özelliği gösterse de daha sonraları Leyla hanımdan ayrılmak zorunda kaldığı için kapalı-dar mekâna dönüşmüştür. Kasaba halkı tarafından büyük tepki alan Hüdayi Bey'i kasabalılar kaymakama şikâyet etmiştir. O zamanlar yabancı dil öğretmeni bulmanın zorluğunu göz önünde bulunduran kaymakam ona bir laf söylememiş ama Leyla hanıma zılgıt çekmiştir. Dedikoduların iyice arttığı sırada Hüdayi Bey'in ailesi İstanbul'dan gelmiş ve onun evinde kalmaya başlamışlardır. Bu ziyaretten kısa bir süre sonra da Hüdayi Bey kasabayı terk etmiştir. Hikâyede anlatıldığına göre Hüdayi Bey'in evi kasabadaki en iyi evlerinden biridir.

Hüdayi Bey'in görev yaptığı okul önceleri işini severek yaptığı bir mekân iken, Leyla hanımla aşklarının duyulmasının ardından öğrencilerinin de imalı sözlerine maruz kalan Hüdayi Bey için kapalı bir mekân özelliği göstermeye başlamıştır.

Hikâyede dikkat çeken başka bir mekân ise anlatıcı ve abisinin o zamanlar kaldığı evdir. İki katlı bu ahşap ev, eski ve harap bir evdir. *“İlk katında, hemen hiç kullanmadıkları, kuzinesi pas tutmuş bir mutfakla, odunluk olarak kullandıkları, kırık pencere camları gazete kağıtları yapıştırılarak tutturulmuş küçük bi oda vardı.*

Merdivenlerin basamakları da yer yer çökmüştü. İkinci katta da iki oda vardı. Birisinde o yatarı, diğesinde ağabeyi.” (Bener, 2018, s.30) Anlatıcı bir gün okuldan eve erken geldiği sırada odunlukta Hüdai Bey ve Leyla hanımı uygunsuz bir vaziyette görmüştür. Hüdai Bey için böyle bir durumda öğrencisi tarafından görölmek utanç verici bir durumdur.

“Requiem” hikâyesinde tek mekân Hurşit’in evidir. Bir kasabada yaşıyan Hurşit ve teğmen olan anlatıcı Hurşit’in evinde buluşup içki içmişler ve sohbet etmişlerdir. Hurşit’in ölümü ise yine evin çevresinde gezdikleri sırada olmuştur. Bu yüzden bu ev algısal olarak kapalı-dar mekândır. Yıllar önce Hurşit’in evlendiklerinde yaşadığı ev de yine kapalı mekân olma özelliği taşıır. Çünkü Hurşit bu evlilikte umduğunu bulamamış ve mutsuzdur.

“Allegro Cantabile” öyküsünde başkişi olan genç kız yaşadığı yeri *“Demetevlerde üç küçük odalı bir evde oturuyorum. Ablam ve ablamın bir arkadaşıyla, istemediğim bir birliktelik bu, ama en azından parasal koşullar nedeniyle şimdilik başka türlüünü düşünmem imkânsız (Bener, 2018, s.73).”* diyerek anlatmıştır. Ablası ve arkadaşıyla oturmaktan mutlu olmadığını sık sık yineleyen genç kız için bu ev kapalı-dar labirentleşen mekân olma özelliği taşıır.

“Arabesk” hikâyesinde mekân olarak belirli bir yer tasvir edilmemiştir. Hikâyenin başında Sultan Hanım’ın Ankara’nın kenar semtlerinden biri olan Üreğil’de bir gecekondı mahallesinde oturduğu bilgisi verilmiştir. Olayların geçtiği temel mekân bu gecekondı mahallesidir. Bireylerin yaşam şekillerine ve bakış açılarına baktığımız zaman algısal anlamda da mekânın, yani gecekondı kültürünün kişiler üzerinde büyük bir etkisi olduğunu görürüz. Bu hikâyedeki temel algısal mekân bu mahalledir ve kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği göstermektedir. Başkişi olan Sultan Hanım’ın oğlu kendini gerçekleştirme çabasında olan ancak ne yaparsa yapsın doğru yolu bulamayan ve hovarda birisidir. Bu mahallede yaşadığı çoğu şey onu tatmin ve mutlu etmemiş çoğu zaman yanlış ve kötü yollar tercih etmiştir. Yasak aşk yaşadığı kadınla kaçtığı Güneydoğu Anadolu’da bir kasaba olarak tasvir edilen yerde bir müddet mutlu olsa da daha sonra hapse girmiş ve kapalı dar mekânlara bir yenisi eklenmiştir.

“Humoresque” öyküsüne algısal mekân olarak baktığımız zaman tek mekânın başkişinin çalıştığı Ankara’da bir iş yeri olduğunu ve bu mekânın da kapalı-dar labirentleşen mekân olarak kurgulandığını görürüz.

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsü mitolojik mekânlı bir öyküdür. Öyküde olayların gerçekleştiği asıl mekân gökyüzüdür. Başkişi Zephyros kendisi gibi bir tanrı ve bir erkek olan Hyakinthos’a âşıktır. Ancak Hyakinthos ölümlüdür ve kendisi ile değil Apollon ile ilgilenmektedir. Ona karşı duyduğu bu aşk ve diğerlerinin yani kadınların aşkını küçümsemesi ve kıskançlığı onu sürekli mutsuz bir hayat yaşamaya itmiştir. Öykü boyunca Zephyros’un içinden geçen aşk ile ilgili düşüncelerini okuruz. Her ne kadar bir tanrı olsa da mutsuzdur ve içinde bulunduğu gökyüzü ve diğer her yer onun için kapalı-dar ve labirentleşen mekândır. Olympos Dağı’nda bir çadırın içinde otururlar ve oradan yarış alanına geldiklerinde Apollon ile Hyakinthos’un konuşmalarına dayanamayan Zephyros, Hyakinthos’a olan aşkına rağmen başkası ile birlikte olmasındansa ölmesini istemiş ve Apollon’un attığı diskin onun başına çarpmasını sağlamıştır ve sonra kaçarak uzaklaşmıştır. Mitolojik olarak önemli olan bu iki mekân yani Olympos Dağı ve gökyüzü onun için kapalı-dar bir mekân olarak kalmıştır.

“Liebestote” öyküsü birbirlerini severek evlenen çiftin evlendikten sonra aşklarının bitişini ve ayrılıklarını konu edinir. Sevgili iken çok mutlu olan çift evlilikleri sonrası ettikleri kavgalar ve birbirini anlamamaları sonucu yaşadıkları ev ve evlilikleri onlara sıkıcı gelmeye başlamış ve aynı evin içinde iki yabancı gibi odalarını ayırarak ve iletişim kurmadan yaşamışlardır. Bütün bu süreçte kendine kızan, suçlayan ve mutsuz olan başkişinin algısına göre yaşadıkları ev kapalı-dar ve labirentleşen mekân olma özelliği taşır. Bir süre sonra eşi ile evlerini ayıran başkişi yeni taşındığı evinde de aynı şekilde mutsuz ve aynı zamanda artık yalnız başınadır. Eşiyle olan iletişimsizliği ve kavgalarını düşünerek kimi zaman hasta olmuştur ve eşi ziyaretine gelmediği için ona sitem doludur ve bu ev de onun için son derece mutsuz olduğu, kapalı-dar ve labirentleşen bir mekândır.

“Arkası Yarın” öyküsünde olaylar adı bilinmeyen bir köyde geçmektedir. Mustafa adlı gencin babasının ölümünden sonra yaşadığı ve süreç ve evlenmesinin konu edildiği öyküde onun yaşadığı ev, ablasının kaçması, ablasının ölüm haberinin gelmesi, babasının vefatı ve ailenin geçimi için Ankara’ya gitmek zorunda kalması Mustafa’nın yaşadığı sıkıntılardır ve hepsi evlerinde gerçekleşmiştir. Bu mekân onun için kapalı-dar mekândır. Ankara’ya çalışmak için giden Mustafa’nın geçim sıkıntısı çekmesi ve sevdiği kızın köyde olması sebebiyle çalıştığı yer ve Ankara onun sürekli özlem duyduğu sıkıntı yaşadığı bir yer olarak kapalı-dar mekân olma özelliği taşır. Sevgilisinin olmadığı her yer onun algısına göre kötü ve sıkıntı vericidir.

“Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsündeki mekânların hepsi kapalı-dar ve labirentleşen mekân özelliği göstermektedir. Başkişi Adnan, seviştiği kız olan Sacide’yi birlikte olmaya zorlayan, tecavüz eden Kunduracı Ali’nin onları birlikte görmesi sonucu onu bıçaklar ve öldürdüğünü düşünür. Bıçakladıktan sonra kaçarak eski bir evde saklanan Adnan’ın duyguları ile anlatıcının evi anlatımı, öykünün girişinde, Adnan’ın korkularına ve algısına paralel bir şekilde tasvir edilmiştir. *“Perili evin çökük tavanından yağmur serpeiyordu. Soğuktan, ıslanmaktan büzüşmüş kaslarını açmak için kımıldadı. Camı çoktan parçalanmış, pervazı çürümüş, bir kurukafa göz boşluğunu andıran pencereden dışarıya baktı. Tepeden aşağıda, dere boyunca, yaprakları dökülmüş ağaçlar, fundalıklar, koyu bir karanlığa gömülmüş. Karşı sırtta gecekonduarın tek tük yanan ışıkları titrek, ölgün. Titreyen elleriyle cebindeki son paket sigarasını çıkardı, yakmaya çalıştı. Kibritler birbiri arkasına yanıp söndü sonunda dumanın ciğerlerine girip çıktığını fark etti... (Bener, 2018, s.217)”*.

Adnan’ın Sacide ile birlikte olduğu ev ise Kunduracı Ali’nin gelip onları gördükten sonra Sacide’yi bıçaklaması ve Adnan’ın da çıkan arbede de Ali’yi bıçaklaması sonucu kapalı-dar labirentleşen mekân olmuştur. Adnan’ın hapse girmesi ve oradaki psikolojik durumu, başgardiyanın dayak yemesi ve kendisine yardım edecek kimsenin olmaması sonucunda hissettiği yalnızlığı da onun için bu mekânı kapalı-dar labirentleşen mekân konumuna getirir.

“Hâlâ Kanayan” öyküsündeki tek algısal mekân anlatıcının kaldığı oteldir. Otelin adı öyküde E. Otel olarak sadece baş harfiyle verilmiştir. Otel Kayseri’nin en büyük oteli olmasına karşılık hiçbir konforlu yanı yoktur. Tuvalet ve banyo herkes için ortaktır. Kat görevlisi olan Abdullah ise insanları gözetlemeyi seven birisidir. Başkişi bu otele geldiği günden itibaren yapacak bir şeyin olmaması ve yalnızlığından şikâyet eder. Bu otel onun için ilk zamanlar kapalı-dar mekân olarak görünse de yan odasına genç bir kızın gelmesi ve onunla konuşması sonrasında koşarak geldiği ve kızla konuşmak için can attığı bir açık-geniş mekâna dönüşmüştür. Ancak bu durum uzun sürmemiş, Abdullah’ın kız ve anlatıcıyı görüp bağırmasının ertesi günü kız otelden ayrılmıştır. Sonrasında geçen süre zarfında hem kıza olan özlemi hem de Abdullah’a olan öfkesi dolayısıyla otel onun için kapalı-dar mekân özelliği göstermeye devam etmiştir.

2.1.6.2.2. Açık-geniş mekân

“Alabalık” öyküsündeki tek açık-geniş mekân Olaf’ın Semin’i ilk öptüğü yerdir. Bu mekân Saint -Michel Alanı’ndaki eğlence yeridir. Olaf bunu çok doğal bir şey yapar gibi yapmış ve sonrada bu öpüşü unutmuş gibi davranmıştır. İlk istiridyeyi de yine onun elinden Dupont’un Rue de Faubourg St. Honoré’ye kıvrılan köşesindeki bölümünde, daha sonra sık sık birlikte oldukları cam kenarındaki o dip masada tatmıştır. Semin geriye dönüp baktığı zaman o günlerin umursamaz coşkusuyla bir gece yine Dupont’a gidebilmeyi ve bir bardak şarapla yarım düzine Belon yemeyi ister ve o günlere olan özlemini dile getirmiş olur.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren tek yer Hüdai Bey ile Leyla’nın tanıştığı genelevdir. Hüdai Bey sık sık buraya giderek Leyla hanımla zaman geçirir ve ona âşık olur. Sevgilisi ile zaman geçirdiği bu mekân onun mutlu olduğu tek yerdir. Hikâyede anlatılanlara göre genelev, kasabanın kenar bir semtinde, bir tepenin yamacındadır. İki katlı ahşap bir evdir. Önceden iki üç ev şeklinde olmasına karşın şimdi sadece bir tane kalmıştır.

“Bir Roman Kahramanı” adlı öyküde temel mekân anlatıcı ve Dursun Ali’nin çalıştığı bakanlık binasıdır. Öykünün başkışisi olan Dursun Ali Çorum’un Mecitözü ilçesinin köylerinden gelen birisidir. Anlatıcının yanında odacı olarak işe başlayınca Ankara’ya gelmiştir. Eşi ile birlikte sık sık anlatıcının evine ziyarete giderler. Romanını yazmaya başlayınca da anlatıcının yanına gelip okumasını ister. Burada kitaplar okuyarak kendini geliştirmiş ve mutlu birisidir. Hatta kendisi bir roman yazmaya bile başlamıştır. Bu mekân onun için açık- geniş bir mekândır.

Başkışisi bir müfettiş olan “Taşrada Gizli Aşk” öyküsünde olayların gerçekleştiği ve kişilerin içinde yaşadığı temel mekân İzmir’in bir ilçesidir. Yazar, kasabanın adını vermek yerine sadece baş harfini kullanmıştır. Öykünün başında olayların başladığı yer olarak İzmir’in B. ilçesi ifadesi kullanılmıştır. Çocukluğunun bu bölgede geçtiğini söyleyen anlatıcı o zamanlardan hatırladığı kadarıyla burayı “büyük, canlı, hareketli ve turistik bakımdan önemli bir ilçe merkeziydi” (s.147) şeklinde tarif eder. İlçeye geldiğinde otele gitmek için taksiye binen anlatıcı eski zamanlardan hatırladığı kadarıyla büyük ve güzel bir otel olan “Palas” a gitmek ister. Zihninde kalan otel görüntüsü ise şöyledir:

“Her şeyden önce adı ‘Palas’ olan büyük bir oteli vardı ki, çocukluk anılarımda önemli bir yer tutardı ve bana nedense hep Çehov öykülerini anımsatırdı. O otelde hep çok önemli memurlar, varlıklı kişiler kalırdı. Kocaman bir bahçesi ve salonu vardı. Yazın

bahçede, kışın salonda eğlenceler düzenlenirdi. Bu eğlencelerde, nedense fırfırlı etekler, çiçekli şapkalar, organize tuvaletler giyen, hepsi de genç ve güzel kadınların, yakışıklı kavalyelerinin kollarında valsler yaptıklarını kurardım". (Bener, 2018, s.147)

Bu haliyle başkişi için açık-geniş mekân görünümünde olan otel oraya gidip görmesi ve şimdiki halinin hiç de hatırladığı gibi olmadığını görmesi ve resepsiyondaki çocuğun ona kaba davranması ve otele almaması üzerine bu mekân onun için kapalı- dar mekân görünümüne geçmiştir.

Taksi şoförünün tavsiyesiyle başka bir otele gidip orada kalmaya başlayan anlatıcı, yine de pazar günleri zaman geçirmek için Palas otelinin bahçesine gelmektedir. Bu ziyaretlerden birinde Hülya öğretmenle karşılaşması ve onun kendisine sürekli bakması anlatıcının hoşuna giden bir davranış olmuştur. Otel olmasa da bahçesi onun için açık-geniş mekân olmuştur.

Öyküdeki en önemli mekânlardan birisi de Hülya öğretmenin evidir. Hülya öğretmenin eve daveti üzerine gidip gitmemek üzerine çok kararsız kalan anlatıcı bir arkadaşına durumu anlatmış, ilk önce sıcak bakmasalar da daha sonra bunun bir tuzak olmadığı sonucuna vararak gitmeye karar vermiştir. İlkokul öğretmeni olan arkadaşı Hülya öğretmenin evini *"Bahçe içinde tek katlı bir ev. Mutfak kapısı bahçeye açılır. Bahçenin alçak bir çiti var, arkası da tarla, bostan"* (s.154) diyerek tasvir etmesi ve gerektiğinde mutfak kapısından kaçabileceğini söylemesi kararının değişmesinde etkili olmuştur. Başkişi ise Hülya öğretmenin evini tarif ederken şu ifadeleri kullanır:

"Burası taşlıktan daha aydınlık bir odaydı. Tavandan bir elektrik ampülü sarkıyordu, ama içerisini aynalı bir gaz lambası aydınlatıyordu. Hülya öğretmenin yatak odası olmalıydı burası. Bir köşede, neredeyse antika sayılabilecek, çift kat somyalı, bronz başlıklı, yüksek bir karyola vardı. Yatağın üstündeki ipek mavi yorgan düzgün bir biçimde yarı yarıya açık duruyordu. Baş tarafına, işlemeli iki kırlent koymuştu. Çarşaf, yorgan ve yastık kılıfları, örtüler, sanki hiç kullanılmamış gibiydiler. Bembeyaz ve kolalı." (Bener, 2018, s.157)

Anlatıcı eve girdiğinde her ne kadar tedirginlik hissetse de bir süre sonra içkinin de etkisiyle kendinden geçmiştir ve istediği macerayı yaşamıştır. Bu ev onun için açık-geniş mekân olmaktadır.

Birbirini severek evlenen bir çiftin yaşadığı iletişim sorunları yüzünden ayrılmak zorunda kalmalarını konu edinen "Liebetote" öyküsünde açık- geniş mekân olan tek yer, başkişinin eşiyle birlikte gittiği Bursa Uludağ'dır. Eline para geçen ve bir hafta boyunca burada tatil yapan çift ilk defa sorunlarından uzaklaşmış ve daha önce yaşamadıkları balayını yaşamışlardır.

“Arkası Yarın” öyküsünde başkişi olan Mustafa’nın âşık olduğu Feyziye ile birlikte olduğu her yer onun için açık-geniş mekândır. Sevgilisinin yanında kendisini mutlu, huzurlu ve tamamlanmış hisseder. Onun yanında olduğu her an heyecan vericidir. Nişanlandıkları gece sevgilisinin evine kadın kılığında gizlice girip yatağın altına saklanması ve herkes uyuduktan sonra tüm gece onunla sarılarak yatması onun en mutlu olduğu zamanlardan birisidir ve o gece ev onun için açık-geniş mekândır. Onun dışında Feyziye ile kaçarak bir akrabalarının evinde tek göz bir odaya sığınmaları, çok soğuk olduğu için birbirlerine sokularak ısınmaya çalıştıkları yer, her ne kadar olumsuz özellikler gösterse de Feyziye yanında olduğu için ve iki sevgili birlikte mutlu oldukları için bulundukları o oda bile onları için açık-geniş mekân olmuştur.

“Cosi Fan Tutte” öyküsündeki tek mekân müsteşar’ın odasıdır. Başkişi için istediği belgeyi alacağını öğrendiği için açık- geniş mekân özelliği gösterir.

2.1.7. Şahıs Kadrosu

2.1.7.1. Başkişi

“Alabalık” öyküsünün başkişi Semin’dir. Piyano çalan Semin aynı zamanda virtüözlük eğitimi almıştır. Küçük bir kız çocuğuyken Madam Olga’dan dersler aldığını öğrendiğimiz Semin evliliğinden sonra ise Dr. Wilmetz’den dersler alır. Semin çok iyi bir virtüöz olmasının yanı sıra duygusal ve duyarlı bir kişiliğe sahiptir. Bir müziği veya bir notayı her dinleyişinde farklı renkler bulur. Diğer insanlar aynı mekanik sesleri duyarken o anda içinde bulunduğu duygu ile viyolacının bir notaya basarken elinin titrediğini veya farklı bir ses çıkardığını düşünür. Ancak bunu çevresinde anlayacak kimse yoktur. Kocasına bu durumdan bahsettiği zaman “saçmalama” cevabını almıştır. Dr. Wilmetz ise çok şanslı olduğunu söyler ve bu gizini kendisine de öğretmesini ister. Wilmetz’e göre o, gerçek bir virtüöz’dür. *“Alberto çok iyi bir viyolonselci, ama yalnız doğru notalara basmakla yetiniyor. Yaratıcı hiçbir yanı yok. Kontes de öyle. İdeal bir keman öğretmeni sadece. Siz öyle değilsiniz. Gerçek bir virtüözsünüz. Yazık olmuş size”.* *“Virtüöz, bilmeden değil, kendine göre yanlışlık yapan, yapabilen biridir (Bener, 2018, s.17)”.*

Semin, henüz on yedi yaşındayken annesiyle birlikte Müzik Akademisi’nin yüksek virtüözlük kurslarını izlemek için Paris’e gelir. Yıllar sonra ise bir büyükelçi karısı olarak bu şehre geri döner. Geçmişe giderek ilk aşkını anlatan Semin, Olaf’la geçirdiği son geceyi anımsar. O gecenin sonunda komada kalır, daha sonra ise aylarca

hastalıkla boğuşur. Annesinin Olaf’la görüşmesine izin vermemesi üzerine Semin ona karşı koyamaz ve akrabalarından birisi olan Necdet’le evdirilir.

Öykünün sonunda eski sevgilisi olan Olaf’ın ölümünü haber alan Semin, öykünün başında bahsettiği ânın bir daha asla aynı şekilde yaşanmayacağı kanısına varır.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” hikâyesinin başkışisi Almanca öğretmeni olan Hüdai Bey’dir.

“Otuz, otuz beş yaşlarında, sakın, ağırbaşlı, eli yüzü düzgün, her zaman iyi giyinen, az konuşan, çevresinde çekinme duygusu uyandıran bir adamdı Hüdai Bey. Varlıklı bir ailedendi kuşkusuz. Kenarı kıvrık rölöve şapka, bir onda bir de kaymakamda vardı. Kışın, yakası astragan siyah bir palto giyerdi. Yağmurlu günlerde ise, o günlerde Türkiye’de henüz pek bilinmeyen cinsten su geçirmez –empermeabl- bir pardösü geçirirdi sırtına. Savaştan önce Almanya’da felsefe öğrenimi görmüş, savaş başlayıncaya kadar Berlin’de kalmıştı. Derslerde oralari anlatması için çok yalvarmışlardı, ama oralı olmamıştı. Son derece ciddiydi. Yalnız bir kez radyonun , Almanya’nın büyük kentlerinden birinin müttefik uçakları tarafından ilk kez yoğun biçimde bombalandığını haber verdiği günün ertesinde, onu her zamankinden durgun ve hüzünlü görmüşlerdi (Bener, 2018, s.38)”.

Fiziksel özellikleri yukarıdaki gibi betimlenen Hüdai Bey savaş zamanında işlediği siyasal bir suçtan dolayı sürgün olarak bu kasabaya gönderilmiş birisidir. Hikâyede Hüdai Bey’in işlediği suçun ne olduğu kesin olarak verilmez. Kasabanın en iyi evlerinden birinde oturduğu belirtilen Hüdai Bey, akşamları Kanaat Lokantasında yemek yiyip evine gittiği belirtilmiştir. Bunun dışında bir sosyal aktivitede bulunmayan öğretmenin sessiz sakın bir kişiliği vardır. Anlatıcının ağabeyi ile arkadaş olması Hüdai Bey’in adliyedeki dosyası aracılığı ile olmuştur. Ağabeyi ile iyi arkadaş olduğunu ve onun da ağabeyi gibi çok okuyani kültürlü biri olduğunu belirten anlatıcı onun işlediği suçun ne olduğunu bir türlü öğrenememiştir. Ağabeyiyle yakın olmasına karşın bu yakınlığı anlatıcıya karşı göstermeyen öğretmenin duygusal davranmadığı ve işine özel hayatını yansıtmadığı söylenebilir. Bütün bu özelliklerinin yanısıra tutkulu bir âşık olan Hüdai Bey bir genelev kadınına bağlanmış ve kasabada dedikodusu yapılmaya başlanmıştır. Çıkan dedikodulara karşı hiçbir tepki göstermeyen Hüdai Bey âşık olduğu kadını oradan çıkarıp eve getirmek isteyince tepkilerin odağına yerleşmiştir. Öyle ki, bu durumdan rahatsız olan kasabalılar kaymakama şikâyetle bulunmuşlardır. Bütün bu tepkilere karşı Hüdai Bey hiçbir şey olmamış gibi davranmaya devam etmiş ve disiplinini bozmadan derslerine devam

etmiştir. Kendisine imada bulunarak laf atan öğrencisine karşı attığı bakış onun kişiliğinin bir yansıması ve aşkına söz edilmesine karşı tepkisini göstermektedir.

Hüdaî Bey ve Leyla hanımın aşkının bir de cinsel boyutu vardır. Sadece cinsel olarak başlayan bu birliktelik daha sonra tutkulu bir aşka dönüşmüştür. Leyla hanımın genelevde çalışması ve Hüdaî Bey ile de burada tanışmış olmaları bunun bir göstergesidir. Hüdaî Bey sık sık geneleve giderek Leyla ile birlikte olur. Anlatıcı ve abisinin kaldığı evde, uygunsuz bir şekilde görülmeleri de aşklarının cinsel yönünü vurgulamaktadır.

Hüdaî Bey'in hakkında çıkan dedikodulara karşı bir şey yapmaması ve bu işe kaymakamın da dahil olması üzerine Hüdaî Bey'in ailesi İstanbul'dan oğullarının evine gelir. Bu ziyaretten sonra birkaç defa derslere giren Hüdaî Bey kasabadan başka bir yere sürgün edilmiştir. Anlatıcının abisinin anlatımına göre Hüdaî Bey yıllar sonra intihar etmiştir. Ondan önceki söyleminde ise Hüdaî Bey'in İstanbul'da varlıklı bir ailenin kızıyla evlendiğini söylemiştir. Hikâyenin sonunda Leyla Hanım onun kendisi için intihar ettiğinin söylendiğini ancak buna inanmadığını söylemiştir. Çok yalnız olduğunu ve kendisine onun için geldiğini söyleyen Leyla Hanım, konuşmalarının birinde kendisinin komünist olduğunu söylediğini de belirtir.

“Requiem” hikâyesinin başkışisi eczacı Hurşit'tir. Hikâye Hurşit'in ölümü ve onun başından geçen aşk hikâyesi üzerine kurulmuştur. Hurşit, İstanbul'da eczacılık fakültesinde okumuş birisidir. Okul yıllarında ise bir kıza âşık olmuş ve kızın bakire olmadığını öğrenmesi üzerine mutsuz bir evliliği olmuştur. Sonrasında karısının kendisinin bir sözü üzerine terk etmesi onu yalnızlığa sürüklemiştir. Uzun yıllardır kasabada tek başına, akşamları film seyrederek ve içki içerek vaktini geçirmeye alışmış birisidir. Bu hayatı seçmesinin sebebi geçmişte başından geçen olaylardır. Aşkın bencil bir duygu olduğunu söyleyen Hurşit bu şekilde rahat olduğunu söyler. Teğmen anlatıcı onu şu şekilde tasvir eder: *“Hurşit, nargile içmeyi sever. Hurşit her akşam bir küçük şişe rakı içer. Porno filmlerden hoşlanır. Çocukları sevmez. Çocuklar da onu sevmezler, korkarlar ondan. Dükkânının önünden geçmeye cesaret edemezler (Bener, 2018, s.51)”*.

Hurşit'in pek arkadaşı yoktur ve bu durumdan şikâyetçi de değildir. Daha önce yaşadığı tecrübeler onu bu şekilde yalnız bir hayat yaşamaya sürüklemiştir. Hikâyenin başında bir ölü olarak tasviri yapılan Hurşit bir düğün alayından çıkan serseri bir kurşunla ölmüştür.

“Bir Roman Kahramanı” adlı öykünün başkişisi Çorum’un Mecitözü ilçesinin köylerinden birinden gelerek müsteşar yardımcısı olarak çalışan anlatıcının yanında odacı olarak işe başlayan Dursun Ali’dir. Öyküde “*Yirmi iki, yirmi üç yaşlarında, esmer, kısa boylu, zayıf, naif, çelimsiz bir çocuk. Biraz çekingen, biraz utangaç (Bener, 2018, s. 61)*”. Birisi olarak tanıtılmıştır. Anlatıcıyla konuşurken ellerini nereye koyacağını bilemez ve gözleri hep yerededir. Ancak anlatıcı bunun aldığı terbiye, gelenek ve göreneklerden kaynaklandığını bilir. Annesinin karnında çocuk durmadığı için adını Dursun koyulan bu genç, işinde iyi birisidir. Anlatıcı onu anlatırken cin gibi bakışları olan sıcakkanlı, sevecen ve hareketli olarak tarif eder. Anlatıcının yanında her geçen gün kendini geliştiren bu genç ondan aldığı kitapları okur ve tavsiyesi üzerine bir meslek öğrenerek anlatıcının gitmesinden sonra bu mesleği yapmaya başlar. Yıllar sonra anlatıcının yanına tekra geldiğinde ise eski utangaçlığı gitmiş ve özgüveni artmış birisi olarak karşısına çıkmıştır. Bu sırada bir adamın köy yerinde başına gelenleri yazdığı bir romandan etkilenerek roman yazmaya merak salar ve asıl benim hayatım yazılsa güzel olur diyerek hayatını yazmaya başlar. Bu işlerin kolay olmadığını söyleyen anlatıcıya kulak asmayarak bu sevdasından vazgeçmez. Eşi ile de anlatıcıyı sık sık ziyarete gittiği için eşinin çocuğu olmadığını öğrenince tedavi ettirirler ancak bu çabaları sonuç vermez. Anlatıcının yanına gelen eşi ise Dursun Ali’nin onu boşayarak başka birisini almak istediğini söyler. Anlatıcı ise tüm bu olanların Dursun Ali’nin yazdığı romana acıklı bir son yazmak isteme sevdasından kaynaklandığını düşünür.

“Allegro Cantaible” öyküsünün başkişisi genç bir kızdır. Öyküde bu kız ile ilgili ayrıntılı bir bilgi yoktur. Yazdığı mektuplardan yola çıkarak kişiliği hakkında bazı tahminlerde bulunabiliriz. Genç kız arkadaşı Binnur’un önerisiyle gazeteci olan şairin şiirlerini takip etmeye başlar. Aralarındaki ilişki ise Ankara’ya söyleşi için gelen gazeteci ve şairle tanışması ve ona mektup yazmasıyla başlar. İlk zamanlar dostça başlayan ilişki daha sonra aşka dönüşür. Yazdığı mektuplarda sık sık sevgilisine olan özlemi ve sevgisinden bahseden genç kız bir süre sonra Oğuz isimli birisinin evinde yaşananlardan bahseder. Sevgilisine bundan bahseden genç kız aslında yaptığının yanlış olduğunu farkında değildir. Daha sonra ise ablasının arkadaşlarından birisi olan Bora’dan hoşladığını söyleyerek şairle olan ilişkisini bitirir. Bunu söyleyerek dürüst davrandığını sanan kız bir ilişki devam ederken başka bir ilişkiye başlayarak sadık biri olmadığını göstermiş olur. Aynı zamanda sevgilisinin kendisine uzak olması ve Bora’nın onun zor zamanlarında yanında olması onu kısa süreli bir yanılgıya

sürüklemiştir. Nitekim daha sonra Bora onu terketmiş ve o tekrar şair eski sevgilisine dönmek istemiştir.

Başkişi olan genç kız aynı zamanda aile hayatında sıkıntılar yaşayan birisidir. Sevgilisine yazdığı mektuplarda sık sık bu sıkıntılardan bahseder ve buna dayanamadığını söyler. İlk başlarda ablası ve ev arkadaşıyla yaşadığını, bunu istemese de maddi açıdan buna mecbur olduğundan bahseder. Annesi geldiğinde ise sürekli onun isteklerini gerçekleştirmek ona zor gelmiş ve ayrı yaşamak isteğini dile getirmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere özgürlüğüne düşkündür ve ailesi ile yaşamayı onlara yük olmak olarak görür. Ablası ise onun aksine bu durumda çok memnundur ve annesi de ona çok önem vermektedir. Bu sıkıntılarla boğuşurken Bora onun yanında olmuş ve kısa süreliğine ona bağlanmıştır.

“Arabesk” öyküsünde başkişi konumunda olan ve bütün olay örgüsünün temel kişisi olan Sultan Hanım’ın oğlunun öyküde bir ismi yoktur. Onun yaşamı annesinin evinde çalıştığı anlatıcı tarafından gözlemlenir ve Sultan Hanım vasıtasıyla duyulur. Başkişi olan Sultan Hanım’ın oğlu her anlamda başarısız ve sorumluluk almayan, anlık heveslerle hareket eden ve olgunlaşmamış bir gençtir. Daha küçük yaşta bazı olaylara karışması, evlenmesi ve daha sonra eşini bir akrabasının karısıyla aldatarak kaçması, hiçbir işte dikiş tutturamaması ve ehliyet bile alamadan taksicilik yapma hevesine düşmesi onun kişiliğinin bir özetidir. Bu kişiliğin oluşmasında annesi Sultan Hanım’ın da etkisi büyüktür çünkü Sultan Hanım erkek çocuklarına ayrı bir değer veren ve bunun sonucunda da oğluna her türlü destek veren, isteklerini kabul eden, bunun sonucunda ortaya çıkan olumsuz durumları da yine kendisi gidermeye çalışan birisidir. Annesinde gördüğü bu sonsuz fedakârlığın ve anlayışın neticesinde iyice şımarmış ve sorumsuz bir erkek çocuğu profili ortaya çıkar.

“Humoresque” öyküsünün başkişisi bir sekreter daha doğrusu daktilo olarak çalışan Semahat Hanım’dır. Semahat, genç bir kızdır ve yirmi beş yaşlarındadır. Anlatıcı tarafından şu şekilde betimlenir.

“Pek çekingen bir kız. Öyle güzel değil ama, hafif nemli, hüzünlü bakışlarının daha belirgin hale getirdiği iri, siyah, ceylan gözleriyle, siyah, kendinden dalgalı saçları, düzgün görünüşü, hep kapalı giymesine karşın, vücudunun yumuşak çizgilerini yine de ortaya koyan kendine özgü biraz edalı yürüyüşü ile alımlı da sayılabilirdi (Bener, 2018, s. 117)”.

Tüm bu özelliklerinin yanında Semahat Hanım boş olduğu vakitlerde kaliteli kitaplar okuyan, terbiyeli, çalışkan, içene kapanık bir kızdır. Lise mezunudur. Dışarıdan bakıldığında masum ve iyi niyetli olarak görünmesine karşın öykünün

ilerleyen kısımlarında anladığımız gibi aslında psikolojik rahatsızlıkları olan hasta bir kızdır. Bir müdür yardımcısı olan Hasan Elibol ile ilişki yaşadığını ve gebe olduğunu söyleyip, aradan birkaç saat geçtikten sonra anlatıcıya asıl sevdiği kişinin kendisi olduğunu söyler. Sonrasında sergilediği garip davranışlar neticesinde ise psikolojik sorunları olduğu anlaşılır. Bir süre akıl hastahanesinde tedavi gördükten sonra tekrar çalışmaya başlasa da aslında hiçbir gelişme göstermeyen Sebahat, öykünün sonunda ailesinin evlendirme istediğine karşılık intihat eder. Bu da bize onun ruhsal durumunun geldiği son noktayı anlatır.

“Humoresque” adlı öyküde başkışı olan Semahat Hanım’a destek olan bir norm karakter veya onun karşısında bulunan bir kart karakter yoktur.

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsünün başkışisi tanrı Zephyros’tur. Zephyros, rüzgâr tanrısıdır ve ölümlü bir tanrı olan Hyakinthos’a âşıktır. Öykü boyunca Zephyros’un içinden geçirdiği aşk ile ilgili düşüncelerini okuruz. Bir kadın ve bir erkek arasındaki aşkı gerçekçi bulmayan ve buna karşılık iki erkeğin birbirine karşı duyduğu sevginin gerçek olduğunu söyleyen Zephyros eşcinselliği kutsar. Öykünün birçok yerinde bunu şu sözleriyle ifade etmiştir:

“Çünkü bir tanrının ya da bir kadının gerçekten sevmesi olanaksızdır. Dostluk, Tanrıların ve kadınların yapılarına aykırı bir kavramdır. Hele de kadınlar... Çünkü kadın baştan aşağı ettir. Aç bir et. Zeus onları öyle yaratmıştır. Her ayın ağrısını, doğumun dayanılmaz sancısını unutturmak için, onlara doymak bilmez bir cinsellik vermiş, hayatı etiyile, kanyla, dopdolu, canlı ama düşsüz yaşayacak bir yaratık çıkarmıştır ortaya. Ne Hera, ne Afrodite, ne Hermes, hiçbiri farklı değildir. Hele kadınların duygusallığı, ne büyük bir kandırmaca! Düş gücü yoktur kadınların. Bir ev, bir çocuk, yarın için bir güvence. Budur bütün düşleri. Ölümsüz Tanrıçalar bile farklı değildir. Çünkü ego dediğimiz şey kadının kendisidir (Bener, 2018, s.140-141)”

Öyküde onun, âşık olduğu kişinin başka biriyle olmasındansa ölmesini tercih etmesi ve onu kendi elleriyle ölüme mahkûm etmesi anlatılır. Zephyros, son zamanlarda denizler üzerinde fazlaca esip savurduğu için rahatsızlanmıştır. Bu hastalığından ötürü yapılacak olan disk atma yarışına katılamaz. Ancak yarış sırasında Apollon ile Hyakinthos’un yaklaşmasına dayanamaz ve diske üfleyerek Hyakinthos’un ölmesini sağlar. Bu olay onun aşkın yanında kıskançlığının da ne boyutta olduğunu gösterir.

“Taşrada Gizli Aşk” öyküsünün başkışisi aynı zamanda öykünün anlatıcısı olan bir müfettiştir. Öyküde başkışinin ismi verilmemiştir. Olaylar onun gözüyle okuyucuya sunulmuştur. Öyküde anlatıcı olan başkışinin İzmir’in bir ilçesine geçici

bir görev için gelmesi ve burada bir öğretmenle arasında olan ilişki sonucu başına gelen olaylar konu edinmiştir. Öyküde başkişinin yaşı ve dış görünüşü hakkında bir bilgi verilmemiştir. İstanbulludur. Akşamları vakit geçirecek bir yer olmamasından yakınan anlatıcı kahveye gitmekten, iskambil, tavla gibi oyunlar oynamaktan oldu bitti hoşlanmadığını söyler. Kasabaya gelince iki kere sinemeye gitmiş ancak ortamdan rahatsız olmuştur. Arkeoloji müzesini ilk geldiği hafta gezen ve elindeki kitapları da okuyup bitiren anlatıcı zaman geçirememekten şikâyetçidir. Böyle bi sürecin içindeyken Palas'ın bahçesinde karşılaştığı öğretmenin onu evine davet eden bir mektup göndermesi onu heyecanlandırırsa da bunun bir tuzak olabileceği ve yol açılacak olan dedikoduları düşünerek tedirgin olur. Bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirir:

“Böyle bir şey ilk kez başıma geliyordu. Koşullar ne olursa olsun bu çağrının hoşuma gitmediğini söyleyemem. Ama hemen yine o tuzak kokusu midemi bulandırmaya başladı. Kıdemli arkadaşlardan bu tür öyküler işitmiştim. Dikkatli olmalıydım. Gerçi, bir buçuk aydan beri bu küçük kasabada tam bir keşiş hayatı sürdürüyordum, gençtim, öyle güzelce bir kadınla tatlı bir serüven yaşama olasılığı öyle kolayca kenara itilebilecek bir şey değildi. Ama Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan da olmak vardı hesapta (Bener, 2018, s.152)”.

Ancak cinsel dürtülerine ve macera arayışına karşı koyamayarak gitmeye karar verir. Bu kararı vermesinde ilkokul öğretmeni arkadaşının da payı büyüktür. Kızın evine gittiğinde tedirgin ve heyecanlı olan başkişi daha sonra içkinin de etkisiyle rahatlamaya başlar. Her ne kadar bu ilk buluşmayı kabul etmişse de sonraki gün kızın davetine cevap vermemiş ve bu kadar maceranın yeterli olduğunu düşünmüştür. Daha sonra kızın telefonda İzmir'de arkadaşının evinde kalma teklifine ise tereddütlü bir cevap vermiştir. Olayların duyulmasından sonra ise işler karışmış ve Hülya öğretmen bir bürokratik krize sebep olmuştur. Bu karışıklıkta kendisinin adının geçmediğine sevinen anlatıcı görevi bitince kasabayı terk etmiştir.

“Liebestote” öyküsünün başkişisi aynı zamanda öykünün anlatıcısı olan adamdır. Öyküde başkişinin ismi verilmez. Fiziksel özellikleri ve yaşı hakkında da bir bilgi yoktur. Anlatıcı, olayları karşısındaki okuyucuyu muhatap alarak anlatmıştır ve sürekli kendini açıklama çabasıdadır. Öykü başkişi olan anlatıcının “Evet, onu ben öldürdüm. İtiraf ediyorum (Bener, 2018, s.165)” cümleleri ile başlar. Sevgilerin de ölebileceği düşüncesini anlatan başkişinin öykünün sonunda eşinin gerçekten ölmesi sonucu bu cümlenin anlamı daha iyi kavranır. Evliliğin bir tuzak ve bir tür rahatlık olduğu düşüncesinde olan başkişi tüm bu düşüncelerine rağmen çevrenin baskısına ve

birlikte bir yere gidememe gibi durumlara maruz kalınca evliliği kabul etmiştir. Evlilikleri boyunca sevgilerinin devam ettiğine kendilerini inandırmaya çalıştıklarını itiraf eden başkişi aslında eşi ile olan problemlerinde kendisini suçlar ve onu kendisinden uzaklaştırdığını düşünür. Eşinin acısını daha iyi sakladığını düşünen başkişi kendisi duygularını belli eden birisidir ve her tartışma sonrası sağlık sorunları yaşamaya başlar.

“Arkası Yarın” öyküsünde başkişi konumunda olan kişi Zurnacı Kemal’in oğlu Mustafa’dır. Öykünün başında, ablasının evden kaçtığı duyulduğunda Mustafa henüz on üç yaşlarındadır. Babası öldükten sonra okulu bırakıp çalışmak zorunda kaldığında ise on dört yaşındadır. Küçük ve deneyimsiz olması sebebiyle köyde bir iş bulamayacağını düşünerek Ankara’ya ablasının yanına gitmiş ve orada iş bulmuştur. Annesinin amcası ile evlendiği haberinin gelmesi üzerine köye geldiğinde ise gördüğü bir kıza âşık olur. O saatten sonra kızı hiç düşüncesinden çıkaramayan Mustafa onunla evlenmeye kararlıdır. Birkaç kez kızla konuşmaya çalışıp her seferinde ondan olumsuz yanıt alsa da vazgeçmez ve ona dünürücü göndermek ister. Kızın babasının da defalarca reddetmesi sonucu aynı kararlı tavrını korur ve sevdiği için her şeyi yapmaya razı olur. Kızın da kendisini sevdiğini öğrenince nişanlanmayı başarır ve bundan sonra da onunla görüşmek için çeşitli çareler arar. Mustafa’nın en önemli kişilik özelliği sevgisinin arkasında durup hiçbir zaman vazgeçmemesi ve yaşamla hep bir mücadele içinde olmasıdır. Yeterli parası olmadığı için Feyziye’yi kaçıran Mustafa’nın önüne kaçış sürecinde çeşitli engeller çıkar. Polisler yoldan çevirir ancak onlar polisi atlatıp kaçmanın her zaman bir yolunu bulur. Onların aşkını gören çevredeki insanlar ise onlara yardımcı olur. Bu eşiği de geçen Mustafa en sonunda askere gitmek ister ancak Feyziye’nin gidecek yeri yoktur. Köye gidip ailesi ile barışan Mustafa nikâh kıyar ve eşini bırakıp askere gider. Ayrılmaları gerekse bile daha önlerinde uzun yıllar vardır. Mustafa sonunda istediği hayata kavuşmuştur.

“Aşk Yüzünden Cinayet” isimli öyküde başkişi konumunda bulunan kişi Adnan’dır. Adnan on sekiz- on dokuz yaşlarında, İzmirli eski bir ailenin oğludur. Üniversitede eğitim görmektedir. Sacide isimli küçük bir kızla yaşadığı birlikteliğe sadece cinsel bir anlam yükleyerek onunla olan ilişkisini düşünürken aslında onu tensel birlikteliğin ötesinde gerçekten sevdiğini fark edemeyip kendini kandıran birisidir. Bunun sadece cinsel bir çekim değil sevgi olduğunu öykünün sonunda Sacide ile evlenmek zorunda kalması ile anlar. Onu bu düşünceye iten sebepler arasında Sacide’nin bakire olmayıp babasının zoruyla kaba saba bir adamla ilişkiye girmesi ve

defalarca hamile kalıp kürtaj yaptırmaması da bir etkindir. Adnan içten içe böyle bir kıza sevdalandığını kendisine itiraf edemez. Ayrıca kız en son kendisinden hamile olduğunu söylemiştir. Hapse girdiğinde sadece kızın gebe olmasından dolayı alacağı cezayı düşünmüştür ancak öykünün sonunda onu gerçekten sevdiğini söyleyerek evlenmeye karar vermiştir. Sacide'nin bıçaklandığını gördüğünde kendisi de adamı bıçaklamış ancak daha sonra korkaklık duyguları ile hareket ederek onu öldürdüğünü düşünüp saklanmıştır.

“Hâlâ Kanayan” öyküsünün başkişisi vergi incelemesi yapmak göreviyle Kayseri'ye gelen bir memurdur. Öykü memurun etrafında şekillenir. Öykünün içindeki ifadelerden anladığımız kadıyla 27-28 yaşlarındadır. Yaptığı işi sıradan, yorucu ve keyifsiz bulur. Otelde kaldığı zaman zarfında çok sıkılır ve zamanının çoğunu kitap okuyarak geçirir. Otelin kat bekçisi olan Abdullah'la iyi geçinmeye çalışır. Abdullah'ın ahlak ve namus konusundaki hassasiyetini gereksiz bulsa da kendisinin işini yaptığı için karşı çıkmaya gerek görmemiştir. Yan odasına genç bir kızın gelmesiyle tatlı bir serüven yaşama hevesine kapılan genç kıızı ilk gördüğünde etkilenir ve kitao verme bahanesiyle kıızı odasına çağırır. Kız bir süre sonra kendisini geri çekip odadan çıkar. Ertesi gün tekrar odaya girdiklerinde ise Abdullah onları görmüş ve durumu yanlış anlamıştır. Sonraki gün kızın otelden ayrıldığını görmesi üzerine bir süre kızın abisinin çalıştığı yerin etrafında gezinse de aslında onun yüzünü bile görmemiştir. İlerleyen zamanlarda Abdullah'a olan öfkesinden dolayı eksik çıkan parasını Abdullah'ın aldığını ileri sürer. Ancak kısa bir zaman sonra bu düşüncesinden çok pişman olur. Yıllar sonra bile bu olayı unutamayacak kadar duygusal bir kişiliğe sahiptir.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünde başkişi büyükelçinin sekreteri olan Matmazel Bougourt'tur.

“Yükseköğrenim görmüş, yirmi beş yaşlarında, akıllı, işine bağlı, güzelce; daha doğrusu hayli sevimli bir Fransız kıızıydı Matmazel Bougourt. İşe başlayalı çok olmamıştı. Arada sırada müsteşarın özel işleriyle de uğraştığı için birbirlerini sık sık görüyorlardı. Genç sekreterin bazı özellikleri daha ilk günden müsteşarın dikkatini çekmişti. Boş zamanlarında elinden kitap düşmüyordu, gerçi Fransızlar için bu pek dikkat çekici bir özellik sayılmazdı, ama genç kızın okuduğu kitaplar öyle bilinen cinsten değildi. Çoğunlukla Uzakdoğu din ve felsefeleri ile ilgili araştırmalar, incelemeler, hatta denemelerdi bunlar. En çok da Budizm üzerine yazılmış kitaplara meraklıydı. Öğle tatillerinde yemeğe çıkmıyor, odasında bir şeyler atıştırıyordu. Daha çok meyve yediğini

fark etmişti müsteşar, ama bunu, genç kızların bu yaşlarda şişmanlama korkusuyla izledikleri gıda rejimine bağlamıştı (Bener, 2018, s.253)”.

Aynı zamanda Hristiyanlığı saçma bulduğunu ve Budist olduğunu söylemiştir. Özellikleri müsteşar tarafında bu şekilde verilen kız müsteşarın odasına girerek onunla konuşmak istediğini söyler. Hamile olduğunu, ancak evlenmek istemediğini söyleyen kadın evlilik kurumunu iğrenç bulduğunu söyler. Müsteşardan bekâr annelerin yardım alması için gerekli olan belgeyi istemeye gelmiştir. Tüm bunların İslamiyet’e karşı olduğunun farkındadır.

2.1.7.2. Norm karakter

“Alabalık” öyküsünde başkişiden sonra en çok sözü edilen kahraman olan Olaf, norm karakter konumunda olan kişidir. Olaf, bir gece kulübünde viyolonsel çalan bir gençtir. Ancak kendisini bir amatör olarak görür. Buna karşılık Semin’i hep Alabalık’ı çalarken düşler ve onun çok iyi bir müzisyen olduğunu düşünür. Onun için bunun özel bir anlamı vardır. Semin’e sen benim alabalığımsın diyerek seslenir. Sosyalist bir kişiliğe sahiptir. Olaf’ın bu yönü öyküde şu şekilde verilmiştir: *“Olaf, kapitalist toplumun gelenekleriyle alay eder, sosyalistliğiyle övünürdü ama o gece yolladığı çiçekler için söylediklerinin şaka olup olmadığını bir türlü öğrenememişti (Bener, 2018, s.20)”.* Olaf Semin’in birçok yönden ilkleri beraber yaşadığı bir insandır. İlk gece gezmesine onunla gitmiş, ilk defa kendisini o öpmüş, ilk istirdiyeyi de onun elinden yemiştir. Olaf, Norveç’in en soylu, en varlıklı ailelerinden birisine mensuptur. Semin’e âşıktır ve onunla Oslo’ya gitmek, onunla evlenmek ister. Ne var ki birlikte geçirdikleri o son geceden sonra Semin hastalanmış ve annesi Semin’in bir daha onunla görüşmesine izin vermemiştir. Bir arkadaşının *“Olaf meraktan çılgın gibi...”* sözlerinin dışında onun hakkında hiçbir şey öğrenemez. Mektupların açılmadan geri çevrildiğini, çiçeklerin çöp tenekesine atıldığını duyar. O günden sonra Olaf’tan haber alamaz.

Öykünün sonunda Semin’in evine Norveç büyükelçisi ve eşi geleceği sırada Semin büyükelçi ile Olaf’ın soyadlarının aynı oluşundan dolayı büyükelçiye Akademiden bir arkadaşı olan Olaf’ı tanıyıp tanımadığını sorar. Aldığı cevapla Olaf’ın Norveç büyükelçisinin yeğeni olduğunu ve öldüğünü haber alır. Büyükelçi Olaf’ı şu şekilde tanımlar: *Demek onu tanıdınız? Yeğenimdi Olaf. Öldü. Dengesiz bir çocuktü. 1968 olayları sırasında Fransa’dan sınırışı edilmişti. Esrar da içiyordu sanırım.*

Vietnam'a gönüllü olarak gitmiş. Tabii düşmandan yana. Orada ölmüş. Zehirli gazdan... (Bener, 2018, s.28)

Öyküde norm karakter içine dâhil edebileceğimiz diğer bir isim de Dr. Wilmetz'dir. Piyano hocası olan Wilmetz öyküde Semin'i anlayan nadir kişilerden birisidir. Notayı her dinleyişinde farklı bir şeyler bulan Semin'in bu düşüncesini gülümseyerek karşılar ve kendisinin bu gizden mahrum olduğunu söyler. Kocasının duyarsız kişiliğine karşılık Wilmetz piyano konusunda ona yardımcı olur. Nitekim onun yardımcı kişiliğini en çok öykünün sonunda görürüz. Olaf'ın ölüm haberini aldıktan sonra onun neler hissettiğini anlayan tek kişi odur. Semin'in elini tutup sıkar ve *"Şimdi anlıyorum Madam, bir plağın bile hep aynı sesi vermeyişinin nedenini (Bener, 2018, s. 28)"* der.

"Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet, Sevda" hikâyesinde norm karakter genelev patronu olan Leyla hanımdır. Başkişi olan Hüdayi Bey'in yaşamını açılımlayan ve onun yanında olan karakterlerden biri olan Leyla Hanım başkişiden sonra en çok derinliği olan ikinci kişidir. Hikâyede Leyla Hanım, fiziksel olarak anlatıcının gördüğü şekliyle genelevin diğer kızlarından daha alımlı ve herhangi bir patrandan, iş kadınından farksız birisidir. Hüdayi Bey ile yaşadığı aşk sırasında ise anlatıcının ağabeyi, onun bilgili bir kadın olduğunu, sürgün dolayısıyla buraya geldiğini, çok zeki ve okumuş birisi olduğunu söylemiştir. Ayrıca Hüdayi Bey gibi birisini kendisine bağlayabildiğine göre bazı üstün meziyetlere sahip birisi olmalıdır diye düşünür. Leyla Hanım, Hüdayi Bey'in kasabadaki yalnızlığına karşı yanında soluklandığı, arkadaşlık ettiği birisi olması açısından önemlidir. Yıllar sonra Hüdayi Bey'i hatırladığı zaman arkada çalan şarkı ile birlikte gözleri dolan Leyla hanımın da Hüdayi Bey'e karşı duygular beslediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ondan ayrıldıktan sonra üç beş yıl orada burada gezdiğini, daha sonra bu evi aldığını söylemiştir.

"Requiem" öyküsünün norm karakteri Hurşit'in arkadaşı ve aynı zamanda hikâyenin anlatıcısı olan teğmendir. Öyküde ismi belirtilmeyen teğmen, Hurşit'in yaşamını açımlayan ve onun konuştuğu tek arkadaşı olma özelliği taşır. Haftada birkaç kez buluşarak film izleyip, rakı içtiği arkadaşı Hurşit'in ölümü onu derinden sarsmıştır. Daha bir saat öncesine kadar konuşup dertleştiği arkadaşı şimdi yanında bir ölü olarak uzanmaktadır. Hurşit'in ölümünün kendisine hissettirdiklerini şu şekilde tasvir eder:

"Onunla beni, hiç beklenmedik bir anda ve birdenbire iki yabancı cisim haline getiriveren ölüm, benim için hâlâ soyut bir kavram olmaktan çıkmış değil. Çünkü, böyle bir ölüme inanmam olanaksız. Daha önce hiç ölü görmedim. Bir düş olayı bu. Bir türlü

uyanamadığım, ama gizli gizli, uyanamayacağımı bildiğim bir düş. Ona, yaşlı bir aslan görünümü veren, yer yer ağarmış, ama gürr, yele gibi uzun saçları, gözlerinin üstüne dökülmüş. Soğuk bir dikkatle inceliyorum yüzünü. Şakağında ve yanağının üstünde, karaciğer bozukluğunu gösteren küçük kahverengi lekeler, sivilceler var. Daha önce, hiç ayırmamadığım ayrıntılar bunlar. Boynunda da pıhtılaşmış kanın oluk gibi çukurlu bir görünüm verdiği derin kırışıklıklar (Bener,2018 s.47-48)”.

Bu beklenmedik ölüm onu şaşkına çevirmiş ve derinden sarsmıştır. Yazar, ölümün insan üzerinde uyandırdığı duyguları teğmenin düşünceleriyle vermiştir. Ezcacı Hurşit’in gözünde anlatıcı, iyi yürekli, kibar bir çocuktur. Ama biraz da memleketi tanınması, katı yürekli olması, küfredip, dövüşmesi gerekir. Teğmen ise bir insanın memleketini sevmesi için bu özelliklere sahip olmasının şart olup olmadığı konusunda emin değildir.

“Bir Roman Kahramanı” öyküsünün norm kişisi anlatıcı konumunda olan müsteşar yardımcısıdır. Dursun Ali’yle tanıştıktan bir süre sonra yurtdışına atanmış daha sonra ise buraya geri dönmüştür. Bir süre sonra ise emekli olmuş ve başka bir yerde çalışmaya başlamıştır. Olaylar onun bakış açısından verilmiştir. Dursun Ali henüz yirmi iki, yirmi üç yaşındayken onun yanında odacı olarak işe başlamıştır. İlk bakışta onun gözleri hep yerde olması ve elini nereye koyacağını bilemeyen hali onu tedirgin etse de daha sonra bunun saygısından kaynaklı olduğunu düşünür. İlk önce, bakanlıkta güngörmüş, yaşlı başlı, oturaklı bir kapıcı dururken bu genç oğlanın kendisine odacı olarak verilmesinden rahatsız olsa da daha sonraları onu sevmeye başlamıştır. Ona okuması için kitaplar vermiş ve bir meslek öğrenmesi konusunda onu teşvik etmiştir. Aynı zamanda eşi de Dursun Ali’nin eşinin tedavi olması ve bir çocuk sahibi olmaları için yardımda bulunmuştur. Öykünün sonunda Dursun Ali’nin kendisini boşayacağını öğrenen kadın, yine soluğu müsteşar yardımcısının yanında almıştır. Her anlamda başkışıye yardımcı olan, ona yol gösteren bir norm kişi konumundadır.

“Allegro Cantaible” öyküsünde başkışı olan genç kızdan sonra en önemli kişi genç kızın mektuplarını yazdığı gazeteci ve şair olan sevgilisidir. Genç adam bir söyleşi için Ankara’ya geldiği sırada kız ile tanışmış ve mektuplaşmaya başlamıştır. Öyküde genç adamın yazdığı mektuplar yer almasa da kızın verdiği cevaplardan neler söylediği kısmen anlaşılmaktadır. Birdenbire ve tutkulu biçimde başlayan ilişkileri şairin kızın mektuplarına geç cevap vermesi veya hiç cevap vermemesi, geldiği zaman onu haberdar etmemesi ile kesintiye uğrar. Daha sonra sevgilisinin Bora ile ilişkisini öğrenmiş ve aldatıldığını düşünmüştür. Oğuz olayında ise ilk önce sesini çıkarmasa da

yazdığı son mektupta bütün bunlardan bahsederek ve aralarındaki anlayış farkından bahsederek kızıdan ayrılması onun kararlı ve dik duruşunu gözler önüne serer.

“Arabesk” öyküsünde, başkışıye her anlamda yardım eden, destekleyen, anlayışla yaklaşan norm karakter Sultan Hanım’dır. Sultan Hanım öyküde pek çok yerde anlatıcı tarafından tasvir edilir. *“Kısa boylu, hafif tıknaz, kaşları birbirine yakın, saçları ensesinde sımsıkı bağlı, incecik dudaklı, hemen hemen hiç gülmeyen, gülmek zorunda olduğu zaman da hemen utanıp başını önüne eğerek odadan kaçan, onu tanıdığım günden beri hep orta yaşlı bir kadın... (Bener, 2018, s.101)”*.

Sultan Hanım ellili yaşlarındadır ve becerikli birisidir. Tok gözlü birisi olarak tasvir edilir. Erkek çocuklarını kız çocuklarından ayrı tutar ve erkek torunlarını hep daha üstün görür. Damatları ile arasının iyi olmadığı anlaşılır. Anlatıcının oğlunu bile kızından daha faklı bir yere koyar. Eski gelenek göreneklere saygılıdır, dedikodu yapmaz ve evcil hayvanlardan pek hoşlanmayan birisidir.

Sultan Hanım, oğlunun bütün sorumsuzluklarına, olmayacak şeyler istemesine karşı o her şeyi zorla da olsa olduran ve oğlunun her istediğini yapan bir annedir. Oğlunun suçlu olduğu durumlarda bile buna sebep olarak başkalarını suçlamaya çalışır. Oğlu eşini aldatıp başkasıyla kaçtığı zaman bile sebep olarak gelinini görür ve kocasını elinde tutamadığından söz eder. Oğlunun taksi alma hevesine borç altına girmeye razı olarak destek olur ve ehliyetsiz, kaçak kullanmasına da ses etmez. Annesinden bu şekilde destek gören oğlunun yaptıkları ise giderek daha pahalıya patlar.

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsünde Zephyros’un yanında ve ona destek veren, norm karakter konumunda olan hiç kimse yoktur. Zephyros, aşkını kimseye söylememiştir ve düşüncelerinden hiç kimsenin haberi yoktur. Onu Hyakinthos’u öldürmeyen iten şeylerden birisi de bu olabilir. Hyakinthos Apollon’la birlikte olursa kendisi tümüyle yalnızlaşacaktır.

“Taşrada Gizli Aşk” öyküsündeki norm karakter, başkışının ilişki yaşadığı Hülya öğretmendir. Yirmi yedi, yirmi sekiz yaşlarında, genç bir kadın olan Hülya öğretmen, iri çekik gözlü, kösnül dudaklı, esmer, güzelce bir kadındır. Giyinişi ise açık ve kasabanın genel giyim tarzına uymayan şekildedir. Ortaokul’da bıçkı dikiş öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Yalnız yaşayan Hülya öğretmen anlatıcıdan etkilenmiş ve mektuplar aracılığıyla davette bulunmuştur. Anlatıcının arkadaşı tarafından “kaçıkça” ve “erkek delisi” olarak nitelendirilen bu kadın kasabanın ahlak anlayışına uymayan bir nitelik taşır. Eserde başkışiden sonra en çok derinliği olan kişi

olması ve başkişiyle aralarında ilişki olması sebebiyle norm karakter olma özelliği taşır.

“Liebestote” öyküsünün norm karakteri başkişi olan anlatıcının eşidir. Başkişiden sonra hikâyede duygu ve düşünceleri yazdığı günlükler aracılığıyla en çok bilinen kişi odur. Eşinin hassas ve duygularını dışarı vurabilen kişiliğine karşılık eş dışarıdan belli etmese de yaşadıklarını, iç dünyasını, günlekleri aracılığıyla kâğıda dökmüştür. Bu günlüklerde onun çok hassas ve kırılgan aynı zamanda da eşini çok seven aralarındaki sorunlarda en çok yıpranan taraf olduğu görülür. Ne var ki duygularını eşine söylememesi ve sadece günlükler aracılığıyla ifade etmesi onun da başkişi gibi iletişim sorunlarının olduğunun bir göstergesidir. Dışarıya karşı gösterdiği bu tutumu boşanmak istemesi ile de eşine bildirir. Aslında bunu hiç istememesine ve üzülmeye karşın bunu yapacak cesarete sahip olduğunu da göstermiş olur. Öykünün sonunda ise bir trafik kazası geçirmiş, yazdığı günlükler bu sayede eski eşinin eline ulaşmıştır.

“Arkası Yarın” öyküsünün norm karakteri başkişi olan Mustafa’dan sonra öyküde en çok derinliği olan, olayları yönlendiren bir kişi olan Feyziye’dir. Feyziye henüz on beş yaşlarında genç bir kızdır. Mustafa onu ilk annesi ile yürürken görmüş ve ilk görüşte de âşık olmuştur. Mustafa onu yalnız gördüğü ilk fırsatta yanına giderek konuşmak istemiştir. Bunun üzerine Feyziye bağırarak onu terslemiş ve bir daha karşısına çıkmamasını söylemiştir. İkinci konuşmalarında yine aynı şeyleri tekrarlayan kız böyle devam ederse babasına söyleyeceğini söylerek Mustafa’yı tehdit etmiştir. Mustafa’nın eve dünürcü göndermesi ancak babasını vermemesi üzerine Feyziye Mustafa’ya mektup yollayarak daha önce mecburiyetten öyle konuştuğunu, kendisinin de onu sevdiğini, dünürçüyü tekrar göndermesini söyler. Babasını evlenmeye razı eden Feyziye nişan gününün gecesini Mustafa ile geçirmiştir. Saf ve küçük bir kız olan Feyziye tıpkı Mustafa gibi koşullar ne olursa olsun mücadele etmekten ve Mustafa’yla birlikte olmaktan vazgeçmez. Mustafa’nın öyküdeki en büyük destekçisidir. Her koşulda onun yanında durur ve güçlüklerle karşı birlikte mücadele ederler.

“Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsünün norm karakteri henüz on beş yaşlarında genç bir kız olan Sacide’dir. Sacide sevgisizlikle büyümüş, saf, tecavüze uğrayan, babasının zoruyla bir adamla birlikte olmak zorunda kalan bir kızdır. Adnan’ı ise gerçekten sevmiştir ve onunla olan birlikteliği sadece sevgisinden dolayıdır. Zorla yaşadığı bu birliktelikten defalarca hamile kalmış ve her seferinde çok kötü bir şekilde kürtaj yaptırmıştır. Adnan’la olan birlikteliğinden olan çocuğu ise doğurmak ister.

Adnan'dan tek isteği kendisini bırakmaması ve hizmetçi olarak bile olsa onu buradan götürmesi, yanına almasıdır. Babasının kendisini pazarlaması sonucu zorla birlikte olduğu Kunderacı Ali'nin Adnanla onu görmesi sonrasında ise bıçaklanarak yaralanmıştır.

“Hâlâ Kanayan” öyküsünün norm karakteri anlatıcının yaşadığı otelde yan odasına yerleşen genç bir kızdır. Başkışı onu ilk gördüğünde şu sözlerle tarif etmiştir:

“Genç bir kızdı bu ve derhal onun dışardan gelme biri olduğunu anlamıştım. Saçları dalga dalgaydı, güneş ışığında parlıyordu. O da kendisini gördüğümü fark etmişti. Baktı. Birkaç adım yürüdü, güneşin etki alanından çıktı. On sekiz, yirmi yaşlarında ancak olmalıydı. Çocuksu bir güzelliği vardı. Aydınlık ve saf. Ama aynı zamanda derin bir hüznün de okunuyordu yüzünde (Bener,2018, s.244)”.

Genç kız oldukça sevecen bir tavırla başkışıye yaklaşmış ve onunla konuşmuştur. Bu ilk konuşmanın ardından onun odasına girmiş ve beğendiği kitapları okumak üzere almış, yakınlaşacakları sırada geri çekilerek çıkmıştır. Ertesi gün yine kitap bahanesiyle odaya girdiklerinde ise Abdullah'a yakalanmışlardır. Kız bu olaydan sonra çok utanarak oteli terk etmiştir. Çok kısa bir süre orada kalmasına rağmen başkışının yıllar sonra bile hatırladığı birisi olmuştur.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünde ise başkışının yanında, ona destek veren bir norm karakter yoktur. Bu durum Fransız Matmazel Bougourt'un yalnızlığına dikkat çeker.

2.1.7.3. Kart karakter

“Alabalık” adlı öyküde kart karakter olarak tanımlayabileceğimiz tek kişi Semin'in kocası Necdet'tir. Necdet bir büyükelçidir. Semin İstanbul'a döndüğü zaman Washington'a büyükelçilik müsteşarı olarak atanan yakın bir akrabası olan Necdet'le evlendirilir. Daha sonra Madrit, Fas'ta ilk büyükelçilik, sonra Atina ve en son Paris'te büyükelçilik görevinde bulunmuştur. Karısının duygusal ve duyarlı kişiliğine karşılık Necdet böyle bir derinliğe sahip bir kişilik değildir. Semin kendi müzik anlayışına onda karşılık bulamaz. Yine Semin'in konuşmalarından anladığımız kadarıyla şaşılacak kadar şarklı bir kıskançlığı vardır. Yemek saatlerine ve misafirlerine önem veren Necdet akşamın yedisinde yemek saatinde Semin'in kapısını tıkırdatmaya başlar. Ancak Semin bu yemeklerden nefret eder. Her yönden başkışı olan eşi Semin'e tam zıt bir karakterdir. Öykünün başından sonuna kadar değişmez ve durağandır. Semin'in Olaf'ın öldüğünü öğrendikten sonraki duygu değişimini fark etmez ve sohbetine devam eder. Öykü sonunda yatmadan önce kocasının düşünceli ve kaygılı bir hali olduğunu fark eden Semin acaba fark etti mi diye düşünürken kocası Necdet her

şeyden habersiz bir şekilde Semin'e uyumasını, kendisinin ise yarın Dışişleri Bakanı'yla yapacağı konuşma için hazırlık yapacağını söyler.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” hikâyesindeki kart karakter konumunda olan kişi kaymakam ve onun özelinde bütün kasaba halkıdır. Hüdai Bey'in genelevdeki bir kadına âşık olduğunun duyulması üzerine kasaba bir dedikodu zinciri başlamış ve kasaba halkı Hüdai Bey'e tepki göstermeye başlamışlardır. İlk önce sadece dedikodulardan ibaret olan bu tepki daha sonra Hüdai Bey'in kadını eve getireceğinin duyulmasının ardından kaymakama şikâyetçi olmaya kadar gitmiştir. Kaymakam Hüdai Bey'e bir şey dememiş ancak kadını çağırıp onu kasabadan sürdürmekle tehdit etmiştir. Ancak Hüdai Bey'in tanıdıkları sayesinde kadın kasabada kalmayı başarmıştır. Ancak bu şikâyet sonrasında Hüdai Bey de onu eve getirememiştir. En sonunda ise bu tepkiler ve dedikodular sonucunda Hüdai Bey sürgüne başka bir yere gönderilmiştir. Yani kasaba halkı ve kaymakam Hüdai Bey ve Leyla'nın aşkını engellemeyi başaran kart karakterler olmuşlardır.

“Requiem” öyküsünde kart karakter konumunda olan kişi eczacı Hurşit sevdiği kız ve daha sonra karısı olan kişidir. Evlendikleri gün bakire olmadığının ortaya çıkması Hurşit'in kişiliğinde değişimlere sebep olmuştur. Onu bu şekilde kabul ederek bütün görevlerini yerine getirdiğini düşünen Hurşit giderek küstahlaşmış ve ilgisiz birisi olmuştur. Kadının onu terk etmesi üzerine de ömrü boyunca yalnız yaşamaya mahkûm olmuştur. Ayrıca gebe kalınca onu terk etmiş ve çocuğundan onu mahrum bırakmıştır. Öyküdeki diğer kart karakter ise düğün evinden dönen, zil zurna sarhoş olan, etrafa tabanca sıkarak Hurşit'in ölümüne sebep olan kişidir.

“Allegro Cantabile” adlı öyküde belirgin bir kart karakter olmasa bile öykünün başkışisi olan genç kızın, ablası ve annesiyle sürekli çatışması ve içinde bulunduğu durumdan sürekli şikâyet etmesi sebebiyle kart karakter olma özelliği taşıyabilir. Nitekim genç kız ailesinin yanında kendisini kısıtlanmış hissetmekte ve kendi olmadığını düşünmektedir.

“Arabesk” öyküsündeki başkışi olan Sultan Hanım'ın oğlunun karşında bulunan kart karakter konumunda olan kişi ilk olarak eşidir. Kocasının kendisini aldatmasına, eve geç gelmesine ve kendisini ihmal etmesine karşı eşini terk eder ve bütün eşyalarını geri ister. Kocasını başka bir kadınla kaçtığında ise şikâyetle bulunarak zina dolayısıyla kocasını hapse attırır. Daha sonra zorla onu affetse ve hapisten çıksa bile hiç affetmez ve eve bir daha geri dönmez.

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsünde kart karakter statüsünde olan kişi Apollon’dur. Zephyros ‘un Hyakinthos’a olan aşkı ve onu Apollon’a kaptırması ona olan nefretinin sebebidir. Öykü boyunca onun karşısında bir kişilik olarak yer almıştır. Apollon Hyakinthos’la yarış sırasında yakınlaşır ve yarışı kazanmak üzeredir. Apollon’ u en başından beri kendisine rakip gören Zephyros, onun attığı disk ile sevgilisini öldürmesine neden olur. Tüm bu olanlardan habersiz olan Apollon ise Hyakinthos’u ölürken kucağına alır ve onun yerine kendisinin ölmesini istediğini haykırır.

“Taşrada Gizli Aşk” öyküsünde kart karakter konumunda bulunan kişi Hülya öğretmene âşık olan müzik öğretmenidir. Santralci kız aracılığıyla başkişi ve Hülya öğretmen arasında yaşananları öğrenmiş ve onları okul müdürüne şikâyet etmiştir. Bu şikâyet üzerine olaylar karmaşık bir hal alır ve kaymakam ve müfettişler de olayların içine girmeye başlar. Müzik öğretmenin yaptığı bu ilk hamle bir bürokratik krizin başlangıcı olmuştur.

“Bir Roman Kahramanı” ve “Liebestote” öykülerinde başkişiyeye zıt olan bir kart karakter bulunmamaktadır.

“Arkası Yarın” öyküsünün kart karakteri Feyziye’nin babası Kocaahmetlerin Bekir Ağa’dır. Mustafa’nın defalarca dünürü göndermesine karşın onları her seferinde geri çevirerek iki gencin evlenmesini engellemiştir. Daha sonra Feyziye’nin ısrarı ile olacak evliliğe razı olmuştur. Fakat bu seferde Mustafa’dan yüklü miktarda başlık parası ve pahalı bir yüzük talep etmektedir. Feyziye’yi çok seven Mustafa onun söylediği her şeye razı olur. Feyziye hastalandığında Mustafa’nın onu doktora götürmesine de razı olmayan Bekir Ağa yine kızının durumuna dayanamayarak izin vermiştir. Her konuda karşılarına bir engel olarak çıkmaktadır.

“Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsünde kart karakter konumunda olan kişi Kunduracı Ali’dir. Sacide’nin babasına para vererek para karşılığı Sacide’yle birlikte olan, henüz küçük bir kızken ona tecavüz eden ve defalarca hamile bırakarak kürtaj yaptıran bir sapıktır. Sacide’nin Adnan ile birlikte olmasına dayanamayarak onu bıçaklamıştır.

“Hâlâ Kanayan” da kart karakter konumunda bulunan kişi Abdullah’dır. Abdullah başkişinin kaldığı oteldeki kat bekçisidir. Başkişiyeye çamaşır ve ekmek getirme konusunda yardımcı olsa da namus ve ahlak konusundaki düşüncelerde başkişinin onaylamadığı konuşmaları vardır. Evli olmayanları otele almaz ve bir kadın geldiğinde odasına başka bir erkeğin girip girmediğini kontrol eder. Anlatıcı ile genç

kızı gördüğünde aralarında böyle bir ilişki olduğunu sanmıştır. Başkişi cepleri para dolu olan pantolonun olduğu odada Abdullah'ı yalnız bırakması ve sonra parasının eksik çıkması üzerine onun aldığını düşünür. Bu düşüncesinin oluşmasında onun kızla olan ilişkisini engellemesinden dolayı oluşan öfkesinin de payı vardır. Tüm yaşananlardan sonra Abdullah başkişiye karşı saygısını kaybetmez ve ondan getirdiği ekmeğin parasını almaz. Parayı gerçekten almadığı ve ona bir ders vermek istediği için mi yoksa aldığı ve pişmanlığı dolayısıyla bunu yaptığı konusunda ise başkişi kararsızdır.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünün kart karakteri Bay Y. Olarak adlandırılan Paris Büyükelçi Müsteşarı'dır. Sekreter olan Matmazel Bougourt'un onunla konuşmak istemesine şaşırmıştır. Kızın gebe olduğunu anlayınca elçilikten birinin bunu yaptığını düşünerek telaşlanan müsteşar öyle olmadığını öğrenince rahatlamıştır. İlk önce babasının çocuğu veya evliliği istemediğini zanneden müsteşar öyle olmadığını öğrenince Matmazel Bougourt'un ne istediğini anlamamış ve sinirlenmiştir. Onun isteğinin bir belge olduğunu anlayınca ise istediğini vereceğini söyleyerek onu göndermiş daha sonra ise başka bir birime aldırarak için büyükelçiden talimat almıştır.

2.1.7.4. Fon karakter

“Alabalık” öyküsündeki fon karakterler, öykünün başında adı geçen ve Semin'e küçük bir kız çocuğuyken piyano dersleri veren Madam Olga'dır. İlk zamanlarda dersler sırasında kendisini azarlayan Madam Olga artık kimseyi öyle azalayamaz. Parmakları artritten katılaşmış, şişmiştir. Kimseye ders veremez ve Notre Dame'ın mütevelli heyetinin sağladığı yardımlarla yaşamını sürdürmektedir.

İkinci fon kişi ise Semin'in annesidir. Olaf'la geçirdiği son geceden sonra bir daha Semin ile görüşmesine izin vermemiş, mektuplarını geri göndermiştir. Kız arkadaşlarıyla bile yalnız kalmasına izin vermez. İstanbul'a döndüğünde ise Semin'i apar topar evlendirir.

Diğer bir fon kişi Semin'e “Olaf meraktan çılgın gibi...” cümlesini söyleyen arkadaşı Solange Bougourt'tur.

Öyküdeki en önemli fon karakterlerden birisi ise Norveç büyükelçisi Edward Kristiansen'dir. Olaf'la aynı sayadını taşır ve Semin'e Olaf'ın yeğeni olduğunu ve öldüğünü haber veren kişidir. Şu şekilde tasvir edilmiştir: *“Olaf'a benzeyen hiçbir yanı yok Norveç Büyükelçisi'nin. Oldukça ufak yapılı, bir Norveçliye göre; mavi iğne gözlü,*

aysberg bakışlı ve hemen hiç konuşmayan biri (Bener, 2018, s.27)''. Müzikle pek ilgisi olmayan büyükelçi Türkiye'yi hiç görmemiş ancak Atatürk'ü işitmiştir.

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet, Sevda” öyküsünün en önemli fon karakterlerinden birisi anlatıcı konumunda olan memurdur. Öyküde ismi belirtilmeyen bu anlatıcı Hüdaî Bey ve Leyla Hanım arasındaki aşkın en yakın tanıklarından birisidir. Onları kendi evlerinde uygunsuz vaziyette görmüş birisidir. Öykü, anlatıcının yıllar önce yaşadığı kasabaya görevli olarak gelmesi ile başlar ve tesadüfen Leyla hanımla karşılaşması ve geriye dönüş tekniğini kullanarak aşklarını anlatması ile devam eder. Anlatıcının ağabeyi konumundaki kişi öykünün diğer fon karakterlerinden birisidir. Hüdaî Bey'in yakın arkadaşı olarak belirtilen bu kişi, babası öldükten sonr hukuk ikinci sınıftayken okulu bırakmak zorunda kalmış bir adliye kâtibidir. Hüdaî Bey ile de bu vasıta ile tanışmış ve onun çok kültürlü, okumuş birisi olduğunu söyleyip yakın arkadaşlık içerisinde olmuştur. Anlatıcı da Hüdaî Bey ile ilgili bilgileri ağabeyi aracılığıyla öğrenir. Hüdaî Bey'in kasabadan ayrıldıktan sonra İstanbul'da evlendiğini söyleyen de yine kendisidir. Hüdaî Bey sadece ona davetiye göndermiştir. Ayrıca Hüdaî Bey'in daha sonra intihar ettiği bilgisini de ilk olarak kendisi dile getirir.

Niyazi öyküdeki diğer fon karakterlerden birisidir. Anlatıcının küçüklükten yakın arkadaşı olan Niyazi, müteahhitlik yapmaktadır. Eski arkadaşlarının içinde en yüksek makam sahibi olan kişi olması dolayısıyla tedirgin ve sürekli konuşan, anlayıcıya kendisini ispatlama çabası olan bir kişiliktir. Bu yüzden lokantada otururlen genelev patronunu tanıdığını söyleyip oraya gitmek için ısrar etmiş, kendisini göstermeye çalışmıştır. Anlatıcının buluştuğu eski çocukluk arkadaşları ve genelevdeki diğer kızlar ise fon karakter konumunda bulunan diğer kişilerdir.

“Requiem” öyküsünde fon karakterler öykünün başında adı geçen çavuş, Hurşit'in öldüğü gece kızının düğünü olan Celep Hüseyin'dir.

“Bir Roman Kahramanı” öyküsünün fon karakterleri Dursun Ali'nin eşi, eşinin kız kardeşi ve anlatıcının eşidir. Dursun Ali'nin eşi, genç, biraz saf ama sevimli birisidir. On üç yaşında iken Dursun Ali'yle evlenmiştir. Öykünün sonunda çocuğu olmadığı için Dursun Ali'nin onu boşayacağını söyleyerek anlatıcıdan yardım ister. Çocuğu olması için kendisini tedavi ettiren yine onlardır. Kız kardeşi ise ona hiç benzemeyen, on beş on altı yaşlarında bir kızdır. Anlatıcının eşi ise iyi niyetli ve yardımsever bir kadındır. Dursun Ali'nin eşini tedavi ettirir.

“Allegro Cantaible” öyküsünde fon karakter olarak genç kızın arkadaşı Binnur ve ablasının arkadaşı ve aynı zamanda aynı evde yaşadığı Zergün, Oğuz ve Bora kart karakterlerdir.

“Arabesk” adlı öyküde geçen fon karakterler Sultan Hanım’ın oğlunun birlikte kaçtığı kadın, onun kocası olan akrabaları, Sultan Hanım’ın kızları ve damatları, kocası, anlatıcının eşi ve çocuklarıdır.

“Humoresque” öyküsündeki fon karakterler ise Semehat Hanım’ın yanında çalıştığı Hasan Elibol ve anlatıcı, iş yerindeki diğer kişiler ve Semahat Hanım’ın dayısıdır.

“Apollon, Zephyros, Hyakinthos” öyküsünün en önemli fon karakteri Hyakinthos’tur. Fon kişiler genellikle önemsiz kişiler olarak görülseler de bu öyküde Hyakinthos’un çok büyük bir önemi vardır. Öyle ki bütün olaylar onun için yaşanmıştır ve öykünün sonunda hayatını kaybetmiştir. Apollon ile Zephyros’un âşık olduğu kişidir ve ölümlü bir tanrıdır. Öldükten sonra onun öldüğü yerde sümbüller çıkması ise onun geride bıraktığı hatırasıdır.

“Taşrada Gizli Aşk” hikâyesinde fon karakter konumunda olan kişi başkışının ilkokul öğretmeni olan arkadaşıdır. Hülya öğretmenin evine gidip gitmemek konusunda kararsız kalan anlatıcıyı ilk önce sıcak bakmasa da daha sonra gitmek konusunda teşvik etmiş ve o evdeyken onun için nöbet tutmuştur.

Öyküde adı geçen diğer fon karakterler ise Hülya öğretmenin çalıştığı okulun müdürü, telefon konuşmalarını dinleyen santralci kız, Hülya öğretmenin müdürü şikâyet ettiği kaymakam sonrasında meydana gelen olayları soruşturmak için kasabaya gelen milli eğitim müfettişidir.

“Liebestote” öyküsündeki fon karakterler öykünün başında çiftin evlenmelerine karar vermekte etkisi olan apartman yöneticileri ve muhtar olarak adı geçen kişiler ve çiftin avukatlarıdır.

“Arkası Yarın” öyküsündeki fon karakterlerden en önemlisi Mustafa’nın annesidir. Kızını ve kocası çok kısa bir zaman aralığıyla kaybeden kadının Mustafa’dan başka dayanağı kalmamıştır. Ölürken eşine söz vermesine rağmen Mustafa Ankara’ya gittiğinde eşinin kardeşi ile evlenir ancak daha sonra boşanırlar. Feyziye ile aşkları konusunda oğluna kızdığı zamanlar olsa da genellikle ona destek olmuştur. Öyküdeki diğer fon karakterler Feyziye’nin annesi, Mustafa’nın ablası ve eniştesi, diğer köylülerdir.

“Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsünün en önemli fon karakteri Adnan’ın arkadaşı Oğuz’dur. Adnan cinayet işlediğini sanıp saklanırken onu oradan çıkarıp kendi evine götürün, korkularını dindirmeye çalışan ve hapishaneye girdiğinde de onun için bir avukat gönderen kişidir. İkinci fon karakter ise Adnan’ın avukatı Ferit Bey’dır. Sınırlı bir kişiliğe sahiptir. Öyküde adı geçen diğer fon karakterler ise Sacide’nin babası, başgardıyan, hapishanedeki diğer mahkûmlardır.

“Hâlâ Kanayan” öyküsünde fon karakter konumunda bulunan kişiler genç kızın abisi, otelde kalan diğer müşterilerden olan Alman mühendis ve Emniyet Müdürü’dür.

“Cosi Fan Tutte” öyküsünün fon karakteri sekreter olan Matmazel Bougourt’un sevgilisi ve Paris büyükelçisidir.

2.2. Gece Gelen Ölüm Adlı Eserde Yapı

2.2.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener’in 1993 yılında Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanan Gece Gelen Ölüm adlı öykü kitabı “Gece Gelen Ölüm”, “Çiçekler”, “Falcı”, “Telefondaki Ses”, “Biobot” olmak üzere beş öyküden meydana gelir. Adını kitabın ilk öyküsünden alan bu kitaptaki öykülerin ortak teması aşktır.

2.2.2. İsim-İçerik İlişkisi

Gece Gelen Ölüm adlı kitapta yer alan ilk hikâye aynı zamanda kitaba da adını vermiştir. Hikâyenin önemli kişileri olan Ahmet Güllecioğlu ve savcı Korkut’un aynı sebepler yüzünden ve benzer bir şekilde aynı yerde ve gece vakti ölmesi hikâyeye de adını vermiştir.

“Çiçekler” öyküsünde genç bir kızın sevgilisine olan özlemi işlenmiştir. Rüyasında sevgilisinin ona çiçek aldığını gören genç kız zil sesiyle uyanır ve yarı uyanık şekilde kapıda bir çocuğun ona çiçek getirdiğini görür. Hikâye adını bu çiçeklerden alır.

“Falcı” hikâyesi adını hikâyenin başkişisinden alır. Başkişi falcı öykü boyunca çeşitli olay ve durumların içine giren ve zamanda yolculuk yapan fantastik bir kişiliktir.

“Telefondaki Ses” hikâyesinde bahsedilen ses Sünusi Baba’nın sesidir. Başkişi olan kadın eşiyile sürekli boşanma aşamasına gelir ancak Sünusi Baba sayesinde

bundan vazgeçer. Sünusi Baba öldükten sonra bile telefonda onun sesini duyar gibi olması yine onu bu kararından vazgeçirmeye yetmiştir.

“Biobot” hikâyesine adını veren şey bir robottur. Bu robot aynı zamanda hikâyenin başkişisi olma özelliğine sahiptir. Bir genç kıza olan aşkı ve sonunda birlikte yok oluşları işlenmiştir.

2.2.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Gece Gelen Ölüm adlı kitapta hikâyelerin hemen hemen hepsinde kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Bu hikâyelerde hikâyeyi anlatan kişi olayları yaşayan ve onlardan etkilenen başkişi konumundadır. Başkişinin yaşadığı değişim ve hissettiği duygular ayrıntılarıyla okuyucuya aktarılır. “Falci”, “Çiçekler”, “Telefondaki Ses” ve “Biobot” bu bakış açısıyla yazılmıştır. Kitaba adını veren “Gece Gelen Ölüm” adlı hikâyede ise gözlemci bakış açısı kullanılmıştır. Dışarıdan bir göz olarak kişilerin bütün psikolojik durumlarını ve düşüncelerini bilen anlatıcı ile tanrısal bakış açısı kullanılmış olur ve hikâye bu sayede daha da anlam kazanır.

2.2.4. Olay Örgüsü

“Gece Gelen Ölüm” adlı hikâyede savcı Korkut’un bir dava sonucu tanıştığı anne ve kızı ile aynı anda ilişki yaşaması ve sonrasında başına gelen olaylar konu edinmiştir.

- Korkut’un Doğu’daki küçük bir kasabadan İstanbul’a Cumhuriyet Savcı Yardımcılığına atanması.
- Korkut’un tanıtılması
- Korkut’un Patrikhane duvarları dibinde bir ceset bulunmasının haber verilmesi sonucu olay yerine gitmesi
- Olayın cinayet mi intihar mı olduğunun araştırılması ve ölüm sebebinin ortaya çıkması için inceleme yapılması
- Korkut’un olayı annesine anlatması
- Korkut’un ölen adamın karısı Berna Güllecioğlu’nun evine gitmesi
- Korkut’un Berna ile ölen adam hakkında konuşması ve ondan etkilenmesi
- Korkut ile Belma’nın cenaze işlemleri için hastaneye gitmesi
- Korkut ile Belma’nın birlikte olması
- Korkut’un ölen adamın cenazesine gitmesi ve orada adamın kızı Belgin ile tanışması ve etkilenmesi

- Korkut'un Belma ile Belgin'i kendi evlerine davet etmesi
- Belgin'in sorgu için Korkut'un bürosuna gelmesi ve babası, eşi hakkında konuşması
- Belma'nın sürekli Korkut'u araması
- Belgin ve Korkut'un birlikte dışarı çıkması ve yakınlaşmaları, akşam bir otelde buluşmak için sözleşmeleri
- Korkut'un telefonda Belma ile konuşarak ona işinin olduğunu söylemesi ve davetine olumsuz yanıt vermesi
- Korkut ile Belgin'in otele gidip yakınlaşmaları
- Belgin'in sevişme sırasında rahatsızlanması ve Korkut'a bir kaset dinletmesi
- Korkut'un, Belgin'e babasının tecavüz ettiğini kasetten dinleyerek öğrenmesi
- Korkut ile Belgin'in birlikte olması ve Korkut'un ondan çok etkilenmesi
- Korkut ile Belgin'in buluşması ve Belgin'in ona Halep'teki hayatından söz etmesi
- Belgin'in Fransa'ya dönmesi
- Korkut'un içine düştüğü durumdan huzursuzluğun ve büyük yıkımın farkında olması ancak Belma ile birlikte olmaya devam etmesi, ona karşı koyamaması
- Korkut ve Belma birlikteyken Yusuf'un gelmesi ve onları görmesi
- Belgin'in her gün telefonla Korkut'u araması ve Korkut'un Belma ile birlikte olmaya devam etmesi
- Korkut'un er ya da geç ikisinden birini tercih etmek zorunda olduğunun farkında olması ve Belma'nın kocasının ölümünü de belleğinden atamaması
- Belgin'in Fransa'dan dönmesi
- Belgin ve Korkut'un Belma'nın evine gitmesi
- Korkut'un aynı gün içinde hem Belma hem Belgin ile birlikte olmaya devam etmesi ve bu süreçte Yusuf ve Marika'nın varlığını unutamaması
- Bir gece Belma'nın Korkut ve annesinin yaşadığı eve gelmesi ve Belgin'in kendisini öldüreceğini söylemesi
- Korkut'un Belgin'in yanına gitmesi ve kaseti dinleyerek Belgin'in olan biten her şeyi öğrendiğini anlaması

- Korkut'un eve dönmesi
- Belgin'in çocuğunu alarak Halep'e dönmesi,
- Belma'ya Belgin ile birlikte olduğunu söylemesi ancak Belma'nın bunu önemsememesi
- Belma'nın babası kızına tecavüz ederken onları duymuş ve tepki vermemiş olduğunu Korkut'un öğrenmesi
- Başsavcı'nın Korkut'la konuşmak istemesi ve ona bir teyp vererek gereğini yapmasını istemesi
- -Korkut'un Patrikhane'nin çok yakınında bir yerde arabasını durdurup intihar etmesi.

“Çiçekler” hikâyesinin olay örgüsü çok kısadır. Bir genç kızının gördüğü rüya ile başlayan hikâye, kapısına gelen küçük bir çocuğun ona çiçek vermesi ile son bulur.

- Genç kızın rüyasında sevdiği adamı görmesi
- Sevdiği adamın rüyasında ona doğum günü sebebiyle çiçek gönderdiğini söylemesi
- Kapı zilin sesiyle uykudan uyanması
- Küçük bir çocuğun ona rüyasındaki gibi bir çiçek satmak istemesi
- Çiçekleri ölen sevgilisinin gönderdiğini sanması
- Çocuğa yine gelmesini söyleyerek kapıyı kapatması
- “Falcı” hikâyesinde olay örgüsü şu şekildedir:
- Gazeteci kızın röportaj yapmak için falcının yanına gitmesi
- Falcının olacak her şeyi önceden bildiğini ve binlerce yıldır hayatta olduğunu söylemesi
- Falcının kendisini neden öldürmek istediklerini ama bunun neden imkânsız olduğunu açıklaması
- Kar maskeli birinin odaya girip falcıya ateş etmesi ancak ona kurşun işlememesi
- Falcının aslında kendisinin bir ruh olduğunu söylemesi
- Falcının kar maskeli adama patronunun kendisini boşuna öldürmeye çalışmamasını söyleyerek göndermesi
- Falcının gazeteci kıza kar maskeli adamın geleceğini bildiğini ancak kendisinin canlı olarak görmesini istediği için onu engellemediğini ve aynı zamanda bir sanatçı olduğunu söylemesi

- Falcının istediği zaman istediği yerde olabildiğini ve isterse gazetecinin elindeki kayıtları da silebileceğini söylemesi
- Falcının aslında bir sanatçı olduğunu iddia etmesi
- İçeriye ilkel insan kılığında bir kızın girmesi
- Falcının bu kızın ilk sevgilisi olduğunu söyleyerek ilk devirlerde duvarlara resimler yapan bir ressam olduğunu söylemesi
- İlkel bir insanın içeriye girip falcıyı öldürmesi ancak birkaç dakika sonra falcının hiçbir şey olmamış gibi canlanması
- Sanat ve sanatçılar üzerinde söz sahibi olan kişileri sayması ve sanatçıların engellendiğini savunması
- Falcının düş kuranlardan korkulduğunu çünkü bunun kurulu ve yerleşik düzene bir başkaldırı olduğunu söylemesi
- Falcının üzerine başka bir kostüm giyerek zaman yolculuğu sırasında Melik İbn-i Abit'in yerine geçtiği zamanı anlatması
- Falcının eskiden olduğu insanların kılığına girerek yaşananları gazeteciye göstermesi
- Şairler, edebiyatçılar ve düş kuranların tarih boyunca despotlar tarafından engellendiğini savunması
- Falcılığın sanatın kendisi olduğunu söylemesi
- Falcının geçmişte büründüğü kişiliklerden çeşitli kesitleri gazeteci kıza göstermesi
- Baş komiserin falcının yanına gelmesi
- Falcı ve gazeteci kızın zaman yolculuğuna çıkmaya hazırlanması

“Telefondaki Ses” Bener’in bir karı koca ilişkisini ele aldığı öykülerinden birisidir. Başkişi konumunda olan kadının eşiyle olan hastalıklı ilişkisini ve Sünusi Baba dediği kayınbabasının ilişkilerine etkisini ortaya koyar. Olay örgüsü şu şekildedir:

- Başkişinin telefonda Sünusi Baba ile konuştuğunu sanması
- Telefonda konuştuğu kişinin Sünusi Baba olmadığını anlaması
- Sünusi Baba’nın kayboluşunun anlatılması
- Başkişinin eşi Turan ile telefonda konuşması ve eşinin barışmak istemesi
- Turan’ın eşini Marmaris’e çağırması

- Başkışının haberlerde Marmaris'ten İstanbul'a giden yolcu otobüsünün kaza yaptığını öğrenmesi ve eşi Turan için endişe etmesi
- Turan'a ulaşmaya çalışması ve Sünusi Baba'nın kaybolmadan önce kaldığı pansiyonu araması
- Pansiyonda konuştuğu kadından Sünusi Büyükbeyoğlu adında birinin kaldığını öğrenmesi
- Başkışının pansiyonda kalan kişinin Sünusi Baba değil onun adını kullanan eşi olduğunu anlaması.

“Biobot” öyküsü Erhan Bener'in bir robot olan Biobot'la Primola'nın onları ölüme götüren aşklarının gidişatını anlatan fantastik kurgulu bir öyküdür. Öyküde klasik serim, düğüm, çözüm bölümleri vardır.

- Primola evinde sahneye hazırlanırken Sekundo'nun gelmesi
- Primola ve Sekundo'nun Primola'nın sevgilisi Rişmondo hakkında sohbet etmesi
- Sekundo'nun orayı terk etmesi
- Primola'ya büyük bir kutuda kimden olduğu bilinmeyen bir hediye gelmesi
- Bir robot olan Biobot'un Primola ile konuşarak kendini tanıtmayı
- Biobot'un canlı bir beyin taşıdığını söylemesi ve nasıl olduğunu Primola'ya anlatması
- Rişmondo'nun Primola'nın evine gelerek karısı ile ilgili yaptığı planı anlatması ve Primola'nın onu evden kovması
- Primola'nın gala gecesinde büyük bir başarıyla dans etmesi ve gala dönüşü Sekundo, Bomen ve Entel Bojö'nün onun evine gelmesi
- Gece yarısı Bomen'in Primola'nın yanına gelmesi ve sevgili olmaları
- Bomen'in Primola'nın eşyalarını satmak üzereyken yakalanması ve ayrılımları
- Entel Bojö ile Primola'nın yakınlaşmaları
- Biobot'un diğerlerinde olduğu gibi bu birlikteliğe de karşı çıkması ve Primola'ya olan sevgisini itiraf etmesi
- Biobot'un beyninin gücü sayesinde giderek insanlaştığını söylemesi ve Primola'yla sarılmalrı
- Biobot ve Primola'nın sarılması ve ikisinin birden yanıp kül olması.

2.2.5. Zaman

2.2.5.1. Vaka zamanı

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesi Erhan Bener’in klasik kurgulu öykülerinden biridir. Hikâye giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Hikâyede en önemli iki olay halkası birlikte işlenmiştir. Birinci olay halkası savcı Korkut’un bir cinayeti çözmeye çalışması, ikinci olay halkası ise cinayeti çözmeye çalışırken kendisini de ölüme götüren sebeplere zemin hazırlamasıdır. Olayların vaka zamanı belli değildir. Bir kış gününde yılbaşı gecesinin sabahında Patrikhane önünde bir ceset bulunmasıyla başlayan olaylar, yine aynı Patrikhane önünde Korkut’un intiharı ile son bulmuştur.

“Çiçekler” hikâyesi olay örgüsü çok kısa olan bir durum hikâyesidir. Vaka zamanı belli değildir.

“Falcı” öyküsünde başkişi olan falcı istediği zaman geçmişe gidip gelen ve bir kesit sergileyen birisidir. Bu sebeple öyküde vaka zamanı belli değildir. Falcı gazeteci kıza geçmişten kesitler sergileyerek zamanlar arası yolculuk yapar. Kimi zaman neandertal ilk insan, kimi zaman bir çoban, kimi zaman ise İsa’nın zamanında yaşayan birisi olarak karşımıza çıkar.

“Telefondaki Ses” öyküsünde vaka zamanı belli değildir. Öyküde geçen bir ifadeye göre olaylar yaz mevsiminde gerçekleşmiştir. Yazar geriye dönüşlerle ve iç hesaplaşmalarla zamanda sıçramalar yapmıştır.

“Biobot” öyküsü Bener’in klasik serim, düğüm, çözüm bölümlerini kullandığı bir öyküdür. Öyküde vaka zamanı tam olarak belli değildir. Öykünün içinde geçen birkaç ifadeye göre ve guguklu saatin kullanıldığı bilindiğine göre vaka zamanı 18. Yüzyıl civarlarıdır.

2.2.5.2. İtibari zaman

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde olaylar savcı Korkut’un bir doğu kasabasından İstanbul’da Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığına atanmasından bir yıl sonra başlayıp, savcı Korkut’un intiharı ile son bulur. Arada geçen itibari süre tahmini olarak birkaç aydır. Olayların vaka zamanı ise belli değildir. Bir kış gününde yılbaşı gecesinin sabahında Patrikhane önünde bir ceset bulunmasıyla başlayan olaylar, yine aynı Patrikhane önünde Korkut’un intiharı ile son bulmuştur.

“Çiçekler” hikâyesinde zaman kavramı yoktur. Hikâye bir genç kızın rüyası ile başlar. Genç kız gördüğünün bir rüya olduğunun bilincindedir ancak o andan hiç kopmak istememiştir. Kızın rüyadan uyanması ve kapıdaki çocuğun ona rüyasında sevdiği adamın ona verdiği gibi çiçekler getirmesi ile son bulan olaylar birkaç dakika içinde olup bitmiştir.

“Falcı” öyküsünde itibari zaman gazeteci kızın falcı ile röportaj yapmaya gelmesi ve onunla zaman yolculuğuna çıkmaya hazırlanması arasında geçen birkaç saattir.

“Telefondaki Ses” öyküsünde itibari zaman yaklaşık olarak iki buçuk aylık bir zaman dilimidir. Başkişi ile kocası arasındaki anlaşmazlıklar Sünusi Baba’nın ölümü ile baş göstermeye başlamıştır. Sünusi Baba’nın ölümü iki ay kadar önce gerçekleşmiştir. Kocası Turan’ın Marmaris’e gitmesi ve kaza haberini alması ise iki hafta sürmüştür. Kaza haberinden sonra eşiyile yeniden bir araya gelmeye karar vermiştir. Olaylar bu iki buçuk aylık zaman dilimini kapsamaktadır.

“Biobot” öyküsünde olaylar Biobot’un eve gelmesi ile başlar ve öykünün sonunda Primola ile birlikte yok oluşu ile biter. Bu iki olay arasındaki itibari süre ise belli değildir.

2.2.6. Mekân

Erhan Bener’in *Gece Gelen Ölüm* adlı hikâye kitabında yer alan hikâyeler mekân tasviri açısından kısıtlıdır. Mekân açısından en zengin hikâye “Gece Gelen Ölüm” hikâyesidir. Kısa bir öykü olan “Çiçekler” de başkişinin algısına göre kapalı mekân ön plandayken “Falcı” öyküsü ise mekânsız bir öyküdür. Başkişi olan falcı mekânlar arası yolculuk yapar ancak bu yolculuklar geçmişten kesitleri gösterir ve onun algısına göre bir anlam ifade etmez.

2.2.6.1. Çevresel mekânlar

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde yer alan çevresel mekânlar Fener Karakolu, Beyoğlu, Şişli’dir. “Çiçekler” ve “Falcı” hikâyesinde çevresel mekâna yer verilmemiştir. “Telefondaki Ses” öyküsünde çevresel mekân olarak Kuğulu Park, Gökova kıyıları, İstanbul’daki atölye yer alır. “Biobot” öyküsünde çevresel mekân olarak opera sahnesi ve Biobot’un laboratuvarı kullanılmaktadır.

2.2.6.2. Algısal Mekânlar

2.2.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde mekânın tasviri ve olayların anlatımı birbiri ile örtüşür. Başkişi olan savcı Korkut’un içinde bulunduğu psikoloji mekânın tasvirinde de önemli rol oynar. Genel anlamda kapalı-dar labirentleşen mekânlar açık-geniş mekânlara göre daha fazladır. Bunun sebebi savcı Korkut’un yaşadıkları sonucunda intihara sürüklenmesidir. Olayların başlangıcı olan Patrikhane önünde bir ceset bulunması ve Korkut’un oraya giderken içinde bulunduğu ruh hali ve mekânı algılayış biçimi birbiri ile örtüşür. Patrikhane hem olayların başlangıç noktası olması, hem de hikâyenin sonunda savcı Korkut’un intihar ettiği yer olması sebebi ile hikâyedeki en önemli kapalı-dar ve labirentleşen mekândır. Nitekim, hikâyenin başında ve sonunda savcı Korkut Patrikhane’ye giderken yazar aynı ifadeleri yinelemiş ve mekânı şu sözler ile tasvir etmiştir: “Birden, durup dururken arabanın kornası ötmeye başladı. Bomboş sokakta çılgın korna sesi, eski ve yıpranmış evlerin badanasız ve yer yer çökmüş duvarlarına çarparak dönüp tekrar kulaklarına yansıdı. Pencereelerde ışıklar yandı, sonra perdeler yeniden sıkı sıkı örtüldü. Sabahın bu saatinde, sağda solda, yalpalayan, duvar diplerine işeyen birkaç sarhoş ya da sahipsiz köpek dışında, inlerle cinlerin top oynadığı bu boş sokaklarda, bu çılgın korna sesi, cehennemdekileri ürkütmekten başka işe yaramazdı (Bener, 2018, s.374-375)”. Belma’nın Şişli’de bulunan evi savcı Korkut için ilk gittiği zaman kapalı-dar bir mekân özelliği gösterir. Bu ilk gidişte Korkut, kadının tuhaf konuşmaları ve bu gizemli evde kendisini huzursuz hissetmiştir ve oradan adeta koşarak çıkmıştır. Daha sonra Belma ile bu evde buluşup sevişmeler de bu buluşmalarda Korkut’u rahatsız eden bir şeyler hep vardır. Hikâyenin sonunda sevdiği kız olan Belgin’in bu evdeki çaresiz hali ise onu ölüme götüren olayların en önemli parçasıdır. Şu şekilde tasvir edilmiştir:

“Şişli’deki, dubleks denilen cinsten iki katlı apartman dairesi, oldukça sıradan bir zevki yansıtan, belki pahalı, ama bitpazarından alınmışa benzeyen eşyalarla döşenmişti. Bol çiçekli duvar kağıtları, işlemeli tahta koltuklar, üzerleri ince el işi eski zaman oyalarıyla örtülü sehpa, genişçe bir sedir, yerlerde kalın tüylü halılar, duvarlarda, Sirkeci’deki dükkânlardan alınmış kalın, şimşir çerçeveler içinde cırlak boyalı manzara resimleri, kocaman, her yanı oymalı ceviz bir yemek masası, yine kocaman, yüksek arkalıklı, oymalı yemek sandalyeleri, salonun bir duvarını boydan boya kaplayan aynı takımın parçası bir büfe... (Bener, 2018, s.275)” Korkut’un

çalıştığı yer olan hukuk bürosu onun kendisini ait hissetmediği ve bir görev hissiyle mecburi olarak ziyaret ettiği ancak mutlu olduğu bir mekândır.

“Çiçekler” hikâyesinde tek bir mekân vardır. Bu mekân başkişi olan genç kızın evidir. Genç kız gördüğü rüyadan uyanıp kapıya bakar ve rüyasının devamı gibi gördüğü çiçekler alır. Onun sevgilisi tarafından kendisine doğum günü sebebiyle gönderildiğini düşünür. Ancak bu düşünce çok kısa sürer çünkü bunun mümkün olamayacağının bilincindedir. Yaşadığı üzüntü ile beraber çiçek satmak için gelen çocuğa tekrar gelmesini tembih ederek kapıyı kapatır. Rüyasının asla gerçekleşmeyeceğinin farkına vardığı için hüznüldür ve bu ev onun için kapalı-dar ve labirentleşen bir mekândır.

“Telefondaki Ses” öyküsü eşiyile sorular yaşayan bir kadının öyküsüdür. Öyküde genellikle karamsar bir hava vardır. Özlem, sitemi pişmanlık gibi duygular hâkimdir. Bu duruma paralel olarak öyküde kapalı-dar labirentleşen mekân kendisini gösterir. Başkişi olan resim öğretmeni hem hocası hem kayınpederi olan Sünusi Baba’nın ölümüyle sarsılmıştır ve hep ona özlem duymaktadır. Sünusi Baba tekneyle denize açılmış ve bir daha kendisinden haber alınamamıştır. Ölmeden önce kaldığı Huzur pansiyon onunla özdeşleşmiş gibidir. Huzur pansiyon öykünün başında Sünusi Baba’nın son kaldığı yer olarak bilinmesiyle başkişi için kapalı-dar labirentleşen mekândır. Başkişinin kendi kaldığı ev ise yine onun için kapalı-dar labirentleşen mekândır çünkü burada eşiyile olan olumsuz anıları vardır ve günlerce evde kalarak kendisiyle bir iç hesaplaşma yaşar. İçinde eşinin de olabileceğini düşündüğü kaza haberini ise yine evinde haberleri izlerken almıştır.

“Biobot” öyküsünde başkişi Primola’nın Via Nazionale’deki apartmanında olan kendi evi onun hem üzüldüğü hemde mutlu olduğu anıları yaşadığı en önemli ve neredeyse tek mekân konumundadır. Evin tasviri öyküde şu şekilde yapılmıştır:

“Rönesans tarzı, ama kopya oldukları belli birkaç koltuk ve kanepenin yanında, İskandinav stili küçük bir kitaplık, bir eskiciden, antika olduğu garantisıyla aldığı, gerçekte çok kullanıldığı için fazlasıyla yıpranmış olmaktan başka bir meziyeti olmayan bambu bir yemek takımı, Amerikan malı çok iyi bir müzik seti, onun yanında teleteksti bile bulunmayan bir televizyon, duvarda bir Hollanda turnesi sırasında satın aldığı –satıcı onun da antika olduğunu savunmuştu- bir guguklu duvar saati ve salonun dört bir yanına saçılmış, Rişmondo’nun armağanı biblolar ve oyuncaklardan oluşan salonunda da herhangi bir ince zevk belirtisi yoktu(Bener, 2018,s.468).”

Bu evde bazı mutlu anlar yaşamasına rağmen Primola genellikle mutsuz ve yalnız hissetmektedir. Mutlu olmak için hep bir erkeğin korumasına ve kanatlarının altında olmaya ihtiyacı olan Primola bunun için çevresindeki erkeklerle beraber olur. Biobot'un eve gelişiyle yalnızlık duygusu biraz olsun dinmiş olsa da hala uygun bir birliktelik yaşama ihtiyacı hisseder. Öykünün başındaki zengin ve yaşlı sevgilisi kont Rışmondo'nun evine gelip ona hediye ettiği eşyaların aslında karısının olduğunu ve kendisinin hiç parası olmadığını söylemesiyle Primola çok öfkelenerek onu evden kovar. Bu duygu durum içerisinde evi onun için kapalı-dar labirentleşen bir mekândır. Aynı şekilde diğer sevgilisi Bomen'in eşyalarını satmaya kalktığını ve ondan ayrılması esnasında evi onun için kapalı bir mekân özelliği göstermektedir. Öykünün sonunda bir robot olan Biobot ile sevgili olması ve birbirlerine sarılarak ölüme gitmelerinde ise o ev yine kapalı-dar labirentleşen bir mekân özelliği göstermektedir.

2.2.6.2.2. Açık-geniş mekân

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösterdiği söylenebilecek olan mekân savcı Korkut'un annesi ile yaşadığı evdir. Dış dünyanın sıkıntısından uzaktan annesi ile baş başa olduğu bu ev ilk etapta onun için sığındığı bir yer olmuştur. Olayların akışı içerisinde ise bu ev artık onun sadece gece yatmak için uğradığı bir otel konumuna gelmiştir. Mekânın tasviri hikâyede şu şekilde yapılır: *“Kurtuluş'tan Şişli'ye çıkan daracık bir sokakta, merhum babasından kalma, esaslı bir tamir görmüş eski bir Rum evinde oturuyordu...(Bener, 2018s.269)”*. Korkut'un Belgin ile birlikte olduğu otel odası ise onun kısa süreli mutlu olduğu ve tutkulu bir cinsellik yaşadığı açık-geniş mekânlardan biridir.

“Çiçekler” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren hiçbir yer yoktur. Olaylar sadece bir mekânda geçer.

“Telefondaki Ses” öyküsünde öykünün başında kapalı-dar labirentleşen mekân olan Huzur pansiyon öykü sonunda başkişi için açık-geniş mekâna dönüşmüştür. Sünusi babanın ölmeden önce kaldığı bu pansiyon öykünün sonunda eşinin orada olduğu ve ölmediği haberini alması ve onunla tekrar barışmaya karar vermesiyle açık-geniş mekân özelliği göstermeye başlar.

“Biobot” öyküsünde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer Primola'nın evidir. Onun duygularına karşılık kimi zaman kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterse de mutlu olduğu anlarda açık mekân olmaktadır. Gala dönüşü eve kutlamaya geldiklerinde Primola dansı çok beğenildiği için mutludur ve evi onun için açık-geniş

mekândır. Yine gala gecesinde Bomen'in evine gelmesi ve onunla sevgili olup bu evde yaşamaya başlamaları ilk günler için evi açık-geniş mekân konumuna sokmaktadır. Açık mekân özelliği gösteren diğer yer ise sahnedir. Primola yetenekli bir balerindir ve dans ederken herkesin beğenisini toplar ve dolayısıyla sahne onun için açık-geniş bir mekân özelliği gösterir.

2.2.7. Şahıs Kadrosu

2.2.7.1. Başkişi

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinin başkişisi savcı Korkut'tur. Korkut'un portresi hikâyede şu şekilde çizilmiştir: *“Henüz otuz yaşındaydı. Hemen hiçbir duygusal ilişkisi olmamıştı. Askerliğini yaptıktan sonra atandığı o küçük kasabada, içki içilecek bir meyhane, haftada bir gün olsun gidilebilecek bir sinema ve tabii genelev de yoktu ve gün içinde salt uygar bir kadın yüzü görmek bile neredeyse mutluluk sayılıyordu (Bener, 2018, s. 261)”*. Kasabaya geldiği ilk günlerde sıkıntı çekse de babasının da arkadaşı olan başsavcının desteğiyle bu yeni yaşama alışmaya başlamıştır. Bir gece sabaha karşı Fener Karakolu'ndan gelen bir telefonla olay yerine gitmesi üzerine bütün yaşamı değişmiştir. Patrikhane duvarı dibinde bulunan cesedin ailesiyle konuşmaya gitmesi Korkut'u hayatının sonuna sürükleyen olaylardan başlangıcı olmuştur. İntihar eden Ahmet Güllecioğlu'nun evine gidip ilk önce karısı, daha sonra kızı ile cinsel ilişki yaşaması onun sonunu getirmiştir. Her iki kadına da cinsel anlamda bağlanan Korkut bu üçlü ilişki içinde kendi benliğinden sıyrılmış, tutku onu ele geçirmiştir. Bu durumun kendisini sona götürdüğünü anlamasına rağmen iki kadına olan tutkusundan vazgeçememiştir. Zaman geçtikçe işinde de başarısız olmaya başlamış ve çevrenin suçlayıcı bakışlarına maruz kalmıştır. Annesi ile bile iletişim kuramayan Korkut, birlikte olduğu bu iki kadının hayatındaki tecavüz v.b. olayları da öğrenmiş ve geri dönülemez bir yola girmiş, yalnızlaşmıştır. Nitekim iki kadının birbirinden haberdar olması sonucu Korkut da bu duruma daha fazla dayanamamış ve hikâyenin başında intihar eden Ahmet Güllecioğlu gibi Patrikhane duvarı önünde intihar etmiştir.

“Çiçekler” hikâyesinin başkişisi hikâye boyunca ismi ve kişiliği hakkında hiçbir bilgi verilmeyen, yalnız yaşayan bir genç kızdır. Daha önce sevdiği adamı kaybetmiş olan bu kız hâlâ onu unutamamış ve doğum gününde onu rüyasında görmüştür. Karamsar bir kişiliğe sahip olduğunu anladığımız genç kız rüya ile gerçeği birbirine karıştıran ve psikolojik olarak sağlıklı olmayan birisidir. Daha doğrusu

gerçek olamayacağını bildiği şeyleri gerçek gibi düşünmek ve geçmişte sevgilisi ile yaşadığı bir anda kalmak ister.

“Falcı” hikâyesinin başkışısı olan Falcı fantastik bir kişilik olarak kurgulanmıştır. Falcı dünyanın var oluşundan beri çeşitli kişiliklere bürünerek bu zamana gelmiş, ölümsüz bir karakterdir. İstediginde zamanlar ve mekânlar arası yolculuk yapabilen falcı geçmişte yaşadıklarını yanında gelen gazeteci kıza göstermek için ona geçmişten çeşitli kesitler sunar. Gazeteci kıza kendisini şu şekilde tanıtır:

“Bak, yatır matır değilim ama, bildiğin insanlardan çok farklı biriyim. Bir çeşit hilkat garibesi de diyebilirsin. Demin de söyledim, evet, istediğim zaman burada ya da başka yerde olabilirim. Ya da aynı anda hem orada, hem burada olabilirim. Ben bir düşüyüm. Beni burada görüyorsun ama, ben aslında çok uzakta da olabilirim. Dünyanın bilinen hiçbir yerinde, ne belli bir toprak parçasında, ne denizde, ne çölde, hiçbir yerde, durmadan oradan oraya atlayıp zıplamaktan vakit bulup herhangi bir mekânda, yeni bir şeylere başlangıç olarak kabul edebileceğim kadar uzun bir süre kalmadığım için, nerede olduğumu sana anlatmakta güçlük çekiyorum. Açıkçası, insanların düş güçleriyle bana ulaşabilecekleri bir uzaklıkta değil mekânım. Çok daha uzak, düşlerin ancak teğet geçebileceği bir anlatılmaz boyuttayım (Bener, 2018, s. 395-396)”.

“Telefondaki Ses” öyküsünde başkışi konumunda olan kişi resim öğretmeni olan bir kadındır. Eşi tarafından sürekli aldatılır ama her seferinde onu affeder. Onun bu affedişlerinin arkasında Sünusi Baba’ya duyduğu sevgi ve Turan’la boşanırsa onu da kaybedeceği duygusu vardır. Sünusi Baba her seferinde onu eşiyle barışmaya ikna eder. Ancak Sünusi Baba’nın ölümünden sonra ayrılığa kesin karar vermiş gibi görünmektedir. Bu sefer onu geri çevirecek birisi yoktur. Nitekim öykünün sonunda eşinin babasının adını vererek pansiyonda kalması ve öldü sandığı eşinin orada olduğunu öğrenmesiyle tekrar barışmaya karar verir. Onun bu kararsızlığının arkasında boşanırsa bir daha kimse tarafından sevilmeyeceği düşüncesi de vardır.

“Biobot” öyküsünde başkışi konumunda olan kişi balerin Primola’dır. Öyküde şu şekilde tasvir edilmiştir:

“Primola, son derece saf ve temiz yürekli bir kızdı. Kimi batıl inançları vardı, ayın on üçünde turneye gitmemek için ayak sürür, hayvanların ve hatta eşyaların insanlar için sevinip acı çektiklerine, âşık olduklarına ya da kin beslediklerine, kendi aralarında ve hatta insanlarla “belli bir inanç düzeyine ermiş olmaları koşuluyla-konuşup anlaşılabildiklerine, gazetelerde yazılanların her zaman doğru olduğuna,

büyük ve önemli adamların hiç yalan söylemediklerine inanırdı; çabuk ve kolay sevinir, kırıldığı ya da üzüldüğü zaman da tepkisini küçük bir çocuk gibi ortalığı velveleye vererek, dağıtarak ve hıçkıra hıçkıra ağlayarak, pek açık biçimde gösterirdi(Bener, 2018, s.469”.

Primola genç ve güzel bir balerindir. Bu yüzden sanat hayatında kısa zamanda yükselmiştir. Ancak saf bir kızdır. Zengin ve evli bir adam olan Kont Rişmondo ile beraberdir. Daha sonra ondan ayrılıp Bomen ve daha sonra da hocası ile birlikte olmuştur. Onun bu durumu aslında yalnız olursa savunmasız kalacağını hissetmesi ve hep onu koruyacak biri ihtiyacı duymasından kaynaklanır. Sevgi dolu bir kızdır ve beraber olduğu kişileri sevdiğine kendisini inandırır. Saf bir kız olduğu için onların da kendisini sevdiğine inanır ancak onların kendisinden hep bir çıkarı vardır. Biobot ise onun koşulsuz yanında olan tek kişidir daha doğrusu içinde canlı bir beyin bulunduran robottur. Öyküde gala günü Biobot’un eve gelişi ve sonunda onunla birlikte yanması arasında geçen olaylar anlatılır.

2.2.7.2. Norm karakter

Bir anne ve kızı ile yaşadığı yasak ilişki sonrası intihara sürüklenen savcı Korkut’un hayatının anlatıldığı “Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde norm karakter yoktur. Norm karakter olmamasının en önemli nedeni savcı Korkut’un içinde bulunduğu yalnızlık ve bunalımın vurgulanmasıdır. Başkişiye yardım edip yol gösterecek hiç kimse bulunmaması ve çevresinden uzaklaşması onun ölüme gitmesine neden olmuştur.

“Çiçekler” hikâyesinde başkişi konumunda bulunan genç kıza yardım edip yol gösterebilecek bir norm karakter yoktur. Norm karakterin olmayışı genç kızın yalnızlığını vurgular.

“Falcı” hikâyesinde norm karakter konumunda olan kişi falcıyla röportaj yapmaya giden gazeteci kızdır. Röportaj için giden genç kız falcının kişiliğini açığa çıkaran ve kendisini anlatmasına olanak tanıyan bir norm karakter konumundadır. Falcıdan sonra hikâyenin ikinci en önemli kişisidir.

“Telefondaki Ses”te norm karakter konumunda olan kişi Sünusi Baba’dır. Sünusi Baba başkişi için her anlamda bir yol göstericidir ve onun kararlarını almasında çok önemli bir rol oynar. Resim öğretmeni olan başkişinin üniversiteden hocası ve aynı zamanda kayınpederidir. Onu kayınpederi olarak değil de kendi babası gibi görür ve aralarında çok güçlü bir bağ vardır.

“Sünusi Baba’ya hep inandım. O hep benim babam, kurtarıcım, yol göstericim, dert arkadaşım oldu. Ağladım, sızladım, küfürler savurdum, hatta ilendim, sonunda onun sözlerine inanmış, onun dolambaçlı isteklerine boyun eğmiş gibi, ama aslında kendi isteğim ve eğilimim doğrultusunda, yersizliğine, gereksizliğine yenice karar verebildiğim aptalca bir bağışlayıcılıkla, diz kırığ susup köşemde oturdum ve kocamın bana dönmesini bekledim (Bener,2018, s. 455)”.

Sünusi Baba ise onu kedi öz oğlundan daha çok sever ve kendi kızı gibi görür:

“...Annesi sağ olsa beni yadırgardı, belki de kınardı beni, ama inan ki, o benim, bir doğal rastlantı sonucu dünyaya gelmiş olan biyolojik oğlum, oysa sen, düşünce düzeyinde olsun, sanki asıl çocuğumsun, gerçek kızımsın... (Bener, 2018, s.452)”.

Gelinine olan sevgisini bu sözlerle ifade eden Sünusi Baba her seferinde oğlunu kabahatli bulsa da gelinine telkinlerde bulunarak onların aralarını düzeltir. Ancak Sünusi baba en son kaldığı pansiyondan çıkıp tekneyle denize açılmış ve bir daha kendisinden haber alınamamıştır. Polis onun denize yuvarlandığını ve o sırada başını çarptığı için bayılmış ve bu yüzden yüzemeyerek boğulmuş en sonunda da balıklara yem olma ihtimali üzerinde durmuştur. Sünusi Baba ölmüş olsa da öykünün sonunda oğlunun kendisinin kaldığı pansiyonda onun adını vererek kalması ve öldü sandığı eşinin onun adını duyması ve kendisi affetmesi sonucu Sünusi Baba yine onların barışmalarına vesile olmuştur.

“Biobot” öyküsünün norm karakteri öyküye adını veren aslında bir robot olan Biobot’tur. Biobot’un vücudu robot şeklinde olsa da içinde canlı bir insan beyni taşır. Primola’ya âşık olan bir bilim adamı uzun bir süredir beyin nakli konusu üzerinde çalışmaktadır. Hasta olduğunu ve çok az zamanı kaldığını öğrenince en kısa zamanda kendi beynini başka bir bedene aktarmayı düşünür. Canlı bir insanın bedenine girmenin çok farklı riskleri olacağını düşündüğü için kendisine beden olarak bir robotu seçer. Asistanı yardımıyla beynini bir robota aktaran Biobot sevdiği kadın olan Primola’ya kendisini hediye olarak gönderir. Kendi bilgilerini Primola’yla paylaşmak ister. Eve geldiği ilk günden beri Primola’nın tek gerçek arkadaşı olur. Primola onunla her şeyini paylaşmaya başlar. Biobot Primola’yı birlikte olduğu erkekler konusunda hep uyarır. O evde olmadığı zamanlarda Primola’nın görmediği şeyleri gördüğü için ona doğruları söyler ve onu yönlendirir ve onun güvenini kazanır. Aynı zamanda Primola’yla gerçek bir birliktelik yaşamak için kendisini geliştirmeye çalışır. Öykünün

sonunda ona sevgisini göstermek için artık hareket edebildiğini gösterir ve ona sarılmaya başlar. Primola da ona karşılık verince ikisi birlikte yanarak ölürlür.

2.2.7.3. Kart karakter

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde alışlagelmişin dışında kart karakter konumunda iki kişi bulunur. Bunlar anne-kız olan Belma ve Belgin’dir. Savcı Korkut her ikisi ile de ilişki içindedir. Bu iki kadına duyduğu cinsel tutku onu intihara sürüklemiştir. Bitmek bilmeyen cinsel istekleri ile savcı Korkut’u ölüme sürüklemiş ve onu iş hayatında da itibarsızlaştırmışlardır.

“Çiçekler” hikâyesi tek kişilik bir hikâyedir. Hikâyede olaylara yön verecek bir karşıt güç veya kart karakter bulunmaz.

“Falcı” hikâyesinde kart karakter konumunda olan kişiler falcıyı öldürmek isteyen saldırganlardır. Falcıyı öldürmek istemelerinin nedeni ise onun geçmişi ve geleceği bilmesi, onların gizli sırlarını açığa vurmasından endişelenmeleridir. Falcıya suikast girişiminde bulunmuş ancak başarılı olamamışlardır çünkü falcı ölümsüzdür ve ona hiçbir silah işlemez. Bu sebeple bu kişiler her girişiminden başarısız sonuç almaktadır. Bu ölümsüzlüğünü gazeteci kızın yanında gösteren falcı kart kişiler sayesinde kimliğini ve nasıl ölümsüz olduğunu ona göstermiştir.

“Telefondaki Ses” öyküsünde kart karakter konumunda olan kişi başkışının eşi Turan Büyükbeyoğlu’dur. Turan büyük bir ressam büyük bir sanatçıdır. Eşini sürekli aldatan ve psikolojik ve akademik olarak onu engelleyen bir karşı güçtür. Babası Sünusi Bey ondan bahsederken büyük sanatçıların çevresine karşı zalim olduğunu söyler. Karısını sürekli aldatmasına rağmen bu yaptığının serserilik olduğunu ama önemsiz bir şey olduğunu söyleyerek ona geri dönmesini ister. Nitekim öykünün sonunda yine babası sayesinde bunu başarır.

“Biobot” öyküsünde kart karakter olarak nitelendirilebilecek tek bir kişi yoktur. Primola’nın birlikte olduğu kişiler bir şekilde onu kandırarak ve çıkar için birlikte olarak onu Biobot’a yani ölüme sürükleyen kişilerdir. İlk sevgilisi olan Kont Rişmondo yaşlı ve zalim karısında bikan ve sırf güzelliği için Primola’yla birlikte olan ve onu evlilik vaadiyle kandıran kişidir. Bomen ile birlikteliğinde ise Bomen yakışıklılığına ve Primola’nın kendisine olan sevgisine güvenerek tüm gün yan gelip yatar ve Primola’nın sırtından geçinmeye başlar. Evdeki eşyalarını satmaya çalışırken Primola’ya yakalanır. Son birlikte olduğu kişi ise yaşlı birisi olan hocasıdır. Yaşlı ve

hasta olan bu adam bakıma muhtaçtır ve tek amacı Primola'yı kendisine bakıcı olarak alıp rahat bir hayat sürmektir.

2.2.7.4. Fon karakter

“Gece Gelen Ölüm” hikâyesinde fon karakter konumunda bulunan kişiler, Korkut’un annesi, başsavcı, Yusuf ve Marika’dır. *Çiçekler* hikâyesinin fon karakteri genç kızın kapısına çiçek satmak için gelen küçük bir çocuktur.

“Falcı” hikâyesinde fon karakter konumunda olan kişiler falcının geçmiş gösterirken yanında olan tarihten gelen karakterlerdir. Bu kişiler falcının geçmiş zamanda yaşamış olduğunu ispatlayan kişilerdir. Falcıdan başkasını görmez ve duymazlar. Bu kişiler arasında neandertal dişisi, cellatlar, Marie Antoinette gibi kişiler vardır. “Telefondaki Ses” hikâyesinde fon karakter konumunda olan tek kişi başkişinin konuştuğu pansiyon görevlisidir.

“Biobot” öyküsünde fon karakterler, Primola’nın görünürde arkadaşı olan ancak onun kendisinden daha iyi bir yerde olmasından dolayı onu kıskanan Sekundo’dur. Öykünün başında görünür ve sevgilisini ona kaptırdıktan sonra ortadan kaybolur. Biobot’un asistanı olan Ombri diğer bir fon karakterdir. Bomen’in eve getirdiği üçkağıtçı Trişmen de fon karakterler arasındadır.

2.3. Günbatımı Öyküleri Kitabında Yapı

2.3.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener’in *Günbatımı Öyküleri* adlı hikâye kitabı 1995 yılında Ümit Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır. Erhan Bener bu hikâye kitabıyla 1996 yılında Dil Derneği Ömer Asım Aksoy Öykü Ödülü almıştır. Eser: “Filmci Seyit Amca”, “Rahatına Düşkün Felah Bey”, “İbrikçizade Mahmut”, “Kont Rıza”, “Kalaycının Oğlu Osman”, “Kendibaşına Mustabey”, “Kapıcı Haydar”, “Şöfor Hüseyin”, “Antepli Şevket”, “Selamiköy Canavarı Recep”, “Onbaşı Nasrettin”, “Kadına”, “Sarraf Hamdi”, “Heidenheimli Ahmet” ve “Elektrikçi Kerim Usta” adlı on beş öyküden meydana gelmiştir.

2.3.2. İsim-İçerik İlişkisi

Erhan Bener hem meslek hayatında hem de gezip gördüğü diğer yerlerde karşılaştığı insanların hayatlarından etkilenmiş, gözlemler yapmış ve bu insanların yaşamını öykülerine konu edinmiştir. “Günbatımı Öyküleri” adlı bu kitap, Bener’in kendi çevresinde gördüğü insanların yaşamından esinlenerek yazılmıştır. Kitaptaki öykülerin hepsi, öykünün adını taşıyan kişinin yaşamını anlatır. Hikâyelerin başlığı bu insanların isminden oluşur ve başlıkla içerik arasında doğrudan bir ilişki vardır. Kişilerin sadece isimleri değil onlarla özdeşleşen özellikleri de onlara taktığı isimle özdeşleşmiştir. Kitapta yer alan *Kadiana* adlı hikâyeye hariç diğer öykü kişilerinin hepsi erkektir.

“Filmci Seyit Amca” öyküsünde Seyit amca, gençliğinde sinemaya merak salmış ve bu merakını ve tutkusunu yaşadığı kasabaya getirmek ve onlara da tanıtmak sevdasına düşmüş ancak bunda başarılı olamamıştır. Bu olaydan sonra “filmci” olarak anılmaya başlamıştır. *Rahatına Düşkün Felah Bey* hikâyesinde ise Felah Bey, üşengeç, kendi işini başkalarına yaptırmayı seven ve insanları kullanan, rahatına düşkünlüğü ile bilinen birisidir. Hikâyeye ismini buradan almıştır. “İbrikçizade Mahmut” hikâyesinde soyu Osmanlı sülalesine dayanan, babasının büyükbabası padişahın ibrikçi başı olan Mahmut’un hikâyesi anlatılır. Onun soyundan gelenlere ibrikçizadeler denildiği gibi babasının iddiasına göre kalçasında bulunan et beni ibrik şeklindedir ve ibrikçizade sülalesinden olmasının bir alametidir. “Kont Rıza” adlı öyküde ise varlıklı olmasına rağmen oldukça cimri olan ve insanların artıklarıyla beslenip hesabını başkalarına ödeten Rıza’nın hikâyesi anlatılır. “Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde ise Osman’ın babası kalaycılık yapar ve öykü ismini buradan alır.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinde Mustafa Bey “One Man Army” olarak anılır. Mustabey, kasabada tek başına bir sayfalık bir günlük gazete çıkarır ve bunu kendi daktilosunda yazıp çoğaltarak kasabalıya bedava olarak dağıtır. Kimseyle konuşmayan ve tek başına takılan bir adamdır. Kasabanın sorunlarını dile getirir ve gördüğü eksikleri söyler, davalar açar. Bu yüzden kasabalı tarafından dışlanan birisi olur. Öykü adını onun bu kendibaşinalığından ve yalnız oluşundan almıştır.

“Kapıcı Haydar”, “Şoför Hüseyin”, “Onbaşı Nasrettin”, “Sarraf Hamdi” ve “Elektrikçi Kerim Usta” hikâyeleri adını başkışı ve başkışının yaptığı meslekten almıştır.

“Antepli Şevket” hikâyesinde Şevket Anteplidir ve adı o şekilde anılır. “Selamıköy Canavarı Recep” hikâyesi ise adını başkışı Recep’in işlediği cinayetten

sonra ona takılan Selamiköy Canavarı isminden almıştır. “Kadiana” hikâyesinde ise doğrudan başkişinin ismi verilerek onun yaşam mücadelesi anlatılmıştır.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesi ismini başkişinin tren yolculuğu sırasında karşılaştığı Heidenheimli Ahmet'ten almıştır.

2.3.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Erhan Bener'in *Günbatımı Öyküleri* isimli öykü kitabında genellikle kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Ancak bu öykülerde anlatıcı öykünün başkişisi değil de daha çok gözlemci konumundadır. Olayların içinde yer alan ve kendi açısından olayları gözlemleyerek anlatan anlatıcının asıl vurgulamak istediği olayların sonuçlarından etkilenen kişiyi ve onun yaşadığı durumu anlatmaktadır.

“İbrikçizade Mahmut” öyküsü özne anlatıcılı bir öyküdür. Hikâyenin anlatıcısı olan İbrikçizade Mahmut olay ve durumları yaşayan başkişidir ve öykü içinde duygu ve düşüncelerinin değişimine tanık oluruz. Öykünün sonunda ise Mahmut'un zihninde dönüp duran o sahne yinelenmiştir: “Kalçasında ibrik biçiminde kocaman bir beni vardı. İbrik biçiminde. Kocaman bir ben...”

2.3.4. Olay Örgüsü

Günbatımı Öyküleri Erhan Bener'in yaşamı boyunca karşılaştığı sıradan insanların hayat hikâyelerini anlattığı öykülerinden oluşan kitabıdır. Kitabın ilk öyküsü olan “Filmci Seyit Amca” adlı öyküde anlatıcının babasının arkadaşı olan Seyit Amca'nın yaşamı anlatılır. İstanbul'a çalışmaya giden Seyit amcanın orada sinema ile tanışması ve kendi kasabasında film gösterimi yapma tutkusu anlatılır.

- Seyit Amca'nın tanıtılması
- Seyit Amca'nın gençlik yıllarının anlatılması
- Seyit Amca'nın İstanbul'a çalışmaya gittiği sıralarda metresiyle birlikte sinemaya giderek ona hayran kalması
- Kasabaya döndüğünde sinemayı halka tanıtmak istemesi ve film gösterileri düzenlemesi
- Kasabalıların filme merak göstermemesinden yakınması ve vazgeçmesi
- Ömrünün son yıllarında kadayıfçı açmak istemesi
- Arife günü hamur açarken vefat etmesi.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesi bir dairede memurluk yapan fakat çok üşengeç olduğu için bütün işi arkadaşların yaptırtan tembel bir insandır. Hikâyede onun memuriyet hayatı ve dairedeki yaşamı anlatılmıştır.

- Felah Bey’in dairedeki bütün küçük işlerini diğer memurlardan rica ederek onlara yaptırması
- Felah Bey’in daireye yeni gelen yabancı memuru kıskanması ve ona rahat vermeyerek daireden uzaklaştırması
- Adanalı Refik Bey’in Felah Bey’e bir oyun hazırlayarak tımarhaneden çıktığını söylemesi ve ona deli gibi davranarak korkutması
- Felah Bey ile Refik Bey’in arasının açılması
- Felah Bey’in bir gece yatağında sessiz sedasız vefat etmesi

“İbrikçizade Mahmut” hikâyesi Osmanlı’da padişah sülalesinden gelen bir kişidir. Öyküde onun İbrikçi lakabının nereden geldiği ve onun hayat hikâyesi anlatılmaktadır. Hikâye başka bir kişinin sorduğu sorulara cevap olarak yazılması açısından farklı bir anlatıma sahiptir. Geriye dönüşlerle okura bilgiler verilmiştir.

- İbrikçizade Mahmut’un İbrikçi adının nereden geldiğini anlatması
- İbrikçizade Mahmut’un çocukluk dönemi ve kalçasındaki ibriğe benzeyen et beninin ibrikçibaşı sülalesinin alameti farikası olduğunun vurgulanması
- İbrikçizade Mahmut’un gençlik dönemi ve memuriyet hayatı
- İbrikçizade’nin İstanbul’a dönmesi ve kendisinin olduğunu iddia ettiği bir apartmanın bodrum katına taşınması
- İbrikçizade’nin karşı apartmanda gördüğü genç bir kıza âşık olması ve sevgililik dönemi
- İbrikçizade’nin sevgilisinin oyununa gelip onun işlediği cinayete ortak olması
- İbrikçizade’nin sevgilisinin kalçasındaki ibriğe benzeyen et beninin görmesi

“Kont Rıza” adlı hikâyede Rıza Bey’in parası malı mülkü çok olmasına rağmen her şeyden kısarık ve başkalarının artıklarını yiyerek dilencilik yapması anlatılmıştır.

- Anlatıcı işle kardeşinin alışverişe çıkmaları
- Alışveriş sonrası lokantada oturmaları
- Kont Rıza’nın lokantaya gelmesi ve artık patatesleri yemek istemesi

- Kont Rıza ‘nın hardal olmadığı için patatesleri yemeden bırakıp gitmesi

“Kalaycının Oğlu Osman” adlı hikâyede bir bakan ile çocukluk arkadaşı olan Osman’ın dostluğu ve yaşadıkları olaylar anlatılır. Yazar bu hikâyede geriye dönüş tekniğini kullanmış ve bakanın geçmişe giderek Osman’ı ve yaşadıklarını hatırlaması ve şimdiki zamanda buluşmaları anlatılmıştır.

- Bakanın gerçek dostluk hakkındaki düşünceleri
- Osman’la arkadaş olmaları
- Bakan ve Osman’ın sinemada biletçi tarafından taciz edilmeleri ancak bunu anlamlandıramamaları
- Osman ve arkadaşının kadınlarla birlikte kaplıcaya gitmeleri
- Osman ve arkadaşının cinsellikle tanışmaları ve ilk cinsel deneyimleri
- Osman’ın arkadaşının Tekirdağ’a göç etmesi
- Osman’ın yıllar sonra çocukluk arkadaşı olan bakanın yanına gelmesi ve görüşmeye başlamaları
- Osman’ın memlektine dönmesi ve yine bağlarının kopması
- Osman’ın öldürülmesi

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesi tek başına takılan ve kimseyle konuşmayan, tek başına kasabada günlük gazete çıkarıp bastıran ve kimseden korkusu olmayıp başkalarının cesaret edemediği şeyleri yapan Mustafa Bey’in hikâyesini anlatıcı gözünden anlatılır.

- Anlatıcının Mustabey’in yaptıklarını duyması ve ona hayran olması
- Mustabey’ i anlatıcının görmesi
- Mustabey’in kendibaşına daktiloda gazete yazması
- Mustabey’in kamu aleyhine davalar açması
- Mustabey’in 23 Nisan gösterisinde sokak çocuklarını toplayarak izinsiz gösteri yapması

“Kapıcı Haydar” adlı hikâye bir apartmanda kapıcılık yaparak geçimini sağlayan Haydar beyin yaşamını ve daire sahipleriyle olan ilişkilerini anlatan bir hikâyedir.

- Haydar Efendi’nin apartmanın inşaatında puantör olarak çalışmadı

- Haydar Efendi'nin apartman yapıldıktan sonra Cafer Tayyar Bey tarafından kapıcı olarak işe alınması
- Haydar Efendi'nin daire sahipleriyle samimi ilişkiler kurması ve onların bütün sırlarını öğrenmesi
- Haydar Efendi'nin küçük oğlunun diğer komşunun oğluyla uygunsuz biçimde görülmesi
- Haydar Efendi'nin eşinin komşu Hayrullah Bey'in evine yardıma gitmesi ancak onun tacizine uğraması
- Hayrullah Efendi'nin oğlu Bekir'in sigaraya başlaması ve apartmandaki dul bir kadınla cinsel ilişki yaşaması
- Haydar Efendi'nin oğlu Halil'in bir gözünün kör olması
- Haydar Efendi'nin oğlu Cin Ali'nin bir bacağının kopması
- Haydar Efendi'nin ev alması
- Haydar Efendi'nin Almanya'ya gitmek istemesi ancak sağlık raporu alamadığı için gidememesi
- Haydar Efendi'nin akciğer kanserine yakalanıp ölmesi.

“Şoför Hüseyin”, çok temiz kalpli bir Anadolu çocuğu olmakla birlikte oldukça saf birisidir. Patronunun arabası yerine başka bir arabayı tamire götürmesi ve onu tamir ettirmesi ve araba hırsızlarına bulaşmasının konu edildiği bu hikâyede gerçekler en sonda ortaya çıkmıştır.

- Efdal Paşa'nın arabasını çalıştıramaması ve Şoför Hüseyin'i çağırması
- Şoför Hüseyin'in arabayı tamire götürmesi ve eş zamanlı olarak Efdal Paşa'nın arkadaşı Nejat Bey'in başına gelen araba hırsızlığı olayını anlatması
- Hüseyin'in arabanın bu kadar kirlenmesine şaşırması ve arabanın kapısının açık olduğunu fark ederek patronunun işine hayret etmesi
- Hüseyin'in anahtarı yuvasına sokmayı becerememesi
- Nejat Bey'in kendi araba öyküsünü anlatmaya devam etmesi
- Hüseyin'in Efdal Paşa'yı arayarak anahtarların kontağa girmediğini ve bilyelerinin dağıldığını söylemesi
- Hüseyin'in arabayı garaja çekip anahtarlarını değiştirmesi
- Hüseyin'in arabaların bilyelerinin sağlam olduğunu, akünün öldüğü öğrenmesi

- Hüseyin'in eski ve yeni anahtarları Paşa'ya vererek aynı yere park etmesi
- Efdal Paşa'nın Nejat Bey'in arabasının başkasına ait olduğunu ve hırsızların yeni numarasının bu olduğunu anlatması
- Efdal Paşa'nın yeni anahtarlarla arabayı çalıştıramaması
- Hüseyin'in tamir ettirdiği arabanın bu olmadığını söylemesi
- Polislerin gelerek etraflarını çevirmesi ve Hüseyin'in arabasını çaldığını söylemesi
- Hüseyin'in yanlış arabayı tamire götürdüğünün anlaşılması.

“Antepli Şevket” hikâyesinde Gaziantep'te bir şirkette hesaplarla ilgili bir soruşturma yapmak için giden anlatıcının orada çocuklu arkadaşı Şevket'i görmesi ve onunla yaşadığı olaylar anlatılır.

- Anlatıcının bir şirket soruşturması için Gaziantep'e gelmesi ve çocukluk arkadaşı Şevket'le karşılaşması
- Şevket'in arkadaşını yemeğe davet etmesi
- Şevket'in arkadaşının onuruna yemek vermesi ve herkesi çağırması
- Şevket'in arkadaşından Fuat'tan sonra kendisinin de şirketini denetlemesini istemesi ve rakibi olduğunu söylemesi
- Şevket'in arkadaşını sazlı eğlenceye götürmesi
- Şevket'le arkadaşının orada Fuat'la karşılaşması
- Şevket ve Fuat'ın atışması ve kavga çıkması
- Şevket'in utancından ortadan kaybolması ve müfettişe durumu izah etmesini istemesi

“Selamiköy Canavarı Recep” adlı hikâyede Recep'in abisinin suçunu üstlenerek onun yerine hapse girmesi ve başından geçen olaylar, yargılanma süreci anlatılmıştır.

- Recep'in yengesini öldürerek hapse girmesi
- Recep'in yengesine tecavüz ettikten sonra altınlarını alıp onu öldürdüğünün iddia edilmesi
- Recep'in yengesini öldürdüğünü itiraf etmesi
- Recep'e idam hükmü verilmesi ancak iç kez yargıtaydan geri dönmesi
- Recep'in yengesinin köyden bir çobanla ilişkisinin olması ve Recep'in bunu gördüğünün ortaya çıkması

- Recep'in abisinin suçunu üstlendiğinin anlaşılması
- Recep'in ailesi tarafından yakınlık görmemesi
- Recep'in yengesinin altınlarını birlikte olduğu çobanın alması
- Recep'in suçsuz olduğunun anlaşılması

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesi yüzbaşının ölen katırı başında nöbet tutan ve bütün ısrarlara rağmen nöbeti bırakmayan emirlere sadık ve biraz da saf olan onbaşının başından geçenleri anlatır.

- Onbaşı Nasrettin'in Hakkı ve dayısı ile karşılaşması
- Nasrettin 'in yüzbaşının katırının nasıl öldüğünü anlatması
- Hakkı'nın Nasrettin'i bu soğukta nöbetinden vazgeçirmeye çalışması ve katırı baytara kendilerinin götürmesini ikna etmeye çalışması
- Katırın ölüsünü arabaya taşımaya çalışmaları
- Katırı halata bağlayıp çekmeleri
- Katırın ölüsünün başından ayrılıp kaybolması ve sadece başının kalması
- Onbaşı Nasrettin'in telaş içine girmesi
- Hakkı'nın yüzbaşıyla konuşarak olanları anlatması
- Yüzbaşının Hakkı'ya şaka yapmak istemesi ve yalandan kızması
- Nasrettin'in onların gülmesine sinirlenmesi ve duruşunu bozmaması

“Kadıana” hikâyesi çok yaşlı ve hayli dayanıklı bir kadın olan kadıananın yaşadığı tüm zorluklara ve geçirdiği ağır hastalığa rağmen ilaç bile almayarak kendisini iyileştirmesini anlatır.

- Kadıana'nın genç yaşta dul kalması ve başına gelen felaketler
- Kadıana'nın hastalanması ve doktora gitmeye razı olmaması,
- Doktor İsmail'in Kadıana'nın durumunun kötü olduğunu söylemesi ve ona ilaçlar yazması
- Kadıana'nın iyileşmesi
- Kadıana'nın aslında ilaçlarını bile kullanmamış olması ve kendiliğinden iyileştiğinin ortaya çıkması
- Kadıana'nın sessiz sedasız ölümü

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde, emekli öğretmen olduğunu söyleyen Hamdi Bey’in karısının böbrek hastası olduğunu ve paraya ihtiyaçlarının olduğunu söyleyerek insanları kandırması ve asıl mesleğinin sarraflık olması anlatılmıştır.

- Sarraf Hamdi’nin bir akşam günü Reyhan Hanım ve ailesinin yaşadığı eve gelerek kendisini Rumi Bey’in gönderdiğini söyleyerek anlatıcının evine girmesi
- Hamdi Bey’in ev halkıyla tanışması
- Hamdi Bey’in eşinin kronik böbrek yetmezliği olduğunu anlatması ve anlatıcıdan böbrek nakli için araya girip eşini ön sıralara aldirmek istemesi
- Anlatıcının kendisinin böyle bir gücü olmadığını söylemesi onu Nihat’a yönlendirmesi
- Hamdi bey’in anlatıcıdan, oğlu Hakan’dan, Margaret ve Reyhan hanımdan para alması
- Hamdi Bey gittikten sonra Hakan’ın onu gözünün hiç tutmadığını ve üçkağıtçı olduğunu söylemesi
- Reyhan’ın kolundaki pahalı saatin kaybolduğunu farketmesi ve evi aramasına rağmen bulamaması
- Evin hizmetçisi Tevris Hanım dahil herkesin Hamdi Bey’den şüphelenmesi
- Saatin masa örtüsünün üzerinde olduğunun ve örtünün aşağıya silkelendiğinin hatırlanması
- Anlatıcının bankaya gitmesi ve orada Hamdi Bey’i görmesi
- Hamdi Bey’in aslında sarraf olduğunu kendisini dolandırdığını öğrenmesi
- Hamdi Bey’in yanına gitmesi ancak onun hiçbir şey olmamış gibi davranması
- Anlatıcının saati kapıcı Mehmet Bey’den alması.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde kripto memuru Rıza’nın tren yolculuğu sırasında karşılaştığı Türklerin yardımını almasını fakat onlara mesleğini söylemekten çekinmesini anlatır.

- Rıza’ya bir mektup gelmesi ve amcasının hastalığını ve ameliyatını öğrenmesi
- Ankara’ya gitmek için tren yolculuğu yapması
- Tren’de yer bulamaması ve Türk olduğu anlaşılan birinden yardım istemesi

- Adamın kendisini Türklerin kaldığı kompartımana götürmesi
- Gittiği kompartımanda Heidenheimli Ahmet’le tanışması
- Heidenheimli Ahmet’le muhabbet etmesi ve onlardan yardım görmesi
- Kripto memuru olduğunu gizlemek için kalabalığın arasına karışıp kaybolması.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesi yazlıktaki elektrik işlerini yapamaya gelen ustanın yaşamını ve tamir ettiğini sandığı elektrik tesisatının yanmasını anlatmaktadır.

- Yazlık sahibi olan anlatıcının yazlık evindeki elektrik işleri için bir tamirci arayarak Kerim Usta’yı bulması
- Kerim Usta’nın işe bakmak ve malzeme listesi çıkarmak için yazlığa gelmesi
- Kerim Usta’nın ertesi gün işlere başlaması
- Kerim Usta’nın dalgın olması ve söylenilenlere cevap vermemesi
- Kerim Usta’nın karısı ile on yıldır evli olduklarını ancak çocuklarının olmadığını anlatması
- Kerim Usta’nın karısının hamile olduğunu söylemesi ancak çevredekilerin iğneleyici laflarına maruz kaldıklarını anlatması
- Kerim Usta’nın karısı hakkında çevreden o olmadığı zamanlarda eve birilerinin geldiğini söylemeleri
- Kerim Usta’nın bu konuda kafasının karışık ve dertli olduğunu söylemesi
- Kerim Usta’nın kalan işini bitirmesi
- Sigorta şalterini indirince bütün elektriklerin patlaması.

2.3.5. Zaman

2.3.5.1. Vaka zamanı

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinin vaka zamanı Cumhuriyet yıllarıdır. Başkışı Seyit Amca’nın İstanbul’a gidip geldiği sıralarda sinemaya merak salması ve kendi kasabasına bunu tanıtmak istemesi öykünün başlıca konusudur. Söz konusu zamanda İstanbul’da Tepebaşı’nda, Beyoğlu’nda, Şehzadebaşı’nda birçok sinema salonu vardır. En büyüğü ise Elhamra Sineması’dır. Seyit Amca Birinci Dünya Savaşı’nın başladığı yıllarda Edebiyat fakültesini bitirmiştir. Babasının elini öpüp İlahiyat Fakültesi’ne devam etmek için izin almak üzere döndüğünde ise önce Balkan Savaşı daha sonra Birinci Dünya Savaşı başlamıştır. Öyküde olaylar bu zamanda geçmektedir.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” adlı hikâyede kasaba ve memuriyet hayatını anlatılmıştır. Vaka zamanı tahmini olarak 1950 yılları ve sonrasındır. *İbrikçizade Mahmut* hikâyesinin vaka zamanı 1950 yıllarıdır. Bütün hikâyeler hemen hemem aynı en son düzenle. “Kont Rıza” hikâyesinde vaka zamanı tam olarak belli değildir. Öykü “birkaç yıl önceydi” ve “aylardan ağustos” ifadeleri ile başlar. Zamanın tahmini olarak sadece bu sözcükler kullanılmıştır.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde iki arkadaşın küçüklük yıllarından itibaren başından geçen olaylar ve arkadaşlıkları geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılmıştır. Hikâyenin başında bakan olan kişi geçmiş yıllara olan özlemini ve zamanın acımasızlığını düşünür. Daha sonra geriye giderek çocukluk arkadaşı Osman’ı ve onunla yaşadıklarını, cinsel deneyimlerini ve kendilerini keşfetmelerini anımsar. Daha sonra şimdiki zamana dönerek Osman’ın arkadaşını ziyarete gelmesi ve birbirlerinden tekrar kopuşları anlatılmıştır. Hikâyenin geriye dönüş tekniğinin kullanıldığı ve iki arkadaşın çocukluğunun anlatıldığı kısımda vaka zamanı savaş yıllarıdır ve veremin yaygın olduğu yıllardır. Hikâyenin başında ve sonundaki zaman ise savaş yıllarından sonra hükümetin ve meclisin kurulduğu zamanlardır.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinin vaka zamanı tam olarak belli değildir. Mustabey’in çocuklarını toplayarak izinsiz gösteri yapması 23 Nisan gününe denk gelmektedir.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinin vaka zamanı hikâyede 27 Mayıs 1960 devrimi zamanları olarak şu şekilde belirtilmiştir: “Apartmana taşındığımız günlerde, Ankara cadı kazanını andırıyordu. Başta öğrenciler olmak üzere, işçiler, memurlar, yargıçlar, hatta Harp Okulu öğrencileri gösteri yürüyüşleri yapıyor, isyancı öğrencilerin kaldığı yurtlar, fakülte binaları sıkıyönetime bağlı birliklerce yaylım ateşine tutuluyor, muhalif gazeteciler, milletvekilleri dövülüyor, tutuklanıyordu. 27 Mayıs devriminden hemen önceki günlerdeydi (s.109).”

“Şoför Hüseyin” saflığı neticesinde patronun arabasını değil de başkasının arabasını tamir ettirmesinin anlatıldığı bu hikâyede vaka zamanı tam olarak belli değildir.

“Antepli Şevket” hikâyesinde vaka zamanı tam olarak belli değildir. Vaka zamanına ilişkin hikâyede “O günlerde Gazinatep henüz gelimiş, yani beton yığınınna dönmüş bir kent değildi (s.139)” ifadeleri yer almaktadır.

“Selamiköy Canavarı Recep” adlı hikâyenin vaka zamanı belli değildir.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin vaka zamanı İran-İrak savaşının sürdüğü ancak Kuveyt bunalımının henüz ortaya çıkmadığı zamanlardır. Yani yaklaşık olarak 1980-1990 yılları arasındır. Olayın geçtiği Hakkâri’de eylemler devam etmektedir.

“Kadîana”nın yaşamında geçirdiği zorluklara rağmen mücadelesini ve kendi bildiğini okumasını, hayat hikâyesini anlatan öyküde vaka zamanı ikinci Meşrutiyet ilanından bir iki yıl sonrasındır. Kadîana bu tarihlerde dört çocukla dul kalmıştır. Sonrasında ise Birinci Dünya Savaşı ve İstiklal Savaşı yıllarını da görmüştür. İlerleyen yıllarda İkinci Dünya Savaşı, veba, kolera, tifüs verem gibi salgın hastalıklar bile onu yıkamamıştır.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinin vaka zamanı net olarak belli değildir. Olaylar Sarraf Hamdi Bey’in bir kış akşamında eve gelerek karısının hasta olduğunu söyleyip para alarak gitmesi ile başlar daha sonra onun dolandırıcı olduğunun anlaşılması ile son bulur.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinin vaka zamanı yılbaşı zamanıdır. Rıza’ya amcasının hastalığını bildiren mektup yılbaşından iki gün önce eline geçmiştir ve Rıza hemen yola çıkmıştır.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinin vaka zamanı Kerim Usta’nın anlatıcının yazlıktaki evine gelmesi ve işini bitirdiği zaman tesisatın yanmasına kadar olan zamanı anlatmaktadır. Net bir tarih belli olmamakla birlikte Emlak Bankası’nın olduğu zamanlarda geçmektedir.

2.3.5.2. İtibari zaman

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinde itibari zaman Seyit Amca’nın çocukluğu ile başlayıp onun ölümüne kadar geçen zamandır. “...özüldüğünde sekseni geçmişti sanırım... (Bener, 2018, s.20)” ifadesinden de anlaşılacağı üzere öykünün itibari zamanı seksen yıllık bir süreyi kapsamaktadır. *Rahatına Düşkün Felah Bey* adlı hikâye Felah Bey’in memuriyet hayatında yaşadıklarını anlatan bir hikâyedir. Hikâye Felah Bey’in nasıl bir memur olduğunun anlatılmasıyla başlayıp memuriyet hayatı ve ölümüne kadar devam eder. İtibari zaman kesin olarak belli olmamakla birlikte Felah Bey’in memuriyete başlaması ve ölümüne kadar geçen zamandır.

“İbrikçizade Mahmut” hikâyesinde olaylar İbrikçizade’nin İstanbul’a gelip daireye yerleşmesi ve sevgilisinin kendisini eve çağırdığı ve bir cinayet işlediği geceye kadar olan zaman dilimini kapsar. Sevgilisine âşık olduğunda tam kırk altı yaşında olduğunu söyleyen Mahmut aylar sonra onunla tanışıp sevgili olmuş ve onun evine

gittiğinde ise cinayet işlemiş olduğunu görmüştür. Tüm bu olaylar birkaç ay içinde olup bitmiştir. *Kont Rıza* hikâyesinde itibari zaman Kont Rıza'nın lokantaya gelip bira çip diğer masadakileri artık patateslerini istemesi, hardal olmadığı gerekçesiyle de birayı içtikten sonra gitmesi ve biranın ücretini de diğer masaya yazdırması anlatılmıştır. Hikâyenin itibari zamanı Kont Rıza'nın lokantaya gelmesi ve gitmesi arasındaki bu yaklaşık bir saatlik zaman dilimidir.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde olaylar geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılmıştır. İki arkadaşın başından geçenlerin anlatıldığı bu hikâyede itibari zaman Osman ve arkadaşının dostluklarının başladığı ilkokulun dördüncü sınıfından ortaokulunun ikinci sınıfına kadar olan zaman dilimidir. Ortaokul ikinci sınıftan sonra Osman'ın arkadaşı Tekirdağ'a göç etmiştir ve arkadaşlıkları kesintiye uğramıştır. Yıllar sonra Osman şimdilerde bakan olan arkadaşını görmeye gelmiş ancak bu görüşmeleri de uzun soluklu olmamıştır.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinde itibari zaman anlatıcının kasabaya görev için gelrek Mustabey'i tanınması ve oradan ayrılışına kadar geçen süreyi kapsar. Anlatıcının kasabaya gelmesi şubat ayının sonuna doğrudur, oradan ayrılması ise 23 Nisan günüdür. Yani olaylar yaklaşık iki ay içinde gerçekleşmiştir.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinin itibari zamanı Haydar Efendi'nin kapıcı olarak işe başlamasından ölümüne kadar geçen zamanı kapsamaktadır. Anlatıcının apartmana taşınması evi satması arasında 15 yıl vardır. Onlar taşındıktan kısa bir süre sonra ise Haydar Efendi kanserden vefat etmiştir. Yani hikâyenin itibari zamanı 15 yıllık bir süreyi kapsamaktadır.

“Şoför Hüseyin” de Hüseyin'in araba hırsızlarının oyununa gelip biraz da saflığı neticesinde patronun arabasını değil başka arabayı tamir ettirmesinin anlatıldığı öykünün itibari zamanı Hüseyin'in arabayı tamire götürmesi ve Efdal Bey'in akşam arabasına binerek eve gitmek istemesi üzerine gerçeklerin ortaya çıkması arasındaki birkaç saatlik zaman dilimidir.

“Antepli Şevket” hikâyesinin itibari zamanı, anlatıcı olan müfettişin çocukluk arkadaşı Şevket'le karşılaşması ve sazlı eğlenceden sonra oradan ayrılması arasında geçen süreyi kapsar. Şevket ve arkadaşı bir öğle yemeğinden sonra karşılaşmışlar ve akşam yedi civarı yemek yemek için sözleşmişlerdir. On bir buçuğa kadar yemek yedikten sonra sazlı eğlenceye gitmişler ve orada da yaklaşık bir saat kadar kalmışlardır. Hikâyenin itibari zamanı yaklaşık olarak 12 saattir.

“Selamiköy Canavarı Recep” hikâyesinde Recep’in yengesinin öldürülmesi üzerine Recep’in suçlanması ancak daha sonra gerçeklerin ortaya çıkması anlatılır. Recep beş yıl boyunca yengesine tecavüz edip, altınlarını alıp öldürmek suçundan hapis yatmıştır ancak daha sonra gerçekler ortaya çıkınca beraat etmiştir. Olaylar beş altı yıllık bir zaman diliminde geçer. İzzet ve anlatıcının arasındaki konuşmada olayların anlatımı ise birkaç dakikalık bir zaman dilimini kapsamaktadır.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin itibari zamanı, Hakkı ve dayısının geziye çıkması, Nasrettin’le karşılaşmaları ve yüzbaşının yanına gelerek olanları anlatmaları arasında geçen birkaç saati kapsamaktadır. Hakkı ve dayısı Nasrettin’i gördüklerinde güneş batmak üzeredir. Karargâha geldiklerinde ise karanlık iyice bastırmıştır.

“Kadıana” hikâyesinde inatçı ve dayanıklı bir kadın olan Kadıana’nın yaşam öyküsü anlatılmıştır. Yaşadığı süre boyunca savaşlar salgın hastalıklar, depremler, seller gören Kadıana doksan beş yaşında vefat etmiştir. Kadıana’nın hasta olması ve kendiliğinden iyileştiğinin ortaya çıkmasının anlatıldığı asıl olay şubat ayı ile yaz ayları arasında geçen birkaç aylık bir zaman dilimini kapsar.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde olaylar Hamdi Bey’in bir Pazar günü akşam saatlerinde Reyhan hanımların evine gelmesi, karısının hasta olduğunu söyleyerek kendisini acındırması ve onlardan zorla alıyormuş gibi rol yaparak para alması ile başlamıştır. Ertesi gün öğleden sonra anlatıcı bankaya işlerini halletmek için gittiğinde banka müdürüyle konuşurken Hamdi Bey’i görmüş, onun sarraf olduğunu öğrenmiştir. Hikâyenin itibari zamanı pazar akşamından pazartesi öğleden sonrasına kadar olan yaklaşık bir günlük bir zaman dilimidir.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinin itibari zamanı iki- üç gündür. Rıza’nın Paris’ten Ankara’ya doğru gitmek için yaptığı tren yolculuğu iki üç gün sürmüştür.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinde itibari zaman anlatıcının Kerim Usta’yı bulması ve Kerim Usta’nın evin elektrik işlerini hallettiğini söylemesi arasında geçen iki günü kapsamaktadır. Olayların geçtiği zaman dilimi iki gündür.

2.3.6. Mekân

2.3.6.1. Çevresel mekân

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinde çevresel mekânlar Seyit Amca’nın İstanbul’a gittiğinde gördüğü yerlerdir. Tepebaşı, Beyoğlu, Şehzadebaşı bunlardan bazılarıdır. Ankara ve Kafkasya ise hikâyede sadece isim olarak geçen çevresel mekânlardır. “Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesinde çevresel mekân olarak sadece

Adana ismi geçmektedir. “İbrikçizade Mahmut” hikâyesinin çevresel mekânı Yozgat’tır ve hikâyede sadece isim olarak bulunur. “Kont Rıza” hikâyesinde ise çevresel mekân olarak Erenköy ve Kadıköy isimleri geçmektedir. “Kalaycının Oğlu Osman” adlı hikâyenin çevresel mekânları Kilis, Diyarbakır, Bolu ve Tekirdağ’dır. “Kendibaşına Mustabey” hikâyesinin çevresel mekânları otel ve konukevidir. “Kapıcı Haydar” hikâyesinin çevresel mekânları Almanya ve köydür. “Şoför Hüseyin” hikâyesinde çevresel mekân Efdal Paşa’nın evidir. “Antepli Şevket” hikâyesinde çevresel mekân müfettişin kaldığı Gülpalas oteli ve inceleme yaptığı şirkettir. “Selamiköy Canavarı Recep” hikâyesinin çevresel mekânı İzzet’in yazıhanesidir. “Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin çevresel mekânı Ayvalık ve Van’dır. “Kadıana” hikâyesinin çevresel mekânı Keşan ve Merzifon’dur. “Sarraf Hamdi” hikâyesinin çevresel mekânları bakkal dükkânı ve kapıcı Mehmet’in evidir. “Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde çevresel mekânı Ankara, Paris ve Rıza’nın çalıştığı yerdir. “Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinin çevresel mekânları Kerim Usta’nın dükkânıdır.

2.3.6.2. Algısal mekân

2.3.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinin başlıca kapalı-dar labirentleşen mekânı onun yaşadığı ve hikâyede adına yer verilmeyen kasabadır. Seyit Amca gençlik yıllarından sonra tekrar kasabaya dönmüş ve İstanbul’da görüp hayran kaldığı sinemayı kasabaya taşıyarak kasabadakilerin de sinema ile tanışmasını istemiştir. Bunun için yanına bir ortak aramış fakat kimseden destek görememiştir. Ancak kafasına koyduğu için birçok yola başvurup en sonunda İtalyan bir tüccardan bir makineyle beş altı bobin film almıştır. Zor da olsa kasabadaki kahvehanede film gösterilerine başlamış ancak kasabalılardan istediği ilgiyi görememiş ve öfkelenmiştir. Bu yüzden hayallerini gerçekleştirme noktasında başarısız olduğu bu kasaba onun için kapalı-dar labirentleşen bir mekândır. Bunun yanı sıra Seyit Amca bu kasabada yalnızdır. Anlatıcının babası dışında pek bir arkadaşı yoktur. Fırıncılık işi yaparken bundan para kazanılmayacağını düşünen evlatları kasabayı terk etmiştir. Yabancı bir yere gelin verdiği kızından da ayda yılda bir haber alır. Onun bu yalnızlığı da kasabanın kapalı bir mekân olarak görülmesinde etkilidir.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesinde geçen memuriyet dairesi yerine göre onun için açık ve kapalı mekân özelliği göstermiştir. Daireye yabancı ve genç bir memur gelir ve Felah Bey’in işlerini kendisine yaptırmasına izin vermez ve diğer

memurlar gibi onun sözünü dinlemez. O daireden gidene kadar Felah Bey huzursuzdur. Bu zamanda daire onun için kapalı-dar labirentleşen mekândır. Dairenin kapalı özellik gösterdiği diğer zaman ise Refik Bey'in onunla deli taklidi yaparak oyun oynadığı zamanıdır. Felah Bey bu zamanda sus pus olur ve dairedaki herkes korku içine girer.

“İbrikçizade Mahmut” hikâyesinde hikâyeye adını veren İbrikçizade Mahmut'un algısına göre kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren en önemli yer sevgilisinin evidir. Bu eve geldiğinde adeta şok geçirmiş olan başkişi ne yapacağını bilemez haldedir. Sevgilisi aynı zamanda kendisinin de ev sahibi olan ve üstelik kendi malına konmuş olan ve sevgilisine takıntılı olan adamı öldürmüştür. Bu adam aynı zamanda sevgilisinin babasıdır ve anasını öldürmüştür. Ama asıl şaşkınlığı sevgilisi banyoda küvete eğilince yaşamıştır. Kalçasında ibriğe benzeyen bir et beni vardır...

“Kont Rıza” adlı hikâyede ise kapalı-dar labirentleşen mekân bulunmamaktadır. Başkişi olan Kont Rıza'nın algısına göre olayın geçtiği lokanta onun içtiği biranın hesabını başkasına ödettiği ve bundan memnuniyet duyduğu bir mekândır.

“Kalaycının Oğlu Osman” adlı hikâyede kapalı-dar labirentleşen mekân Osman'ın arkadaşından ayrı kaldığı zamanlarda kendi yaşadığı mahalledir. Osman'ın tek dostu ve birçok şeyini paylaştığı arkadaşı ortaokul ikinci sınıfta Tekirdağ'a gitmiştir. O gittikten sonra bulunduğu çevre onun için kapalı-dar labirentleşen mekân olmuştur. Aynı zamanda o gittikten sonra babasını kaybeden Osman burada sıkıntılı zamanlar geçirmiştir.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinde başkişinin algısına göre kapalı- dar labirentleşen mekân bulunmamaktadır. Mustabey kendi halinde takılan ve kamu aleyhine davalar açan, günlük gazete çıkaran birisidir. Genelde kimseyle konuşmaz ve kafasına koyduğu şeyi ne olursa olsun gerçekleştirir. Dolayısıyla onun için kapalı-dar mekân yoktur.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinde geçen tek mekân Haydar'ın kapıcılık yaptığı apartmandır. Haydar Efendi'nin oturduğu kapıcı dairesi bodrum katında, ışıksız bir göz odadır. Bu apartman Haydar Efendi'nin geçim kaynağı olmakla birlikte kimi zaman kapalı-dar kimi zaman ise açık-geniş mekân özelliği göstermektedir. Karısının bir apartman sakini tarafından tacize uğraması, oğlunun apartmandaki dul bir kadınla ilişkisinin olması ve diğer oğlunun başka bir erkekle uygunsuz şekilde görülmesi onu apartmandan soğutan sebeplerdir ve bu zamanlarda onun için kapalı-dar mekân

özelliği göstermektedir. Kendi oğulları dışında apartmandaki daire sahiplerinin de çeşitli pis işlerini örtbas etmek durumunda kaldığı da olmuştur.

Saf bir Anadolu çocuğu olan Hüseyin’in başına gelenlerin anlatıldığı “Şoför Hüseyin” adlı hikâyede onun algısına göre kapalı-dar mekân olan yer şirketin bahçesidir. Hüseyin Efdal Bey’in arabasını tamir ettirdiğini zannederken aslında karşı kaldırımda olan başka birisinin arabasını tamire götürmüş, bozuk olmayan arabayı tamir ettirmiştir. Efdal Bey şirketten çıkıp arabaya binince arabanın kendi arabası olmadığını anlamış, aynı anda polisler baskın yaparak arabanın asıl sahibi ile çıkagelmıştır. Yaptığı yanlışın ortaya çıktığı ve rezil olduğunu düşünen Hüseyin az daha hapse girecektir. Yaptığı yanlıştan ve utancından ötürü burası onun için kapalı-dar bir mekân özelliği gösterir. Diğer bir kapalı-dar mekân ise oto tamircisidir. Usta, anahtarın bilyelerinin dağıldığını değişmesi gerektiğini söylese de aslında öyle bir şey olmamıştır. Bunu öğrenen Hüseyin Efdal Bey’e nasıl izah edeceğini düşünmüş ve canı sıkılmıştır.

“Antepli Şevket” hikâyesinin başkişisi olan Şevket, çocukluk arkadaşı olan müfettişi adetler gereği yemeğe, oradan da sazlı bir eğlenceye götürür. Arkadaşının kendisinin rakibi olan Fuat Bey’in şirketini incelemesi için gönderildiğini duyunca kendi şirketi için de inceleme yaptırmak ister. Bunun uygun olmayacağını düşünen arkadaş bu teklifi reddeder. Gittikleri eğlencede rakibi Fuat’la karşılaşınca karşılıklı atışmalar başlar ve bir süre sonra kavga çıkar ve karakola gider. Bunun üzerine çok mahcup olup utanan Şevket için burası kapalı-dar bir mekân olmuştur.

“Selamiköy Canavarı Recep” adlı hikâyede başkişi olan Recep, abisinin yengesini öldürmesi üzerine onun suçunu üstlenmiş, aile birliği için kendisinden vazgeçmiş bir karakterdir. İşlemediği bir suçtan dolayı hapis yatmıştır. Onun için en önemli kapalı-dar mekân hapisanedir. Asıl suçun işlendiği, yengesi ile çobanın birini uygunsuz vaziyette gördüğü yer ve köy de Recep’in kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinde Nasrettin her ne kadar zorlu olursa olsun verilen emri yerine getirmeye çalışan, kararlı ve azimli bir askerdir. Sabah yüzbaşları ile birlikte yürüyüşe çıktıkları sırada yüzbaşının katırı aniden ölmüş ve yüzbaşı ölüm nedenini öğrenmek için baytar çağırmış, katırın ölüsünün başına da baytarı beklemek için Nasrettin’i nöbetçi olarak koymuştur. Nasrettin hava çok soğuk olmasına rağmen saatlerce baytarı beklemiş ancak gelmemiştir. Hakkı onun halini görüp soğukta beklemesinin mantıksız olduğunu söyleyerek onu katırı da alıp baytara kendilerinin

götürmesine ikna etmiştir. Nasrettin ilk balta teklifi kabul ettiğine mutlu görünürken bir anda katırın gövdesinin başından ayrılarak kaybolması ile içinde bulunduğu araba onun için kapalı-dar bir mekâna dönüşmüştür. Çünkü Nasrettin katırı kaybetmiştir ve bulmasının olanağı yoktur. Üzerindeki sorumluluk bilinciyle yüzbaşıya ne hesap vereceğini düşünmektedir. Aynı şekilde karargâha geldiklerinde de aynı mahcubiyet vardır. Yüzbaşı ona şaka yaparak emre itaat etmediğini söylediğinde ise Hakkı ve dayısına sinirle cevap vermiştir. Onun için bu karargâh da kendisi için kapalı-dar mekân özelliği gösteren bir yer olmuştur.

“Kadıana” hikâyesinde başkişi olan Kadıana kim ne derse desin kendi bildiğini okuyan bir kadındır ve başına gelen bütün olumsuzluklara rağmen pes etmeyerek hayat mücadelesine devam etmiştir. Başına gelen hastalığa bile önemsiz gözüyle bakmış ve kafasına bir şey takmamıştır. Dolayısıyla yaşadığı her yer onun için açık-geniş mekândır ve kapalı-dar mekâna yer verilmemiştir.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde başkişi Hamdi Bey’in algısına göre anlatıcının evi hikâyenin başında kapalı-dar mekân olarak görülse bile aslında orada söylediklerinin gerçek olmamasından ötürü kapalı-dar mekân olmadığı anlaşılır. Hamdi Bey bir dolandırıcıdır ve Reyhan hanımların evine gidip kendini acındırarak para toplarken yaptığı rolde çok inandırıcıdır ve onun bunu sürekli yaptığı ortaya çıkar. Anlattığı gibi karısı hasta değildir. Bu yüzden onun algısına göre kapalı-dar mekân yoktur.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde kapalı-dar mekân Rıza Heidenheimli Ahmet’le tanışmadan önce trende kaldığı kompartımandır. Burası çok soğuktur ve uzanacak bir yer yoktur. Rıza burada hasta olup öleceğini düşünmektedir.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinde Kerim Usta, karısı ile yaşadığı problemler, çocuklarının olmayışı, tam olduğu zamanda ise çevredekilerin karısı ile ilgili yaptığı dedikodular yüzünden mutsuz ve kafası karışık bir adamdır. İçine kapanık bir görüntüsü vardır. Elektrik işlerini yapmak için gittiği evde de kimseyle konuşmaz ve dalgın durur. Çalışırken yemek molası verdiği sırada başına gelen sıkıntıyı anlatmıştır. Konuşmasının sonunda “Ne yapacağımı bilemiyorum... Bazen kör şeytan, buna da yaşamak mı denir, bir kurşun karıya, bir kurşun kendine, bitir gitsin şu işi diyor...” cümlesini kullanmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere Kerim Usta’nın çalıştığı ev onun için kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

2.3.6.2.2. Açık- geniş mekânlar

“Filmci Seyit Amca” nın kendisini mutlu hissettiği yerler İstanbul’da sevgilisi ile gittiği sinemalardır. Tepebaşı, Beyoğlu, Şehzadebaşı’daki sinemalar, Elhamra Sineması yani genel anlamda İstanbul onun mutlu olduğu açık-geniş mekânlardandır.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesinde geçen tek mekân bir memuriyet dairesidir. Felah Bey’in memuriyet hayatının anlatıldığı hikâyede daire onun için hem açık hem kapalı özellik gösterir. Memuriyetinin ilk yıllarında diğer memurlar üzerinde bir itibarı vardır ve istediği işi diğer memurlara yaptırma konusunda başarılıdır. Herkes onun kendisini kullandığını ve üşengeç olduğunu bilir ancak kimse ona karşı koymaya cesaret edemez. Felah Bey dairedeki bu itibarından memnundur ve bunu kullanmaktan çekinmez. Bu zamanlar daire onun için açık geniş mekândır.

“İbrikçizade Mahmut” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yerler Mahmut’un sevgilisi ile buluştuğu İskele ve sevgilisinin kendisine geldiği gecelerde oturduğu evdir. Mahmut o eve yerleştiğinde karşı apartmanda gördüğü bu genç kadına âşık olmuş ve adeta saatleri sayarak onun balkona çıkacağı zamanı bekler olmuştur. Bu bekleyiş sonunda onu görünce sonsuz bir mutluluğa kavuşur. Daha sonra onunla iskelede buluşur ve sonra kendi evinde buluşmaya başlarlar. Sevgilisiyle birlikte olduğu bu küçük kapıcı dairesi onun hayatının en mutlu dönemlerini yaşadığı bir mekân konumundadır. Bu yüzden onun algısına göre açık-geniş mekândır.

“Kont Rıza” adlı hikâyede Rıza beyin cimriliği ve lokantada içtiği birayı bile masalarından artık papateslerini alarak kendini tanıdık gibi gösterip hesabı ödetmesi anlatılmıştır. Rıza bey içtiği biranın hesabını başkalarına ödeyerek kalktığı için lokantadan mutlu ayrılmıştır. Onun için lokanta açık-geniş mekân özelliği göstermektedir.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde açık-geniş mekânlar Osman ve arkadaşının bir arada olduğu bütün mekânlardır. Arkadaşının evi, okulları arkadaşıyla birlikte gittikleri ve film izledikleri sinema onların dostluğunun en iyi zamanlarında vakit geçirdikleri ve mutlu oldukları ve dolayısıyla Osman’ın algısında açık-geniş mekânlardır.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinde açık-geniş mekânlar olayların geçtiği bahçe ve 23 Nisan tören alanıdır. Mustabey bahçede herkes sohbet ederken o gazete yazmaktadır. Aklına koyduğu şeyi gerçekleştirir. 23 Nisan bayramında da sokak çocuklarını toplayarak tören alana izinsiz gelmiştir. Kendini gerçekleştirdiği ve amacına ulaşmaya yaklaştığı için buralar onun için açık-geniş mekândır.

“Şoför Hüseyin” hikâyesinde Hüseyin’in algısına göre Efdal Bey’in şirketindeki odası açık-geniş mekândır. Efdal Bey, Hüseyin’in araba işlerinden iyi anladığını düşünerek onu çağırtmış, arabasını tamire götürmesini istemiştir. Bir asker edasıyla cevap veren Hüseyin başına geleceklerden habersiz, kendisine verilen görevi yapmak için harekete geçmiştir. O yüzden burası onun için açık-geniş bir mekândır.

“Antepli Şevket” hikâyesinde Şevket’in arkadaşı onuruna yemek verdiği, bütün eşrafı toplayıp yemek yiyerek sohbet ettikleri Tüccar kulübü onun için açık-geniş bir mekândır. Âdet olduğu üzere arkadaşı onuruna yemek vermiş, birbirinden rütbeli adamların hepsini çağırmış ve tanıdık olduğunu arkadaşına göstererek bir çeşit gösteriş de yapmıştır. Arkadaşı ile ilk karşılaşp yemek için sözleştikleri cadde de onun içi bir açık-geniş mekândır.

“Selamiköy Canavarı Recep” hikâyesinde Recep’in kendini mutlu ve huzurlu hissettiği bir açık-geniş mekân yoktur. O yaşadıklarından sonra hapisten çıksa, suçsuzluğu ortaya çıksa bile yüzündeki o hüznü ifade hep aynı kalmıştır.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesi saf bir asker olan Nasrettin’in yüzbaşının emirlerine sadık kalmak uğruna soğuk ayazda onun ölü katırının yanında nöbet tutmasını anlatmaktadır. Nasrettin soğuk ve karlı bir Hakkâri ayazında yüzbaşının ölen katırının başında nöbet tutarken her ne kadar soğuktan donmak üzere de olsa görevinden yılmamış ve emri yerine getirmenin gururuyla Hakkı’nın bütün ısrarlarına rağmen onlarla gitmeye ilk etapta gönlü razı olmamıştır ve görev yerinde mutludur. İlk anlarda burası onun için açık-geniş mekândır. Katırı arabanın arkasına bağlayıp giderken de soğukta beklemekten kurtulduğu için içinde bulunduğu araba da açık-geniş mekândır.

“Kadıana” hikâyesinin başlıca açık-geniş mekânı Kadıana’nın ömrünün son yıllarında yaşadığı Alala’dır. Bütün ısrarlara rağmen buradan ayrılmayan Kadıana burada da ölmüştür. Burada yaşadığı ev onun için açık-geniş mekân özelliği göstermektedir.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde bir dolandırıcı olan Hamdi Bey anlatıcı ve ailesinin yaşadığı eve giderek karısının hasta olduğunu söyleyip onlardan yardımcı olmalarını istemiştir. Üstelik bunu yaparken çok inandırıcıdır ve para istemediğini söyleyerek onları masum olduğuna inandırmaya çalışır. Ailenin oğlu Hakan onda bir üçkağıtçılık olduğunu anlar ancak arkadaşı ve annesinin ısrarlarına dayanamaz. Hakan, arkadaşı Margaret, annesi ve babası Hamdi Bey’e hatırı sayılır bir para yardımında bulunurlar. Hamdi Bey mutsuz gibi görünse de aslında onları

dolandırmıştır. Dolayısıyla para kopardığı bu ev onun için açık-geniş mekân konumundadır. Hamdi Bey’in dolandırdığı kişi ile bankada karşılaşması ve dolandırıcı olduğunun ortaya çıkması sonucunda hiç umursamaz görünür ve onunla normal hayattan konuşup sorular sorar. Onun bu umursamazlığı karşısında şaşkına dönen anlatıcı bir şey söylemeyerek oradan ayrılır. Hamdi Bey için utanç verici olması gereken bu olay aslında onu hiç rahatsız etmemiştir. Banka da onun için açık-geniş mekân konumuna geçmiştir.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde açık-geniş mekân Rıza’nın kaldığı Heidenheimli Ahmet’in kompartımanıdır. Rıza burada çok iyi karşılanmış, iyi bir yemek yemiş ve rahatça uyumuştur.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinde Kerim Usta, uzun yıllar çocuklarının olmayışı, olduğu sırada ise çevredekilerin karısının başkalarını eve aldığı ile ilgili yaptığı dedikodular yüzünden hayatından bezmiş ve karamsar bir ruh hali içindedir. Dolayısı ile onun algısına göre bulunduğu bütün mekânlar kapalı-dar mekân özelliği gösterir ve açık-geniş mekâna yer verilmez.

2.3.7. Şahıs Kadrosu

2.3.7.1. Başkişi

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinin başkişisi adından da anlaşılacağı üzere Seyit Amca’dır. Seyit Amca ‘nın asıl mesleği kadayıfçılıktır ancak bu işi bırakmıştır. Oğulları kasabada körelmek istemedilerinden İstanbul’a gitmiş, kızı ise evlendikten sonra yanına gelmez olmuştur. Kasabada yalnız yaşamaktadır ancak bundan yakınan birisi değildir. Anlatıcının babası ile sıkı bir arkadaşlığı vardır. Kendi işini kendisi gören, alaycı tarzda konuşan bir adamdır. Onun dış görünüşü hikâyede şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Onu ilk gördüğümde, altmış yaşın biraz üstünde, ama vaktinden önce ihtiyarlamış, hatta çökmüş görünen; iyice seyrelmiş, havada uçuşan gümüş telli saçları; aynı renkte ama gür ve dağınık kaşlarının altında, bana hep hafif alaycı bakıyorlarmış duygusu veren küçük güleç gözleri; üst dudaklarını kapatan bembeyaz bıyıkları; tümüyle ağarmış, düzenli bakılmamak yüzünden çatal çatal olmuş top sakalı; kırıksıklıklarının arası iyice kararmış, koyu renk, kırış kırış teni; kısacık boyu ve sırtındaki, hemen hemen yaz kış hiç değişmeyen hep aynı çizgili koyu renk mintanlarıyla, tam onu tanımadan önce bana anlatılan ve benim düşlediğim gibi bir ihtiarıcıktı(Bener,2018, s.10)”.

Seyit Amca her şeye akli eren aydın bir kişi olmasına rağmen Latin harfleri ile okuma yazma bilmemektedir. Ancak eski yazıyla okuyup yazmayı çok iyi bilen bir

insandır. *“Birinci Dünya Savaşı’nın başladığı yıllarda Darülfünun Edebiyat Fakültesini bitirmiş, İnönü’nün cumhurbaşkanlığı sırasında, bir süre, bir bakanlıkta önemli bir dairenin başkanlığını yapmıştır (Bener,2018, s.12)”*. Aslen Çerkez olan Seyit Amca savaş çıktıktan sonra kasabaya dönüp burada kalmış ve babasından kalma kadayıfçı fırınında çalışmıştır ancak elinden kitap düşmeyen biridir. Babası da mahalle okulunda hocadır. Aklına koyduğu bir şeyden vazgeçmeyen ve hayatta her zaman başaracak şeyler olduğuna inanan bir insandır. *“İnsan bir şeye inanmışsa, gönül vermişse, onu elde etmek, o işi başarmak için sonuna kadar çabalamalı, aksi halde, bir daha kendisine saygısı kalmaz. (Bener, 2018,s. 19)”* Ömrünün son yıllarında kadayıf fırını açmış ve orada hamur açarken de vefat etmiştir.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” adlı hikâyenin başkışisi olan Felah Bey’in asıl adı Felahüddin Bey’dir ama ona kısaca Felah Bey denir. Onun hakkında başkaları ile konuşanlar ise ona Rahatına Düşkün Felah Bey ismini kullanırlar. Felah bey bir memuriyet dairesinde çalışır ve dairenin en eski memurlarındandır. Bütün işlerini başkalarından rica ederek yapan ve oldukça üşengeç olan Felah Bey arkadaşları tarafından bu şekilde anılmaya başlamıştır. Onun bu kişiliği ve görünüşü hikâyede şu şekilde anlatılır:

“Zayıf nahif bir adamdı. Dairenin en eski memurlarındandı ve kimse onu görmezlikten gelemey; hele gelen bir yabancıysa, masası dipte, pencere kenarında, bu bakımdan, en azından görünüş olarak odanın en saygın yerinde olduğu için, onunla ceketini iliklemeden konuşamazdı. Beş altı dioptrinin üstünde, camları katmer katmer gözlükleri hep alının üstüne kalkık, gri mavi miyop gözleri, miyopluğu bütün puslu görüntüsünü silip götüren zeki ve ehlikeyif bir insan olduğunu belirleyen ışıltılarla parlar; yaşının gerektirdiğinden çabuk aklanmış ve seyreli saçlarını durmadan karıştırdığı için, sinirli bir insan izlenimi uyandırır; sopa gibi, ince ve uzun leylek bacakları üzerinde hafifçe öne eğik duruşuyla, karşısındakini, en küçük bir yanlış davranışı karşısında yerden yere vurmaya hazır, ya da tam tersine yok sayacağını önceden hissettiren, renksiz, incecik dudaklarını alaylı bir biçimde kıvrışıyla, yaklaşmalarını istemediği herkesle arasına bir uzaklık koyar, yabancıların kendisine sokulmalarına engel olurdu. (Bener, 2018, s.23)”

Felah Bey sevilen bir memur değildir ve kendisini diğerlerinden üstün gördüğü için diğerleri tarafından itici görünen ve çekinilen birisidir. Kadınlara karşı ise bir düşkünlüğü vardır ve bu tutumu onlar için geçerli değildir. Çok sevilen birisi olmamasına karşın düşmanı da yoktur çünkü kimse hakkında dedikodu yapmayı ve gammazlamayı sevmeyen birisidir. İşini iyi ve çabuk yapar ancak çabuk bitirmesindeki sebep çevresindeki herkesi kullanmasıdır. Ayağa kalkan birisi

olduğunda arşive onu gönderir, telefon numaralarını hep başkalarına sorar ve bu sayede işlerini çabuk bitirirdi. Dairedeki bu hayatının yanı sıra ev hayatında da çok temiz ve titiz birisi olduğunu karısı arkadaşlarına söylemiştir. Ölümü ise gece yatağında yatarken sessiz sedasız şekilde gerçeklemiştir. Hikâyede temek olarak Felah Bey'in çevresine karşı olan bu tutumu ele alınmıştır.

Hikâyeye adını veren “İbrikçizade Mahmut” hem anne hem baba tarafından padişah sülalesindendir. Annesi Sultan Reşat'ın hareminden çırak çıkarttığı Kafkasya'lı bir cariye'nin torunlarından. Babasının büyük büyükbabası ise padişahın ibrikçi başı olan Devletlu Hayrettin Efendi'dir. Söz konusu İbrikçizade lakabı ise buradan gelmektedir. Babası ve büyükbabası Milli Mücadele sırasında ise Mustafa Kemal'in yanında saf tutmuşlardır. Babası daha sonra Serbest Fırka'ya kaydolmuş ancak fırka kapatılınca ise sürgün hayatı yaşamışlardır. Çocukken babası kalçasını açarak oradaki et benini göstererek ibriğe benzediğini ve bunun ibrikçizade sülalesinin alameti olduğunu söylemiştir. İbrikçizade Mahmut aslında askeri okula gitmek istemesine rağmen sicilindeki padişaha yakınlık ve serbest fırkacılık kayıtları yüzünden gidememiş ve Tapu Kadastro Lisesi'ni bitirmiştir. Kimliğini saklamak için bu okula gitmiş ve bu yüzden evlenmemiştir. Büyükbabasından kalma konağı görmek için İstanbul'a gittiğinde oraya bir başkasının sahip çıktığını ve üzerine aldığını görüp o zamanlar maddi gücü olmadığı için dava açmamış ve apartmanın bodrum katına yerleşmeye razı olmuştur. Bir gün evinde otururken karşı dairede yarı çıplak güneşlenen birini görür ve ona âşık olur. Zamanla kız da kendisine karşılık vermeye başlar ve sevgili olup buluşmaya başlarlar. İbrikçizade Mahmut daha önce hiç gerçek anlamda bir kızla yakınlaşmadığı için onun etrafında pervane olur ve gerçeği anlayamaz. Bir gün sevgilisinin evine gittiğinde onun ev sahibini öldürdüğünü görür ve onun daha önce hiç duymadığı erkeksi sesiyle karşılaşır. Dahası soyunup banyoya eğilen sevgilisini gördüğünde kalçasında kocaman bir ibrik şeklinde et benini olduğunu görür. Sevgilisinin aslında kendi sülalesinden bir erkek olduğunu ve cinayet suçunu ona atmaya çalışmasını anlayamayacak kadar saf bir insandır.

“Kont Rıza” adlı hikâyede başkişi hikâyeye de adını veren Kont Rıza'dır. Kont Rıza'nın dış görünümü hikâyede şu şekilde betimlenmiştir: *“Başında hasır şapka, sırtında 'viktorya beyazı'na çalan keten takım elbise, boynunda alacalı bulacak bir kravat, kerli ferli bir adam. Başını şöyle hafifçe geriye doğru çekiyor, kollarını âdeta kabartıyordu adım atarken (Bener, 2018, s.63)”*. Kont rıza dış görünüşünün getirdiği asilliğin aksine yan masada oturan kardeşlerin artan patates kızartmalarını almak için

onların masasına gelmesiyle aslında dilenci gibi davranır. Patates kızartmalarını aldıktan sonra ise garsondan bir iki tane kötü patates için hardal sos ister. Garsonun hardal olmadığını söylemesiyle de bundan yakınmaya başlar. Lokantadan çıkarken içtiği bir bardak biranın da hesabını yan masadakilerin hesabına yazdırmıştır. Hikâyenin sonunda Kont Rıza'nın patatesi istemesinin sebebinin onlarla tanışmış gibi davranarak hesabı onlara ödetmek istediği anlaşılır. Bu olaydan sonra onun aslında zenginin birisi olduğu ancak parasına kıyamayıp gelip burada içtiği birayı bile başkasına ödeyecek kadar cimri olduğu anlaşılır. Kont Rıza aynı zamanda Avrupa ve Amerika'ya okumak için gitmiş ancak babasının gönderdiği tüm parayı kızlarla yemiş birisidir. Bütün zenginliğine rağmen lokantanın sahibiyle arkadaş olduğu için başkalarının artıklarını yiyip içtiği biranın hesabını da başkalarına ödetir.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde başkişi Osman'dır. Babası kalaycı olduğu için bu isimle anılmıştır. Arkadaşı onu anlatırken şu ifadeleri kullanmıştır: “...incecik, çöp gibi boynunun üstünde üç numara tıraşlı kocaman kafası, çocukken geçirdiği trahom yüzünden gözkapaklarında, tümüyle dökülmüş kirpiklerinin bıraktığı boşluktaki çiğ kızarıklık, kapkara, pırıl pırıl fare gözleri, damarları fırlak zayıf ellerinden hiç eksilmeyen siğilleri ve hafif kamburumsu yürüyüşü belirirdi gözlerinin önünde (Bener, 2018, s.71)”. Osman'ın babası kalaycıdır ve hastalıklı, güçsüz, Osman'a hiç karışmayan birisidir annesi ise ölmüştür. Çok esmer oldukları için onlara çevresindekiler “Çingene” lakabını takmışlardır. Aynı zamanda çok yoksul bir ailesi vardır.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinin başkişisi hikâyeye de adını veren Mustabey'dir. Elli, elli beş yaşlarındadır. Saçları gür ve beyazdır. Genellikle tek başına takıldığı ve kimseyle konuşmadığı için ona Kendibaşına Mustabey ismini takmışlardır. İngilizce karşılığı ‘One Man Army’ dir. Dava vekili ve gazetecidir. Tek başına günlük gazete çıkararak yayımlar. Kendi başına bir ordu gibi olduğunu söylerler. Mustabey kendi başına bütün kasabayı dolaşarak kasabada gördüğü eksiklik ve düzensizlikleri açık açık gazetesinde yayımlar. Kasabada tek başına yaşamaktadır ve kimsesi yoktur. Bir kere evlenip boşanmıştır ancak çocukları çok seven birisidir. Kasabanın çocukları onun bahçesine gelerek oyun oynarlar. Aynı zamanda kamu aleyhine davalar açarak dilekçeleri kaymakama verir. Kaymakam onunla konuşmak istediğinde ise onu tersler. Onu kararından kimse döndüremez. Kafasına koyduğu şeyi yapan cesur birisidir.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinin başkişisi Haydar Efendi'dir. Haydar Efendi bir inşaatta puantör olarak girmiş daha sonra Cafer Tayyar Bey tarafından apartmanın

kapıcısı olarak işe alınmıştır. İlk zamanlar apartman sakinleri tarafından fazla sevilmeyen, casus olduğu düşünülen birisidir. Ancak zamanla bu önyargıları kırmıştır ve herkesin güvenini kazanmıştır. Fiziksel olarak şu şekilde nitelendirilir: *“Haydar Efendi iri gövdeli, hantal görünümlü bir insandı; güven verici tavırları olduğu söylenemezdi; oysa, başlangıçta sinsiliğine yormuş olsak bile, aslında daha çok, taşralılara özgü, ürkekliğini gizlemeye çalışan, henüz kent yaşamına tam uyum sağlayamamış gecekondu saf bir köylü hali ve bakışları vardı (Bener, 2018, s.108)”*. Haydar Efendi’yi işe alan Cafer Bey dairesini satın taşınınca Haydar Efendi’yi daha çok benimseyen apartman sahipleri onun kusursuz bir kapıcı olduğu konusunda hemfikirdirler. Haydar Efendi kapıcılığa başladığı zaman genç bir karısı ve üç çocuğu vardır ancak ölümüne kadar geçen zamanda çok sayıda çocuğu olmuştur. Oğlu Cin Ali çalışmaya başlayarak babasına yardım etmeye başlamıştır. Oğullarından yana pek şanslı olmaya Haydar Efendi’nin oğlu Halil apartmanda başka bir erkekle uygunsuz şekilde görülmüş, oğlu Bekir’in apartmandaki dul bir kadınla ilişkisi ortaya çıkmıştır. Oğlu Halil’in gözüne daha sonra çalıştığı marangozda mil batarak kör olmuş, Cin Ali ise trenin altında kalarak bir bacağını kaybetmiştir. Oğlu Bekir ise pavyonda tanıştığı bir kadınla yaşamaya başlayıp eve uğramaz olmuştur. Başına gelen tüm bu olaylara rağmen Haydar Efendi pes etmemiş, ev sahibi olmuştur. Haydar Efendi Almanya’ya gitmek istediğinde sağlık raporu alamamış, verem olduğu ortaya çıkmıştır. Haydar Efendi aynı zamanda apartmandaki bütün işlere koşan birisidir ve elinden her iş gelir. Elektrik tamirat, sus tesisatı gibi işlerde onlara yardımcı olur ve çok vefalıdır. O apartmandan taşınan anlatıcının yeni evindeki bütün işlerini gidermiş ve ondan para almamıştır. Kısa bir süre sonra akciğer kanserine yakalanıp vefat etmiştir.

“Şoför Hüseyin” hikâyesinin başkişisi hikâyeye de adını veren Hüseyin’dir. *“Şoför Hüseyin, Paşa’nın kendi deyimiyle, çok temiz bir Anadolu çocuğuydu ama, doğrusu biraz fazlaca saftı. Bu yüzden de Paşa’nın konuklarının alay konusu oluyordu (Bener, 2018, s.124)”* Tüm bu saflığına rağmen Hüseyin aslında işini çok iyi yapan birisidir. Sadece Efdal Paşa’nın değil, onun oğlunun da arabasının bakım ve onarım işlerini üstlenmiştir. Aynı zamanda Paşa’nın bazı özel ilkeleri vardır. Bunlara da sesini çıkarmadan razı olmuştur. Olayın geçtiği gün saflığından ötürü Paşa’nın değil, ona çok benzeyen başka bir arabayı tamire götürmüş, plakaya bakamak aklına gelmemiştir. Ne var ki bu saflığı neticesinde hırsızlıkla suçlanmış, ancak gerçeklerin ortaya çıkmasıyla hapse girmekten kurtulmuştur. Efdal Paşa, Nejat’ın anlattıklarından sonra ona kızmaya kıyamamış ve affetmiştir.

“Antepli Şevket” hikâyesinin başkişisi olan Şevket, “... saçları dökülmüş, yüz çizgileri derinleşmiş, göbeği fırlamış, tombalakça bir adam (Bener, 2018, s.140).” dır. Müfettiş olan anlatıcının İstanbul lisesinden sınıf arkadaşıdır. Erkenden evlenmiştir ve iki çocuğu vardır. Babası vefat ettikten sonra üniversiteyi bırakarak memlekete dönmüştür ve amcasıyla ortak işlettiği bir fabrikası vardır. Yıllar sonra lise arkadaşını görünce onu evinde ağırlamak istemiş, o kabul etmeyince akşam yemeği için sözleşmişlerdir. Gaziantep’te âdet olduğu için onun onuruna bir yemek düzenlemiş ve arkadaşını ağırlamıştır. Arkadaşının kendisinin rakibi olan Fuat Bey’in şirketini denetlemek üzere geldiğini öğrenmiş ve kendi şirketini de denetlemesini istemiştir. Ancak arkadaşı bunun uygun olmayacağını dile getirmiştir. Yemekten sonra sazlı eğlenceye gittikleri yerde Fuat’la karşılaşır ve birbirlerine içki ısmarlayarak bir çeşit yarışa girerler. Bu olay uzayınca müfettişin lavaboya gittiği sırada kavgaya çıkar ve polisler tarafından alınarak götürülür. O andan sonra Şevket hikâyede görünmez. Müfettiş ertesi gün Fuat’ın şirketine gittiği zaman Şevket’in onunla akraba olduğunu ve arada dalaştıklarını, Şevket’in utancından yanına gelemediğini ve onu bağışlamasını söyler. Hikâyede anlatılanlara göre Şevket gösteriş meraklısı, tezcanlı birisidir. Aynı zamanda misafirperverdir. Arkadaşını çok iyi ağılamış ancak içki içince kendine hâkim olamayarak kavgaya karışmıştır. Kendisine geldiğinde ise çok utanmış ve özrünü göndermiştir.

“Selamiköy Canavarı Recep” adlı hikâyenin başkişisi Recep’tir.

“Kırk yaşlarında, zayıf, ufarak, kavruk bir adamdı. Daracık bir alnı, küçücük gözleri vardı. Yüzü kırış kırış, teni sarı karaydı, ama toprakla uğraşanlarda görmeye alıştığımız cinsten bir yanık ten değildi bu; elinin ve yüzünün derisinde, ürktücü, Firavun mumyalarını andıran bir parşömen kuruluğu vardı. Dudakları da, çok sigara içenlerinki gibi, çatlak çatlak, soluk, sararmış; zaten parmaklarının arasında da sönmüş bir sigara tutuyordu. Filtresiz olduğuna göre, ya Birinci ya Köylü sigarası olmalıydı içtiği. Bakışlarında insanı üşüten bir karanlık, bir anlamsız boşluğu görür gibi oldum. Sakalı birkaç günlüktü, buna karşı elleri bir rençber, bir ırgat eline hiç benzemiyordu; hatta marangoz, nalbant, demirci gibi bir sanatkâr eli de değildi. Nasırsız ve yumuşak (Bener, 2018, s.151).”

Recep, yengesine tecavüz edip altınlarını alarak öldürmek suçuyla suçlanmış birisidir. Ona Selamiköy Canavarı ismini bu yüzden takmışlardır. Ayaş’a bağlı Selamiköy’de yaşamaktadır. Olayın olduğu sırada ağabeyi askeredir. Yengesi ise hafifmeşrep olmasıyla bilinen çok güzel ve çekici bir kadındır. Recep verdiği ifadelerde yengesini öldürdüğünü kabul etmiş ancak ona tecavüz ettiğini kabul

etmemiştir ancak kadın öldürülmeden önce cinsel ilişkide bulunduğu kesinleşmiştir. Aynı zamanda altınlarını aldığını da hep reddetmiştir. Bütün bu suçlamalarda Recep'e idam hükmü verilmiş ancak karar yargıtaydan geri dönmüştür. Beş yıla yakın da o şekilde hapis yatmıştır. Daha sonra asıl katilin ortaya çıkmasıyla Recep serbest kalmıştır. Aslında katil abisidir. Recep yengesini bir çobanla uygunsuz vaziyette görmüş ancak susmuştur. Daha sonra olayı abisi öğrenince ise karısını öldürmüştür. Recep, abisinin suçunu üstlenmiştir. Onun suçunu üstlenmesi abisine olan sevgisinden değildir. Köylük yerde evin tek gelir kaynağı olan abisinin ölümü bütün aileyi sıkıntıya sokacaktır. Bu yüzden Recep suçu üzerine almıştır.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin başkışisi Oltulu bir asker olan Onbaşı Nasrettin'dir. Nasrettin, arkadaşları ve yüzbaşısı yürüyüşe bir yürüyüşe çıkmışlardır. Yürüyüşten dönerken yüzbaşının katırı aniden yuvarlanıp ölmüştür. Yüzbaşı katırın ani ölümünün sebebini merak etmiş ve batar tarafından incelenmesini isteyerek baytarı çağırması, Nasrettin'den o gelene kadar katırın başında nöbet tutmasını istemiştir. Nasrettin, sözünün eri bir asker olarak nöbeti tutmaya başlamış ancak baytar gelmemiştir ve soğuktan donmak üzeredir. O sırada Hakkı ve dayısının içinde olduğu araba yanına yanaşmış ve onunla konuşmaya başlamışlardır. Nasrettin olanları anlatınca Hakkı'nın onu bu soğukta burada bırakmaya gönlü razı olmamıştır. Üstelik akşamüzeridir ve Nasrettin soğuktan donmak üzeredir. Hakkı yüzbaşıyla konuşacağı, katırı da alıp götürmeleri konusunda Nasrettin'i ikna etmeye çalışır. Nasrettin ilk başta nöbeti bırakmamak için dirense de soğukta daha fazla dayanamamış ve katırı götürmeye razı olmuştur. Arabanın arkasına bağladıkları halatta katırı taşırken birden katırın gövdesi kafasından ayrılarak gözden kaybolur. Nasrettin nöbeti bıraktığına bin pişman olmuş ve sinirlenerek silahı Hakkı'nın kafasına dayamıştır. Nitekim karagâha gelip de yüzbaşına olanları anlattıklarında yüz başı Nasrettin'e gülmeye başlamış ve olayı önemsememiştir. Nasrettin'e oyun oynamak ister ve emre itaat etmediği için onu azarlar. En sonunda Nasrettin'in saflığına dayanamayıp gülmeye başlar. Ancak Nasrettin hâlâ ciddiyetini koruyarak yüzbaşı gülerken gülünmeceğini söylemiştir. Tüm bu olaylara bakarak Nasrettin'in biraz saf, her şeyi çok ciddiye alan, işine önem verip verilen emirleri canı pahasına da olsa yerine getiren iyi bir asker olduğu anlaşılmaktadır.

“Kadıana” hikâyesinin başkışisi hikâyeye de adını veren Kadıana'dır. Hikâyede gerçek ismine yer verilmemiş ve bu adla anılmıştır. Kocakadı, ikinci Meşrutiyet'in ilanından bir iki yıl sonra ölünce Kadıana otuz beş kırk yaşlarındayken

ikisi kız ikisi erkek dört çocuğuyla dul kalmıştır. Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İstiklal Savaşı yıllarının hepsini görmüş olan Kadıana'nın iki oğlundan biri Yemen'de biri İstiklal Savaşı'nda şehit düşmüşlerdir. İkinci Dünya Savaşı ve ardından gelen salgın hastalıklar, depremler, seller, akrabalarının vefasızlığı vb. hiçbir Kadıana'yı yıldırmamış ve o hep hayat mücadelesine devam etmiş kararlı ve sabırlı bir kadındır. Kocasından kalan epeyce bir varlığı olan ve hepsi tarıma ve hayvancılığa dayalı olan mirası başında duracak kimsesi olmadığından bazı kurnaz kâhyaların oyunları neticesinde kaybetmiştir. Ölümünün son yıllarında elinde kalan Merzifon'da eski bir konak ve Alala'daki iki katlı kerpiç evdir. Kadına Merzifon'daki evine çok nadir gider ve daha çok Alala'da yaşar. Kadıana'nın alnı kırış kırış, bakışları sert, hareketleri karardır. Kışın bayağı şiddetli olduğu zamanlarda Kadıana rahatsızlanmış kışın sert koşullarında hastaneye gidememiştir. Torunun gönderdiği doktor onu muayene etmiş ve durumunun kötü olduğunu söyleyerek ilaçlar yazmıştır. Kadıana bir hafta içinde eski haline dönmüş ve herkes onun nasıl bu kadar toparlandığına şaşmıştır. Hikâyenin sonunda ise Kadıana'nın ilaçlarını bile kullanmadığı, nane suyu içerek, vücuduna nane yağı sürerek iyileştiği ortaya çıkmıştır. Doktorların ilaçla bile iyileşmesine şaşırdığı Kadıana inat ederek onları bile içmemiş, kendi geleneksel yöntemleriyle iyileşmiştir. Bütün yaşananlarının çökertemediği Kadıana doksan beş yaşında namaz kılarak alnı secde sessiz sedasız ölmüştür.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinin başkışisi Hamdi Bey'dir. Hamdi Bey “... *elli elli beş yaşlarında, yoksulca ama temiz giyimli, duruşuyla insana güven veren, zayıf, gözlüklü bir adam (Bener, 2018, s.190)*” şeklinde tasvir edilmiştir. Dolandırıcı olarak girdiği evde kendisini emekli lise öğretmeni olarak tanıtır. Otuz yıllık evli olduğunu, oğlunun Almanya'da olduğu söyler. Karısının kronik böbrek yetmezliği olduğunu anlatır. Kendisini Rumi bey'in gönderdiğini söyler. Sözde oraya anlatıcının araya girerek böbrek nakli için kendilerini ön sıraya aldırmasını rica etmek için gitmiştir. Böyle bir şeyin elinden gelmeyeceğini söyleyen anlatıcı onu başka birisine yönlendirir. Onu bu şekilde eli boş göndermek istemedikleri için maddi yardımda bulunurlar. Hamdi Bey verilen paralar karşısında çok mahcup hatta ağlamaklı görünür fakat amacına ulaşmıştır. Bu rolü o kadar iyi oynar ki Hakan hariç diğer aile üyeleri onun masum olduğuna inanırlar. Ertesi gün kaybolan pahalı saati onun aldığını düşünseler de aslında onun almadığı ortaya çıkar. Ancak anlatıcı banka işlerini halletmek için gittiğinde Hamdi Bey'i görür ve banka müdüründen onun emekli öğretmen falan olmadığını, sarraf olduğunu ve sosyete dilencisi olduğunu öğrenir. Dolandırdığı

adamlarla bankada karşılaşan ve hiçbir şey olmamış gibi davranan Hamdi Bey dolandırıcılığının yanı sıra vurdumduymaz, kurnaz, ağzı iyi laf yapan birisidir.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinin başkişisi Rıza’dır. Rıza büyükelçilik kripto memurudur. Paris’te çalışmaktadır. Amcası kötü bir hastalığın pençesinde ve ölüm döşeğindedir. Yaşama şansı çok düşük olan bir ameliyata girecektir ve Rıza’da amcasını görmek için trenle Ankara’ya doğru yola çıkmıştır. Rıza trende tanıştığı Heidenheimli Ahmet’e kripto memuru olduğunu söylemekten çekinen pasif birisidir.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinin başkişisi hikâyeye de adını veren Kerim Usta’dır. Kasabadaki en iyi elektrikçidir. Şu şekilde tasvir edilmiştir: *“Kırk yaşlarında, sakin, temiz yüzlü, bakışlarında bir zanaatkârdan çok, akli eski güzel günlerin büyüüne takılıp kalmış, içine kapanık, duygulu bir halk ozanının hüznü okunan, uygar görünümlü bir adamdı Kerim Usta. Daha sonra sorduğunda, gerçekten de bağlama çaldığını, türkü çağırdığını anlattı. Konuşmasından adalı göçmenlerden olduğu anlaşılıyordu (Bener, 2018, s.227).”* Kerim Usta elektrik işlerini yapmak için geldiği evde son derece dalgındır. Evde sahibinin sorularına ve yaptığı işle ilgili verdiği tepkilere hiç cevap vermez. Yemek yemek için mola verdiklerinde ise karısı ile uzun bir süre çocuklarının olmadığını anlatır. Kerim Usta bu konuda çok üzgündür. Şu an karısı hamiledir ancak buna mutlu olmuş gibi görünmez. Çünkü etraftan kendisi evde yokken eve değişik insanların girip çıktığı konusunda dedikodular duymuştur. Çevreden kendisini sormak için gelenler olduğunu bildiği halde Kerim Usta buna kafasını çok takar. Artık bu dedikodulardan o kadar bunalmıştır ki kendisinin de karısının da kafasına sıkıp intihar etmek istediğini söyler. Ev sahini ve karısının onun yatıştırmak için söylediği sözleri hiç duymamış gibidir. Konuşma bittikten sonra aynı dalgın ruh haliyle işini yapmaya döner. İşin bittiğini ve her şeyin yerine oturduğunu söyledikten sonra şarteli kaldırınca etrafı toz duman kaplar ve elektrik tesisatı patlar. Kerim Usta iyi bir elektrikçi olmasına rağmen kafasına taktığı şeyler ve etraftaki dedikodular sebebiyle işini bile yapamamıştır.

2.3.7.2. Norm karakter

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinde norm karakter bulunmamaktadır. Seyit Amca yalnız yaşayan birisidir. Kafasına koyduğu ve inandığı şeyi yapan ve kimseyi dinlemeyen bir adamdır. Anlatıcının babası ile arkadaş olduğu halde onun fikirlerine destek veren ve yanında olan, yol gösteren kimse olmamıştır. *Rahatına Düşkün Felah Bey* hikâyesinde Felah Bey’in yanında olan ve ona yardımcı olabilecek bir norm

karakter bulunmamaktadır. İbrikçizade Mahmut ve Kont Rıza hikâyesinde norm karakter yoktur. *Kalaycının Oğlu Osman* hikâyesinde norm karakter Osman'ın arkadaşı olan anlatıcıdır. Hikâyede ismine yer verilmemiş sadece Bakan olarak anılmıştır. Çocukluk yıllarında Osman'la çok yakın arkadaşlardır ve birbirlerine sürekli destek olmuşlar, ilk cinsel deneyimlerini bile birlikte yaşamışlardır. Daha sonra yolları ayrılrsa bile aradan uzun yıllar geçmesine karşın tekrar karşılaştıklarında birbirlerine aynı samimiyetle yaklaşmışlardır. *Kendibaşına Mustabey* hikâyesinde norm karakter yoktur. Mustabey adı üstünde kendibaşına yalnız bir adamdır. Ona yardım edecek yol göstererek hiç kimsesi yoktur. Tek başına bir ordu gibidir. *Kapıcı Haydar* hikâyesinde norm karakter yoktur.

“Şoför Hüseyin” hikâyesinde norm karakter konumunda bulunan kişi Efdal Paşa'dır. Tümgenerallikten korgeneralliğe terfi edemeyince emekliye ayrılmış bir askerdir. Emekli aylığıyla geçinemeyeceğini düşününce bazı dostlarının yardımıyla bir şirkette yönetim kurulu üyesi olmuştur. Askerliğinden gelen alışkanlığı dolayısıyla kendisine bey denilmesine alışamadığı için hâlâ paşa olarak anılmaya devam eder. Hüseyin'in bütün saflığına ve arkadaşlarının alay konusu olmasına rağmen o Hüseyin'in işini iyi yaptığını düşünür ve onu koruyup kollar. Başına gelen son hadisede ise arkadaşı Nejat'ın anlattıklarından sonra ona kızmaya ve ceza vermeye gönlü razı olmamış onu affetmiştir. Antepi Şevket hikâyesinde şevkete yardımcı olan bir norm karakter yoktur.

“Selamiköy Canavarı Recep” adlı hikâyede norm karakter bulunmamaktadır. Recep abisinin suçunu üstlenerek ailesi için fedakârlık yapmasına karşın onun yanında olan destek olan ve akıl veren hiç kimse bulunmaz.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin norm karakteri Hakkı'dır. Hakkı, Hakkâri'de karayollarında çalışan bir mühendistir. İki yıldır gönüllü olarak orada çalışmaktadır. Annesinin bütün ısrarlarına rağmen memlekete dönmek istememiş, kendi verdiği kararlar doğrultusunda yaşamayı seven birisidir. Orada kaldığı süre boyunca dayısını çok iyi şekilde ağırlamış ve gezdirmiştir. Dayısı ile gezerken Nasrettin'i görüp onun hikâyesini öğrenen Hakkı, ayazda daha fazla nöbet tutmasına dayanamayarak onu da yanına alıp götürmenin çarelerini arar. Nasrettin ne kadar karşı çıksa da Hakkı onun burada kalmasına razı olmamış, yüzbaşıyla konuşacağını söyleyip onu yanına alarak yol göstermiştir.

“Kadıana” hikâyesinde Kadıana yalnız yaşayan bir kadındır ve yanında ona destek olacak bir norm karakter yoktur. Hikâyede Kadıana'nın bütün zorluklara

rağmen tek başına ayakta durması, hasta olduğunda bile kendi başına iyileşmesi ve onun güçlü duruşu anlatılmıştır. Onun bu yönünün vurgulanması için norm karaktere yer verilmemiştir.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde Hamdi Bey bir dolandırıcıdır ve onun yanında olup ona destek olan bir norm karakter bulunmamaktadır.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde norm karakter hikâyeye de adını veren Heidenheimli Ahmet’tir. Ahmet uzun yıllardan beri Heidenheim de yaşadığı için bu isimle anılmaktadır. Evlidir ve çocukları vardır ancak onları memlekette bırakmıştır. Burada yeni bir sevgilisi vardır. Bunun yanı sıra çok misafirperver ve sıcakkanlıdır. Rıza’yı kompartımanına kabul etmiş ve ona yiyecek ikram etmiş, sohbet etmiştir. Ona yatağını vermiş ve kendisi sabaha kadar nöbet tutmuştur.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinde norm karakter yoktur. Kerim Usta çevresindeki dedikoduları kafasına çok takmış hatta bu yüzden kendisini ve karısını bile öldürmeyi düşünmüştür. Bu konuda yol gösteren ve destek olan hiç kimse yoktur. Bu yalnızlığı neticesinde de bu raddeye gelmiştir. En iyi yaptığı elektrik işini bile yapamamıştır.

2.3.7.3. Kart karakter

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinde kart karakter tek bir kişi değil bütün kasabalıdır. Onun sinema merakı ve kasabada bir sinema salonu açma sevdası hiç kimse tarafından destek görmemiş ve karşı çıkılmıştır. Ancak o kimseyi dinlemeyip filmleri getirmek için babasının ismini kullanmıştır. Nitekim başarısız olmuş ve sinemasına kimse gitmemiştir. Seyit Amca bu durumda oldukça sinirlenip onların merak duygusu olmayan sıradan insanlar olduğunu söylemiştir fakat yaptığından pişman değildir.

“Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesinde kart karakter Adanalı Refik Bey’dir. Refik Bey dairede Felah Bey’in tavırlarından şikâyetçi olan birisidir ve bunu dile getirmeye cesaret eden tek memurdur. Onunla hiç anlaşılamaz ve tavırlarından rahatsız olur. Bir gün rahatsızlanarak daireye gelmez ve onun hasta olmasına alışık olmayan Felah Bey onun durumunu merak eder. Refik Bey ise ona bir oyun oynayıp ders vermek isteyerek sinir krizi geçirdiği ve tımarhanede yattığı yalanını söyler. Daireye geldiğinde onu oturduğu yerden kaldırmaz ve oldukça öfkeli davranır. Onun bu durumu karşısında Felah Bey korkar ve ses çıkaramaz. Daha sonra bunun bir oyun olduğunu öğrenir ve Refik Bey ile bir daha hiç konuşmaz. Felah Bey’in ölümünün

ardından ise *“Hastaneye gitmeye üşenmiştir de onun için böyle ölmüştür. Tanrı bizi korudu, yoksa öbür dünyaya kendi yerine içimizden birini yollardı (Bener,2018, s.36).”* diyecek olmuş ve diğer memurların tepkisini çekmiştir.

“İbrikçizade Mahmut” hikâyesinin kart karakteri Mahmut’un sevgilisi daha doğrusu sevgilisi zannettiği kişidir. Daha önce hiçbir kızla yakınlaşmamış ve ilişkisi olmamış saf birisi olan İbrikçizade Mahmut karşı apartmanın balkonunda gördüğü kişiye âşık olmuştur. Sevgilisi onu farkedince onun karşısına daha da açılıp saçılarak çıkmış ve onu cinsel anlamda cezbederek aklını başından almıştır. Ancak bütün bunları işleyeceği cinayeti Mahmut’un üzerine atmak için yaptığı bir oyundur ve bunu başarmıştır. Söz gelimi ev sahibesi olan kişinin kendisinin aslında babası olduğu ve kendisine takıntılı olduğu için onu buraya hapsedtiğini söylemiştir. Onu öldürüp İbrikçizade’yi evine çağırmış, daha sonra onunla sevişmek istediği yalanını söyleyerek bıçağı onun eline vermiş, her yerini kana bulamıştır. Daha sonra küvete eğildiğinde ise kalçasındaki et beninden aslında onun da İbrikçizade sülalesinden gelen bir erkek olduğu ortaya çıkmıştır.

“Kont Rıza” adlı hikâyede başkışı olan Kont Rıza’ya karşı konumunda olan bir karakter yoktur. Yan masada oturan kardeşler ve lokantadaki garson onun bu dilenci tavrını ayıplar ancak garson onun huyunu bildiği için onunla tartışmaya girmez. Patronun arkadaşı olduğu için de onun bu davranışlarına aldırmayarak onu idare eder.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinde Osman’ın karşısında olan kart karakter konumunda birisi bulunmamaktadır. Osman kendi halinde ve kimseye zararı olmayan, aynı zamanda çekingen bir karaktere sahiptir. Onun çatışma içinde olduğu bir karaktere yer verilmemiştir.

“Kendibaşına Mustabey” hikâyesinde kart karakter bulunmamaktadır. Kamu aleyhine davalar açması ve kasabada gördüğü eksiklikleri gazetesinde yayınlamasına karşılık kimse tarafından karşı çıkılmamıştır çünkü iyi niyetli bir insan olduğunu bilirler.

“Kapıcı Haydar” adlı hikâyede Haydar Efendi’ye zıt karakterde bulunan karşı konumunda kart karakter yoktur. Apartmanda ilk göreve başladığı sıralar Cafer Tayyar Bey’e yakınlığı dolayısıyla pek sıcak karşılanmasa da zamanla herkes onun işinde çok iyi olduğu kanaatine varıp benimsemişlerdir.

“Şoför Hüseyin” adlı hikâyede çatışma ortamını sağlayan bir kart karaktere yer verilmemiştir. Hüseyin’in başına gelenler bir kart karakterin yönlendirmesiyle değil, kendi saflığı ve dikkatsizliği sonucunda meydana gelmiştir.

“Antepli Şevket” hikâyesinde kart karakter konumunda bulunan kişi Şevket’in işle ilgili rakibi olan Fuat’tır. Arkadaşı olan müfettişin Fuat’ın şirketini denetlemeye gelmesiyle Şevket bozulmuştur. Arkadaşına Fuat’ın kendisinin şirketini denetlemeye gerek bile duymadı demesinden çekinerek kendi şirketini de denetlemesini söylemiştir. Ancak arkadaşısı bunun tam tersi olumsuz bir durum yaratacağını ifade etmiştir. Sazlı eğlenceye gittiklerinde Fuat müfettiş beye içki ısmarlayarak aslında Şevket’e posta koymaktadır. Daha sonra bu içki ısmarlamalar bir yarışa dönüşür ve kavgaya tutuşup polisle birlikte karakola alınırlar. Fuat ertesi gün Şevket’le hem arkadaş hem akraba olduklarını ancak arada böyle dalaştıklarını anlatır.

“Selamiköy Canavarı Recep” hikâyesinin kart karakteri Recep’in ağabeyidir. *“Recep’in ağabeyi, her bakımdan hırslı, yobaz, öfkeli bir adam; üstelik güçlü kuvvetli (Bener,2018, s.160)”* birisidir. Recep yengesi ile çobanı uygunsuz vaziyette görmesine karşılık sesini çıkarmamış ve olacakların sebebi olmak istememiştir. Ancak abisi bütün olanları duymuş ve karısını öldürmüştür. Suçu ise Recep’in üstlenmesine göz yummuştur. Dava boyunca hiç sesini çıkarmamış hatta sırt çevirmiştir. Oyunun bir parçası olarak böyle davranması normal olsa da kadının altınlarını alması ve bu yüzden de kardeşini suçlaması onun nasıl bir insan olduğunun göstergesidir.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinde başkişiye karşıt konumda bulunan bir kart karakter bulunmamaktadır. Hikâyenin başlarında yüzbaşı soğuk havada Nasrettin’i katır için nöbete zorlamasıyla kart karakter olarak gözüксе de aslında onun olayların böyle olacağını tahmin etmediği ve aslında şakayı seven birisi olduğu ortaya çıkar.

“Kadıana” hikâyesinde Kadıana’nın başına gelen tüm zorluklara rağmen tek başına ayakta kalması anlatılmıştır ancak onun karşısında olan bir kart karaktere yer verilmemiştir. Onun karşısına çıkan zorluklar ölüm, hastalık, doğal afetler ve savaşlardır. Hikâyenin kart karakteri bir kişi değil Kadıana’nın mücadele ettiği bu zor şartlardır.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinde Hamdi Bey’in karşısında bir kart karakter yoktur. Dolandırıcı olduğunu öğrenmesine rağmen anlatıcı ondan hesap sormamıştır. Hamdi Bey onunla hiçbir şey olmamış gibi konuşmasını sürdürür.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinde kart karakter bulunmamaktadır.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinde kart karakter tek bir kişi değildir. Kerim Usta’yı ölümü düşünmeye kadar götürecek olan kişiler karısı hakkında dedikodu yapan kişilerdir. Uzun yıllar çocuğu olmayıp sonradan olunca şimdi nasıl oldu, eve başkaları girip çıkıyor diyerek Kerim Usta’yı doldurmuş ve psikolojisini alt üst

etmişlerdir. Kendi mesleğini bile yapamaz hâle gelmiştir. Bu sebeple bu dedikoduyu yayan kişiler hikâyede çatışmayı sağlayan kart karakterlerdir.

2.3.7.4. Fon karakter

“Filmci Seyit Amca” hikâyesinde fon karakterler anlatıcının babası, Seyit Amca’nın metresi, İtalyan Tüccar’dır. “Rahatına Düşkün Felah Bey” hikâyesinin fon karakterleri Felah Bey’in karısı, dairedaki diğer memurlar ve Saint-Joseph lisesini yeni bitiren genç memurdur. “İbrikçizade Mahmut” hikâyesinin fon karakterleri Mahmut’un annesi ile babası ve ev sahibi olan adamdır. *Kont Rıza* adlı hikâyenin fon karakterleri lokantadaki kardeşler ve garsondur.

“Kalaycının Oğlu Osman” hikâyesinin fon karakterleri Osman ve arkadaşının anne ve babası, Osman’ın eşi ve özel kalem müdürüdür. “Kendibaşına Mustabey” hikâyesinin fon karakterleri kaymakam, vergi dairesi müdürü, törendeki çocuklardır.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinin fon karakterleri apartmanın diğer ev sahipleri olan Hidayet Hanım, Cafer Tayyar Bey, Fethi Bey, Hayrullah Bey, Adnan Bey, Çetin Bey, Aydan Hanım, Necmi Bey ve Neriman Hanım’dır. Bu fon karakterler 27 Mayıs devriminin sosyal ortamını yansıtmaları açısından da önemlidir.

“Şoför Hüseyin” adlı hikâyenin fon karakterleri araba tamircisi, kapıcı Mehmet, Nermin Hanım, Nejat Bey, Hasan Bey ve Şehnaz Hanım’dır.

“Antepli Şevket” hikâyesinin fon karakterleri anlatıcı olan müfettiş, otel çalışanları, şarkıcı ve yemekteki davetlilerdir.

“Selamiköy Canavarı Recep” hikâyesinin fon karakterleri İzzet, Recep’in yengesi, yengesinin birlikte olduğu çoban, Recep’in anne ve babasıdır.

“Onbaşı Nasrettin” hikâyesinin fon karakterleri Hakkı’nın dayısı, Hakkı’nın annesi Melahat, Hakkı’nın arkadaşları ve arabayı kullanan şofördür.

“Kadıana” hikâyesinde fon karakterler Kadıana’nın torunu, Alala muhtarı Hasan Ağa, Satı Kız ve Doktor İsmail’dir.

“Sarraf Hamdi” hikâyesinin fon karakterleri Reyhan Hanım, Margaret, Hakan, Tevris Hanım, Rumi Bey, Hamit, Füsun, Nihat ve Handan’dır.

“Heidenheimli Ahmet” hikâyesinin fon karakterleri tren yolculuğunda Rıza’nın kaldığı kompartımanda kalan diğer yolculardır.

“Elektrikçi Kerim Usta” hikâyesinin fon karakterleri anlatıcı ve karısı, onların çocuklarıdır.

2.4. Denizaşırı Öyküler Kitabında Yapı

2.4.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener'in *Denizaşırı Öyküler* kitabı 1996 yılında Ümit Yayıncılık tarafından yayınlanmıştır. Kitap "Paris Düşü", "Hoşça Kal Viyana", "Bozuk Paralar", "Bir Demet Mimoza", "Sürgünde", "Yanlış Adres", "Kırmızı Alfa Romeo", "Marie Del Reposo", "Manuella'nın Kızları" adlarında dokuz öyküden oluşur. Aynı zamanda yazarın Bir Demet Mimoza hikâyesinin adını taşıyan bir adet de öykü seçkisi kitabı vardır.

2.4.2. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Denizaşırı Öyküler kitabında "Paris Düşü", "Hoşça Kal Viyana", "Bir Demet Mimoza", "Maria Del Reposo", "Manuella'nın Kızları" hikâyelerinde kahraman bakış açısı ve birinci tekil kişi (ben) anlatıcı kullanılmıştır. "Bozuk Paralar", "Maria Del Reposo" ve "Manuella'nın Kızları" hikâyelerinde gözlemci bakış açısı ve üçüncü tekil kişi (O) anlatıcı kullanılmıştır. Erhan Bener "Sürgünde" hikâyesinde diğer hikâyelerden farklı olarak bakış açısını çoğaltmıştır. Temelde gözlemci bakış açısı ve üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmış fakat olayların akışına göre farklı bir bilince kaymıştır. Öykü kişilerinin her birini öyküdeki diğer kişilerin bilincinden olayın akışı içinde tanırız. Başlangıçta Akif'in bilinci kullanılmıştır. Özlem, Kenan ve Marcel Akif'in bilincinden aktarılır. Akif'ten sonra Marcel'in bilicine geçilir. Öykünün akışı içinde odaklayıcı değişmiş ve bazı yerlerde bilinç akışı tekniği kullanılmıştır.

2.4.3. Olay Örgüsü

"Paris Düşü" adlı hikâye mektup türünde yazılmıştır. Tek bir mektuptan oluşan bu hikâyede anlatıcının boşanmak üzere olduğu karısının Paris'e gelmesi, onunla Paris'i gezip tekrar Türkiye'ye dönmesi, boşanmaktan vazgeçtiği düşünülürken gitmesinin ardından boşanma kağıdının gelmesi anlatılmıştır. Karısı, anlatıcıyı Paris'i masrafsız gezmek için bir araç olarak kullanmıştır. Hikâyede aynı zamanda Paris'in geniş bir anlatımı yapılmış ve insanların zihnindeki Paris algısı anlatılmıştır.

- Paris'in tanıtımı ve insanlar üzerinde uyandırdığı hislerin anlatılması,
- Figen'in Paris'e boşanmak üzere olduğu eşinin yanına gelmesi,
- Anlatıcı ile Figen'in Paris'i gezmeleri ve aralarının düzelmesi,

- Figen'in Türkiye'ye dönmesi
- Anlatıcının Figen ile boşandığı haberini alması,
- Figen'in eski kocasını Paris'i masrafsız olarak gezmek için kullandığını açıkça itiraf etmesi.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesinde yıllar öncesinde Viyana’da tanışıp flört eden iki kişinin yıllar sonra tekrar Viyana’ya gitmek isterken uçakta karşılaşmaları ve yıllar önce yaşadıklarının anımsanması anlatılmıştır. Yazar geriye dönüş tekniği ile birlikte geçirdikleri zamanı anlatmış daha sonra tekrar şimdiki zamana dönmüştür.

- Anlatıcının Viyana’ya gitmek için uçağa binmesi
- Uçakta yanında oturan kadını bir yerden anımsadığını hissetmedi
- Anlatıcının yıllar önce Viyana’ya gelişinde Erika ile bir kahvede tanışması
- Erika ile Viyana’yı gezmesi ve sonra tekrar Türkiye’ye dönmesi
- Uçakta yanında oturan kişinin Erika olduğunu anlaması

“Bozuk Paralar” adlı hikâyede yeğenlerini görmek için Düsseldorf’a giden başkışının yolda arabasının bozulması sonucu araba yapılane kadar bir pansiyona gidip kalması ve orada çalışan Martha isimli bir kıza âşık olması anlatılır.

- Başkışının Düsseldorf’tan Bruxelles’e giderken arabasının bozulması ve arabayı tamire vermesi
- Araba yapılane kadar kalmak için bir pansiyon bulup oraya yerleşmesi
- Pansiyonda çalışan Martha adındaki kızıdan etkilenmesi
- Hasta olması ve Martha’nın onu kontrele gelmesi
- Martha ile yakınlaşması
- Pansiyondaki kadının onun Martha ile yakınlaşmasından rahatsızlık duyması
- Odanın çekmecesinde farklı milletlere ait bozuk paralar bulması ve bazılarını yanına alması
- Martha ile dışarıda buluşmak için sözleşmesi
- Pansiyoncu kadınla kavga etmesi ve pansiyonu terk etmesi
- Martha ile olan randevusunu unuttuğunu fark etmesi ve kendi arabası ile yine Martha’nın yanına gelmenin hayalini kurması.

“Bir Demet Mimoza” hikâyesi, Yunanistan seyahati sırasında tanıştığı bir çiftin evine

gidip onların kültürünü yakından tanıma fırsatı olan Cezmi Bengül'ün bu seyahat sırasında yaşadıkları ve sonrasında İstanbul'a bir dostunun yanına geliş nedenini anlatır.

- Cezmi Bengül'ün liseden arkadaşının yanına İstanbul'a gelmesi
- Cezmi'nin arkadaşıyla bir meyhanede oturup bir şeyler içmesi ve Yunanistan'daki kültür gezisinde yaşadıklarını anlatması
- Cezmi'nin konferans sırasında Evgenia Menderaki ile tanışması ve kadının kendisini yemeğe davet etmesi
- Cezmi, Evgenia ve onun eşi Alkiviadis ile akşam yemei yemeleri ve sohbet etmeleri
- Cezmi'nin onun plak koleksiyonuna hayran kalması
- Evgenia'nın anneannesinin mezarının İstanbul'da oluşundan ve gidemeyişinden yakınması
- Evgenia'nın Cezmi'den anneannesinin mezarını ziyaret edip bekçinin mezarla ilgilip ilgilenmediğine bakmasını rica etmesi
- Cezmi İstanbul'a gelecekken Evgenia'nın onu havaalanına götürmeye gelmesi ve anneannesinin mezarına en sevdiği çiçekler olan bir demet mimoza almasını rica etmesi ve para vermesi.
- Sürgünde adlı hikâyede 12 Eylül sonrasındaki süreçte yaşananlar sürgün hayatı yaşayan Özlem ve babası Haydar Bey üzerinden anlatılmıştır.
- Haydar Bey'in yıllar sonra kızı Özlem'in yanına gelmesi
- Özlem'in havaalanına babasını karşılamaya gitmesi
- Haydar Bey ile Akif ve Marcel'in ilgilenmesi
- Haydar Bey ile kızı Özlem'in akşam yemeği yiyip hasret gidermeleri
- Haydar Bey'in Marcel ile ilgili bilgi toplamak istemesi
- Ertesi gün kahvaltıda Özlem'in neden Türkiye'ye dönmediğinin konuşulması
- Haydar Bey'in kendi sürgün yıllarını hatırlaması
- Haydar Bey ile Akif'in sohbet etmesi
- Haydar Bey, Özlem, Akif, Marcel ve Kenan'ın Gisèle'nin evinde akşam yemeği yemeleri
- Haydar Bey'in Kenan'ın davranışlarından rahatsız olması
- Haydar Bey'in Kenan'ın davranışlarından duyduğu rahatsızlığı Özlem'e söylemesi ve Kenan yüzünden tartışmaları

- Akif'in Haydar Bey ile konuşarak Özlem ile Haydar Bey'i tekrar bir araya getirmesi
- Yanlış Adres adlı hikâye Mustafa adlı bir doktora öğrencisinin Paris'te bir arkadaşı yüzünden başına gelenler anlatılmıştır.
- Mustafa'nın doktora yapmak için Paris'e gelmesi
- Mustafa'nın Paris'te günlerini tek başına bir pansiyonda oturarak geçirmesi
- Mustafa'nın arkadaşı Suat'ı bulmak için evine gitmesi
- Mustafa'nın Suat ve Josette'i evde uygunsuz biçimde yakalaması
- Suat'ın Josette'den şikâyet etmesi
- Mustafa ile Suat'ın dışarıya çıkması
- Suat'ın Mustafa'ya Josette'in tehlikeli birisi olduğunu, kendisini hiç rahat bırakmadığını söylemesi
- Suat'ın Josette'den kaçacağını söylemesi kendi kaldığı pansiyona Mustafa'yı yerleştirmek istemesi
- Mustafa'nın Suat'ın kaldığı pansiyona yerleşmesi ve birkaç gün sonra ölü bulunması.

“Kırmızı Alfa Romeo” adlı hikâye Bedri Ortun'un Moskova 'da arabası yüzünden başına gelenleri anlatır.

- Bedri Ortun'un Paris'te çalışmaya başlaması
- Bedri Ortun'un Chevrolet-Nova araba alması
- Bedri Ortun'un metalik altın sarısı arabasıyla herkesin onu görgüsüzlükle suçlaması
- Bedri Ortun'un arabasının çıkan yangın sonucunda hurdaya dönmesi
- Bedri'nin bu sefer de kırmızı renk Alfa Romeo araba alması
- Bedri Ortun'un Moskova Büyükelçiliğinde kripto memurluğuna atanması
- Bedri Ortun'un kırmızı Alfa Romeo'suyla Moskova'ya gitmemesi için uyarılarına rağmen onları dinlememesi
- Bedri Ortun'un arabasıyla Moskova'da bir otele gitmesi ve arabasını otelin önüne park etmesi
- Bedri Ortun'un otelde Olga adında bir kızla birlikte olması
- Bedri Ortun'un arabasının motorunun yerinde olmadığını park etmesi
- Polisin Bedri'nin Olga ile birlikte olduğu görüntülerini gösterip arabasını vermemesi ve görüntüleri yaymakla onu tehdit etmeleri

- Bedri'nin Moskova'da Alfa Romeo ile gezmenin bedelini ödemesi.

“Maria Del Reposo” hikâyesi Paris’e bir konferans için giden üniversite hocasının orada eski bir arkadaşıyla karşılaşması ve daha sonra onun kız arkadaşı ile tanışması ve aralarında geçen olayları anlatmaktadır.

- Üniversite hoca olan başkişinin yağmurlu bir günde Paris’te tanıdık bir sesin kendisini arabasına çağırması
- Başkişi ile Salih’in lise yıllarından konuşmaları ve başkişinin Salih’in lakabının anlamını ve ona dair bazı şeyler anımsaması
- Salih ile ertesi gün buluşmak için sözleşmeleri
- Başkişinin Salih ile kız arkadaşı Maria Del Reposo’nun kaldığı eve gitmesi,
- Başkişi ve Maria ‘nın çok iyi anlaşp şiir, sanat, edebiyat hakkında konuşmaları
- Başkişi ve Maria’nın içkinin de etkisiyle biraz yakınlaşmaları
- Salih’in Maria’ya ve arkadaşına bağırıp çağırması ve küfürer etmesi
- Maria’nın başkişiyi arayıp ertesi gün yemeğe davet etmesi
- Başkişinin konferanstan çıktıktan sonra Maria’dan bir mektup alması
- Maria’nın mektupta akşam yemeği davetini geri çektiğini, Salih’in ondan özür dileyip evlenme teklifi ettiğini yazması.

“Manuella’nın Kızları” hikâyesi Manuella isimli kadının eşi vefat ettikten sonra sıkıntılar çeken ve sürekli başka adamlara sığınarak onlardan çocuk sahibi olan bir kadının hikâyesini anlatır.

- Manuella ve anlatıcının parti binasında birbirini görmesi ve birbirlerinden etkilenmesi
- Anlatıcının arkadaşından Manuella hakkında bilgi alması
- Anlatıcının Manuella’yı görmek için çalıştığı yere gitmesi ve ona bir şeyler içip tanışmayı teklif etmesi
- Manuella’nın hayat hikâyesini anlatması
- Birlikte Manuella’nın evine gitmeleri
- Manuella’nın evinde erkek arkadaşı ve kızlarını görmesi
- Manuella’nın evdeki adamdan hamile olması
- Anlatıcının Manuella’nın kızlarının hepsinin babasının farklı olduğunu öğrenmesi.

2.4.4. Zaman

2.4.4.1. Vaka zamanı

“Paris Düşü” adlı hikâyesinin vaka zamanını Figen’in Paris’e gelmesi ve tekrar Türkiye’ye dönmesi oluşturur. Anlatıcının yani aynı zamanda başkişinin Paris’e gelmesi 12 Eylül 1980 darbesi zamanından biraz öncesine denk gelmektedir. 12 Eylül’den epey önce Paris Üniversitesi’ne başvuruda bulunmuş, araştırmalarını yapması için Paris’e gitmiştir. Olayların vaka zamanı 12 Eylül zamanından öncesine denk gelmektedir.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesinde asıl olayların yaşandığı ve yazarın geriye dönüş tekniğini kullanarak anlattığı kısmın vaka zamanı hikâyede Anschluss dönemi olarak anılmaktadır. Anlatıcının yıllar sonra Erika ile uçakta karşılaşması ile kırk yıl sonra olmuştur.

“Bozuk Paralar” ve “Bir Demet Mimoza” adlı öykülerde vaka zamanı belli değildir.

“Sürgünde” hikâyesi 12 Eylül sonrası sürgün edilmiş olan ve babasıyla aynı kaderi paylaşan Özlem’in ve babasının öyküsünü anlatmaktadır. Hikâyesinin vaka zamanı 12 Eylül darbesi sonrasını ele alır.

“Yanlış Adres” hikâyesinde Mustafa’nın kendisi ile yaşıt olan arkadaşı Suat’ın lise son sınıflarında olduğu vakit 12 Eylül olaylarına denk gelmektedir. Olayların vaka zamanı ise ondan dört beş yıl sonradır. Yani 12 Eylül sonrasındaki süreci kapsamaktadır.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinin vaka zamanı Erhan Bener’in diğer öykülerinde olduğu gibi 12 Eylül sonrası dönemdir. Bedri Ortun idari kadrolardan birine atandıktan sonra merkezde biraz sıkıntı çekmiş ancak 12 Eylül döneminde en azından kimin nesi olduğunu bildikleri için gönlünü hoş tutmuşlardır. Buradan anlaşılacağı üzere vaka zamanı da 12 Eylül sonrasına denk gelmektedir.

“Maria Del Reposo” adlı öykünün vaka zamanını belirten belirli bir zaman ve tarih yoktur. Olaylar Salih ile başkişinin karşılaşması ile başlayıp Maria’nın mektubuyla son bulmuştur.

“Manuella’nın Kızları” hikâyesinin vaka zamanı hikâyede tam olarak belirtilmemiştir. Hikâyesinin içindeki siyasal gelişmeler ve başkan Allende’nin sözünün geçmesinden anlaşıldığı kadarıyla vaka zamanı 1950’li yıllardır.

2.4.4.2. İtibari zaman

“Paris Düşü” hikâyesinin itibari zamanı Figen’in Paris’e gelmesi ile Türkiye’ye dönmesi arasında geçen zaman dilimini kapsar. Figen Paris’te bir ay kalmıştır. Yani olayların itibari zamanı bir aydır.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesi bir bilim adamı olan Türk ile kültür danışmanlığı yapan Erika’nın Viyana’da tanışıp birkaç gün geçirmesi ve yıllar sonra yine Viyana’ya gitmek üzere uçakta karşılaşmalarını anlatır. Erika ile bilim adamının yıllar önce Viyana’da flört ettiği zamanların anlatıldığı kısmın itibari zamanı beş gündür. Bilim adamı Viyana’ya Birleşmiş Milletler’in düzenlediği bir toplantıya katılmak için beş günlüğüne gelmiştir. Şimdiki zamanda uçakta karşılaşp konuşmaları ve birbirlerini anımsamaları ise birkaç saat içinde gerçekleşir.

“Bozuk Paralar” adlı hikâyenin itibari zamanı başkışının eve gitmek üzere Düsseldorf’tan yola çıkması ve pansiyonda geçirdiği üç dört günün ardından Bruxelles’e dönmesi arasında geçen zaman dilimini kapsar.

“Bir Demet Mimoza” hikâyesinin itibari zamanı Cezmi Bengül’ün Yunanistan’da Evgenia ile tanışması, akşam yemeğine davet etmesi ve ertesi sabah İstanbul’a doğru yola çıkmasına kadar geçen zaman dilimini kapsar. İtibari zaman üç gündür.

“Sürgünde” hikâyesi Haydar Bey’in beş yıl sonunda siyasi sürgün olan kızı Özlem’in yanına Paris’e gitmesini ve orada geçirdikleri zamanı anlatır. Haydar Bey’in kızının yanına gitmesi ile başlayan öykü, sonunda tartışmaları ve tekrar barışmaları ile son bulur. İtibari süre bu zaman dilimi arasındaki üç gört gün gündür.

“Yanlış Adres” adlı hikâyede itibari zaman Mustafa’nın Suat ile buluşması, Suat’ın Josette ile ilgili düşüncelerini paylaşması ve kendi kaldığı pansiyona Mustafa’nın yerleşmesi ve daha sonra ölü bulunması arasında geçen zaman dilimini kapsar. Bu süre yaklaşık birkaç gündür. Suat ve Mustafa ertesi akşam buluşmak için ayrılmışlar ve Mustafa pansiyona taşındıktan bir gün sonra da ölü olarak bulunmuştur.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinde Bedri Ortun’un Moskova büyükelçiliğine kripto memuru olarak atanması ve Moskova’ya geldiği ilk saatlerde bir otele yerleşmesi, daha sonra orada bir tuzağa düşüp birisiyle birlikte olması ve polisin elindeki görüntülerle onu tehdit edip arabasını elinden alması bir günlük bir zaman dilimini kapsamaktadır ve itibari zaman bir gündür.

“Maria Del Reposo” adlı hikâyede üniversitede İspanyol Dili ve Edebiyatı alanında hoca olan başkışıyle lise arkadaşı Salih ve onun kız arkadaşı arasında gelişen

olaylar anlatılmaktadır. Salih ile başkişinin karşılaşması ile başlayan olaylar Maria'nın başkişiye mektup yazıp Salih'le evleneceklerini bildirmesiyle son bulmuştur. Tüm bu olaylar üç gün içerisinde olmuştur. İtibari süre üç gündür.

“Manuella'nın Kızları” hikâyesini Manuella ile bir Türk olan anlatıcı ile arasında yaşananları anlatır. Anlatıcının bir parti toplantısında Manuella'yı görmesi ile başlayıp Manuella'nın evine gittiğinde kızlarını görmesi, hamile olduğunu ve kızların hepsinin babasının farklı olduğunu öğrenmesi ile son bulur. Bu olayları içine alan itibari ise yaklaşık birkaç gündür.

2.4.5. Mekân

2.4.5.1. Çevresel mekân

“Paris Düşü” hikâyesinin çevresel mekânları, Madagaskar, Galatasaray ytlül sonrasındaki süreci kapsamaktadır. Lisesi, Amerika, Moulin Rouge'dur. “Hoşça Kal Viyana” hikâyesinin çevresel mekânları İstanbul, Hotel Erzherzog Rainer, Vaniköy, Çengelköy, Yeniköy, Büyükdere, Beykoz, Kandilli, Schönbrunn, Belvedere Sarayı, Dolmabahçe, Yıldız, Topkapı, Şale Köşkü, François Joseph, Capucins, St. Charles, Mariahilfer, St. Michel, Süleymaniye, Sultanahmet ve İstanbul ve Viyana'nın daha birçok mekânıdır. “Bozuk Paralar” adlı öykünün çevresel mekânları Düsseldorf, benzin istasyonu, kafe ve tramvaydır. “Bir Demet Mimoza” adlı öyküde çevresel mekânlar toplantının yapıldığı salondur. “Sürgünde” öyküsünün çevresel mekânı havaalanı, Akif'in kaldığı ev, Türkiye'dir. “Yanlış Adres” adlı hikâyenin çevresel mekânları Ankara, üniversite, Suat'la Mustafa'nın oturduğu kafedir. “Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinin çevresel mekânı Ankara, Burdur, Almanya'dır. “Maria Del Reposo” adlı hikâyenin çevresel mekânları Paris, Vaugirard sokağı ve Türkiye'dir. “Manuella'nın Kızları” hikâyesinin çevresel mekânları Norveç, Şili, Ankara, St. Josse Kilisesi, Schaerbeek, Quebec 'dir.

2.4.5.2. Algısal mekân

2.4.5.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

Kitabın ilk hikâyesi olan “Paris Düşü” adlı hikâye, Paris'i bütün yönleriyle anlatan, insanların zihnindeki Paris algısını ama aslında Paris'in nasıl bir yer olduğunu, Paris'in tarihini anlatan bir hikâyedir. Yazar bu hikâyede mekân olarak Paris'i odak noktası seçmiş ve aynı zamanda bir aşk öyküsü içinde bunu yedirmiştir. Paris'i betimlemek için şu ifadeler kullanılmıştır:

“Paris sakindi. Her ulustan insanın bir arada kaynaştığı, romanların, filmlerin, öykülerin mekân olarak seçtiği, en değişik, en çarpıcı, en olağanüstü tutkuların yaşandığı bu koca kent, şaşırtıcı boyutlardaki bir özgürlük anlayışının egemenliğine karşın, her yerde rastlanacak cinsten alelade polisiye olaylar dışında, sakin ve bunalımsız günlük yaşayışını sürdürüp gidiyordu (Bener, 2018, s.250)”.

“Paris anlatılabilir mi, gezilebilir mi, anlaşılabilir mi bir ay içinde, altı ay ya da altı yıl içinde? Paris’te anıtlar, Paris’te şehircilik, Paris’te bilim, düşünce ve sanat yaşamı, Paris’te eğlence dünyası, Paris’te yabancılar, kadınlar, erkekler, öğrenciler, daha daha, eski metro, hızlı metro, kanalizasyonlar, parklar, saraylar, mezarlıklar... Her biri ayrı ayrı incelenmeye, görülmeye, anlaşılmaya değer binlerce konu... Çünkü Paris, bir ortak yapıt, insanlığın bir ortak mirası, bir canlı yaratık, hatta bir ortak gelecek umudu ve düşü... (Bener, 2018, s.253)”.

Hikâyede aynı zamanda başkişi olan anlatıcı eşiyle boşanmak üzere olan birisidir ve Paris’ e üniversitede bir araştırma yapmak için gitmiştir. Paris’e gelen yabancıların aksine onun Paris’le ilgili hayalleri ve eğlence düşkünlüğü yoktur. Boşanmak üzere olduğu eşinin Paris’e gelmesi ve onunla geçirdiği güzel günlerin ardından eşi İstanbul’a döner dönmez boşanma haberini alması ve onun kendisini Paris’i ucuz yoldan gezmek için kullandığını öğrenmesi onda çok büyük hayal kırıklığı yaratmış ve bu şehir onun için kapalı-dar bir mekân konumuna gelmiştir.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesi bir bilim adamı olan anlatıcı ile Erika’nın yıllar önce Viyana’da yaşadığı flörtleşmeyi anlatan bir hikâyedir. Erika ile anlatıcı olan bilim adamı Viyana’da iki gün boyunca gezmiş, bir yakınlık kurmuşlardır. Bilim adamı bu kısıtlı zaman içinde ondan çok etkilenmiştir. İstanbul’a döneceği günün gecesinde Erika ile çok güzel zaman geçirmiş ve eğlenmişlerdir. Daha sonra kaldığı pansiyona gelmiş ve Erika ile sevişmek üzereyken pansiyon sahibi gelip Almanca bir şeyler söyleyip bağırarak Erika’yı kovmuştur. Bilim adamı Erika ile ilgili kurduğu hayallerine kavuşacakken yarım kalmış ve büyük bir düş kırıklığına uğramıştır. Kaldığı bu pansiyon onun için kapalı-dar bir mekân olmuştur.

“Bozuk Paralar” adlı öyküde kapalı-dar mekân başkişinin yeğenlerinin evine tatil için gittiği Düsseldorf ve orada kaldıkları evdir. Başkişi aslında gitmek istememiş ancak yeğenlerinin ısrarına dayanamamıştır. Dönüş yolunda ise havanın soğuk ve yolların buzlu olması aynı zamanda arabanın da biraz yol aldıktan sonra bozulmasıyla geldiğine pişman olmuştur. Gittiği benzinlikte arabayı tamir için bir garaja bırakmış ve yeğenleri de evde olmadığı için pansiyona gitmeye karar vermiştir. Dolayısıyla

Düsseldorf ve arabayı bıraktığı tamirci onun için kapalı-dar mekân özelliği taşımaktadır.

“Bir Demet Mimoza” hikâyesi Avrupa Yazarlar Birliği’nin düzenlediği Akdeniz şairleri dostluk ve dayanışma toplantısına katılmak üzere Yunanistan’a giden Cezmi Bengül’ü ve orada tanıştığı insanları anlatır. Başkişi Cezmi Bengül, Yunanistan’daki toplantı sırasında çok sıkılır ve orası onun için kapalı-dar labirentleşen mekân konumundadır. Evgenia ile tanışması ve onun akşam yemeği daveti ve sonrasında yaşananlar ilgisini çekmiş ve açık-geniş mekân konumuna geçmiştir.

12 Eylül darbesi sonrasındaki süreci sürgünde olan Özlem ile onun babası Haydar Bey’in karşıtlığı üzerinden anlatan “Sürgünde” öyküsünde başlıca kapalı-dar labirentleşen mekân başkişi Haydar Bey’in algısına göre kızı Özlem’in evidir. Kızını çok özlemesine rağmen biraz zaman geçirip konuştukça onunla farklı fikirlerde olması ve bu fikir ayrılıkları sebebi ile kızı ile çatışması sonunda kaldığı bu ev onun için kapalı-dar mekân özelliği göstermeye başlamıştır. Gisèle’in evindeki yemekten sonra Kenan yüzünden yaptıkları tartışma sonunda ikisi de çok üzölmüşlerdir ve Özlem sabah erkenden evi terk etmiş ancak babasını kapıda beklemiştir. Özlem’in evi hikâyede şu şekilde anlatılır: *“Repunlique’e açılan dar sokaklardan birindeki bu dört katlı eski binanın basık tavanlı küçücük çatı katının duvarları, parti sloganları, bayrakları, büyük kuramcıların, önderlerin fotoğrafları ile süslenmişti. Bir köşede ışıklı montaj masası, yerlerde kesilip doğranmış prova kağıtlarından artanlar, boyasız, cilasız kitaplıkta Marx ve Engels’in, Lenin’in, Troçki’nin, ciltli, boz renk şömizli bütün yapıtları, ciltçilik yapan bir yoldaşın bir örnek ciltlediği çoğu önde gelen kuramcılara ait kitaplar, dergiler, broşürler... (Bener,2018, s.347)”*

“Yanlış Adres” adlı hikâyede başkişi Mustafa’nın kaldığı pansiyon onun için kapalı-dar bir mekândır. Mustafa Paris’e büyük ümitlerle gelmiş olmasına karşın işler hiç istediği gibi olmamış ve burada da Ankara’daki öğrenci yurdundaki gibi tekdüze bir yaşam sürmektedir. Derslere girip ardından tekrar bu pansiyon gelir ve hafta sonları burada çok sıkılır. Bu pansiyon v Mustafa’nın buradaki ruh hâli hikâyede şu şekilde tasvir edilmiştir: *Rue de Medicine’deki bu eski, dört katlı, kararmış taşlarla, rengi zamanla bir acayip ölü organ rengine dönüşmüş süslü tuğlalarla örölü duvarları, alt katlarındaki ince uzun, yüksek ve perdesiz pencereleri, soluk arduaz döşemeli çatısıyla, ortaçağdan kalmış izlenimi uyandıran öğrenci pansiyonunun tavan arasına sıkıştırılmış küçücük, daracık, karanlık odasında, kendisini ölesiye mutsuz, kapana*

kısılmış ve çaresiz hissediyordu (Bener,2018, s.415)''. Bu sözlerden de anlaşılacağı üzere bu pansiyon Mustafa için kapalı-dar ve labirentleşen mekân konumundadır. Hikâyedeki diğer bir kapalı-dar mekân Suat'ın kaldığı pansiyondur. Mustafa çok sıkıldığı bir pazar gününde biraz olsun eğlenmek için Suat'ın yanına gider. Gittiğinde Josette ile Suat'ı uygunsuz bir halde bulur. Suat bir bahane bularak oradan kaçmak ister. Nitekim Suat'ın kaçmak istediği ve arkadaşını yerleştirdiği bu pansiyon onun ölümüne sebep olmuştur. Josette ile birlikte olan Suat onun tehlikeli birisi olduğunu ve ondan kaçmak için şehir dışına gideceğini söyleyerek pansiyonunu Mustafa'ya verir. Suat'ın kaçtığını öğrenen Josette de muhtemelen Suat zannederek Mustafa'yı öldürmüştür. Bu ev Mustafa'nın ölümüne sebep olmuş ve dolayısıyla kapalı-dar bir mekândır.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinde Bedri Ortun'un algısına göre kapalı-dar mekân özelliği taşıyan ilk yer Moskova'da kaldığı otelin giriş kapısıdır. Bedri Ortun arabasını otelin girişine park edip otele çıkmış ve Olga ile bir gece geçirdikten sonra ertesi sabah arabasına bindiğinde arabası çalışmamış, açıp baktığında ise arabasının motorunun yerinde olmadığını görmüştür. Bedri gibi arabasına düşkün birisi için bu çok panik verici bir şeydir ve onun ilk mutsuz olduğu kapalı-dar labirentleşen mekân burasıdır. Bedri daha sonra polise arabasının motorunun çalındığını ihbar etmek için gittiğinde ise ikinci bir şok yaşar. Arabasının motoru çalınmamıştır ve polisin elindedir. Otelde Olga ile yaşadıkları da bir oyundur. Olga yandaş bir partilidir. Kırmızı renkli arabasıyla Rus halkını küçümsediğini düşünen polis ona böyle bir tuzak kurmuştur. Bedri'yi Olga'yla olan görüntülerini yayıp ona tecavüz ettiğini söylemekle tehdit ederler. Bedri bunun üzerine hiçbir şikâyetinin olmadığını yazılı olduğu kâğıdı imzalayarak arabasını da kaybeder. Çok sevdiği ve çok özverilerle aldığı arabasını kaybetmiş ve çok üzülmüştür. O nedenle bu polis binası onun için kapalı-dar labirentleşen mekândır.

“Maria Del Reposo” adlı hikâyede kapalı-dar labirentleşen mekân konumunda bulunan ilk yer La Fayette'dir. Başkişi La Fayette'de yağmurdan kaçarken oldukça mutsuzdur. Bu durumunu şu sözlerle dile getirir: *“Mağazadan çıktığımda karanlık basmak üzereydi. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Bir taksi bulmak umuduyla kalabalığın arasından fırladım, sırlıklam olmaktan başka bir işe yaramadı çıkışım. Biraz sonra üşümeye de başladım. La Fayette'nin saçakları altına sığınmış, akşam alacasının sıkıntısı ve iş çıkışının yoğun trafiği içinde çaresiz kalmış yüzlerce insandan biri olarak, buradan nasıl kurtulabileceğimi düşünüyör, kendimi*

alabildiğine mutsuz hissediyordum (Bener, 2018, s.475)”. Diğer bir kapalı-dar labirentleşen mekân ise başkişinin konferansının olduğu salondur. Başkişi burada izleyicilerin arasında Maria’yı görür gibi olmuş, çıkışta ise onun kendisine bir mektup bıraktığını öğrenmiştir. Mektubu açtığında Maria’nını ona önceki akşam ettiği yemek davetini iptal ettiğini, Salih’in ondan özür dileyip evlenme teklifi ettiğini öğrenir. Maria’dan etkilenmiş olan başkişi buna üzüldü ve onun için tekrar Paris’e geleceğini sayıklar. Burası onun için kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşmüş olur. Son olarak Salih ile Maria’nın evi de Salih’in Maria’ya çıkışması ve arkadaşını alıp onu otele götürmesi ve yolda ona hakaret etmesi ile son anda o ev kapalı mekân konumuna geçer.

“Manuella’nın Kızları” hikâyesinde kapalı-dar mekân özelliği gösteren yer Manuella’nın kaldığı evdir. Anlatıcı burada Manuella’nın bir erkekle beraber olduğunu ve ondan hamile olduğunu öğrenir. Üstelik bu adam evlidir. Manuella’nın kızlarının hepsinin de babası farklıdır. Bu yüzden bu ev anlatıcı ve başkişi için kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

2.4.5.2.2. Açık-geniş mekân

“Paris Düşü” hikâyesinin açık-geniş mekânları başkişi olan anlatıcının eski karısı Figen’le Paris’te gezdiği mekânlardır. Figen ile boşanma aşamasında olan anlatıcı Figen’den aldığı bir mektupta aralarını düzeltmek istediğini ve oraya geleceğini söyler. Anlatıcı Figen’in gelişinden ve beraber geçirdikleri zamandan sonra aralarının düzeldiğini düşünür. Figen’in Paris’te bulunduğu bir ay boyunca gittikleri her mekân onun için açık-geniş mekândır. Ancak İstanbul’a döndüğünde boşanma haberini alır ve Figen’in kendisini kullandığı ortaya çıkar.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesinde açık-geniş mekânlar Erika ile başkişinin birlikte olduğu ve doludizgin bir aşk yaşadıkları anda bulundukları mekânlardır. Başkişi onunla birlikteyken mutludur ve ona çok âşıktır. Sevgilisinin olduğu her mekân onun algısında açık ve geniş bir mekâna dönüşür. Bu mekânlardan ilki başkişinin kaldığı pansiyondur. Bu pansiyona kendisini Erika yerleştirmiştir. Başkişinin Erika ile birlikte gezdikleri Viyana sokakları ve buluşmak için sözleştikleri Opera Kahvesi de açık-geniş mekânlardandır. Cobenzl Tepesi de Erika ve başkişinin birlikte olduğu hatta yeni insanlarla tanışıp güzel vakit geçirdikleri bir açık-geniş mekândır.

“Bozuk Paralar” öyküsünde başkişi, yeğenlerinin yanına gittiği Düsseldorf’tan dönüşte arabasının bozulmasıyla yolda kalmış ve arabayı tamirciye bırakıp bir

pansiyona yerleşmek zorunda kalmıştır. Aslında çok mutsuz, hasta ve yorgun olarak geldiği bu pansiyon Martha'yı görmesiyle onun için açık-geniş mekân durumuna geçmiştir. Martha'yı ilk gördüğü andan itibaren onu nahif ve masum oluşu dikkatini çekmiş ve ondan etkilenmiştir. Daha sonraları ise Martha'ya karşı bir şeyler hissetmeye başlamış ve ondan da karşılık görmüştür. Ateşli ve hasta olduğu zamanlarda Martha onun yanına gelip halini sormuş ve aralarında bir yakınlık olmuştur. Artık başkışı Martha'ya âşık olmuş, ona karşı bir cinsel çekim hissetmeye başlamıştır. Onu görmediği zamanlarda mutsuz olur. Martha'yla birlikte olduğu bu pansiyon ve orada kaldığı oda onun için açık-geniş mekân özelliği taşımaktadır. Brahmsstrasse üzerindeki bu Hotelpension Lindenthal, öyküde şu şekilde tasvir edilmiştir: *“Hotelpension Lindenthal de, ötekiler gibi, dört katlı, eski, karanlık yüzölçümlü, duvarlarındaki onu ötekilerden ayıran ilginç gotik kabartmalarla belki de son savaştan ayakta kalan nadir yapılardan biriydi. İki girişi vardı. Birisi, tamircinin sözünü ettiği küçük lokantaya ait olmalıydı. Caddeye bakan pencereleri perdeyle örtülüydü. Pansiyonun kirli koyu yeşil boyalı kapısı kapalıydı. Kapının üzerindeki beyaz çinko levhaya siyah gotik harflerle yazılmış olan adının altında 1873 tarihi okunuyordu (Bener, 2018, s.288)”*.

“Bir Demet Mimoza” öyküsünde açık-geniş mekân konumunda bulunan ilk yer Evgenia Menderaki ve eşi Alkiviadis ‘in evidir. Başkışı Cezmi Bengül biraz çekinerek de olsa Evgenia’nın akşam yemeği davetini kabul eder evlerine gider. Gittiğinde envai çeşit meze ve hiç beklemediği şekilde bir müzik zevkiyle karşılaşır. Bütün akşam boyunca hoş sohbet ederler ve müzik dinlerler. Orada geçirdiği dakikalarda Cezmi Bengül gençlik yıllarını anımsar. Bu ev onun için açık-geniş mekân konumundadır. Ev, Cezmi’nin beklentisinin aksine modern tarzda döşenmiştir. Diğer bir açık-geniş mekân ise Cezmi’nin İstanbul’daki arkadaşıyla geldiği Boncuk adlı meyhanedir. Mezelerinin güzelliğini beğeneceğini düşündüğü arkadaşı onu buraya getirmiştir. Cezmi burada eski arkadaşıyla sohbet eder ve Evgenia’nın evinde yaşadıklarından bahseder. Bu mekân da onun için açık-geniş mekân konumundadır.

“Sürgünde” hikâyesinde açık-geniş mekân konumunda olan yer Haydar Bey ilk geldiği sıralarda Özlem’in evidir. Beş yıllık bir hasretten sonra Haydar Bey kızına kavuşmanın sevincini yaşamaktadır. Özlem onu karşılamak için havaalanına gelmediği için onu ilk gördüğü ve kavuştuğu yer bu evdir. Dolayısıyla Özlem’in evi onun için ilk geldiğinde kızına kavuştuğu, mutlu olduğu bir açık-geniş mekândır. Daha

sonrasında Özlem’le fikir ayrılıkları yüzünden tartışmasıyla bu ev onun için kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşecektir.

“Yanlış Adres” adlı hikâyede açık-geniş mekân özelliği gösteren bir mekân bulunmamaktadır. Başkişi Mustafa mutsuz ve karamsar bir kişiliğe sahiptir. Paris’e gelirken büyük hayalleri olsa da durum gerçekte çok farklı olmuş ve eski bir pansiyon odasına tıklıp kalmıştır. Arkadaşlarının kendisi için ayarladığı kızlarla bile konuşmayı beceremez. Dolayısıyla gittiği her yerde mutsuz olur. Bundan dolayı öyküde açık-geniş mekân bulunmaz.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinin ilk açık-geniş mekânı Bedri Ortun’un Paris’te kaldığı Neuilly’deki bir apartmanın çatı katında tek odalı bir stüdyo dairesidir. Bedri Paris’e gelir gelmez iyi bir araba almak için para biriktirmeye başlamış ve onun için böyle küçük bir yerde kalmıştır. Bedri için alacağı araba daha önemli olduğu için bu dairede kalmayı göze almıştır ve daire küçük ve kötü olmasına rağmen orada mutludur ve burası onun için açık-geniş bir mekândır. Diğer bir açık-geniş mekân ise Bedri’nin çalıştığı elçilik binasıdır. Bedri para biriktirerek aldığı altın sarısı renkli Chevrolet-Nova arabasını her gün binaya getirerek çevredekilere hava atar. Chevrolet’in bir yangında yanması üzerine kırmızı bir Alfa Romeo almış ve herkesin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Elçilikteki kızlar onunla konuşmaya başlamışlardır. Bedri burada çok mutludur ve burası onun açık-geniş mekân konumundadır. Son olarak Bedri’nin Moskova’da kaldığı ve Olga’yla beraber olduğu otel odası başlarda onun için açık mekân olmasına rağmen daha sonra yaşadıklarının bir tuzak olduğunu öğrenince kapalı-dar mekân konumuna geçmiştir.

“Maria Del Reposo” hikâyesinin açık-geniş mekânı Maria ve Salih’in birlikte yaşadıkları evdir. Bu ev son anda kapalı mekâna dönüşse de başlangıçta başkişi için açık-geniş mekân konumundadır. Salih’in aksine Maria çok bilgili, sanata, şiire önem veren birisidir. Başkişinin de İspanyol Dili ve Edebiyatı kürsüsünde çalıştığını duyunca onunla koyu bir sohbete girerler. Maria giderek onun bilgisine hayran olur. Başkişi de ondan etkilenmiştir. Sonunda şarabında etkisiyle onun elini tutar. İşte bu anda başkişi çok mutludur ve bu ev onun için açık-geniş mekân konumundadır.

“Manuella’nın Kızları” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren mekânlardan ilk parti binasıdır. Manuella ve anlatıcı ilk kez burada karşılaşır ve birbirlerinden etkilenirler. Birlikte gittikleri Grand Place’deki Rue Brasseur da açık-geniş mekânlardan biridir. Burada sohbet edip birbirlerini daha iyi tanıma ve yaklaşma fırsatı bulurlar.

2.4.6. Şahıs Kadrosu

2.4.6.1. Başkişi

“Paris Düşü” hikâyesinin başkişisi olan kahraman anlatıcının adına hikâyede yer verilmemiştir. Toplum bilimci olan anlatıcı Paris Üniversitesi’ne başvuruda bulunmuştur. Araştırmalarını tamamlayabilmesi için Fransız arşivlerinden yararlanması gerektiği için burs almış ve Paris’e gelmiştir. O sırada eşi Figen’le boşanma aşamasındadır. Figen bir gece arayıp fakülteden bir aylık burs ayarlayıp yanına gelmek istediğini söylediğinde ilk önce karşı çıkar ancak daha sonra razı olur. Figen’le Paris’i gezen ve aralarının düzeldiğini zanneden anlatıcı Figen’in İstanbul’a döndükten sonra boşanma kağıdını alması ile oldukça hayal kırıklığına uğrar ve üzülür. Tüm bu yaşadıklarını mektup biçiminde yakın bir arkadaşına anlatır. Boşanma aşamasındayken Figen’in Süha adlı biriyle yakınlaştığından bilgisi vardır ancak Figen Türkiye’ye döndükten sonra tekrar onunla birlikte olmaya başlamıştır.

“Hoşça Kal Viyana” hikâyesinin başkişisi ismi belli olmayan bir bilim adamıdır. Birleşmiş Milletlerin düzenlediği bir toplantıya katılmak için beş günlüğüne Viyana’ya gitmek için uçağa binmiştir ve yanında kültür danışmanı olan bir kadın oturmuştur. Onunla biraz sohbet eder. Bu yolculuk sırasında yıllar önce yine bir iş için Viyana’ya beş günlüğüne gittiğinde tanıştığı Erika isimli kız ve onunla geçirdiği kısa zamana rağmen ona âşık oluşunu anımsar. Ancak yanında oturan kadının yıllar önce tanıştığı Erika olduğunu yolculuğun sonunda anlar.

“Bozuk Paralar” adlı öykünün başkişisi Bruxelles’de yaşayan ve bir göçmen bürosunda çalışan birisidir. Hikâyede başkişinin adına yer verilmemiştir. Noel tatilini Düsseldorf’da yaşayan yeğenlerim dediği teyzesinin çocuklarıyla geçirmek için gönülsüz de olsa Düsseldorf’a gitmiştir. Dönüş yolunda arabasının bozulması üstelik hasta olması canını çok sıkırsa da arabayı tamirciye bırakıp oradaki benzincinin tarifıyla küçük bir pansiyona yerleşir. Memnuniyetsiz ve hasta olarak geldiği bu pansiyonda çalışan bir kıza beklenmedik şekilde âşık olur. İki evlilik yapmıştır ve bunun da ilk evliliğindeki gibi gelip geçici bir heyecan olduğunu düşünse de Martha’ya olan hislerini görmezden gelemes. Martha’da hasta olduğu zamanlarda onunla ilgilenmiş ve ona karşılık vermiştir. Ufak öpüşmeler ve sarılmalar sonucu onu sevdiğini itiraf eden başkişi pansiyoncu kadından çekindiği için Martha’yla rahat rahat görüşemez. Üstelik cebinde yeterli parası da kalmamıştır. En son odasının çekmecesinde bulduğu bozuk paraları yanına alır. Martha’nın teyzesi olan pansiyoncu kadının aniden odaya

girerek Martha ve kendisini görmesi üstüne bir de azarlaması üzerine pansiyondan ayrılıp eve dönüş yoluna geçmiştir. Martha'yla tramvay durağında buluşmak üzere sözleştiği yolda aklına gelmiştir. Eve dönüp kendi arabasını aldıktan sonra tekrar Martha'nın yanına gitmek için hayaller kurar.

“Bir Demet Mimoza” adlı hikâyesinin başkışisi şair ve yazar olan Cezmi Bengül'dür. Avrupa Yazarlar Birliği'nin düzenlediği Akdeniz şairleri dostluk ve dayanışma toplantısına katılmak için Yunanistan'a gitmiştir. Burada tanıştığı Evgenia ile bir dostluk kurar ve akşam yemeğine gider. Burada güzel bir akşam geçirir. Evgenia'nın anneannesinin mezarına uğrayıp kontrol etmesi isteğini geri çevirmez ve onun hatırı için İstanbul'a uğrayıp arkadaşıyla bir akşam yemeği yer. Cezmi Bengül çok yemek seçen birisidir ve damak lezzeti vardır. Arkadaşı onu mezelerini beğeneceğini düşündüğü bir yere götürür. Liseden beri samimi arkadaşlıklar. Cezmi ona Yunanistan'da yaşadıklarından ve Evgenia'nın evinde geçirdiği akşamdan, onun anneannesinin mezarını ziyaret etmesi ricasından bahseder. Evgenia İstanbul'a gideceği gün onu havaalanına götürmek üzere otele gelmiş ve eline biraz para tutuşturarak anneannesinin mezarına götürmesi için onun en sevdiği çiçekler olan bir demet mimoza götürmesi için ricada bulunur. Evgenia'nın bu bağlılığı onu çok etkilemiştir.

“Sürgünde” hikâyesinin başkışisi Haydar Bey'dir. Marcel'e göre Haydar Bey babacan hoşgörülü, iyimser ve saf görünümlüdür. Haydar Bey de kızı Özlem gibi gençliğinde birtakım nedenlerden dolayı sürgüne gönderilmiştir. Şimdi kızı onun yerindedir ama aslında birbirleriyle çatışırlar ve hiç anlaşılamazlar. Haydar Bey henüz lise öğrencisiyken gizli örgüt çalışmalarına katılmış ve 1948 yılında tutuklanmıştır. Daha sonra Barışseverler Derneği davasında ikinci kere tutuklanmış ve Paris'e kaçmıştır. Beş yıl boyunca kızı Özlem'den ayrı olan Haydar Bey kızıyla hasret gidermek için gelmiş ancak hem siyasi görüş farklılıkları hem de arkadaşı Kenan ile ilgili düşünceleri sebebiyle kızıyla tartışmıştır. Ancak öykü sonunda Akif aracılığıyla yeniden barışırlar.

Ankara'dan Paris'e doktora yapmak amacıyla gelen Mustafa'nın başına gelenlerin anlatıldığı öykü olan “Yanlış Adres” öyküsünün başkışisi Mustafa'dır. Paris'e geleli altı ay olmuştur ancak burada çok mutsuzdur. Hırslı bir insan değildir ve Paris'e bile babasının zoruyla gelmiştir. Tek amacı bir diploma alıp banka ya da bir şirkette çalışmaktır. Paris'e geleceğini günlerde burada yaşayacağı maceraları düşünerek heyecanlanmış ancak işler hiç istediği gibi olmamıştır. Buradaki yaşantısı

Ankara'daki öğrenci yurdundaki yaşantısıyla aynıdır. Arkadaşı Suat onun biraz açılması için onu dansinge götürmüş ona kız ayarlamış ancak Mustafa onunla konuşmayı bile becerememiş kız Suat'a kalmıştır. Karamsar, mutsuz, amaçsız ve saf bir insandır. Arkadaşının, sevgilisi olan Josette 'den kaçması ve onun pansiyonunda kalması teklifini kabul etmiş ancak burada Suat zannettiği Josette tarafından öldürülmüştür.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinin başkışısı Bedri Ortun'dur. Babası Ankara Gaziosmanpaşa'da kapıcılık yapmaktadır. Annesi babasının ikinci karısıdır ve yedi kardeşi vardır. Liseyi zar zor bitirdikten sonra dışişleri bakanlığının açtığı idari memur sınavına girerek kazanmıştır. Üç yıl boyunca merkezde çalışmış, daha sonra Paris büyükelçiliğine atanmıştır. Paris'e gelir gelmez iyi bir araba almak için çalışmış ve her türlü masraftan kaçınmıştır. Sonunda bir Chevrolet – Nova alır ama yaptığı yanlışlık nedeniyle altın metalik sarısı gelmiştir. Elçilikte arabası çok dikkat çekmetedir ve herkes onu görgüsüzlükle suçlamaktadır. Ancak Bedri Ortun buna pek aldırmaz ve arabıyla gururlanır. Chevrolet 'i yangında zarar gördükten sonra kırmızı bir Alfa Romeo olarak yine dikkatleri üzerine çekmiştir. Moskova'ya ataması yapıldığında herkes onu Alfa Romeo'sunu oraya götürüp Sovyet halkını kızdırmaması için uyarsa da o buna aldırmaz etmeyip götürmüştür. Moskova'da dikkat çeken ve arabasıyla onları küçümsediğini zannettikleri Sovyet polisi ona tuzak kurmuşlardır. Bedri Ortun otelde Olga ile birlikte olur. Sabah arabasına bindiğinde motorun olmadığını görmüş ve polise gitmiştir. Polis Olga ile olan fotoğraflarını gösterip onu tehdit etmiş ve arabasını elinden almıştır. Bedri çok üzülmüş ve Moskova'dan ayrılmaya karar vermiştir.

“Maria Del Reposo” hikâyesinin başkışısı İspanyol Dili ve Edebiyatı alanında görev yapan bir hocadır. Çok bilgili ve kültürlüdür. Hiç evlenmemiştir. Paris'e Don Kişot hakkında bir sempozyuma katılmak ve bildiri sunmak için gelmiştir. Burada liseden arkadaşı olan Salih ile karşılaşır ve Salih onu akşam yemeğine davet eder. Salih'in evine gittiğinde onun kız arkadaşı ile tanışır. Maria isimli bu kızla çok sayıda ortak zevke sahiptir. Sanattan ve şiirden konuşurlar. Gece sonunda içkinin de etkisiyle birbirlerinden etkilenir ve el ele tutuşurlar. Ancak Salih bunu farkederek Maria'ya bağırarak evden ayrılır. Arkadaşını otele götürür ve ona da hakaret eder. Maria olanlardan çok üzgün olduğunu belirterek onu akşam yemeğine davet edip yalnız olacaklarını söylese de ertesi gün ona bir mektup bırakarak Salih ile evleneceklerini yazar. Başkışısı bunu okuyunca hayal kırıklığına uğramıştır. Maria için tekrar Paris'e geleceğini sayıklar ve hikâye son bulur.

“Manuella’nın Kızları” hikâyesinin başkişisi hikâyeye adını veren Manuella’dır ve hikâyeye onun başına gelenleri anlatmaktadır. Manuella anlatıcının gözünden şu şekilde tasvir edilmiştir: *“Ufak tefek, zayıf, esmer, kısa boylu, hafifçe kambur, paytak paytak yürüyen, ürkek bakışlı, yüzünün çizgileri düzgün, simsiyah saçları ensesinde topuz yapılmış, otuz, otuz beş yaşlarında bir kadın.”* (Bener, 2018, s.497). Manuella Şililidir ve Norveç’ten yeni gelmiştir. Kocasını Miguel Allende’nin basın danışmanlarından ancak vefat etmiştir. Manuella’nın dört kız çocuğu vardır. Kocasını öldükten sonra ülkedeki karışıklıktan kaçmış, sürekli farklı birine sığınmıştır ve bu adamlardan da kız çocukları doğmuştur. En son birlikte olduğu adamdan ise Karel’dir ve yine ondan hamiledir. Manuella kalacak yer ve maddi destek bulmanın yolunu erkeklere sığınmakta bulan bir kadındır. Üstelik Karel evlidir ve karısının da bundan haberi vardır. Manuella bunu umursamayacak kadar vurdumduymaz ve bencildir.

2.4.6.2. Norm karakter

“Paris Düşü” hikâyesinde anlatıcı olan başkişinin yanında olan, ona destek olan bir norm karakter bulunmamaktadır. “Hoşça Kal Viyana” öyküsünde norm karakter konumunda olan kişi bilim adamının Viyana’da görüp âşık olduğu Erika’dır. Yıllar sonra yine Viyana’ya yaptığı yolculuk sırasında Erika ile karşılaşır fakat onun Erika olduğunu öykünün sonunda anlar. Erika onun yıllar boyunca hep aklında kalmıştır. Erika onunla geçirdiği kısacık zamana rağmen ona güzel anılar yaşatmış ve Viyana’yı da gezip eğlenmesine yardımcı olmuştur. Bunun yanı sıra bilim adamının aksine Erika onu yolculuğun ilk dakikalarından itibaren tanımıştır. Bilim adamının Erika’ya âşık olmasına rağmen Erika’nın ona karşı yoğun duygular beslemediğini Viyana’daki son gününde ertesi gün görüşmek üzere ayrılmalara rağmen Erika’nın onu yolcu etmeye gelmemesinden anlarız.

“Bozuk Paralar” adlı öykünün norm kişisi Martha’dır. Martha başkişinin pansiyonda görüp âşık olduğu kızdır. Pansiyon sahibi olan yaşlı kadının yeğenidir. *“...kısacık etekli, kolalı beyaz önlüklü, sırtına siyah kısa kollu, beyaz dantel yakalı bir gömlek giymiş olan, çocuk görünüşlü, sarışın, ufak tefek bir kız ...”(Bener,2018, s.290)”* olarak tasvir edilmiştir. Başkişi için Martha kilisedeki küçük kanatlı melek tasvirlerini anımsatmaktadır. Onun bu masum ve nahif duruşu başkişiyi çok etkilemiştir. Martha da ondan etkilenmiş, uzun süre odasından çıkmayınca hasta olup olmadığını kontrol etmek için odasına gelmiştir. Onunla ilgilenmiş ve yardımcı olmuştur. Başkişi

hastalığına rağmen Martha'yı görmek için dışarı çıkmaktadır ve kalbinde uzun zamandır hissetmediği duygular hisseder. Martha onun için hem duygusal anlamda iyi gelen hem de hastalığı anında yanında olan bir yardımcı konumundadır.

“Bir Demet Mimoza” hikâyesinin norm karakteri ve ikinci en önemli kişisi Evgenia Menderaki'dir. Evgenia “*Kırkı kırk beş yaşlarında, yüzüne bakılır cinsten, iyi giyimli, entelektüel görünümlü bir kadın (Bener,2018, s.334)*”dır. Oldukça düzgün bir Türkçesi vardır. 6/7 Eylül olaylarından sonra İstanbul'dan Atina'ya göçen bir ailenin kızıdır. Olaylar sırasında Beyoğlu'ndaki işyerleri yapmalanmış ve babası felç geçirmiştir. Kendisi de Balıklı Rum Lisesi'nde okumaktadır. Olaylardan sonra bütün ailesi Atina'ya göç etmiş bir tek anneannesi İstanbul'da kalmıştır. Evgenia öbür dünyaya pek inanmayan biri olmasına karşı anneannesinin mezarını çok önemser. Bu mezar onu İstanbul'a bağlayan son şeydir. Mezara bakması için oraya giden dostlarından rica eder ve bekçiye düzenli olarak para gönderir. Bekçinin işini yapıp yapmadığını kontrol etmesi için Cezmi'den mezarı ziyaret edip kontrol etmesini rica eder. Cezmi onun bu ricasını kırmayarak ertesi gün hem dostunu görmek hem mezarı ziyaret etmek için İstanbul'a gider. Evgenia gitmeden önceye Cezmi'ye anneannesinin yarın ölüm yıldönümü olduğunu söyler ve onun en sevdiği çiçekler olan mimoza alıp gitmesi için ona bir miktar para da verir.

“Sürgünde” öyküsünün norm karakteri Akif'tir. Akif, Haydar Bey kızını görmek için PAirs'e geldiği zamanlarda onunla Özlem'den daha çok ilgilenmiştir. Havaalanına babasını almak için bile gelmek istemeyen Özlem'in yerine Akif onu almak için gitmiştir. Ona kendi babası gibi davranır. Özlem ile araları bozulduğunda onun gönlünü yapmaya ve barıştırmaya çalışır. Ona yol gösterir ve destek olur. Akif aynı zamanda Özlem ile de çok iyi arkadaşır ve onunla da babası konusunda konuşup sohbet eder. Gisèle adlı bir sevgilisi vardır. Paris'te kötü koşullarda bir odada kalır ve sevgilisinin evine taşınma fikrini kabul etmez. Aynı zamanda eskiden iktisat fakültesinde doçenttir. Babası ise Demokrat Parti milletvekillerindendir ve o daha sonra Özal'ın partisine geçmiştir. Akif kendi ailesi ile olan ilişkisini uzun yıllar önce kesmiştir ve Haydar Bey'i kendi babası yerine koymuştur.

“Yanlış Adres” öyküsünün norm karakteri Suat'tır. Suat lise son sınıftayken 12 Eylül olayları meydana gelmiştir. Paris'in tadını çıkaran ve bohem hayatı sürdüren birisidir. Aynı zamanda sevecen cömert ve başarılı bir öğrencidir. Fransızcası çok iyidir. Mustafa'nın fakülteden arkadaşı olan Suat, Mustafa'ya yardım etmek ve onu eğlendirmek amacıyla dansinge götürmüştür. Mustafa kızla konuşmayı becerememiş

ve kız da Suat'a ilgi göstermiştir. Mustafa'nın pansiyonda sıkılıp Suat'ın evine gittiği bir gün Josette ile Suat'ın birlikte olduklarını görmüştür. Suat hem arkadaşına yardımcı olmak amacıyla hemde Josette'den kurtulmak için kendi kaldığı pansiyona Mustafa'yı yerleştirir. Arkadaşına iyilik yaptığını düşünürken bu ev Mustafa için mezar olmuştur.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinde Bedri Ortun'un yanında olan ve ona yol gösteren bir kişi yoktur. Çevresinde arabasını Moskova'ya götürmemesi konusunda uyaran kişiler olduysa da norm karakter özelliği gösteren kimse yoktur.

“Maria Del Reposo” hikâyesinin norm karakteri hikâyeye de adını vermiş olan Maria Magdalena y Mercedes 'dir. Maria 25 yaşlarında tipik bir İspanyol kızıdır. Fransızca'yı çok iyi konuşur. İnce ruhlu ve düşüncelidir. Başkişiye seveceğini düşünerek rakı aramıştır. Maria'nın büyükbabası üniversitede hoca olan bir cumhuriyetçidir. Falanijistlerle girişilen iç savaş sonrasında Fransa'ya gelmiş ve İspanyol bir kızla evlenmiştir. Maria'nın annesi onların tek çocuğudur. Annesi ise iyi eğitim görmüş birisidir. Ancak daha sonra evden kaçıp sahne hayatına katılmış ve babasından da ayrılmıştır. Daha sonra da vefat etmiştir. Başkişi ile şiir hakkında sohbet eder ve onun sempozyumuna katılmadığı için hayıflanır. O da sevgilisinin arkadaşı olan ve ortak zevkleri olan bilgisine hayran kaldığı başkişiden hoşlanır. Salih'in bağırması ve arkadaşını evden götürmesi üzerine onu arayarak ertesi gün başbaşa yemeğe davet eder. Ancak bu davetinden vazgeçtiğini ve Salih'in ona evlenme teklifi ettiğini bildiren bir mektup bırakarak ondan uzaklaşır. Maria bu yönüyle kararsız bir kızıdır.

“Manuella'nın Kızları” hikâyesinde Manuella'nın sığındığı, ona yardımcı olan birçok erkek vardır. Ancak bu erkeklerin hepsi onunla birlikte olmak için, kendilerini düşünerek yardım etmişlerdir. Bu yüzden bu kişiler norm karakter özelliği taşımazlar ve hikâyede önemli bir yerleri yoktur. Sadece fon karakter görevi görürler. Sığındığı bu erkeklerden başka Manuella'ya manevi anlamda destek olan ve yön gösteren, norm karakter özelliği taşıyan birisi yoktur.

2.4.6.3. Kart karakter

“Paris Düşü” hikâyesinin kart karakteri başkişinin eşi Figen'dir. Figen psikologdur. Anlatıcı ile üniversiteden arkadaştır. İkna yeteneği çok gelişmiş biridir ve eşini evlenmek için kendisinin ikna ettiğinden söz edilir. Anlatıcı onu “*Oscar Wilde'in Bencil Dev'inden bile bencil bir dişi dev*”e benzetir. Anlatıcının Figen ile Amerika'ya gitmek gibi panları vardır. 12 Eylül öncesinde içeri alınca Figen ile olan

Amerika düşleri gerçekleşmemiş ve evlilikleri varlık nedenini yitirmiştir. Figen daha sonra Süha ile yakın bir ilişki içinde olmuştur. Eşi Paris’e gidince bir mektup yazarak bir aylığına yanına gelmek istediğini ve yeniden bir arada mutlu olabileceklerini söylemiştir. Paris’e geldiği ilk andan itibaren gezmek ister ve ayrılık ve Süha’dan hiç söz etmez. Eşiyle birlikte Paris’in çoğu yerini gezip her yerden bir iki parça eşya alır. Türkiye’ye döndükten hemen sonra boşanma davasının sonuçlandığını ve boşandıklarını öğrenen anlatıcı hemen Figen’i aramış ancak Figen tüm yaşadıklarının bir oyun olduğunu, bu kadar saf olacağını düşünmediğini ve aldığı bursun ona yetmeyeceği için kalacak yer ve gezilecek yerler için onu kullandığını açıkça söylemiştir. Aynı zamanda Süha’nın da selamı var diyerek dalga geçmiş ve telefonu kapatmıştır. Bu olaylardan hareketle Figen, çıkarıcı ve bencil bir insandır.

“Hoşça Kal Viyana” öyküsünde kart karakter konumunda bulunan kişi bilim adamının Viyana’dayken kaldığı pansiyonun sahibidir. Erika ile başkışı güzel ve eğlenceli şekilde geçirdikleri gecenin ardından pansiyona gelmiş ve tam birlikte olacakken pansiyon sahibi gelip onları azarlamış ve Erika’yı kovmuştur. Bilim adamı pansiyon sahibinin dediklerini anlamasa da bunun namusla alakalı olduğunu düşünür. Ancak yıllar sonra Erika’dan öğrendiği kadarıyla pansiyon sahibi sadece oda için tek kişilik para ödendiğini, iki kişinin kalmasına müsaade etmeyeceğini söylemiştir.

“Bozuk Paralar” adlı öyküde kart karakter konumunda olan kişi pansiyoncu kadındır. Resepsiyonda oturan bu kadın asık suratlı, hesap sorar gibi sorular soran sinirli bir kadındır. Aynı zamanda Martha’nın teyzesidir. Martha onun yanında sığıntı gibi yaşamaktadır. Başkışı ile Martha arasında olan yakınlaşmayı sezmış ve gerek lokantada gerekse Martha odaya geldiği zaman bakışlarını onların üzerinden ayırmaz. Martha ile başkışiyi aynı odada gördüğünde ise çok sinirlenir. Martha oda servisi getirdiğini söylese de oda servisi uygulamalarının olmadığını söyleyerek sinirlenir. Başkışı ise bu kavga sonrasında sinirle pansiyondan ayrılır ve tamirde olan arabayı alarak evine doğru yola çıkar. Böylece Martha ile olan buluşmasına gidememiş olur. Pansiyoncu kadın başkışı ile Martha arasına giren kart karakter konumundadır.

“Bir Demet Mimoza” hikâyesinde kart karakter konumunda olan birisi bulunmamaktadır.

“Sürgünde” öyküsünün kart karakteri Özlem’dir. Özlem henüz yirmi-yirmi iki yaşlarındayken siyasi sebeplerle Paris’e gelmiştir ve geri dönememiştir. Burada sürgün hayatı yaşamaktadır. O da babasının kaderini yaşar. Paris’te arkadaşı Kenan, Akif, Marcel ve Gisèle ile görüşür. Babası Haydar Bey’i en son beş yıl önce görmüştür ancak

babası Paris’e onu görmek için geldiğinde onu karşılamaya bile gitmemiştir. Aslında babasını sevmesine karşın onunla ilgili içinde bir öfke vardır eve bir türlü bunu aşamaz. Babası geldiği zaman onunla hem hasret giderir ama aynı zamanda hem siyasi meseleler hem de Kenan hakkındaki düşünceleri yüzünden çatışır ve tartışırlar.

“Yanlış Adres” adlı hikâyenin kart karakteri Josette’dir. Josette oldukça güzel ve alımlı bir kızdır. Suat onu arkadaşı Mustafa için ayarlasa da Mustafa kızla konuşmayı becerememiş kız da Suat’a ilgi göstermiş ve sevgili olmuşlardır. Mustafa Suat’ın pansiyonuna gittiğinde evde Josette ile birlikte bulur. Suat Josette’in cinsel isteğinin aşırı olduğunu, daha önce bir erkek arkadaşını öldürdüğünü, aşırı derecede kıskanç olduğunu ve onu korkuttuğunu, çok tehlikeli birisi olduğunu söyler. Mustafa her ne kadar buna inanmasa da arkadaşının Josette’den kurtulmak için kaçmasını ve kendi pansiyonuna onun yerleşmesi planını kabul eder. Nitekim yerleşmesinden bir gün sonra ölü bulunur. Büyük ihtimalle Josette Suat zannederek Mustafa’yı öldürmüştür.

“Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinde kart karakter konumunda bulunan kişiler Sovyet polisidir. Bedri Ortun tamamen hava atmak amacıyla aldığı kırmızı Alfa Romeo’sunu atamasının yapıldığı Moskova’ya götürünce orada çok dikkat çekmiş ve polisleri kızdırmıştır. Bunun sonunda polis ona tuzak kurarak otel çalışanları ve Olga’yı ayarlamış, fotoğraflarını çekirmiştir. Bedri’yi Olga’yla birlikte olan fotoğraflarını yaymak ve ona tecavüz ettiğini söylemekle tehdit ederek elinden arabasını alıp Moskova’dan göndermişlerdir.

“Maria Del Reposo” hikâyesinin kart karakteri Salih’tir. Lisede Salih El Kuvvetli adlı bir lakabı vardır. Bu lakap ona lisede bir kızla ilk cinsel ilişki yaşayan birisi olduğu ve bu konuda kendi deyimiyle çok iyi ve tecrübeli olduğu için verilmiştir. Ayrıca el kuvvetli dışında “beleşçi” lakabı da vardır. Herkesten sigara koparmaya çalıştığı için bu isimle de anılır. Bir kamu kuruluşunda müfettiştir ve Paris’e staja gelmiştir. Daha önce bir kere evlenmiş ve ayrılmıştır. Karısını döven, başka kadınlarla birlikte olan ve karısına da hastalık bulaştıran bir adamdır. Paris’te başkişi olan arkadaşını görünce ona sevgilisi ile hava atmak için akşam yemeğine davet eder ancak sevgilisi ile arkadaşı arasında kendisinin hiç anlamadığı sanat konusunda koyu bir sohbet başlamış ve birbirlerinden etkilendiklerini görmüştür. Onları ayırır ve Maria’yı mutfığa çağırarak bağırıp çağırır, arkadaşını da otele götürür ve ona yolda hakaret eder. Aralarında başlaması muhtemel olan bir aşk ilişkisini Maria’ya evlilik teklifi ederek sona erdirir. *Manuella’nın Kızları* hikâyesi içinde bir kart karakter barındırmaz.

2.4.6.4. Fon karakter

“Paris Düşü” hikâyesinin fon karakterleri Süha ve Vedia’dır. “Hoşça Kal Viyana” öyküsünün fon karakterleri kahvedeki kızlar, Erika ile başkişinin gezerken gördükleri ve birlikte eğlendikleri kişilerdir. “Bozuk Paralar” adlı hikâyenin norm karakterleri başkişinin Düsseldorf’daki yeğenleri, benzin istasyonundaki adam, tamirci ve başkişinin iş yerinden arkadaşı olan Halil’dir. “Bir Demet Mimoza” hikâyesinin fon karakterleri Cezmi Bengül’ün İstanbul’daki arkadaşı ve onun eşi, Evgenia’nın eşi ve Cezmi Bengül’ün Yunanistan’daki arkadaşlarıdır. “Sürgünde” öyküsünde fon karakterler Marcel, Gisèle, Kenan’dır. *Yanlış Adres* adlı öykünün fon karakterleri Suat’ın pansiyondaki komşusu Uruguay’lı konservatuar öğrencisidir. “Kırmızı Alfa Romeo” hikâyesinin fon karakterleri Kadir Paşa, elçilikteki çalışanlar ve otel çalışanlarıdır. “Maria Del Reposo” hikâyesinin fon karakterleri sempozyuma katılan kişilerdir. “Manuella’nın Kızları” hikâyesinin fon karakterleri Masis, Miguel, Allende, Benito, Leonardo, Kristina, Joshua, François, Olafson ve Karel’dir.

2.5. Yaralı Aşklar Kitabında Yapı

2.5.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener’in beşinci öykü kitabı olan *Yaralı Aşklar* 1998 yılının Haziran ayında Remzi Kitabevi tarafından yayımlanır. Eser; “Sabırlık”, “Kahve Molası”, “İlk Aşk”, “Kaçış”, “Yataklı Vagonlar Mabudesi”, “Nazife Hanım’la Kızları”, “Eski Kareler”, “Pavyonda”, “Sonuncu”, “Evlilik Ajansı”, “Eski Defter” adlı 11 hikâyeden meydana gelir. Hikâyelerin son sayfalarında hikâyenin yazıldığı şehir ve tarihler yer almaktadır. Hikâyelerde yazar genel anlamda bireyin iç dünyasına yönelmiştir. Eserin adından da anlaşılacağı gibi yarım kalan ya da hiç başlayamayan aşklar, ilk cinsel deneyimler ve tutku gibi konular ele alınmıştır.

2.5.2. İsim-İçerik İlişkisi

Yaralı Aşklar kitabının ilk hikâyesi olan “Sabırlık” hikâyesi adını yalnızca Bodrum’da yer alan bir çeşit bitkiden alır. Hikâyenin başkişisi yaşlı ressam ‘sabırlık’ı öğrencisi olan genç kıza şu şekilde anlatır: “*Yalnız Bodrum’da rastlayabilirsin bunlara, burada sabırlık diyorlar. Başka hiçbir yerde bu kadar büyüklerini görmedim. Kaktüsler iyice yaşlanıp kurumaya yüz tutarlarken göbeklerinden çıkar bu sopalara.*”

Bunlar kaktüsün ölümünün işaretleridir, ama o bunu yeniden güç kazandığının belirtisi sanarak kendini avutur (Bener, 1998, s.24)”. Yazarın hikâyeye bu adı vermesinin sebebi başkişi olan yaşlı ressam ile sabırlık arasında benzerlik kurmasından dolayıdır. Ressam da yaşlanmış ancak kendini hâlâ bu kaktüsler gibi güçlü olduğuna inandırmıştır.

“Kahve Molası” hikâyesinde işçi Ekrem’in arkadaş grubuyla yaptığı bir toplantıda kahvenin değerli bir halıya dökülmesini engellemek için avucunu açmış ve elleri yanmıştır. O gece evine yapılan silahlı bir saldırıda öldürülür. Elleri yandığı için kapıyı açıp kaçamamıştır. Bu tesadüfler ve yaptığı özveri onun canına mal olmuştur. Arkadaşlarla verilen bir kahve molası böyle dramatik bir olayla bitmiştir. Yazar Ekrem’i ölüme götüren küçük tesadüfleri anlatmak için esere bu ismi vermiştir.

“İlk Aşk” adlı hikâye adını genç bir lise öğrencisinin kendisinden yaşça büyük olan öğretmeninin arkadaşına âşık olmasını ve onunla ilk cinsel deneyimlerini yaşamasını anlatır.

“Kaçış” hikâyesinde bir gazetecinin iş için gittiği bir yerden dönerken benzin bulmak ve geceyi geçirmek için girdiği köyde tanıştığı genç kızı kaçırmayı anlatılır. Köyde kendisine kalacak yer ve arabası için benzin tedarik eden gazeteci gece vakti bir genç kızın yanına gelerek kendisine yardım etmesini istemesi ile onu dinlemeye başlar. Genç kızın bu gece sözü olmuştur ve onu hiç sevmediği ve istemediği üstelik yaşlı ve sağır bir adamla evlendirmektedirler. Ancak genç kızın sevgilisi vardır ve ondan hamiledir. Gazeteciye kendisini bu köyden kaçırmayı için yalvarır. Gazeteci daha fazla dayanamayarak arabasının bagajında kızı köyden dışarı çıkarır. Hikâye adını bu kaçış hikâyesinden alır.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” adlı hikâyede kocası ile sevmeden evlenmiş ve mutsuz bir evliliği olan kadının oğlunun okulunda tanıştığı evli bir adamla aşk yaşamaya başlaması ve birlikte İstanbul’a gitmek için yataklı vagonları kullanması sonucunda başına gelen olayları anlatır. Hikâye adını bu vagondan alır. Aynı zamanda hikâyede Maurice Dekobra ‘nın *Yataklı Vagonlar Mabudesi* adlı kitabına da gönderme vardır.

“Nazife Hanım’la Kızları” hikâyesi sıradan ve sıkıcı yaşamı olan bir ailenin uzaktan akrabası olan Nazife Hanım ve kızlarının gelişiyi hayatlarının değişmesini, başkişinin kızlarıyla, babasının da Nazife Hanım’la olan aşk ilişkisini anlatır. Olayların merkezinde Nazife Hanım ve kızları vardır.

“Eski Kareler” hikâyesinde eski bir sinema oyuncusunun artık kendisine rol gelmediği için maddi ve manevi olarak sıkıntıya girmesi, bunun sonucunda da eski filmlerini oynatan televizyon kanalına şikâyet için gidip para koparmak istemesini anlatır. Otobüste giderken genç kızın kendisine bakışlarından kendisini tanıdığını ve filmlerini izlediğini düşünür. Bir an için eski zamanlara gidip mutlu olur. Ancak kız sadece yer vermek istemiştir. Hikâye de adını bu eski film karelerinden alır.

“Pavyonda” hikâyesi hayatında ilk defa pavyona giden ve ilk defa bir kadınla yakınlaşan bir gencin pavyondaki kadın tarafından kandırışını anlatır. Pavyonda geçirdiği bugünde ömrü boyunca unutamayacağı dersler almıştır ve hayatının dönüm noktası olmuştur.

“Sonuncu” hikâyesi iki sevgilisinin bitmeye başlayan aşkı ve cinsel tutkusunu kurtarma ve geri kazanmaya çalışmasını anlatan bir hikâyedir. İkisi de artık sona yaklaşmışken son bir kez buluşup barışmayı denerler ancak bu son buluşmada artık birbirlerini istemediklerinden emin olurlar ve o günden sonra bir daha hiç görüşmezler. Bu sonuncu buluşma onların dönüm noktası ve ilişkilerini bitiren son nokta olmuştur.

İki yakın arkadaşın koca bulmak için bir otelin barına gidip orada bir adamla tanışmasını anlatan “Evlilik Ajansı” hikâyesi adını bu kadınların koca bulma merakından almıştır.

“Eski Defter” hikâyesinde gençken yaşadıkları yasak aşk sonunda kavuşamayan iki çiftin yıllar sonra bir araya gelmesi anlatılmıştır. Yirmi yıl sonra eski defterler açılmış ve yeniden bir araya gelmişlerdir ancak yine kavuşamamışlardır. Aşkları eski bir defter olarak kalmaya devam eder. Hikâye adını bu eski aşk hikâyesinden alır.

2.5.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Yaralı Aşklar adlı eserde yer alan “Sabırlık”, “Sonuncu”, “Evlilik Ajansı” ve “Eski Kareler” adlı hikâyelerinde gözlemci bakış açısı kullanmıştır. Bu hikâyelerin anlatıcısı üçüncü tekil şahıs (O) tır. Yazar gözlemci bakış açısını seçmiş ancak hikâye içinde bir kişiye odaklanmış ve olayları onun odağından anlatmıştır. “Sabırlık”ta yaşlı ressam, “Sonuncu”da başkişi olan erkek, “Evlilik Ajansı”nda Rahmi Bey, “Eski Kareler”de de orta yaşlı sinema oyuncusu anlatıcının odak noktası olmuştur. Bener bu bakış açısını romanlarında da kullanır.

Eserin içinde yer alan “İlk Aşk”, “Yataklı Vagonlar Mabudesi”, “Nazife Hanım’la Kızları”, “Pavyonda” ve “Eski Defter” hikâyeleri Erhan Bener’in en çok

kullandığı kahraman bakış açısı ve birinci tekil şahıs (ben) anlatıcısı kullanılarak yazılmıştır. Anlatıcı olayları yaşayan ve olaylardan etkilenen kişidir.

“Kahve Molası” ve “Kaçış” hikâyelerinde kahraman bakış açısı ve birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Bu hikâyelerde anlatıcı bizzat olayların içinde yer alır fakat başkişi konumunda değildir. Anlatıcı gözlemci gibi hareket eder. Olayların gözlemlenmesi ve yorumlanmasında önemli rol oynar.

2.5.4. Olay Örgüsü

“Sabırlık” adlı hikâye yaşlı bir ressam olan hocayla onun öğrencisi olan genç kız arasında başlayan aşkı anlatan bir hikâyedir.

- Kürt bekçi Abdullah’ın yaşlı ressama misafirinin geldiğini haber vermesi
- Genç kızın yaşlı ressamın yanına gelerek ona kendisini tanıtmayı, öğrencisi olduğunu söylemesi
- Ressam ile genç kızın sohbet etmesi ve kızın ona kendi hayatından bahsetmesi
- Genç kızın ressama olan hayranlığından ve buraya neden geldiğinden bahsetmesi
- Genç kızın düş almak istemesi
- Genç kızın ressamı baştan çıkarmaya çalışması ancak ressamın bunu reddetmesi
- Ressam ve genç kızın birlikte olmaları
- Ressamın genç kızın yanında kalmasını istememesi ve yaş farkı dolayısıyla birlikte olamayacaklarını söylemesi.

“Kahve Molası” hikâyesinde 12 Eylül öncesindeki süreçte bir grup devrimci gencin toplantıları sırasında Ekrem’in grubun içindeki tek kız olan Seyhan’a olan aşkı için onun düktüğü sıcak kahveyle elini yakması, ertesi gün polis evine baskına geldiğinde yanık elleriyle kaçmak için kapısını bile açamayıp yakalanması anlatılır.

- Ekrem, Seyhan, Osman, Eşref, Ahmet, İlhan ve anlatıcının da içinde bulunduğu devrimci grubun partinin toplantısı için Seyhan’ın evine gelmeleri
- Sabah saatlerine kadar içki içip konuştuktan sonra Eşref’in canının kahve istemesi

- Seyhan'ın grup üyelerinin kafasının açılması için Almanya'dan gelen makine ile kahve yapması
- Seyhan kahveyi yaparken kahvenin taşmaya başlaması ve telaştan ne yapacağını bilememesi
- Ekrem'in sevdiği kızın halısına veya masa örtüsüne zarar gelmesin diye kahveyi eline dökmesini söylemesi
- Seyhan'ın bir anlık refleksle kahveyi Ekrem'in eline boşaltması
- Ekrem'in canı yanmıyor gibi yapması ama elinin yanıp su toplaması
- Ekrem gidince anlatıcının Seyhan'a Ekrem'in kendisine âşık olduğu için böyle yaptığını söylemesi
- Ekrem'in o gece polis baskınına uğraması ve silahlı çatışma sırasında öldürülmesi.

“İlk Aşk” hikâyesi henüz lise çağındaki genç bir erkeğin kendisinde yaşça büyük bir kadına olan tutkusunu anlatan bir hikâyedir.

- Haluk'un Hikmet hanımdan etkilenmesi
- Haluk'un Hikmet Hanımla birlikte olabilmek için parti düzenlemesi
- Anlatıcının bu partide Hikmet Hanım'ın arkadaşı olan Füsun Hanımı oyalamaya çalışması
- Anlatıcının Füsun Hanım'dan çok etkilenmesi
- Anlatıcının Füsun Hanım'a mektup göndermesi
- Anlatıcı ve Füsun Hanım'ın Hikmet Hanım'ın evinde buluşmaları ve yakınlaşmaları
- Füsun Hanım'ın evlenerek başka bir şehre taşınması
- Anlatıcının Füsun Hanım'ın yaşadığı şehre gidip çalıştığı bankaya giderek görüşmek istemesi
- Füsun Hanım'ın bankadan hastayım diyerek izin alıp anlatıcıyı evine götürmesi
- Anlatıcı ile Füsun Hanım'ın sevişmek istemeleri ancak başarısız olmaları
- Füsun Hanım'ın kocasının eve gelmesi ancak Füsun Hanım'ın onu evden göndermesi
- Anlatıcının evi terk ederek bir daha Füsun Hanım'la görüşmemesi.

“Kaçış” hikâyesi bir gazetecinin iş için gittiği bir yerden dönerken bir köyde mola vermek için durması ve ısrarlar üzerine bir gece köyde kalmasını ve köyde kaldığı gece genç bir kızın yanına gelerek kendisinden yardım istemesini anlatan bir hikâyedir.

- Gazetecinin benzinin azalması üzerine yol ayrımında tabelasını gördüğü köye gitmeye karar vermesi
- Gazetecinin köydeki bir düğünün ortasında oturan davetlilerin yanına gitmesi ve tanrı misafiri olduğunu söylemesi
- Köylülerin ona biraz benzin vermeyi kabul etmesi
- Gazetecinin burada söz merasimi yapıldığını öğrenmesi
- Hatice ninenin gazeteciye bir yatak yaptırması onu gece misafir etmek istemesi
- Gazeteci tam yatacakken bir kızla karşılaşması ve kızın ona yardıma ihtiyacı olduğunu herkes uyuduktan sonra yanına geleceğini söylemesi
- Gece genç kızın gazetecinin odasına gelmesi
- Genç kızın gazeteciye bir sevgilisinin olduğunu ve ondan hamile olduğunu ancak onu zorla bugün gördüğü sağır ve dilsiz adamla evlenmeye zorladıklarını anlatması
- Genç kızın gazeteciden kaçmasına yardım etmesini ve kendisini köyün dışına çıkarmasını istemesi
- Gazetecinin genç kızı kıramayarak yardım etmeyi kabul etmesi
- Genç kızın gazetecinin arabasının bagajına saklanması
- Gazetecinin ertesi sabah erkenden kasabaya gitmesi ve kızı kaçırmayı.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” eşiyle anlaşılamayan ve tanıştığı başka bir adama âşık olan bir kadının sevgilisiyle birlikte yaptıkları yolculuk sırasında başına gelenleri ve onun hayal kırıklığını anlatan bir hikâyedir.

- Başkışı olan kadının eşiyle tanışmalarını ve evliliğindeki sıkıntıları anlatması
- Kadının oğlunun okulunda gördüğü başka bir veli olan Murat’la karşılaşması
- Kadının Murat ile sık sık görüşmeye başlaması birbirlerinden etkilenmeleri
- Murat ve kadının Murat’ın atölyesinde buluşup birlikte olmaları

- Murat'ın kadına herkesten uzaklaşarak İstanbul'da birkaç gün geçirmeyi teklif etmesi
- Murat ve kadının İstanbul'a gitmek için yataklı vagonları tercih etmeleri
- Yataklı vagonda kadının Murat'ın odasında kalması ve bu durumun kondüktör tarafından farkedilmesi
- Kondüktörün kadına hakaret etmesi ve onu karakola götüreceğini söylemesi ve o sırada Murat'ın tepkisiz kalması
- Kondüktörün Murat'ın yardımıyla durumun üstünü örtmesi ve hiçbir şey olmamış gibi davranması
- Kadının Murat'ın o anki tepkisizliğine kırılmış olması.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesi aynı zamanda başkişi olan anlatıcının uzaktan akrabaları olan Nazife Hanım'ın bulundukları şehre taşınmasıyla Nazife Hanım'ın kızları arasında geçen aşk hikâyesi ve ilk cinsellik deneyimlerini anlatır.

- Anlatıcının babasının akşam yemeğinde Nazife Hanım'ın eşinin vefat ettiğini ve kızları ile beraber buraya taşınacaklarını söylemesi
- Anlatıcının annesi ile babasının Nazife Hanım yüzünden kavga etmesi Nazife Hanım'ın babasının eski sevgilisi olduğunu öğrenmesi
- Nazife Hanım ve kızlarının anlatıcının evine yakın bir yerde ve tutup yerleşmesi ve ailesinin onlara yardımcı olması
- Anlatıcının Nazife Hanım'ın kızlarıyla arkadaşlık kurması
- Anlatıcı ve Nazife Hanım'ın kızlarının sık sık ders çalışmak için Nazife Hanım'ların evinde buluşması
- Anlatıcı ve kızların şaka ile karışık sık sık yaklaşması ve öpüşmesi
- İki kızın da anlatıcıya âşık olması ancak büyük kızın kendisini geriye çekmesi
- Küçük kızın anlatıcı ile sürekli yakınlaşmak istemesi
- Anlatıcının büyük kızı açık bir şekilde görmesi ve o günden sonra aralarına soğukluk girmesi
- Nazife Hanım ve büyük kızın anlatıcı ve küçük kızı uygunsuz şekilde görmesi
- Anlatıcının Nazife Hanım'a babası ile olan ilişkisini bildiğini söylemesi
- Nazife Hanım ve kızlarının şehri terk etmeleri.

“Eski Kareler” adlı hikâyede eski bir film yıldızının artık kendisine dizi veya film teklifi gelmemesine olan sitemi anlatılır. Televizyonda kendisinin eski filmlerinin oynamaya başlamasıyla kendisinden izin alınmadığı gerekçesiyle şikâyetçi olup para almayı düşünür. Yolda giderken bir kızın kendisine gülümseyerek bakması ile kendisini tanıdığını düşünür ama daha sonra kızın sadece ona yer vermek istediğini anlayarak hayal kırıklığına uğrar.

- Eski film yıldızı olan başkişinin sabah erkenden gidip durakta otobüs beklemeye başlaması
- Eski filmlerinin kendisinden izinsiz tekrar oynatılması gerekçesiyle televizyon yetkilileriyle görüşerek para sızdırmak istemesi
- Oldukça kalabalık olan otobüste oturan genç kızı Belgin Doruk’a çok benzetmesi
- Genç kızın da adama sürekli bakarak gülümsemesi
- Genç kızın kendi başrol olduğu eski filmlerini izleyerek ona âşık olduğunu düşünmesi
- Genç kızın bir sonraki durakta ineceğini söyleyip kendisine yer vermesi.

“Pavyonda” hikâyesi başkişi olan gencin askerlik için gittiği Ankara’da dayısının teşvikiyle bir pavyona giderek ilk cinsel deneyimini yaşamasını ve sonundaki hayal kırıklığını anlatır.

- Başkişinin askerlik için Ankara’ya gitmesi
- Ankara’da dayısı ile pavyona gitmesi
- İçki içerek sarhoş olması
- Pavyondaki kadının başkişinin yanına gelerek dans etmek istemesi
- Kadın ile dans eden başkişinin sürekli içki ısmarlayarak sarhoş olması ve bütün parasını kaybetmesi
- Kadının başkişiyi daha fazla para harcaması için teşvik etmesi ve cinsel anlamda yakınlaşmaları
- Pavyondaki kadının çıkışta başkişiyi bekleyeceğini söyleyerek kandırması
- Pavyon çıkışında kadını bekleyen başkişinin kadının gelmediğini görerek kandırıldığını anlaması ve bütün parasını kaybetmesi.

“Sonuncu” hikâyesi on yıllık güzel bir birlikteliği olan iki sevgilinin artık aşklarının bitişini ve birbirlerine olan ilgilerinin azalışını ve kopuşunu anlatan bir hikâyedir.

- İki sevgilinin tartışması
- Birbirlerine olan ilgilerinin azalması ve cinselliklerinin artık rutine dönmesi
- Birbirlerinin kusurlarını görmeye başlamaları
- Ayrılmaları
- Erkeğin tekrar barışmak için kadını telefonla arayıp yemeğe çıkmayı teklif etmesi
- Bu teklifi yaparken bile aslında barışmayı içten istememesi sadece varolan bir alışkanlığı sürdürmek istemesi
- Yemekten sonra eve gelip öpüşmeleri
- Erkeğin barışmalarının ardından sevişmelerinin doğru olmayacağını söylemesi ancak aslında onu artık arzulamaması
- O günden sonra bir daha görüşmemeleri.

“Evlilik Ajansı” adlı hikâye çok yakın arkadaş olan iki kadının evlenmek için uygun eş ararken yeni tanıştıkları bir adam tarafından kandırılmalarını anlatır.

- Rahmi Bey’in Ankara’dan İstanbul’a gitmek için trene binmesi
- Rahmi Bey’in trende arkasında oturan iki kadının konuşmalarına şahit olması
- Suna ile Aydan’ın koca bulmak amacıyla Swiss Otel’in barına gitmesi
- Suna ile Aydan’ın Sermet Bey ile tanışması ve birlikte yemeğe gitmeleri
- Sermet Bey’in yemeğin parasını Suna ile Aydan’a ödetmesi ve ortadan kaybolması.
- Rahmi Bey’in kızlarla tanışmak istemesi.
- Eski Defter hikâyesi bir Türk doktorla arkadaşının nişanlısı olan Ester’in yarım kalan aşkını ve yıllar sonra buluşmalarını anlatır.
- Başkışının bir gün Ester ve Albert’i hatırlaması
- Başkışının Albert’in çalıştığı hastaneyi araması ve onun İsrail’e göç ettiğini öğrenmesi
- Başkışını Ester ile telefonda konuşması ve Ester’in onu akşam yemeğine davet etmesi

- Başkişi ve Ester'in eski günlerden söz etmesi ve yakınlaşması birlikte olmak istememesi.

2.5.5. Zaman

2.5.5.1. Anlatma zamanı

Yaralı Aşklar kitabında yer alan hikâyelerin sonuna yazar o hikâyenin yazılış tarihini ve yerini not etmiştir. *Sabırlık* Ocak 1998, *Kahve Molası* Mayıs 1982-Ocak 1998, *İlk Aşk* Nisan 1952-Ekim1977, *Kaçış* Kasım1997, *Yataklı Vagonlar Mabudesi* Şubat 1981- Eylül 1997, *Nazife Hanım'la Kızları* 1982- Aralık1997, *Eski Kareler* 12.11.1997, *Pavyonda* Temmuz 1983-Aralık 1997, *Sonuncu* 15.08.1997, *Evlilik Ajansı* Şubat 1979- Mayıs 1996, *Eski Defter* Ağustos 1976-Şubat 1998 tarihlerini taşır. Bu tarihlerden de anlaşılacağı üzere yazar bu kitapta yer alan hikâyelerinin çoğunu 1997-1998 yıllarında tamamlamıştır.

2.5.5.2. Vaka zamanı

“Sabırlık” hikâyesinde vaka zamanı tam olarak belli değildir. Genç kızın ressamın yanına gelmesi ile başlayan olaylar ressamın kızın kalmasını istemediği zamana dek sürer. Hikâyede mevsimin döndüğünün, yazlıkçıların gitmeye başladığının söylenmesiyle sonbahar mevsiminde oldukları anlaşılmaktadır.

“Kahve Molası” bir grup devrimci gencin her ne kadar birbirlerine tezat olsalar da bir araya gelip toplantılar yapmasını ve 12 Eylül öncesindeki süreçte yaşananları anlatan bir hikâyedir. Hikâyede de belirtildiği gibi vaka zamanı 12 Eylül öncesini kapsamaktadır. Hikâyede vaka zamanı şu sözlerle ifade edilir: “*Ülke, bir dönemecin eşiğindeydi. 12 Eylül hızla yaklaşıyordu. Kasırganın göbeğindeydik, hortum her şeyi yerle bir etmek için sabırsızlanıyor, rüzgâr ortalığı kasıp kavuruyor, gökyüzünde toplanan kapkara bulutlar, giderek üstümüze doğru inmeye hazırlanıyordu (Bener,1998, s.26)*”.

“İlk Aşk” hikâyesinde vaka zamanını belirten net bir ifade yoktur. Anlatıcı ve Füsün Hanım'ın aşkı Haluk'un verdiği partide başlamıştır. Vaka zamanı anlatıcı ve Füsün Hanım arasındaki mektuplaşmaları, Hikmet Hanım'ın evinde buluşmalarını, anlatıcının Füsün Hanım'ın gittiği şehre gitmesini ve orada Füsün Hanım'ın evinde buluşmalarını kapsar.

“Kaçış” hikâyesinde vaka zamanı tam olarak belli değildir. Hikâyedeki konuşmalardan ve ipuçlarından hareketle vaka zamanının Türkiye’de terör olaylarının yaygın olduğu zaman diliminde olduğu söylenebilir.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinin vaka zamanı hikâyenin başkışısı olan kadının evliliğinin başlangıcı ve bitişini içerir. Kadının eşi Refik’le tanışmasını ve evliliklerindeki monotonluk ve anlaşmazlığı anlatması ve sonrasında Murat’la tanışıp görüşmeye başlaması sırasında yaşanan olaylar tahmini olarak 1990 ‘lı yıllara denk gelir.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde vaka zamanı Nazife Hanım’ın anlatıcının bulunduğu şehre taşınmasını ve ondan sonra gelişen olayları içerir. Nazife Hanım ve kızlarının gelmesiyle başlayan olaylar zinciri onların şehri terketmesi ile son bulur. Anlatıcı “*İkinci Dünya Savaşı’nın en hızlı dönemi idi (s.103)*” diyerek vaka zamanını kesin olarak belirtmiş olur.

“Eski Kareler” hikâyesinin vaka zamanı belli değildir. Eski film yıldızının filmlerinin izinsiz oynatılmasına karşılık televizyon yetkilileri ile görüşerek para koparmaya çalışması ve otobüste kendisine bakan bir genç kızı hayranı sanması anlatılmıştır.

“Pavyonda” hikâyesinin vaka zamanı başkışı olan gencin askerlik için Ankara’ya gitmesi ni ve orada yaşadıklarını içerir. Başkışı ve dayım dediği akrabasıyla pavyona giderek orada ilk cinsel deneyimini aynı zamanda pavyondaki kadın tarafından kandırılarak bütün parasını kaybetmesini ve çaresizliğini anlatır.

“Sonuncu” hikâyesinin vaka zinciri iki sevgilinin ettiği son kavganın anlatılması ile başlayıp onları bitişe götüren sebeplerin anlatılması ile devam eder. Olayların geçtiği tarihi belirten net bir ifade yoktur. Vaka zamanı belli değildir.

“Evlilik Ajansı” hikâyesinin vaka zamanını Rahmi Bey’in tren yolcuğu oluşturur. O zamanlar trenle İstanbul’dan Ankara’ya gitmek altı buçuk yedi saat sürmektedir. Vaka zincirinin anlatılması ise bu zaman dilimi içerisinde olmuştur.

“Eski Defter” adlı hikâyede iki ayrı vaka zamanı vardır. Ester ile başkışının tanışması ve yakınlaşmalarını içeren olaylar zinciri geriye dönüş tekniği ile anlatılmıştır. Yirmi yıl sonra ise tekrar buluşmuş ve birlikte akşam yemeği yemişlerdir. Hikâyenin ilk vaka zamanını başkışı ile Ester’in tanışması, yakınlaşmaları ve ilişkileri ortaya çıkınca başkışının Ankara’ya gelmesi oluşturur. Yıllar sonra ise yeniden buluşmuş ve birlikte akşam yemeği yemişlerdir. Bu yemekte Ester birlikte

olamayacaklarını söylemiş ve nedenini açıklamıştır. İki olay halkası arasında ise yirmi yıllık bir zaman dilimi vardır.

2.5.5.3. İtibari zaman

“Sabırlık” hikâyesinde itibari zaman yaklaşık bir gündür. Hikâye genç kızın hocası olan yaşlı ressamın yaşadığı yere gelmesi ile başlar. Ertesi gün akşamüstü birlikte yaptıkları yürüyüş sonrasında ise son bulur. Tüm olaylar bu yirmi dört saat içinde olmuştur.

“Kahve Molası” hikâyesinde olaylar parti üyelerinin toplantı için Seyhan’ın evinde buluşmasıyla başlar. Gece boyunca içki içilip konuşulduktan sonra kafalarının yerine gelmesi için Seyhan kahve yapmak ister. Ancak Almanya’dan gelen kahve makinesine dalıp kahve taşacakken eşyaları kirlenmesin diye Ekrem elini sıcak kahvenin altına koyar. Ekrem’in elinin yandığı gece eve gittiğinde evine polis baskın yapar ve Ekrem öldürülür. Hikâye Ekrem’in öldürülmesiyle son bulur. Seyhan’ın evine gelmeleri ve Ekrem’in öldürülmesi arasında geçen itibari zaman iki gündür.

“İlk Aşk” hikâyesinde itibari zaman yaklaşık üç dört aydır. Anlatıcı ve Füsun Hanım Haluk’un verdiği partide tanışıp birbirlerinden etkilenmişlerdir. Daha sonra anlatıcı Füsun Hanım’a bir mektup göndermiştir. Günlerce mektuplaşmışlardır. Hikmet Hanım’ın evindeki buluşmalarından sonra yaz tatili gelmiş ve ayrılmışlar, Füsun Hanım da Amerika’dan dönen nişanlısıyla evlenmiştir. Üç aylık bir tatilden sonra anlatıcı Füsun Hanım’ın yaşadığı semte gitmiştir. Bütün olaylar bu yaz tatili ve hemen dönüşündeki zaman dilimini kapsar. Bu süre de üç dört aylık bir süredir.

“Kaçış” hikâyesinde olaylar ismi belirtilmeyen gazetecinin iş için gittiği bir köyden dönerken benzininin kalmaması üzerine bilmediği bir köye benzin istemek için gelmesi ile başlar ve sonrasında köylü genç kızın zorla evlendirileceğini öğrenip yardım istemesi üzerine onun köyden kaçmasına yardım etmesi ile devam eder. Gazetecinin köye geldiği akşam başlayıp ertesi sabah kızla birlikte köyden çıkmasıyla son bulan itibari süre yaklaşık olarak 12 saattir.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi”nde bir kadının evliliğindeki mutsuzluk ve başka bir adama âşık olması anlatılır. Başkışı olan kadın on beş yıllık evlidir ve kocasına karşı bir şey hissetmemektedir. Bir gün oğlunun okulunda Murat’la karşılaşır ve ondan etkilenir. Murat’la görüşmeye ve her fırsatta birlikte olmaya başlarlar. Murat’la birlikte İstanbul’da birkaç gün geçirmek üzere yataklı vagona binen kadın kondüktörün birlikte olduklarını farketmesi ile kendini çok aşağılanmış hisseder. Murat’ın o anda

soğukkanlı davranışı onu kalbinin derinliklerinde hayal kırıklığına uğratmıştır. Kadının Murat’la tanışması ve birlikte yaptıkları o yolculuk arasında geçen itibari süre birkaç aydır.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde itibari zaman Nazife Hanım ve kızlarının anlatıcının bulunduğu semte gelişi ve gelişen olaylar neticesinde şehri terk etmeleri arasında geçen zamanı kapsar. Nazife Hanım eşi öldükten sonra anlatıcının babası ve aynı zamanda eski sevgilisi olan uzak akrabasının yanına gelir. Anlatıcının babası onlara kalacak yer ayarlar ve annesi de Nazife Hanım’a yardımcı olur. Anlatıcı da kızlarla ilgilenmektedir. Ancak hem Nazife Hanım’ın babasıyla hem de anlatıcının kızlarla olan ilişkisi açığa çıkınca Nazife Hanım kızlarını da alarak oradan ayrılır. Okulun başlaması ile gelen Nazife Hanım ve kızları okul döneminin bitmesi ile geri dönmüşlerdir. İtibari süre yaklaşık bir yıldır.

“Eski Kareler” hikâyesinin itibari zamanı birkaç saattir. Olaylar başkişinin eski filmlerinin televizyonda izinsiz oynatılması sonucunda televizyon yetkilileri ile görüşmek istemesiyle başlar. Görüşmeye giderken tobüsteki bir genç kıızı Belgin Doruk’a benzetmesi ve kızın kendisine bakmasıyla eski filmlerini izleyen bir hayranı sanması ancak genç kızın sadece kendisine yer vermek istemesi ile son bulur. Tüm bu olaylar birkaç saat içerisinde olmuştur.

“Pavyonda” hikâyesinin itibari zamanı birkaç saattir. Hikâyede olaylar başkişi ve dayısının bir pavyona gitmesi ile başlar. Başkişi olan genç bir kadınla dans etmeye başlar. Kadın başkişinin genç ve deneyimsiz oluşundan faydalanarak onun parasını almaya çalışır. Çeşitli cinsel yaklaşımlarla ona sürekli içki ısmarlatır ve kendisini buradan kurtarmasını ve çıkışta onu bekleyeceğini söyleyerek onu kandırır. Hikâye başkişinin gece yarısına kadar pavyonun kapısında kadını beklemesi ve sonra gittiğini öğrenince kandırıldığını anlaması ile son bulur. Tüm bu olaylar üç dört saatlik bir zaman diliminde olmuştur.

“Sonuncu” adlı hikâye iki sevgilinin aşklarının bitişini ve onları bitişe götüren sebepleri anlatan bir hikâyedir. On yıllık birlikteliğin ardından artık birbirlerini eskisi gibi sevmediklerini ve arzulamadıklarını anlayan çift kaçınılmaz son olan ayrılığa kadar gitmiştir. Ayrılığın ardından erkek son bir defa görüşüp barışmayı teklif etmiş ancak o son buluşmanın ardından artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını fark ederek birbirlerini bir daha hiç görmemişlerdir. Olayların geçtiği itibari zaman bu on yıllık süreyi kapsamaktadır.

“Evlilik Ajansı” hikâyesinin itibari zamanını başkişi olan iki kız arkadaşın başından geçen bir tanışma macerası oluşturur. Aydan ile Suna’nın Swiss Otel’in barına gitmesi ve orada Sermet Bey ile tanışıp yemeğe çıkmaları ve ardından içki içmeleri gece yarına kadar sürmüştür. Akşam yemeği ile gece yarısına kadar olan bu dört beş saatlik zaman dilimi hikâyenin itibari süresini oluşturur. Suna ile Aydan’ın bu olayları anlattığı ve Rahmi Bey’in dinlediği zaman ise birkaç dakika sürmüştür. İç içe geçmiş iki zaman dilimi vardır.

“Eski Defter” hikâyesinde Ester ile başkişinin aşklarının başlangıcının geriye dönüş tekniği ile anlatıldığı kısmında itibari süre birkaç aydır. Ester ile başkişi Albert aracılığıyla tanışmış ve zamanla yakınlaşmışlardır. Yıllar sonra tekrar buluşmaları ise yirmi yıl sonra olmuştur. Yirmi yıl sonra tekrar buluşup akşam yemeği yemişler ve bu yemek de bir iki saatlik bir zaman dilimini kapsar.

2.5.6. Mekân

2.5.6.1. Çevresel mekân

“Sabırlık” hikâyesinde çevresel mekân İzmir, Ankara, İstanbul, Floransa’ dır. “Kahve Molası” hikâyesinin çevresel mekânı Trakya’dır. *İlk Aşk* hikâyesinde çevresel mekânlar Amerika, Ankara, İstanbul’dur. *Kaçış* hikâyesinin çevresel mekânı İstanbul’dur. “Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinde çevresel mekân İstanbul ve Ankara’dır. “Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde çevresel mekânlar anlatıcının anne ve babasıyla yaşadığı ev ve gittiği okuldur. “Eski Kareler” hikâyesinde çevresel mekân başkişinin her gün gidip rol beklediği yeşilçamın artist kahveleridir. “Pavyonda” hikâyesinin çevresel mekânı başkişinin yaşadığı köy ve dayısı ile gittikleri meyhanedir. “Sonuncu” hikâyesinin çevresel mekânı bir balık lokantasıdır. “Evlilik Ajansı” hikâyesinde çevresel mekân trendir. “Eski Defter” hikâyesinde çevresel mekân başkişinin kaldığı evi Albert ve Ester’in çalıştığı hastanelerdir.

2.5.6.2. Algısal mekân

2.5.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

“Sabırlık” hikâyesinin kapalı-dar labirentleşen mekânı genç kız ve yaşlı ressamın yürüyüş yaptığı tepedir. Genç kız, ressama gitmek istemediğini ve hep onun yanında kalmak istediğini, onu sevdiğini ve onda aşkın ne demek olduğunu anladığını söylese de yaşlı ressam aralarındaki kırk yaş farkını öne sürerek birlikte

olamayacaklarını söyler. Aslında bu ayrılıktan ikisi de hoşnut değildir. Bu mekân onlar için kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

“Kahve Molası” hikâyesinde kapalı-dar mekân özelliği gösteren yer Seyhan’ın elidir. Ekrem Seyhan’a âşıktır ve onun evinin kirlenmemesi uğruna eline kahveyi dökmesini yeğlemiştir. Ancak Seyhan’dan beklediği ilgiyi göremez. Ayrıca Seyhan’ın yanında erkek arkadaşı vardır. Onun bulunduğu bu mekân onun için kapalı-dar bir mekândır. Diğer bir kapalı-dar labirentleşen mekân ise Ekrem’in kendi evidir. Ekrem evinde polis baskınına uğramış ve çıkan çatışmada öldürülmüştür.

“İlk Aşk” hikâyesinde kapalı-dar mekân özelliği gösteren tek yer Füsun Hanım’ın eşiyle birlikte yaşadığı evdir. Bu evin bulunduğu ilin adı hikâyede geçmez. Anlatıcı üç aylık bir aranın ardından evlenmiş olmasına rağmen Füsun Hanım’ı görmek için onun yaşadığı şehre gider ve çalıştığı bankaya gidip onunla konuşmak ister. Füsun Hanım ise onu kendi evine götürür. Burada başarısız bir cinsel deneyim yaşarlar. Başkişi olan anlatıcı için bu zaten utanç verici bir şey olmakla birlikte bir de Füsun’un kocası eve gelir. Ancak anlatıcıyı görmeden Füsun Hanım onu evden gönderir. Bu olaydan sonra anlatıcı bir daha Füsun Hanım’la görüşmez. Aşklarının bittiği bu ev başkişi olan anlatıcı için kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterir.

“Kaçış” hikâyesinde genç kızın ninesi ile birlikte yaşadıkları ev onun için kapalı-dar labirentleşen bir mekândır. Genç kız bu evde sevdiği insandan uzakta ve baskı altındadır. Nenesi onu zorla sevmediği bir adamla evlendirmek ister. Üstelik evleneceği adam sağır ve dilsizdir ve yaşı da oldukça büyüktür. Genç kız bu evden bir an önce kaçıp kurtulmak ister ve sevdiği adamla birlikte olmak için planlar yapmaya başlar.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinde anlatıcı ve aynı zamanda başkişi olan kadının kocası Refik ve oğlu Haldun ile yaşadıkları Ankara’daki evleri onun için kapalı-dar labirentleşen mekândır. Başkişi eşi Refik’le aralarında bir sevgi olmadan bir nevi can borcu olduğu için evlenmiş ancak daha bir hafta geçmeden kocasının nasıl birisi olduğu anlamıştır. Hiçbir ortak zevkleri bulunmayan eşinden birkaç kez ayrılma kararı alan kadın annesinin evine gitmiş ancak her seferinde ayıplanmış ve geri kocasının yanına dönmek zorunda kalmıştır. Eşi bunu da fırsat bilerek ona daha kötü davranmıştır ve kadın için bu ev mutsuz olduğu bir evliliği sürdürmek zorunda kaldığı ve sevmediği bir adamla beraber olduğu bir mekândır ve dolayısıyla onun algısında kapalı-dar labirentleşen mekân olmuştur. Hikâyenin sonunda kadın ve Murat yataklı vagonla İstanbul’a giderken çok güzel bir gece geçirmiş ancak kondüktörün durumu

fark etmesiyle her şey mahvolmuştur. Kondüktör kadına hakaretler sayarak onu karakola götürmekle tehdit eder. Üstelik bunlar olurken Murat kadının yanına gelmemiş ve soğukkanlı bir şekilde olayı uzaktan halletmiştir. Kadın için andan itibaren bu vagon kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşmüştür.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde Nazife Hanım’ın ve kızlarının yaşadığı ev anlatıcının algısına göre zaman zaman kapalı-dar mekân, zaman zaman ise açık-geniş mekân özelliği göstermektedir. Kapalı-dar mekân özelliği gösteren zaman ise kızlarla arasında soğukluk olduğu ve çeşitli yakınlaşmaların olduğu zamanlardır. Bu zamanlardan en önemlisi hikâyenin sonunda küçük kız ile anlatıcının yakınlaştığı uygunsuz bir zamanda büyük kız ve Nazife Hanım’ın onları gördüğü, Nazife Hanım’ın onları azarladığı bir zamandır. Anlatıcı o gün babası ile Nazife Hanım’ın arasındaki ilişkiyi de öğrenmiş ve onun azarlarına karşılık babası ile arasındaki ilişkiyi bildiğini söyleyerek evden uzaklaşmış ve bir daha hiç o eve gitmemiştir. O gün ve ondan sonraki günler bu ev onun için kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterir.

“Eski Kareler” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer başkişinin televizyon yetkilileriyle görüşmeye giderken bindiği otobüstür. Başkişi ilk önce otobüste gördüğü bir genç kıızı Belgin Doruk’a çok benzetir. Daha sonra Belgin Doruk’un yaşlanmış olduğunu ve bu kız olamayacağını düşünür. Ancak genç kızın ona bakıp gülümsemesi ile içini bir heyecan kaplar ve kendisini tanıyan birisi olduğunu düşünür. Ancak daha sonra kızın kalabalık otobüste kendisinin bir sonraki durakta ineceği için yer vermek istemesiyle onun kendisini tanımadığı ve bu yüzden baktığı anlaşılır ve başkişi büyük bir hayaş kırıklığına uğrar. İşte bu anda otobüs kapalı-dar ve labirentleşen bir mekândır.

“Pavyonda” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer hikâyeye adını veren pavyondur. Dayısının ısrarı ile gittiği pavyonda deneyimsizliği ve saflığıyla bir kadın tarafından duyguları sömürülüp kandırılan başkişinin algısına göre kandırıldığını anladığı andan itibaren bu pavyon kapalı-dar bir mekân olmuştur. Pavyondaki kadın onun genç ve deneyimsiz oluşunu fırsat bilerek ona yaklaşıp çeşitli cinsel oyunlar ve buradan kurtulmak istediği yalanıyla genci kandırarak bütün parasını bitirmiştir. Üstelik pavyon çıkışında kendisini beklemesini ve bundan sonra hep birlikte olmak istediğini söyleyerek duygularıyla da oynamıştır. Başkişi kadının yalanlarına inanmış ancak gece yarısından sonra kadının gelmediğini ve kandırıldığını anlamıştır. Bu geceyi ve bu pavyonu ömrü boyunca hiç unutmayacaktır ve pavyon onun için hep kapalı-dar labirentleşen mekân olarak kalacaktır.

“Sonuncu” hikâyesi bir aşkın bitişini anlatan bir hikâye olması dolayısıyla başkişinin bulunduğu tüm mekânlar kapalı-dar mekân özelliği taşır. İki sevgilinin birlikte oldukları ev eskiden onlara çok mutlu bir yuva gibi gelse de artık mutsuz oldukları ve kaçmak istedikleri, birbirlerinden soğudukları ve kusurlarıyla dolu bir evdir. Bu yüzden bu mekân kapalı-dar labirentleşen bir mekândır.

“Evlilik Ajansı” adlı hikâyede Suna ile Aydan’ın Swiss Otel’in barında tanıştıkları Sermet Bey ile yemeğe çıktıkları lokanta ilk başta açık-geniş mekân olsa da Sermet Bey’in Aydan’a bakmak için lavaboya gitme bahanesiyle kalkıp yemeğin parasını onlara ödetmesi ve giderken kızların arabasını alması sonucu kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşmüştür.

İki eski aşkın yıllar sonra tekrar buluşmalarını ve yıllar önce olduğu gibi yine aşklarının yarım kalışını anlatan *Eski Defter* adlı hikâyede en önemli kapalı-dar labirentleşen mekân Albert’in Ester ile başkişiyi sevişirken gördüğü muayenehanedir. Albert, Ester’in kocasıdır. Başkişi ile Albert ise iki yakın arkadaşdır. Birlikte zaman geçirdikçe Ester ve başkişi birbirlerine âşık olur ve her fırsatta birlikte olmaya başlarlar. Bir cumartesi günü Albert, Ester ve başkişi gazinoya gitmek için Albert’in Balat’taki muayenehanesinde buluşurlar. Son anda Albert’in bir işi çıkar. O kapıdan çıkar çıkmaz Ester ve başkişi sevişmeye başlarlar. Bir süre sonra Albert kapıdan içeri girer ve onları o şekilde görür. İşte o an muayenehane başkişi için kapalı-dar ve labirentleşen bir mekândır. Yirmi yıl sonra Ester ve başkişi tekrar buluştuğunda ise Ester tam sevişmek üzereyken başka bir adamla birlikte olduğunu ve bu sefer onu aldatamayacağını söyleyerek başkişiden uzaklaşır. Bir kez daha ondan ayrılmak durumunda kalan başkişi için Ester’in evi de kapalı-dar labirentleşen bir mekâna dönüşmüştür.

2.5.6.2.2. Açık-Geniş Mekân

“Sabırlık” hikâyesinde açık-geniş mekân yaşlı ressamın Bodrum’daki evidir. Genç kızın bir gün habersizce çıkıp gelmesi yaşlı ressamın sıradan hayatına bir renk katmış, uzun zaman sonra onu heyecanlandırmıştır. İlk başta genç kıza karşı koysa da daha sonra dayanamayıp onunla birlikte olmuştur. Genç kız ise ona hayran ve halinden çok memnundur ressamın yanından gitmek istemez. Bu ev onun için açık-geniş mekân özelliği göstermektedir.

“Kahve Molası” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren bir yer bulunmaz. Başkişi Ekrem Seyhan’a âşıktır ancak Seyhan partinin diğer üyelerinden

olan öyküde ismi verilmeyen anlatıcının sevgilisidir. Onun için bulunduğu bütün mekânlar kapalı-dar mekândır.

“İlk Aşk” hikâyesinde açık-geniş mekânlardan ilki Haluk’un evidir. Haluk, Hikmet Hanım’la dikkat çekmeden beraber olabilmek için o günlerde adet olduğu üzere kendi evinde bir parti düzenler. Partiye Hikmet Hanım’ın ev arkadaşı olan Füsün da davetlidir. Haluk anlatıcıya kendisi Hikmet Hanım’la beraberken göz kulak olması için Füsün Hanım’ın yanından ayrılmamasını tembihler. Anlatıcı parti boyunca Füsün Hanım’ın yanında kalmış ve özellikle kokusundan çok etkilenmiştir. Bu mekân onun için aşkı tatmaya başladığı bir açık-geniş mekân konumundadır. Diğer bir açık-geniş mekân ise Hikmet Hanım’la Füsün Hanım’ın birlikte yaşadıkları evdir. Füsün, anlatıcıdan aldığı mektuptan sonra kendisi de mektup yazarak onu evine davet eder. Anlatıcı geldiğinde evde kimse yoktur ve başbaşa kalırlar. Sohbet edip yakınlaşıp, öpüşürler. Bu mekân anlatıcı için hayatı boyunca unutamayacağı bir açık-geniş mekân özelliği gösterir.

“Kaçış” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer gazetecinin genç kızı evden kaçırıp bıraktığı kasabadır. Genç kız sonunda mutsuz ve baskı altında olduğu evden kaçıp âşık olduğu ve karnında çocuğunu taşıdığı adamla buluşacaktır. Bu mekân onun için açık-geniş mekân özelliği gösterir. Sevdği adamla birlikte olduğu bütün mekânlar onun için açık-geniş mekân özelliği gösterir. Aynı zamanda genç kızın köyden kaçmak için saklandığı gazetecinin arabasının bagajı da oldukça dar ve kapalı bir alan olmasına rağmen aslında genç kızın algısında açık geniş bir mekândır çünkü o bagaj onun mutsuz olduğu yerden ayrılıp mutlu olacağı yere doğru götüren bir mekândır.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yerler başkişinin sevdiği adam olan Murat’la birlikte olduğu her yerdir. Başkişi Murat’ı ilk olarak oğlunun okul müdürünün odasında görmüş ve ilk görüşte ondan etkilenmiştir. Bu oda ve bu karşılaşma onların aşklarının başlangıç noktası ve ilk açık-geniş mekândır. Daha sonra sık sık türlü nedenlerle okulda görüşmüş ilerleyen zamanlarda ise birlikte yemeğe gitmeye başlamışlardır. İlk olarak öğle yemeğine çıkmışlar ve Vaşington Restoran’a gitmişlerdir. Daha sonra ise Çankaya’da lüks bir lokantada buluşmuşlardır. Murat bir gün kadını bir sergiye davet etmiş ve sergiden sonra kendi atölyesine davet ederek ilk kez orada yakınlaşmışlardır. O günden sonra sık sık atölyede buluşmaya başlarlar. Ancak zaman içinde atölyedeki bu kaçamak buluşmalar onlara yetmemeye başlar ve Murat birlikte işlerini bahane ederek

İstanbul'a gitmeyi ve orada birkaç gün geçirmeyi teklif eder. Dikkat çekmemek için yataklı vagonla gitmeye karar verirler. Yataklı vagonunda Murat'ın odasında kalan kadın onunla birlikte sabahlar ve ikisi de çok mutludurlar. Birlikte oldukları tüm bu mekânlar açık-geniş mekân özelliği gösterir.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde en önemli algısal mekân Nazife Hanım'ın evidir. Başkişi olan anlatıcının algısına göre bu ev kimi zaman açık-geniş kimi zaman da kapalı-dar bir mekân olmuştur. Açık-geniş mekân özelliği gösterdiği anlar Nazife Hanım'ın kızları ile birlikte ders çalışıp keyifli zaman geçirdiği, dans ettiği ve yakınlaştığı zamanlardır. Bu yakınlaşmalardan iki taraf da memnundur ve bu zamanlarda ev açık-geniş mekân özelliği göstermektedir.

“Eski Kareler” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer başkişinin bindiği otobüstür. Ancak başlangıçta açık-geniş mekân olan bu yer daha sonra kapalı-dar mekâna dönüşmüştür. Başkişi otobüste gördüğü genç kızın kendisine bakıp gülümsemesiyle onun eski filmlerini izleyerek o günlerde olduğu gibi kendisini tanıyıp âşık olan bir hayranı zanneder. Ya da annesi onu izleyerek âşık olmuş ve kızına göstermiştir. Bu düşüncelerle ilerlerken genç kızla konuşmak ister ancak cesaret edemez. Genç kızın kendisini tanıdığı ve hayran olduğu düşüncesi kısa bir an için onu çok mutlu eder. İşte bu anlarda otobüs onun için açık-geniş bir mekândır. Daha sonra genç kızın sadece ona yer vermek istediği anlaşıncaya otobüs onun için kapalı-dar bir mekâna dönüşmüştür.

“Pavyonda” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer Ankara ve dayısı ile gittikleri meyhanedir. İlk defa köyden çıkıp büyük bir şehire gelen başkişi için bu yer hep merak ettiği ve sonunda gördüğü bir mekândır. Meyhaneden sonra gittikleri pavyonda ilk defa bir kadınla cinsel anlamda yaklaşan başkişi için pavyon bu ilk anlarda açık-geniş mekân özelliği gösterse de kandırıldığını anladığı andan itibaren kapalı-dar labirentleşen mekân konumuna geçmiştir.

“Sonuncu” hikâyesinde açık-geniş mekâna yer verilmemiştir. Çünkü hikâye iki kişinin birlikteliğinin bitişini ve kopuşlarını anlatır. Mutsuz bir ilişkinin içinde oldukları için bulundukları mekân da kapalı-dar mekân özelliği taşır.

“Evlilik Ajansı” adlı hikâye Suna ile Aydan adlı iki arkadaşın koca bulmak için bir otelin barında takılmalarını ve tanıştıkları bir adamla başlarından geçen olayı anlatır. Aydan ile Suna bir arkadaşlarının eş bulmak için Swiss Otel'in barına gitmelerini, orada orta yaşlı, varlıklı, bekâr ve akli başında adamların olduğunu söylemesi üzerine otelin barına gitmişlerdir. Orada Sermet Bey ile tanışırlar. Sermet

Bey'den oldukça etkilenen kadınlar onun yemeğe çıkma teklifini kabul ederler. Sermet Bey daha çok Suna ile ilgilenir. Aydan, Suna ile Sermet Bey'i yalnız bırakma çabasına girer. Aydan ve Suna için Sermet Bey ile tanıştıkları bu otel barı ve gittikleri lokanta ilk başlarda onlar için açık-geniş mekân özelliği taşır.

Bir yasak aşkı ve yarım kalışını anlatan “Eski Defter” hikâyesinde açık-geniş mekânlar Ester ile başkişinin birlikte mutlu oldukları mekânlardır. Bu mekânlardan en önemlisi birbirlerine karşı aşklarını ilk kez dile getirdikleri ve Florya plajıdır. Plajın kabininde ilk kez birlikte olmuşlardır ve o plaj başkişi için açık-geniş bir mekân olmuştur. O günden sonra Ester'le birlikte oldukları muayenehane ve kendi kaldığı ev açık-geniş mekân özelliği taşımaktadır.

2.5.7. Şahıs Kadrosu

2.5.7.1. Başkişi

“Sabırlık” hikâyesinin başkişisi yaşlı ressamdır. Çeşitli yerlerde sergileri olmuştur. Öğrencisi olan genç kız onu bu sergilerde görüp beğenmiştir. Genç kızın gözünde o çok yakışıklı ve hoş bir adamdır. Ressam, genç kızın giyimiyle ve söyledikleriyle onu kendine çekmesine ilk başta karşı koymuş ancak ertesi sabah dayanamayıp onunla birlikte olmuştur. Genç kızı çok beğenmesine ve etkilenmesine rağmen aradaki yaş farkı ve insanların ne diyeceği düşüncesi genç kızı geri göndermesine neden olur. Ressam aynı zamanda şüphecidir. Kızın bu umursamaz rahat tavırları ve karmaşık aile ve arkadaşlık ilişkileri onun kafasında soru işaretleri yaratmıştır. Genç kızı geri göndermek istemesine rağmen bir sonraki gelişini düşünerek ondan vazgeçemediğinin sinyallerini vermiştir.

“Kahve Molası” hikâyesinin başkişisi Ekrem'dir. Ekrem işçi temsilcisidir. Partinin diğer üyelerinin içinde sadece kendisinin silahı vardır. Ekrem hikâyede şu şekilde tasvir edilir: *“İçimizde partiye kayıtlı olan tek üye, İşçi temsilcisi Ekrem'di; bizden en az üç dört yaş büyüktü, demiryollarında düz işçi olarak çalışıyordu, oradan aldığı para yetmediği için geceleri Parti'nin gazetesinde düzeltmenlik yapıyordu. Kendi hesabıma sormak gereği duymamıştım, galiba ilkokul diploması bile yoktu, ama işçi sınıfının tarihini, tarihsel maddecilik ve Marksist diyalektik kuramlarını hepimizden daha iyi biliyordu; gerçek anlamda sınıf ve devrim bilincine sahip olan tek kişi oydu içimizde, hepimizden çok okuyordu, hepimizden daha inançlı bir devrimciydi, her kavganın içindeydi (Bener, 1998, s.29)”*. Ekrem anlatıcının sevgilisi olan aynı zamanda grubun tek kız üyesi olan Seyhan'a âşıktır. Seyhan'ın evindeki toplantıda onun eşyalarına zarar gelmesin diye sıcak kahveyi kendi eline dökmesini istemiş ve

eli yanmasına rağmen bundan rahatsızlık duymamıştır. Ancak yaptığı bu hareket ve elinin aşırı derecede yanması polis baskına geldiğinde ellerinden dolayı kapıyı bile açıp kaçamamasına ve ölümüne neden olmuştur.

“İlk Aşk” hikâyesinin başkişisi hikâyede adı verilmeyen anlatıcıdır. Haluk’un yakın bir arkadaşı olan anlatıcı Haluk’a göre çekingen ve pısırıktır. Olayın yaşandığı günlerde lise son sınıfa gitmektedir ve 18 yaşındadır. Parasız yatılı okumaktadır. Haluk’un verdiği partide göz kulak olmak amacıyla yanında durduğu Füsun Hanım’a âşık olur. Onu bir tanrıça gibi görmektedir. Evlenip gitse bile onun peşinden gidip bulacak kadar çok sevmektedir. Ancak onun bu sevgisi cinsellik üzerine dayalı değildir. Aksine cinsellikte başarısız olur. Füsun Hanım’ı saf duygularla sevmektedir. Ancak Füsun Hanım’ın evindeyken kocasının gelmesi ve başarısız cinsellik deneyimleri sonrası bir daha Füsun Hanım’la görüşmez. Yıllar sonra Füsun’un çocuğu olduğunu duyduğunda aslında onun kendi çocuğu olabileceğini düşünerek pişmanlık yaşar.

“Kaçış” hikâyesinin başkişisi gazetecinin köyde tanıştığı genç kızdır. Hikâyede genç kızın ismi verilmez. Köyün varlıklı ailelerinden birisi olan genç kızın babası kendi kullandığı traktörüm altında kalarak ölmüş, bir yıl sonra ise annesi ölmüştür. Genç kız Hatice ninesiyle birlikte yaşamaktadır. Genç kız köy okulu bitirmiş ve daha sonra Kız Teknik Okulu’na devam etmiştir. Bu yıl öğretmen olması gerekirken ninesi onu okula göndermemiştir. Hatice nine kendisi epey yaşlı olduğu ve bu yaşta bir genç kızın sorumluluğunu taşımak kolay olmadığı için onu bir an önce evlendirmek istemiştir. Genç kız kasabadaki Kız Teknik Okulu’na giderken bir adamla tanışmış ve âşık olmuştur. Adam genç kızı ninesinden istese de ninesi adamın alevi olduğu gerekçesiyle kızı ona vermemiştir. Muhtarla konuşup genç kızın kaçabileceği korkusuyla onu muhtarın sağır ve yaşı büyük olan yeğeniyle evlendirmeye karar vermişlerdir. Gazetecinin köye geldiği akşam genç kız ve muhtarın yeğeninin nişan töreni olmaktadır. Gazeteci köyde bir gece kalmak için odasına çıkarken genç kız onu durdurur ve herkes uyuduktan sonra yanına geleceğini ve ondan yardım istediğini söyler. Genç kız dediği gibi gece gazetecinin odasına gelerek ona her şeyi anlatır. Üstelik sevdiği adam olan Ali Rıza’dan hamiledir. Genç kız ikna kabiliyetiyle ve kendini acındırarak gazeteciye kaçmak için yaptığı planı kabul ettirir. Genç kız hem zeki hem güzel hem de köyden sevdiği adama kaçacak ve tanımadığı bir yabancıya içini dökecek kadar cesaretlidir. Sabaha karşı gazetecinin arabasının bagajına saklanır ve gazeteci onu kasabaya kadar götürür. Böylelikle sevdiği adama kavuşmuş olur.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinin başkişi hikâyede ismi belirtilmeyen bir kadındır. Kocasını Refik ile olan evliliğini “bir umutsuzluk anı” olarak tanımlayan kadın üniversite mezunu, master yapmış ve erkeklerle omuz omuza çalışan bir kız olmasına karşın aile baskısı ve bir boğulmuşluk duygusu içerisinde intihar etmeye kalkmış ve Refik’le de o sırada tanışmıştır. Babası yaşında olan Refik’le mutlu olacağına kendini inandırarak onunla evlenmiş ancak hiç beklediği gibi olmamıştır. Eşi kendisinden her anlamda farklıdır ve onunla çok mutsuzdur. Bu evlilikten kendisine kalan tek şey oğullarıdır. Birkaç kez annesinin evine gitmiş ancak ayıplanarak geri dönmek zorunda kalmıştır. Bunun üzerine Refik de iyice üzerine gelmeye başlamıştır. İşte tam böyle bir durumda iken oğlunun okulunda Murat’la karşılaşmış ve onun da karısı ile ilgili aynı duygular içinde olduğunu öğrenmiştir. Gittikçe yakınlaşmaya ve her fırsatta buluşmaya başlarlar. Bir gün birlikte İstanbul’a gitmek arzusuyla yataklı vagonlara binmişler ancak birlikte oldukları anlaşılınca kadın kondüktör tarafında çok kötü hakaretlere uğramış Murat ise bu durum karşısında soğukkanlı davranmıştır. Murat’ın o an yanına gelmeyip uzaktan izlemesi kadın için her ne kadar mantıklı olduğunu bilse de içinde bir yerde onun için hayal kırıklığı yaratmıştır. Eşini aldatan kadın konumunda olan kadın çevresi tarafından sürekli suçlanmış ancak onu bu noktaya getiren sebepleri sorgulayan olmamıştır. Kadın kocası ve Murat arasında kalmışlığını şu sözlerle ifade eder:

“Şimdi nasılım, daha mı mutluyum, daha mı sancılıyım, bilmiyorum; bildiğim bir şey varsa, bundan sonra, Murat’ın var olduğunu öğrenmemle başlayan bu yeni yaşamımda, o bir gün, şu ya da bu biçimde yoklara karışsa bile, benim için geçmiş ve gelecek, bir keskin kılıçla bölünmüş Çin ipekleri gibi, dikiş tutmayacak, artık asla bir araya gelmeyecek (Bener, 1998, s.78)”

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinin başkişisi aynı zamanda hikâyenin anlatıcısıdır. Hikâyede başkişi olan anlatıcının ismine yer verilmemiştir. Bu sene liseye geçtiği bilgisi verilen başkişi 15-16 yaşlarında ve ergenlik çağındaki bir çocuktur. Hikâyenin başında ülkenin duruma nazaran kendi evlerindeki maddi durum iyidir. Babası avukat olan anlatıcı İstanbulludur. Başkişi hayatındaki bu sıradanlıktan çok sıkılmıştır ve bir heyecan arayışındayken bir akşam babası uzak akrabası olan Nazife Hanım ve Kızları’nın buraya geleceğini haber verir. Nazife Hanım ve kızlarının gelişini ile sıkıcı olan hayatı renklenmeye başlamıştır. Babası yabancılık çekmemeleri adına kızlarla ilgilenmesini ve derslerinde yardımcı olmasını söyler. Bunun üzerine her gün evlerine gidip ders çalışan başkişi git gide kızlarla yakınlaşmaya başlar. Bu yakınlaşma

zamanla kendini cinselliği düşünmesine yol açar. Başkişi iki kız kardeşin de kendisine olan ilgisi fark eder ancak ikisi arasında bir seçim yapamaz. Özellikle küçük kızın girişken ve cinsellik isteğine karşılık tepkisiz kalır. Hikâyenin sonunda ise küçük kızla uygunsuz bir durumda yakalanmış ve babası ile de ilişkilerini öğrenen Nazife Hanım’a karşı sert davranmış ve bir daha evlerine gitmemiştir.

“Eski Kareler” hikâyesinin başkişisi bir zamanlar çok sayıda filmde başrol oynamış olan orta yaşlı bir sinema oyuncusudur. Uzun zamandır film teklifi almadığı için hem maddi hem manevi açıdan zor durumdadır. Her gün yeşilçamın artist kahvelerine gidip kendisine rol teklifi gelmesini beklemektedir. Bir zamanlar filmlerin baş aktörü olarak bütün genç kızlar ona âşıktır ve şimdiki durum onu zorlamaktadır. Bir gün televizyonda kendisinin eski filmlerinin oynaması sonucu bir arkadaşından kendisinin izni alınmadığı için televizyon yetkililerinden para alabileceğini duymuş ve maddi sıkıntılarını rahatlatmak düşüncesiyle onlarla görüşmek için yola koyulmuştur. Giderken bindiği otobüsteki genç kızı Belgin Doruk’a benzetmiş ve kızın kendisine olan bakışlarından kendisini filmlerden tanıdığını düşünmüş ve unutulmadığı için kısa bir süre için mutluluk duymuştur. Ancak kız sadece yaşı itibariyle ona otobüste yer vermek istemiştir. Bunun üzerine büyük bir hayal kırıklığı yaşamıştır. Başkişi olan bu kişi yalnızlık ve unutulmuşluk içerisinde.

“Pavyonda” hikâyesinin başkişi henüz on dokuz yaşında olan ve hikâyede ismi verilmeyen gençtir. Lise mezunu olan genç üniversiteye gitmek için parası olmadığından bir sene boyunca boş gezdikten sonra askere gitmeye kadar verir. Askerlik için dayı dediği bir akrabası olan adamın yanına Ankara’ya gider. Dayısı ona küçüklükten beri hep merak ettiği Ankara’yı gezdirir. Başkişi çocukluğundan beri dayısına Ankara’yı ve kızlarını soran meraklı ve cahil birisidir. Şimdi ise onu gerçekten görme olanağı bulmuştur. Dayısının ısrarıyla bir pavyona girer. Dans etmek istediği ilk kadın onu çocuk olduğu gerekçesiyle tersler. Ancak daha sonra başka bir kadının yanına yaklaşmasıyla onunla dans etmeye başlayan başkişi ilk kez bir kadını kollarında tutmanın heyecanı ile kadının çekim alanına girer. Kadının cinsel oyunlarına ve yalanlarına hemen inanır. Cinsel yakınlaşmalar ve garsonun bakışları altında sürekli içki ısmarlayarak bütün parasını harcar. Pavyondan çıktığında ise kadının söylediği gibi onu beklemeye başlar ancak kadın gelmez. Kandırıldığını anlayan başkişi çok büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Deneyimsiz olan başkişi cinsel anlamda bilgisiz ve saf birisi olduğu için kadın tarafından kullanılmıştır. Bu olayı yıllar boyunca unutmayacak ve hep ders alacaktır.

“Sonuncu” hikâyesinin başkişisi hikâyede adı verilmeyen bir erkektir. On yıldır birlikte olduğu kadına karşı artık ilgisinin azalması, aralarındaki cinsel çekimin yok olması, fiziksel olarak onu kusurlu bulması ayrılıklarını getiren sebepler olmuştur. Başkişi uzun zamandır aynı kadınla birlikte olmaktan sıkılmış ve kendisine yeni heyecanlar arayan birisidir. Yeni iş arkadaşı ile birlikte olmuş ancak bu ilişkiden de istediği şeyi alamamıştır. Eski sevgilisiyle ayrılığının ardından uzun yıllar birlikte olduğu kişinin birden yok olmasıyla bir boşluğa düşmüş, vicdanını rahatlatmak adına onunla tekrar buluşup barışmayı teklif etmiş ancak barışıp eve geldikleri sırada artık onunla sevişmek bile istemediğini anlamıştır. Kadına bu barışmayı cinsellikle devam ettirmenin iyi olmayacağını söyleyip bahaneler üretmiştir ancak gerçekte onu arzulamamaktadır. O günden sonra bir daha birbirlerini hiç görmemiş ve gördükleri yerde de birbirlerinden kaçmışlardır.

“Evlilik Ajansı” adlı hikâyede Suna ve Aydan olmak üzere iki tane başkişi vardır. *“Suna ile Aydan fakülte arkadaşlarıydılar. İkisi de hiç evlenmemişti. Bunu kendilerine üzüntü vesilesi yapmadıkları, ayrıca kadın-erkek arkadaşlığı konusunda öyle tutucu bir anlayış içinde olmadıkları anlaşıyordu. Rahat sayılabilecek bir yaşam düzeyleri olmalıydı. Avukat olanın Avrupa malı küçük bir arabası vardı. Ötekinin arabası yerliydi (Bener,1998, s.175)”*. Suna bir avukat, Aydan ise bir kamu kuruluşunda üst düzey yöneticidir. Sık sık buluşarak gezmekten ve tek başlarına kafa dağıtmaktan çok zevk almaktadırlar. Bir arkadaşlarının tavsiyesi ile Swiss Otel’in barına gidip kendilerine eş aramaya kalkışmışlardır. Orada tanıştıkları Sermet Bey kızlar için ideal bir eş adayı gibi dursa da daha sonra fakir olduğunu anlamış ve bunu kendilerine bir anı ve eğlence malzemesi yapmayı bilmişlerdir.

Yarım kalan eski ve yasak bir aşkın anlatıldığı “Eski Defter”de başkişi Türk doktordur. Başkişinin ismine yer verilmemiştir. Yakın arkaşı Albert’in sevgilisine âşık olduktan sonra hayatı bambaşka bir boyut kazanmıştır. Ester’le birbirlerine âşık olup her fırsatta görüşmeye başlamışlardır. Başkişi bu ilişkinin doğru olmadığını bilse de duygularına karşı koyamaz. Ester’e Albert’ten ayrılmasını ve kendisi ile evlenmesini söylese de Ester Yahudi olmasını ve aile yapısını ileri sürerek onunla evlenmek istemez. Ester Albert’le evlendikten sonra da ilişkileri devam eder. Albert ilişkilerini öğrenince ise çok utanmış ve Ankara’ya gidip orada çalışmaya başlamıştır. Yıllar boyunca ikisini de bir daha görmez. Yirmi yıl sonra bir gün aklına gelip Ester’i aradığında ve buluştuklarında bir an için mutlu olacaklarını düşünse de Ester bu sefer de başka bir adamla birlikte ve o adama karşı kendisini borçlu ve sorumlu hisseder.

Başkişi Ester’e söz verir ve onu bu ilişki için zorlamaz. Başkişi her halükarda yalnız kalan bir karakter olmuştur.

2.5.7.2. Norm Karakter

“Sabırlık” hikâyesinde başkişi olan ressamdan sonra en çok etkinliğe sahip olan norm karakter İzlem isimli genç kızdır. Yirmi, yirmi iki yaşlarındadır. İzlem, çok vurdumduymaz ve asi, başına buyruktur. Aynı zamanda çok cesaretli ve korkusuzdur. Tek başına ıssız bir yer olan tepeleri aşarak habersiz bir şekilde yıllar önce tanışıp hayranı olduğu ressamın yanına gelir. Konuşmaları ve tavırları çok cesurdur. Yaşlı ressamı etkilemeye ve onunla birlikte olmaya çalışır. En sonunda başarılı da olur. Ama ressam aradaki yaş farkını ileri sürerek onunla birlikte yaşamayı reddeder.

“Kahve Molası” hikâyesinin norm karakteri Seyhan’dır. Başkişi Ekrem’in sevdiği kadın olması ve dolaylı olarak da olsa Ekrem’in ölümüne sebep olması ve olayları yönlendirmesi onu norm karakter konumuna sokmuştur. Seyhan Boğaziçi Üniversitesi’nde toplumbilim okumaktadır. Anlatıcı ile lise yıllarından beri sevgilidir ve âşık olduğu ilk ve son erkek odur. Babası da aynı üniversitede hocadır. Seyhan’ı partiye sevgilisi kaydettirmiştir. Aslında bu işlerle pek alakası olmamasına rağmen sevgilisi için partinin gençlik üyelerine kaydolmuştur. “*Son derece modern, hayat dolu, hoş, çekici, güzel bir kızdı.*” Seyhan toplantı için kendi evlerine gelen arkadaşlarını en iyi şekilde ağırlamak için son derece uğraşmıştır. Tüm gece içki içip sarhoş olan arkadaşlarını ayıltmak için kahve yapmak istemiş ancak yeni gelen makineye dalıp gittiği için kahve taşma noktasına gelmiştir. Herkes kahvenin kenarları yaldız işlemeli Şam işi örtü ya da yerdeki değerli halıya döküleceğinden endişe etmiştir. O anda Ekrem avucunu açıp elime dök demiş ve Seyhan’da refleks olarak kahveyi onun eline dökmüştür. Ekrem’in eli ciddi şekilde yanmış ve Seyhan bu duruma çok üzölmüştür. Ertesi gün ise Ekrem’in ölmesinde elinin yanması etkili olmuştur.

“İlk Aşk” hikâyesinin norm karakteri Füsün Hanım’dır. Füsün Hanım başkişinin âşık olduğu kadındır. Hikmet Hanım’ın ev arkadaşıdır. Başkişi onun özellikle kokusundan çok etkilenmiştir ve onu Alaine Fournier’in Adsız köşk romanındaki Büyük Meulnes’ün gizemli sevgilisine benzetmiştir. Füsün Hanım bu ilk tanışmada onu çocuk olarak görse de daha sonraki buluşmalarda ona âşık olur ve onunla birlikte olmak arzusuna düşer. Onu kendi evine getirecek kadar da cesur bir kadındır. Ancak başka biriyle evlenir ve onun çocuğunu doğurur.

“Kaçış” hikâyesinin norm kişisi aynı zamanda anlatıcı olan gazetecidir. Gazeteci işini yapmak için teröristler tarafından yakılıp yıkılmış olan köylere gelmiştir. Gördüğü manzaralar karşısında her ne kadar üzülse de bir süre sonra bu durumu kanıksamaya başlamış ve bir an önce oradan uzaklaşma arzusuna düşmüştür. İstanbul’a dönmek için yola çıktığı sırada artık çok yorgundur ve benzinini bitmek üzeredir. Yolda giderken yarısı yıkılmış bir tabela görür ve Köyü yazan yere gidip yardım istemeye karar verir. Gittiği köyde bir söz kesilmektedir ve köyün muhtarı ve en yaşlısı olduğu anlaşılan bir kadın oturmaktadır. Yaşlı kadın onun halinden anlar ve onu sofraya davet edip benzin bulmak konusunda yardım eder. Söz kesilen damadı gördüğü zaman şaşırır çünkü adam engelli, yaşlı ve de sağırdır. Yaşlı kadının geceyi orada geçirme davetini kabul ederek yatağına gideceği sırada genç bir kız onun yolunu keser ve yardım ister. Gece herkes uyuduktan sonra kız yanına gelmiş ve o adamla zorla evlendirildiğini ve aslında bir sevdiği olduğunu ve ondan hamile olduğunu anlatır. Gazeteci ilk başlarda başına iş alacağını düşünse de daha sonra genç kıza yardım eder ve onu köyden kaçırmayı başarır. Gazeteci adam hiç tanımadığı bu köyde hiç tanımadığı bir kıza çok önemli bir konuda yardım ederek onun kurtarıcısı olmuş bir norm karakterdir.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinde norm karakter başkişiden sonra en önemli kişi konumunda olan ve başkişinin âşık olduğu adam olan Murat’tır. Murat, başkişiyi içinde bulunduğu mutsuzluk ortamından, uyumsuz ve monoton evlilik çukurunda kendisini kaybetmiş ve toplum baskısı altında ezilmiş olmaktan kurtarmış ve onu sevmeye layık bir kadın konumuna getirmiştir. Murat’ın ona âşık olması ve onunla geçirdikleri zaman ona her şeyi unutturmuş ve âşkın beraberinde gelen bir cesaret duygusunu getirmiştir. Murat başkişi için onu bu durumdan kurtaran bir yardımcı ve âşık olunan adam konumunda olan bir norm karakterdir. Başkişi gibi Murat da kendisiyle hiç uyuşmayan bir kadınla evlidir. Bu kadından birisi engelli iki çocuğu vardır. Başkişiyi ilk gördüğü anda o da kadından etkilenmiş ve onunla birlikte olmak için sürekli fırsat kollamıştır. Birlikte İstanbul’a gitme planını da Murat yapmıştır. Ancak Murat kondüktörün durumu fark etmesinden sonra gösterdiği tavırla kadında bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Ancak mantıklı olan ve yapılması gerekeni yapmıştır. Bu tutumuyla daha fazla olay çıkmasını engellemiş olur.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde başkişiden sonra en önemli kişi konumunda olan iki tane norm karakter vardır. Bunlar Nazife Hanım’ın kızlarıdır. Bu iki kız kardeş de başkişiye âşıktır ve onunla yakınlık kurmak isterler. Küçük kız daha

cesurca ona yakınlaşırken büyük kız bu yakınlaşmaları konusunda çekimser kalır. Zamanla iki kız kardeş arasında da bir yarış başlar ve büyük kız başkişiyi baştan çıkarmaya kendine çekmeye çalışır ancak başarısız olur. Hikâye sonunda küçük kız başkişi ile yakınlaşmayı başarmıştır ancak annesi ve ablasına yakalanır. Olayların akışında önemli bir yerlerleri vardır. Hikâye sonunda ise evi terk ederler.

Eski bir film oyuncusu olan başkişinin şimdilerde hiç dizi teklifi almaması üzerine girdiği umutsuzluk ve yalnızlığın anlatıldığı “Eski Kareler” hikâyesinde norm karakter bulunmamaktadır. Hikâyede norm karakter olmaması başkişinin unutulmuşluğunu ve yalnızlığını vurgulamaktadır.

“Pavyonda” hikâyesinde norm karakter konumunda bulunan kişi başkişinin dayısıdır. Aslında gerçekten dayısı değildir ama başkişi ona dayı diyerek hitap eder. Annesinin uzaktan bir akrabasıdır. Başkişiden beş yaş büyüktür. Babası erken yaşta ölünce o da Ankara’ya gitmiş ve orada çeşitli işlerde çalışmıştır. Elinden her iş gelir ve bozuk olan şeyleri tamir eder. Olayların olduğu sırada Yüksek Ticaret Okulu’nda okumaktadır. Başkişi onu her gördüğünde Ankara’yı ve oradaki kızları anlatmasını ister. Başkişi askerlik için Ankara’ya geldiğinde annesi onu dayısına emanet eder. Dayısı onu istasyonda beklemiş ve üç gün boyunca onu gezdirmiştir. Son gün akşam onu pavyona götürmüş ve kendisiyle dans etmek istemeyen kadına kendini reddetmişçesine sinirlenmiştir. Her ne kadar sonu kötü bitse de başkişiyeye yardım eden ve hayallerini gerçekleştiren bir norm kişi konumundadır.

“Sonuncu” ve “Evlilik Ajansı” hikâyelerinde başkişiden sonra önemli bir konumda bulunan, ona yol gösterip yardımcı olan bir norm karaktere yer verilmemiştir.

“Eski Defter” hikâyesinde başkişiden sonra en önemli kişi konumunda bulunan norm karakter Ester’dir. Anesteziyolog olarak görev yapar. Ester başkişiyeye hayatının en özel günlerini yaşatmış olan aşkıdır. Ester bir Yahudi’dir ve Musevî geleneklerine oldukça bağlı birisidir. Başkişiyeye âşık olsa bile dini farklılıklar nedeniyle Albert’i bırakıp onunla evlenmez. Ancak Albert’le mutsuzdur ve evlendikten sonra onun kendisine hiç uygun birisi olmadığını anlamıştır ve onu yakın arkadıyla aldatmaya devam eder. Albert’le hiçbir zaman tam olarak boşanmadığını söyler. Hikâye sonunda başkişi ile yakınlaşırken başka bir adamla birlikte olduğunu söyleyerek yine ondan uzaklaşır. Bu adamı sevmez ancak ona çok şey borçludur. Babası gibi gördüğü bu adamı şu anda hasta olması ile de bırakıp gitmek istemez. Bu sefer de bir adamı aldatırsa kendisini bir daha affetmeyeceğini söyleyerek vicdanını rahatlatır.

2.5.7.3. Kart karakter

“Sabırlık” hikâyesinde kart karakter bulunmamaktadır. *Kahve Molası* hikâyesinde kart karakter özelliği taşıyan olayları yönlendiren bir karakter bulunmamaktadır. *İlk Aşk* hikâyesinde kart karakter konumunda olan bir kişi bulunmamaktadır. Tam bir kart karakter özelliği göstermese de Füsün Hanım’ın kocası, eşi ve anlatıcı evde birlikteyken eve gelerek anlatıcıyı korkutmuş ve bir daha görüşmemelerine neden olmuştur. *Kaçış* hikâyesinde kart karakter genç kızın ninesi olan Hatice ninedir. Hatice nine torunu olan genç kızı alevi olduğu gerekçesiyle sevdiği adama vermemiş, üstelik onu istemediği biriyle zorla evlendirmeye kalkmış ve onu eve hapsetmiştir. Genç kız için Hatice nine bir kart karakterdir.

“Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinin kart karakteri başkişinin kocası olan Refik’tir. Refik, başkişiden oldukça büyüktür. Bir sağlık ocağında doktordur. Eşi onu gereksiz işler yapan bir doktor olarak görür. Aynı zamanda çok tembeldir. İstanbul’un köklü ailelerinden birine mensuptur. Sıradan bir adamdır. Başkişi intihar ettiği gece onu ölümden döndürmüş ve olayın üstünü kapatarak duyulmasını engellemiştir. Ancak evlendikten sonra eşiyle hiç alakadar olmayan, egoist, hımbıl, boğazından başka bir şey düşünmeyen bir insan olduğu anlaşılmıştır. Her bakımdan eşiyle zıt konumda olan Refik eşinin ayrılma konusundaki ısrarına kayıtsız kalmış ve ona eziyet etmiştir.

“Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinde kart karakter konumunda olan kişi Nazife hanım’dır. Başkişi ile küçük kızının yakınlaştığı bir sırada onları görmüş ve azarlamıştır. Aynı zamanda başkişinin babası ile de yasak bir ilişki içindedir.

“Eski Kareler” hikâyesinde olaylara yön veren bir kart karakter bulunmamaktadır. Hikâye tek kişi üzerine kurgulanmıştır. Başkişi olan eski film oyuncusuna karşıt konumda olan sadece geçen yıllardır.

“Pavyonda” hikâyesinde kart karakter pavyondaki kadındır. Başkişi hayatında ilk kez pavyona gelmiş ve daha önce hiçbir kadınla yakınlaşmamış saf birisidir. Kadın başkişinin çocuk yaşta oluşundan, deneyimsizliğinden ve saflığından faydalanarak ona yanaşmıştır. Çeşitli cinsel yakınlaşmalarla onun aklını başından almış ve ona sürekli para harcatmıştır. Aynı zamanda burada zorla tutulduğunu ve onunla kaçmak istediğini söylemiş ve çeşitli vaatlerle onu kandırmıştır. Hikâyenin sonunda onu bekleyen başkişi aslında onun hiç gelmeyeceğini ve kandırıldığını anlar. Pavyondaki kadın başkişiye ömrü boyunca unutmayaacağı bir ders vermiş olan kart karakterdir.

“Sonuncu” hikâyesinde kart karakter bulunmamaktadır. Başkişinin on yıldır birlikte olduğu kadın bir süre sonra onda artık hiçbir duygu uyandırmamaya ve uzaklaşmaya başlamıştır ancak kart karakter özelliği de taşımaz.

“Evlilik Ajansı” hikâyesinde kart karakter Sermet Bey’dir. Sermet Muhtar, kendisini kızlara bankacı olarak tanıtmış ve Nişantaşı’nda oturduğunu söylemiştir. On yıl önce karısını kaybetmiştir ve yalnız yaşamaktadır. Sermet Bey oldukça zarif ve nazik bir adam olarak görünmüştür. Hoş sohbetir ve garsonlara, çalışanlara karşı oldukça kibardır. Kızlara karşı da çok ilgilidir. Kadınların dilinden anlayan yakışıklı bir adamdır. Hikâyenin sonunda aslında anlattığı gibi biri olmadığı ve fakir olduğu, yemeğin parasını bile kızlara ödeterek onları kandırdığı ortaya çıkar. Sermet Bey bu hikâyede olayları sürükleyici bir karşıt gücü kart karakterdir.

“Eski Defter” hikâyesinde kart karakter konumunda bulunan kişi Albert’tir. Albert başkişinin yakın arkadaşıdır. Ester ‘in de ilk başlarda sevgilisi daha sonra eşi olmuştur. Başkişi Ester’e yani Albert’in nişanlısına âşık olmuştur ve onu Ester’le birlikte olmalarını engelleyen bir kart karakterdir. Başkişi Ester’e Albert’i bırakmasını söylese de Ester dini nedenlerden dolayı Albert’ten ayrılamaz. Albert de başkişi gibi bir doktordur. Ester ve arkadaşının birlikteliğini öğrendikten sonra hiçbir tepki vermemiş, İsrail’e göç etmiştir. Ester’i ve arkadaşını zor durumda bırakmamak için bu birliktelikten kimseye söz etmemiş ve asil bir davranış sergilemiştir.

2.5.7.4. Fon karakter

“Sabırlık” hikâyesinde fon karakterler bekçi Kürt Abdullah, İzlem’in eski sevgilisi, üvey annesi ve üvey babasıdır. “Kahve Molası” hikâyesi fon karakterler açısından zengindir. Eşref, Osman, Ahmet, İlhan, polisler, Seyhan’ın babasıdır. *İlk Aşk* hikâyesinin fon karakterleri Haluk ve Hikmet Hanım’dır. *Kaçış* hikâyesinde fon karakterler köyün muhtarı ve genç kızın evlendirilmek istendiği adamdır. “Yataklı Vagonlar Mabudesi” hikâyesinde fon karakterler Haldun, Murat’ın karısı ve çocukları, kondüktördür. “Nazife Hanım ve Kızları” hikâyesinin fon karakterleri başkişinin babası ve annesidir. “Eski Kareler” hikâyesinde fon karakter başkişiye otobüste yer veren genç kızdır. “Pavyonda” hikâyesinin fon karakterleri başkişinin anne ve babası ve garsondur. “Sonuncu” hikâyesinin fon karakteri başkişinin birlikte olmaya çalıştığı yeni iş arkadaşıdır. “Evlilik Ajansı” hikâyesinin fon karakteri Rahmi Bey’dir. “Eski Defter” hikâyesinde fon karakter Ester’in son zamanlarda birlikte olduğu yaşlı adamdır.

2.6. Aşk Nereye Kadar Adlı Eserde Yapı

2.6.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener'in yayımlanan yedinci hikâye kitabı *Aşk Nereye Kadar* adlı eserdir. 2003 yılının Ekim ayında Dünya Yayıncılık tarafından yayımlanır. Eserde; “Küçük İstasyon”, “Aşk Nereye Kadar...”, “Civcivler”, “Mavi Kurdeleli Kedi”, “Pansiyonda”, “Belki...”, “Sevginin Doğuşu”, “Régine”, “Bir Gecelik Misafir”, “Kaçırılan Randevu”, “Tüccar Emeklisi Niyazi”, “Saklambaç”, “Gizli Aşk” ve “Kapalı” olmak üzere on dört hikâye vardır. 233 sayfadan oluşan eserde Erhan Bener'in önceki hikâye kitaplarında olduğu gibi aşk izleği ön plandadır.

Eserin ilk öyküsü olan “Küçük İstasyon” önce 1945 yılında Erciyes'te, daha sonra 1948 yılında Yunus Nadi Öykü Ödülü kapsamında Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmıştır.¹

2.6.2. İsim-İçerik İlişkisi

Eserin ilk öyküsü olan “Küçük İstasyon”da psikolojik sağlığı yerinde olmayan bir gencin başka bir kişi tarafından gözlemlenmesi ve onun etkisi altında kalması anlatılır. Bahsedilen olaylar istasyonda geçer ve buradaki bekleyişin gencin ruhunda yarattığı değişimler ve davranışlarına yansımaları gözlemlenir. Bu yüzden hikâyenin başlığı ve içeriği arasında sıkı bir ilişki vardır.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde tiyatrocu Leyla Hanım ile Rahmi Bey arasındaki aşk hikâyesi anlatılır. Kasabada çıkan dedikodulardan dolayı ayrıldığını düşündüğü Leyla Hanım ile Rahmi Bey'in arkasından aşk nereye kadar nidalarında bulunan başkişi sonunda aşklarının bitmediğini görerek mutlu olmuştur. Hikâye ismini başkişinin bu aşkın nereye kadar süreceği konusundaki düşüncelerinden ve söylemlerinden almıştır.

“Civcivler” hikâyesi 12 Eylül sonrasında gözaltına alınan bir kızın babasının tavukların civcivleri koruduğu gibi kızını koruması ve kendisi ile civcivler arasında bir bağ kurmasını anlatır. Kızı Meral, erkek arkadaşı ile kendisine haber vermeden apar topar evlenmiş, evlerine gitmeden önce onları görmek için babasının ve annesinin yanına gelmiştir. Meral ve eşi, 12 Eylül darbesi sonrasındaki süreçte aranan kişilerdir.

¹ Erhan Bener, “Küçük İstasyon”, Erciyes, (Kayseri Halkevi Dergisi), C.3 S.31-32, Ağustos-Eylül 1945, s.30-32, Cumhuriyet, 1 Haziran 1948, s.6.

Meral içinde satışı yasak olan kitapların olduğu bir sandığı babasından saklamasını rica etmiş ve sandığı kümese saklamışlardır. Bir gece kümese kurt saldırmış, tavuk civcivlerini korurken kendi canından olmuştur. Kızı gözaltına alınca evini aramaya gelen jandarmalara “şu tavuk kadar olamam mı sandınız” diyen adam kendisini civcivlerini koruyan tavuğa benzetmiş ve bağ kurmuştur. Hikâye adını bu civciv sembolünden alır.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde iki devrimci âşğın hikâyesi ve kadının boğularak ölmesi sonucu sevgilisinin çektiğı acılar anlatılmaktadır. Mavi kurdeleli kedi ise ölen kadının kedisinin adıdır. İsmi Nazar’dır. Adam ölümünden sonra sevgilisinin kedisi Nazar’ı yanına almış, artık onun hayatının bir parçası olmuştur. *Nazar’ı okşarken tuhaf bir elektriklenmeyle sarsılıyorum. Nazar, onun mavi kurdeleli kedisi. Sarmanı. Bana ondan kalan tek somut anı, yaşayan (Bener, 2003, s.46)”. Nazar sahibi olan kadının hayatının en önemli parçasıdır ve sevgilisi ile kedisi arasında asla ayırım yapamaz. “Benimle sadece sevgisini paylaşırdı. Düşüncelerini tartışırdı. Oysa Nazar, sessiz dert ortağıydı onun. Âdet sancılarını bile, onu karnında uyutup sıcaklığından yararlanarak geçıştirdiğini söylemişti bir gün (Bener,2003, s.48)”. Bu sözlerden de anlaşıldığı gibi Nazar ölen kadının hayatının en önemli parçasıdır. Hapishanede olduğu günlerde ve o öldükten sonra sevgilisine kendisinden kalan en önemli şey Nazar’dır. Onun yokluğunda Nazar’la teselli bulmuştur. Ancak bir süre sonra Nazar kaybolmuş, bir hafta sonra da bir arabanın altında kalarak ölmüş, cesedini bulmuşlardır. Nazar’ın ölümüyle sevgilisinin ikinci kez öldüğünü düşünen adam, hikâyenin sonunda intihar etmeye karar vermiştir.*

“Pansiyonda” hikâyesi bir banka memurun kaldığı pansiyonda başına gelenler ve pansiyondaki diğer kişiler ile ilişkisini anlatan bir hikâyedir. Olaylar hep bu pansiyonda geçtiğı için hikâyeye bu isim verilmiştir.

“Belki” hikâyesinde evli bir kadın ve dul bir adamın yaşadığı aşk adamın ölüm korkusu ile iç içe işlenmiştir. Ölümcül bir hastalığa yakalanan adam sevgilisiyle geçirdiğı üç günü birlikte oldukları son zamanların tadını çıkarmak için dolu dolu yaşasa da belki yeniden görüşebiliriz umuduyla doktorunun ameliyat teklifini kabul eder. Hikâyede ölüm ihtimalinin karşısında anlatıcı sürekli “belki” diyerek yaşama umudunu dile getirmiştir. Bu yüzden esere de “Belki” adı verilmiştir.

“Sevginin Doğuşu” hikâyesi sevgi ile ilgili düşüncelerin dile getirildiğı ve mektup şeklinde yazılmış bir hikâyedir. Sevgiye ve onun nasıl oluştuğuna dair düşüncelerin anlatıldığı mektubun başlığı içeriğini özetler niteliktedir.

“Régine” adlı hikâye bir Türk diplomatla Paris’te tanıştığı sevgilisi Régine’in aşkını anlatan bir hikâyedir. Yazar bu hikâyeye olaylara yön veren ve en önemli kişi olan başkişinin ismini vermiştir.

“Bir Gecelik Misafir” adlı hikâye, başkişinin geçmişte eşcinsel bir ilişki yaşadığı kişi olan Asım’ın yıllar sonra karşısına çıkması ve bir gece evinde kaldıktan sonra evini soyup bütün eşyaları çalmasını anlatır. Bu bir gecelik misafirliğin sonucu başkişiye pahalıya patlamıştır. Hikâye ismini bu bir gecelik misafirlikten alır.

“Kaçırılan Randevu” adlı hikâyede başkişi ile çocukluk aşkı olan Eleni ve arkadaşları Aleko arasındaki aşk üçgeni anlatılmıştır. Eleni’nin verdiği randevuya geç kalan başkişi Eleni’yi sonsuza kadar kaybetmiştir. Hikâyenin başlığı bu çarpıcı olayın vurgulanması açısından önemlidir.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâye başkişinin ismini taşır. Başkişi olan Niyazi bir otobüs yolculuğu sırasında karşılaştığı adamla sohbet ederken onun aslında kızını istemeye gelen çocuğun amcası olduğunu öğrenir. Kendisini başka birisi gibi tanıtarak başından geçenleri ona anlatmaya başlar. Hikâye başkişi olan Niyazi Bey’in başından geçenleri anlattığı için hikâyeye de onun ismi verilmiştir.

“Saklambaç” adlı hikâyede yaşlı ressam ile genç bir kızın mektuplaşmaları anlatılır. Bu mektuplar sırasında giderek birbirlerine âşık olan ressam ve genç kız bir türlü buluşamaz ve sevgilerini açıkça ifade etmekten çekinerek hep bir saklambaç oyunu oynar gibilerdir. Bu nedenle hikâyeye saklambaç ismi verilmiştir.

“Gizli Aşk” hikâyesi küçük bir kasabada geçen okul müdürü ve okulun genç bayan öğretmenleri arasındaki aşk ilişkisini anlatır ve hikâye çarpıcı bir sonla biter. Hikâye adını bu gizli aşktan alır.

“Kapalı” hikâyesi Nurhan ile evli olan başkişinin karısı ile Selçuk arasındaki yakınlaşmayı farketmesi fakat buna ses çıkaramamasını anlatır. Başkişi kendisini sıkışmış ve bunalmış hissetmektedir. Hikâye adını başkişinin hissettiği duygulardan almıştır.

2.6.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

“Küçük İstasyon” hikâyesinde kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Birinci tekil şahıs (ben) anlatıcı vardır. “Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Birinci tekil şahıs(ben) anlatıcı vardır ancak burada anlatıcı hikâye kişilerinden biridir ve olayların içinde olmasına rağmen başkişi konumunda değildir. “Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâye de böyle bir hikâyedir. Sadece dışarıdan bir göz

olarak şahit olduğu bir durumu anlatmaktadır. “Gizli Aşk” hikâyesinin anlatıcısı olan öğretmen de öykü içerisinde etkin rol almasına rağmen başkışı değildir sadece dışarıdan bir göz olarak olaylara şahit olmuştur.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde kahraman bakış açısı ve birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. “Civcivler”, “Pansiyonda”, “Belki”, “Sevginin Doğuşu”, “Régine”, “Kaçırılan Randevu” ve “Kapalı” hikâyesinde de kahraman bakış açısı ve birinci tekil kişi (ben) anlatıcı kullanılmıştır.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesi gözlemci bakış açısıyla yazılmıştır. Üçüncü tekil kişi (O) anlatıcı kullanılarak yazılan bu hikâye daha çok Mustafa’yı merkez alarak onun bilincinden okuyucuya aktarılmıştır.

“Saklambaç” hikâyesi karşılıklı mektuplaşmaları içeren bir hikâyedir. Yazar kahraman bakış açısı ve birinci tekil kişi (ben) anlatıcı kullanmıştır.

2.6.4. Olay Örgüsü

“Küçük İstasyon” adlı öyküde sinir zafiyeti geçiren bir gencin başka bir genç üzerinde bıraktığı duygu ve düşünceler aktarılmıştır.

- Kamyonun Belvar köyüne yaklaşması
- Yolcunun yanındaki kadına oğlunun ne rahatsızlığı olduğunu sorması
- Gencin sinir zafiyeti ve asabiyeti olduğunu öğrenmesi
- Küçük istasyona gelmeleri
- Başkışının sinir zafiyeti olan genci araması ve bu küçük istasyonda beklerken onun geçireceği buhranları düşünmesi
- Başkışının genci gözlemlemesi ve uykuya dalması
- Başkışının istasyondan ayrılırken gencin düşmesini ve trenin tekerleklerine bakmasını izlemesi
- Küçük istasyondan ayrılması ve normale dönmesi.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesi tiyatrocu Leyla Hanım ile bir zamanlar 12 Eylül darbesinde hapse girip çıkmış olan Rahmi Bey'in aşkını ve kasabadan ayrılışlarını anlatmaktadır.

- Anlatıcının kasabaya gelerek bir otele yerleşmesi ve burada Leyla Hanım ile karşılaşması
- Anlatıcının kasaba da sergilenen tiyatro oyununa gitmesi ve orada Leyla hanımı şarkıcı olarak görmesi

- Anlatıcının kasaba da kırtasiye dükkânında çalışan kişiyi eski bir arkadaşına benzetmesi ve onun Rahmi olduğunu hatırlaması
- Anlatıcının Leyla Hanım ve Rahmi ile buluşması ve aslında onların önceden tanıştıklarını evlenmek istediklerini öğrenmesi
- Leyla Hanım'ın bu evliliğe rahminin geçmişi dolayısıyla fazla sıcak bakmaması
- Rahmi ile Leyla Hanım'ın evlenmesi ve anlatıcının nikâh şahidi olması
- Leyla Hanım ve Rahmi Bey evlendikten sonra evlerinde sürekli kasabalıların tacizine uğraması ve bunlardan rahatsız olan Leyla Hanım'ın oğlu ile birlikte şehir dışına yerleşmesi
- Anlatıcının bu aşkı olan inancını kaybetmesi ve umutsuzluğa sürüklenmesi. Aşkın buraya kadar olduğunu düşünmesi
- Rahmi Bey'in dükkânın kapanmasından sonra anlatıcının Rahmi'nin de Leyla Hanım'ın peşinden gittiğini öğrenmesi ve aşkın devam edeceği inancıyla tekrar mutlu olması.

“Civcivler” hikâyesi, 12 Eylül sonrasının baskıcı yönetimine karşı el ele vermiş iki gencin mücadelesi ve babalarının onlara olan desteği söz konusudur.

- Meral ile eşinin anne ve babasını ziyaret etmek için köye gelmesi
- Meral'in Hayri ile evlendiğini söylemesi
- Hayri'nin Meral'i Şırnak'a tayin ettiklerini, eş durumundan yararlanarak kendisinin yanına geldiğini anlatması
- Meral ve eşinin eşyalarını indirirken ağır bir sandık da indirip taşımaları
- Meral'in babasına bir torba getirerek içindekileri yakmak istediğini söylemesi ve babasının yakması
- Meral'in daha sonra sandıkta kitapları olduğunu söylemesi ve babasından saklamasını istemesi
- Sandığı kümese saklamaları
- Bir gece kümese kurt gelmesi ve tavuğu öldürmesi
- Meral ve eşinin gözaltına alındığı haberinin gelmesi
- Jandarmanın eve gelerek sakladıkları gizli belgeleri vermelerini söylemesi ancak bulamaması
- Anlatıcının jandanmaya giderken beni bir tavuk kadar olamaz mı sandınız demesi.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesi devrimci olan iki sevgiliden kadının ölmesiyle birlikte adamın onun kedisi Nazar ile baş başa kalması ve çektiği acı anlatılmaktadır.

- İki sevgiliden kadın olanın suda boğularak ölmesi
- Erkeğin sevgilisinin cesedini teşhis etmesi ve ölüm belgesini imzalaması
- Sevgilisi ile nasıl tanıştıklarını, kendisinin doktora öğrencisi olduğunu anlatması
- Çevrenin evlen baskılarına rağmen sevgilisinin evlilik düşüncesine uzak olması ve evliliğe yanaşmaması
- Erkeğin Nazar’la tanışması
- Bir gece evlerine baskın düzenlenmesi ve Balyoz Harekâtı’nda gözaltına alınıp sorgulanmaları
- İki yıl hapiste yatmaları
- Kadının ölümünün ardından Nazar’ın da kaybolması
- Nazar’ın ölüsünün bulunması
- Adamın intihar etmesi.

“Pansiyonda” hikâyesi bir banka memurunun kaldığı pansiyonda karşı apartmandaki bir kıza tutulmasını ve kızın da kendisine gösteriler yaptığını zannetmesi ama aslında kızın yan odadaki gençle evli olması ve pencereden onunla görüşmesini anlatır.

- Anlatıcının bakkal dükkânının kapısında pansiyon ilanını görmesi.
- Anlatıcının pansiyona gitmesi ve Madam Şerbetçiyan ile tanışması.
- Anlatıcının pansiyona yerleşmesi
- Anlatıcının pansiyondaki diğer öğrencilerle ve emekli maliye memuru ile tanışması
- Anlatıcının hastalanarak bankadan izin alıp pansiyona görmesi
- Anlatıcının pencerede bir kızın dans ettiğini ve daha sonra açıp göğüslerini gösterdiğini görmesi
- Anlatıcının hasta ve baygın bir şekilde yatarken penceredeki kızla ilgili hayaller kurması
- Madam Şerbetçiyan’ın anlatıcının odasına gelip ona iğne vurması
- Anlatıcının penceredeki kıza aşağıda buluşmak için işaret yapması ancak kızın annesi ve kardeşi ile dışarıya çıkması

- Anlatıcının pansiyondaki diğer genç olan İsmet’e penceredeki kızıdan bahsetmesi ancak evli olduğunu söylerken içeriye madam Şerbetçiyan’ın girmesi.
- Anlatıcının Madam Şerbetçiyan’a kızıdan bahsetmesi ancak onun İsmet’le evli olduğunu, kızın ailesinin düğün olmadan bir araya gelmelerine izin vermediğini, akşamları pencereden görüştüklerini o hareketleri de aslında ona yaptığını söylemesi.
- Anlatıcının iki ay sonra pansiyondan ayrılması.

“Belki” hikâyesi aşk ve ölüm temasını birlikte işleyen bir hikâyedir. Dul bir adamla evli bir kadının yaşadığı yasak aşkı ve adamın aslında son günlerini sevgilisiyle geçirirken nasıl acı çektiğini anlatır.

- Anlatıcının sevgilisi olan kadının gelişini beklemesi
- Otobüsün gelmesiyle iki aşığın kavuşup sarılmaları
- Anlatıcı ve sevgilisinin kalacakları otele gitmeleri
- Anlatıcı ve sevgilisinin otelde birlikte zaman geçirip sevişmeleri, gezintiye çıkıp yemek yemeleri
- Anlatıcının sevgilisine hasta olduğunu belli etmemeye çalışması ve içinden sürekli bunun son görüşmeleri olduğunu düşünüp üzülmesi
- Kadının tekrar otobüse binip evine gitmesi
- Anlatıcının doktoruyla konuşup ameliyat olmayı kabul etmesi ve belki sevgilisi ile tekrar birlikte olabilir diye umut etmesi.

“Sevginin Doğuşu” hikâyesi mektup şeklinde yazılmıştır ve hikâyede tek kişi vardır. Hikâye boyunca anlatıcının sevgilisine dair duyguları ve sevgi kavramı anlatılmıştır. Belirli bir olay yoktur.

“Régine” adlı hikâye Paris’e bir görev amacıyla giden anlatıcının orada tanıştığı bir kızla kısa sürede birlikte olmasını ve zamanla onun hayatının en önemli kişisi haline gelmesini ancak görevi sonlanınca ondan ayrılmak zorunda kalışını anlatan bir hikâyedir.

- Başkışının Paris’e geldiğinde bir dansa gidip orada Régine’le tanışması
- Başkışi ve Régine’in ilk buluşmadan sonra birlikte olması ve başkışının onun para karşılığı bu işi yaptığını düşünmesi
- Başkışi ve Régine ‘in düzenli aralıklarla görüşmeye başlaması

- Başkişi ve Régine'in giderek birbirlerine bağlanmaları
- Başkişinin Régine ile bir gelecek hayal etmesi ancak onunla nasıl evlenip Ankara'ya yerleşeceği konusunda tereddütler yaşaması
- Başkişinin Régine'i Türkiye'ye getirmesi ve Ankara'da ailesi ile tanıştırması
- Başkişinin Régine'e evlilik teklif etmesi
- Régine'nin evlilik teklifinin reddederek Ankara'ya gelemeyeceğini söylemesi
- Başkişinin hayatı boyunca Régine'i unutamaması ve hiç evlenmemesi.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde eşcinsel bir aşk ilişkisini yaşayan başkişinin geçmişte taciz edildiği ve ilk cinsel deneyimlerini yaşadığı Asım'ın çıkagelmesiyle başına gelen olaylar anlatılır.

- Başkişinin Erdal'la buluşacağı için heyecanlanması
- Başkişinin isten erken çıkarak eve yemek yapmak için gelirken Asım 'ı görmesi
- Başkişinin Asım 'ı eve davet etmek zorunda kalması
- Başkişi, Erdal ve Asım'ın birlikte yemek yemesi ve Asım'ın içkiden dolayı sarhoş olup sızıp kalması
- Ertesi sabah başkişinin Asım'a anahtarı vermesi ve istediği zaman duş alıp çıkabileceğini söylemesi
- Başkişi eve geldiğinde evi bomboş bulması ve hırsız girdiğini düşünmesi
- Leyla Hanım'ın evini Asım 'ın soymuş olabileceğini söyleyerek eşyaları gelene kadar kendisinde kalmasını teklif etmesi.

“Kaçırılan Randevu” adlı hikâye birbirlerinin çocukluk aşkı olan Eleni ve başkişinin ilişkisini, başkişi askere gittikten sonra Eleni'nin Aleko ile evlenmesini ve daha sonra ona da ihanet ederek başkişi ile birlikte olmasını anlatır.

- Başkişi ile Eleni'nin arkadaşlığının anlatılması
- Aleko ile arkadaş olmaları
- Başkişinin askere gitmesi
- Başkişi askerdayken Eleni ile aralarına soğukluk girmesi
- Eleni ile Aleko'nun yakınlaşması

- Başkişinin askerliği bitmek üzereyken mayına basıp bacağının birini kaybetmesi
- Eleni ile Aleko'nun evlenmesi
- Başkişi ile Eleni 'nin Aleko'nun haberi olmadan buluşmaları ve Aleko'yu aldatmaları
- Başkişinin Sevinç ile evlenmesi
- Başkişinin Eleni ile buluşmak istemesi ancak onun verdiği randevu saatine geç kalması
- Eleni'nin Aleko'dan da ayrılarak şehri terk etmesi
- Başkişinin Sevinç ile evliliğine devam etmesi ve bir kızı olması.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâye yeğeninin evleneceği kızın ailesini araştırmak üzere otobüsle İzmir'e giden bir adamın otobüs yolculuğu sırasında yanında oturan kişinin kendisini Niyazi Bey'in tanıdığı olarak tanıstırıp onun başından geçenleri anlatması hikâyenin sonunda ise o kişinin aslında Niyazi Bey'in kendisi olduğunu öğrenmesini anlatır.

- Anlatıcının bir otobüs bileti alarak İzmir'e gitmek üzere yola çıkması
- Anlatıcının otobüste yanına iri yarı bir adamın oturması ve aslında aynı bileti aldıkları için genç bir delikanlıyla biraz tartışması
- Anlatıcının yanına oturan adamın İzmir'e ne için gittiğini sormasıyla anlatıcının ona kız meselesi olduğunu anlatması ve adamın Niyazi Bey'i tanıdığını söylemesi
- Anlatıcının yanında oturan adamın Niyazi Bey'in koğuş arkadaşı olduğunu söylemesi ve onun neden hapse girdiğini anlatmaya başlaması
- Niyazi Bey'in kardeşlerinin kendisinin arkasından iş çevirip mal kaçırdığını öğrenmesi
- Niyazi Bey'in kardeşlerini suçüstü yakalayıp ikisine de silah sıkıp yaralaması ve hapse girmesi
- Hapse girdikten sonra kardeşlerini tehdit ederek gelirlerinin yarısını kendisine göndermelerini söylemesi ve tüccarlıktan emekli gibi olması
- Anlatıcının İzmir'e gittikten sonra hemen geri dönüp yeğenine evleneceği kızın babasının nasıl bir insan olduğunu hapse girip çıktığını anlatması
- Anlatıcının yeğeninin olayları umursamaması ve o adamın aslında Niyazi Bey'in arkadaşı değil de kendisi olduğunu öğrenmesi

- Anlatıcının yeğeninin Niyazi Bey'in kızıyla nişanlanmış olarak geri dönmesi.

Karşılıklı mektuplaşma şeklinde yazılmış olan “Saklambaç” hikâyesi yaşlı bir ressam ile genç bir kızın birbirlerine olan hayranlığının sevgiye dönüşmesini ve belirli konularda fikir alışverişi yapmalarını anlatır.

- Genç kızın yaşlı ressama sergisinde beğenip aldığı resminden bahsetmesi
- Yaşlı ressamın sevginin bir vazgeçiş olduğunu söyleyerek yaşam ve ölüm hakkında düşüncelerini paylaşması
- Ressam ve genç kızın “tekilleşme” üzerine sohbet etmesi şiirler yazmakarı
- Genç kızın okula başlaması
- Yaşlı ressamın İstanbul’da sergisini açması genç kızın annesi ile görüşmesi
- Ressamın by pass olmak için hastaneye yatacağını söylemesi
- Genç kızın Londra’ya gitmesi
- Genç kızın yaşlı ressamın hastaneye kaldırıldığını öğrenmesi ve nasıl olduğunu sorması.

“Gizli Aşk” hikâyesi kasabaya sürgüne gönderilen bir öğretmenin okulda tanık olduğu aşk hikâyesini anlatır. Okul müdürü Niyazi Bey bekârdır ve annesiyle yaşamaktadır. Okuldaki diğer kadın öğretmenlerin onunla evlenmesini bekleyen kasaba halkına karşılık Niyazi Bey’in öyle bir niyeti yok gibidir. Anlatıcının karısı kısa sürede kasabadaki kadınlarla samimi olmuş ve olan biteni öğrenmiş bir kadındır. Niyazi Bey’in annesi anlatıcının karısına gelerek oğlunu evlendirmek istediğini söyler. Niyazi Bey bir yemek düzenleyerek okulun öğretmenlerinden Aysel ile nişanlandığını açıklar ancak yemek bir facia ile biter.

- Anlatıcının 12 Eylül sonrası sürgün edilerek küçük bir Doğu Anadolu kasabasına gelmesi
- Anlatıcının karısının fal baktığını söyleyerek kısa sürede kasabadaki diğer kadınlarla tanışması ve olan biteni öğrenmesi
- Anlatıcının çalıştığı okul müdürünün bekâr olması ve annesi ile yaşaması, evdeki bütün kadın işlerinden anlaması
- Okulda kadın öğretmenlerden birinin okul müdürü ile evlenmesinin beklenmesi

- Okul müdürü ve karısının Niyazi Bey için Semiha Hanım'ın uygun olduğunu düşünmesi ancak Semiha Hanım'ın başkasıyla nişanlı olması
- Niyazi Bey'in annesinin anlatıcının karısına gelerek oğlunu okuldaki öğretmen Aysel'le evlendirmek istediğini söylemesi
- Niyazi Bey'in bir yemek düzenleyerek okul öğretmenlerini ve yakınlarını çağırması
- Niyazi Bey'in yemekte Aysel'le nişanlandıklarını söylemesi
- Nevzat Hanım'ın bu söylemden sonra çantasından silah çıkararak Aysel'i vurması daha sonra ise Niyazi Bey'i hedef alması ancak silahın patlamaması
- Aysel Hanım'ın ölmesi ve Nevzat Hanım'ın akıl hastanesine kapatılması
- Daha sonra Niyazi Bey ile Semiha Hanım'ın nişanlandığının öğrenilmesi.

“Kapalı” hikâyesi başkişinin eşi olan Nurdan ve arkadaşları olan Selçuk'un yaklaşması ve başkişinin bunu fark ettiği halde ses çıkarmamasını anlatır.

- Anlatıcı, Nurhan ve Selçuk'un sinemadan çıkarak yürümeye başlaması
- Anlatıcının sigara almak bahanesiyle geride kalması
- Anlatıcının Nurhan ve Selçuk'un kısık sesle bir şeyler konuştuklarını duyması ancak kendisi gelince sustuklarını fark etmesi
- Anlatıcı, Nurhan ve Selçuk'un otobüse binmeleri
- Anlatıcının Selçuk'u yemeğe çağırması
- Birlikte vapura binmeleri ve anlatıcının sigara yakması
- Anlatıcının haftasonu Burgaz'a gitmeyi teklif etmesi
- Anlatıcının uyuması ve uyandığında Nurhan'la Selçuk'un konuşmalarını duyması
- Anlatıcı ile Nurhan'ın evli olduğunun anlaşılması.

2.6.5. Zaman

2.6.5.1. Vaka Zamanı

“Küçük İstasyon” adlı öyküde vaka zamanını sinir zafiyeti geçiren bir gencin başka bir genç tarafından gözlemlenmesi oluşturur. Yolculuk sırasında başkişinin

gencin doğal olmayan hareketlerini fark etmesi ve onu incelemeye başlaması ile başlayan olaylar başkişinin istasyondan ayrılması ile son bulur. Vaka zamanına dair net bir ifade bulunmamaktadır.

“Aşk Nereye Kadar” adlı hikâyede vaka zamanı net olarak belli değildir. Hikâye kişilerinden birisi olan Rahmi’nin bir zamanlar 12 Eylül darbesi sonrasında hapse girip çıkmasının anlatılmasıyla olayların vaka zamanın 12 Eylül darbesi sonrasındaki yıllara denk geldiği anlaşılmaktadır. Hikâyedeki vaka zinciri anlatıcının kasabaya yerleşmesi ve eski arkadaşları Rahmi ile Leyla Hanım arasındaki aşk ilişkisini öğrenmesi ile başlar. Leyla Hanım’ın Rahmi’nin bu geçmişinden dolayı evlilik fikrine pek sıcak bakmaması ancak sonunda evlenmeleri ile devam eder.

“Civcivler” hikâyesinin vaka zamanı 12 Eylül darbesi sonrasındaki sıkı denetimin olduğu, sağ-sol olaylarının yaşandığı yıllardır. Hikâye kişilerinden Meral ve eşi yasal olmayan bir gençlik kollarında çalışan bir militandır ve takip altındadırlar. Her an baskın olabileceği kuşkusuyla yasak sayılan kitaplarını ve gizli belgelerini saklamak için Meral’in babasının köydeki evlerine gelmişlerdir. Meral’in babası da 12 Eylül öncesi dönemde benzer işlerle meşgul olmuştur. O dönemi şu sözlerle anlatır: *“12 Eylül darbesinden önceki günlerdi. Her gün bir cinayet işleniyor, bir dostum, bir arkadaşım ya öldürülüyor ya da kayboluyordu ortalıktan. Etrafımdaki çemberin daraldığını fark ediyor, bunu onlara hissettirmemeye çalışıyordum. Yıllar önce yaşadığım bunalım, bu kez daha yoğun bir karabasan halinde üstüme üstüme geliyordu. Yirmi beş yılımı doldurmuştum ve artık o boğucu atmosferde daha fazla sürünmek istemiyordum (Bener,2003, s. 33)”. Yıllar sonra ise artık sivil yönetim vardır ancak çok bir şey değişmemiştir. Ateşli bir militan olduğunu bildiği kızı için endişelenir.*

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde vaka zamanı 12 Eylül Muhtırası sonrasındır. İki sevgilinin aşklarının başlaması ve daha sonra kadının boğularak ölmesi sonucu erkeğin çektiği acıların anlatıldığı hikâyede sevgililer Balyoz Harekâtı sonrasında gözaltına alınıp yargılanarak tutuklanmış ve iki yıl hapiste yattıktan sonra çıkmışlardır. Yani hikâyenin vaka zamanı 12 Eylül Muhtırası sonrasında yapılan Balyoz Harekâtının başladığı zamanlardır. Bir gece polis baskınıyla gözaltına alınan iki sevgili 2 yıl hapiste yatmış ve daha sonra çıkmıştır. Bundan bir süre sonra da kadın ölmüştür.

“Pansiyonda” hikâyesinde vaka zamanı net olarak belli değildir. Hikâyenin vaka zamanını anlatıcının pansiyona yerleşip penceredeki kızı fark etmesi, sonraki

günlerde hep onu düşünmesini ancak sonunda İsmet’le evli olduğunu öğrenmesi oluşturur.

“Belki” hikâyesinin vaka zamanını anlatıcının sevgilisinin olduğu otobüsü beklemeye başlaması, birlikte geçirdikleri üç günden sonra tekrar ayrılmaları oluşturur. Olayların geçtiği zaman dilimi net olarak belli değildir.

“Sevginin Doğuşu” hikâyesinde vaka zamanını anlatıcının trendeyken mektubu yazmaya başlaması ve ertesi gün bitirmesi sırasında olan zamandır. Anlatıcı hikâyenin sonunda pazartesi sabahı mektupta sevgilisine yazdığı şiir satırlarıyla karşısında olabileceğini söylemiştir. Bu ifadeye göre mektubu yazdığı gün cumartesi ve pazar günüdür.

“Régine” adlı eserde vaka zamanını başkışının Paris’e gitmesi ve orada Régine ile yaşadıkları oluşturmuştur. Vaka zamanına dair net bir ifade olmamakla birlikte bir yerde Türkiye ‘de genellikle sıkıyönetim olduğundan söz edilir.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde vaka zamanını başkışının Erdal için hazırlık yapması ve Asım geldikten sonra basına gelenler oluşturur. Vaka zamanını gösteren net bir ifade yoktur.

“Kaçırılan Randevu” adlı hikâyenin vaka zamanı başkışının askerdeyken sözünü ettiği gibi terör olaylarının yoğun olarak yaşandığı zamanlardır. Hikâyede vaka zamanına dair başka bir ipucu yoktur.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” hikâyesinde vaka zamanını belirten tek sözcük anlatıcının eşi ile birlikte Mahallenin Muhtarları dizisini izleyip yola çıktığını söylemesidir. Mahallenin Muhtarları adlı dizi 1992 ve 2002 yılları arasında yayınlanmıştır. Hikâyenin vaka zamanı da bu yıllar arasındadır.

“Saklambaç” hikâyesi karşılıklı mektuplaşmalara dayanan bir öyküdür ve her mektubun sonuna tarih atılmıştır ancak tam yılı belirtmemiştir. Mektupların ilki Mart 199. sonuncusu ise 1 Mart, Yeni yıl tarihlerini taşır.

“Gizli Aşk” hikâyesinin vaka zamanı 12 Eylül darbesi zamanıdır. Hikâyede vaka zamanına ilişkin şu ifadeler yer alır: *12 Eylül darbesi gelip çattığında emekliliğime birkaç yıl kalmıştı. Darbeyi herkes bekliyordu, darbe adım adım geliyordu, ama kimsenin bunu önleyecek önlemler almak aklına gelmiyordu; ya güçleri yoktu ya da başka beklentiler nedeniyle, askerin gelişini umutla beklemekte olanlar vardı. Ulusça uçurumun kenarındaydık. Her şey bir adımın atılmasına bağlıydı (Bener, 2003, s. 215)”. Darbeden iki yıl sonra da anlatıcı sürgüne gönderilmiştir. Hikâyenin vaka zamanı darbeden iki yıl sonrasındır.*

“Kapalı” hikâyesinin vaka zamanı belli değildir. Sinema çıkışı birlikte yürürken başlayan olaylar vapurdan inince son bulmuştur.

2.6.5.2. İtibari zaman

“Küçük İstasyon” hikâyesi bir yolculuk sırasında başkişinin karşısında oturan başka bir gencin hareketlerinde bir gariplik olduğunu fark etmesi ile başlar. Sonradan sinir zafiyeti ve asabiyet rahatsızlığı yaşadığını öğrendiği genç başkişi üzerinde derin izler bırakır. Küçük istasyona geldiğinde bir aralık genç gözden kaybolur ve başkişi uykuya dalar. Aradan dört buçuk saat geçmiştir. Sonunda trenin gelmesiyle istasyondan ayrılan başkişi tren uzaklaşırken gencin yere yuvarlandığını ve trenin tekerleklerini incelediğini görür ancak gözden kaybolunca eski haline gelir. Tüm bu yaşananlar altı yedi saatlik bir zaman diliminde gerçekleşmiştir.

“Aşk Nereye Kadar” adlı hikâyenin itibari zamanı anlatıcının kasabaya gelmesi ve Leyla hanımı görmesi ile başlar daha sonra Leyla Hanım ve Rahmi'nin evlenmesi ile devam eder. Hikâyenin sonunda ise Leyla Hanım'ın oğlu ile birlikte şehri terk etmesi ve Rahmi'nin de onun peşinden gitmesi ile son bulur. Bütün bunlar anlatıcının kasabaya geldikten sonraki 1-2 ay içerisinde olmuştur yani itibari süre bu bir iki aylık zaman dilimidir.

“Civcivler” hikâyesinde olaylar Meral ve erkek arkadaşının babasının evine gelerek evlendiklerini söylemesi ile başlar. Meral ve eşinin babasının evinde kalması ve bu sırada ellerindeki gizli belgeleri yakıp bazılarını saklaması sonrasında ise eve dönüp gözaltına alınmaları anlatılır. Babasının evine gelen jandarmaların hiçbir şey bulamayıp geri dönmeleri ile son bulur. Tüm bu olaylar iki gün içinde gerçekleşmiştir ve itibari süre iki gündür.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde olaylar kadının ölümü ile başlamış, sevgilisinin kadının ölümünden dolayı duyduğu acıların anlatılması ve kadının kedisi Nazar'ın onun hayatındaki yerinin anlatılması ile devam etmiştir. Daha sonra geriye dönüş tekniği kullanılarak iki sevgilinin nasıl tanıştığı anlatılmıştır. Erkek olan sevgili kadının evlilik fikrine karşı oluşunu ve onunla birlikte geçirdiği zamanları anımsayarak şu anki yokluğundan acı duymaktadır. Hapse girişlerinin ve çıkışlarının anlatılmasından sonra kadının ölümüyle birlikte adam bir depresyona girmiş ve onun kedisi Nazar ile yaşamaya başlamıştır. Nazar'ın kaybolması ve bir hafta sonra cesedinin de bulunması ile birlikte sevgilisinin ikinci kez öldüğünü düşünen adam artık yaşamak için bir sebep bulamaz ve kendisi de intihar eder. Olaylar adamın intihar

etmeye karar vermesiyle son bulur. Hikâyede itibari zamanın ne kadar olduğu ile ilgili kesin bir ifade bulunmamakla birlikte iki sevgili iki sene hapisteye yattıktan sonra çıkmış ve bir süre sonra da kadın vefat etmiştir yani birliktelikleri 2-3 sene sürmüştür. Hikâyenin iki sevgilinin birlikte olduğu zamanlardaki itibari zaman 2-3 saattir. Kadının ölümünden sonrasının anlatıldığı zaman dilimi ise net olarak belli değildir.

“Pansiyonda” hikâyesinde olaylar anlatıcının pansiyona yerleşip pencerede kendisine işaret yapan kızı fark etmesi ile başlar. Anlatıcının diğer pansiyonerlerle tanışması, hasta olduğu için bankadan izin alması, İsmet’in verdiği ilaçları kullanması ve bu sırada sürekli penceredeki kızı düşlemesi ile devam eder. Anlatıcı hikâyenin sonunda penceredeki kızın İsmet’in eşi olduğunu öğrenmiş ve büyük bir hayal kırıklığıyla içine kapanmıştır. İki ay sonra ise pansiyondan ayrılmıştır. Anlatıcının penceredeki kızı görmesi ve evli olduğunu öğrenmesi beş altı gün içerisinde gerçekleşmiştir. Yani hikâyenin itibari zamanı beş-altı gündür.

“Belki” hikâyesinin itibari zamanı üç gündür. Anlatıcı olan adam hastadır ve hayatının belki de son günlerini yaşamaktadır. Evli olan sevgilisi ile üç günlük bir tatil yaparlar. Hikâye onların birlikte geçirdikleri bu üç günü anlatmaktadır. Onlar için dolu dolu yaşanması gereken bu üç gün anlatıcı için daha büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü bunun son görüşmeleri olduğunun bilincindedir.

“Sevginin Doğusu” adlı hikâyede itibari zaman iki gündür. Anlatıcı mektubunu trende yazmaya başladığını söylemiş, ertesi gün ise mektubu bitirip uyumuştur. Hikâyenin itibari zamanı trende geçen bu iki günlük süredir.

“Régine” adlı hikâyede olaylar bir Türk diplomatın Paris’e gidip Régine adlı bir kızla birlikte olması ile başlar ve iki yıllık birlikteliklerinin sonunda ayrılmaları ile son bulur. Hikâyenin itibari zamanı başkışı ve Régine ‘in birlikte geçirdikleri bu iki yıllık süredir.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde itibari süre bir gündür. Başkışının Asım’ı evine davet etmesi ve ertesi gün evi bomboş bulması bir günlük süre zarfında gerçekleşmiştir. Geçmişe dönüp Asım’la olan ilişkilerini anlattığı kısım ise üç dört yıl sürmüştür.

“Kaçırılan Randevu” hikâyesinde Eleni ile başkışının arkadaşlığı çocukluk yıllarından başlayarak başkışı askere gidinceye kadar devam etmiştir. Askerlik bittikten sonra ise Eleni ile Aleko’nun evlendiğini öğrenen başkışı bir süre uzak kalsa da bir süre sonra Aleko’dan gizli buluşmaya başlamışlardır. Kaçamak buluşmaları iki yıl sürmüştür. İki yıl sonra başkışı başkası ile evlenmiştir. Evlendikten sonra tekrar

Eleni ile birlikte olmak istese de randevuya geç kalır ve Eleni şehri terk eder. Başkişi ise karısı ile bir kız bebek beklemektedir. Tüm bu olaylar çocukluk yıllarından başlamış ve askerlik dönüşünden üç dört yıl sonrasına kadar sürmüştür.

“Tüccar Emeklisini Niyazi” adlı hikâye anlatıcının yeğeninin evleneceği kızın ailesini görmek için İzmir'e doğru yola çıkması ile başlar. Otobüs yolculuğu sırasında yanında oturan adamla sohbet etmesi ve Niyazi Bey'in başından geçenleri öğrenmesi ile devam eder. Anlatıcı otobüs yolculuğu bittiğinde İzmir'den hemen geri dönerek yeğenine olan biteni anlatmıştır. Hikâyenin itibari zamanı bu otobüs yolculuğundan ibarettir. Anlatıcı Ankara'dan İzmir'e gittiği için Ankara İzmir arası otobüs ile 7-8 saat sürmektedir yani hikâyenin itibari süresi de 7-8 saattir.

“Saklambaç” hikâyesi mektup şeklinde yazılmıştır ve ilk mektuptan son mektuba kadar olan tarihleri taşır. İlk mektup Mart 199. da yazılmış ve bu mektuplaşmalar bir sonraki yılın mart ayına kadar sürmüştür. Yani itibari süre bir yıldır.

“Gizli Aşk” hikâyesi anlatıcının kasabaya gelişi ile başlamış ve emekli olması ile son bulmuştur. Emekli olmasına bir yıl kaldığını söyleyen anlatıcı emekli olduktan sonra Niyazi Bey ile Semiha Hanım'ın nişanlandığını duymuştur. Yani olaylar bu bir yıllık zaman diliminde geçmektedir.

“Kapalı” hikâyesinde itibari zaman çok kısa bir süreyi anlatır. Olaylar anlatıcı, Nurhan ve Selçuk'un sinemadan çıktıktan sonra önce toplu taşımaya sonra da vapura binmesi sırasında geçer. Vapurdan inilirken hikâye bitmektedir. Bu da bir saat ile iki saat arası bir süreyi karşılamaktadır. Zamanla ilgili bunun dışında bir ayrıntıya yer verilmez.

2.6.6. Mekân

2.6.6.1. Çevresel mekân

“Küçük İstasyon” hikâyesinde çevresel mekân Belvar köyüdür. “Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde çevresel mekân doktorun kliniğidir. “Civcivler” hikâyesinde çevresel mekân olarak sadece Şırnak adı geçmektedir. “Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde çevresel mekân okuldur. “Pansiyonda” hikâyesinde çevresel mekân başkişinin çalıştığı banka ve vapurdur. “Belki” hikâyesinde çevresel mekân Ankara'dır. “Sevginin Doğuşu” adlı hikâyede çevresel mekân bulunmamaktadır. “Régine” hikâyesinde çevresel mekân İstanbul, Kapadokya, İzmir'dir. “Bir Gecelik Misafir” hikâyesinin çevresel mekânı Mustafa'nın çalıştığı yerdir. “Kaçırılan

Randevu” hikâyesinin çevresel mekânı Şırnak, Isparta, Diyarbakır, GATA, Saint-Joseph lisesi, Moda, Haydarpaşa Lisesi’dir. “Tüccar Emeklisi Niyazi” hikâyesinde çevresel mekân anlatıcının evidir. “Saklambaç” hikâyesinde çevresel mekân Londra, Fransa gibi genç kızın okul için gittiği mekânlardır. “Gizli Aşk” hikâyesinin çevresel mekânı Ankara ve Bodrum’dur. “Kapalı” hikâyesinde çevresel mekân Burgaz Ada’dır.

2.6.6.2. Algısal mekân

2.6.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

Eserin ve yazarın ilk öyküsü olma özelliğini taşıyan “Küçük İstasyon” adlı hikâyede en önemli kapalı mekân hikâyeye de adını veren Küçük istasyondur. Başkişinin gencin garip davranışlarını görmesi ve onun etkisinde kalması onda olumsuz ve karamsar bir ruh hâli yaratmıştır. Başkişi başının ağrıdığını söyleyerek biraz uyumuştur ancak uyandığında yine gözleri o genci aramaktadır. İstasyondan ayrılırken de yine gözlerini gençten ayıramaz. Hissettiği bu karamsar duygular sebebiyle Küçük İstasyon onun için kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği taşımaktadır.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde başkişi Leyla’nın algılarına göre kapalı dar labirentleşen mekânlardan ilki Leyla Hanım’ın hikâyenin başında kaldı oteldir. Leyla Hanım tiyatrocudur ve kasabada açılan tiyatro oyunlarına katılmak amacıyla kasabaya yerleşmiş ve oğlu ile birlikte bu otelde kalmaya başlamıştır. Ancak kasaba halkının tiyatro oyuncularına kötü gözle bakması ve onun oğlu ile birlikte tek yaşayan bir kadın olması dolayısıyla onu kötü bir şekilde anmakta ve dışlamaktadırlar. Leyla Hanım bu yüzden burada huzursuz ve mutsuzdur sürekli durgun bir hali vardır kaldığı bu otelde de mutlu değildir dolayısıyla bu mekân onun için kapalı-dar labirentleşen bir mekândır. Diğer bir kapalı-dar mekân ise Leyla Hanım’ın Rahmi ile evlendikten sonra kaldıkları evdir. Aslında ilk başlarda açık-geniş mekân olan bu ev daha sonra kasabadaki gençlerin evinin kapısını çalarak kaçması ve onlara sürekli rahatsız etmeleri ve iftira atmalarından sonra Leyla Hanım için kapalı dar labirentleşen bir mekâna dönüşmüştür ve Leyla Hanım en sonunda dayanamayarak oğlu ile birlikte şehri terk etmiştir.

“Civcivler” hikâyesi tek bir mekânda geçer. Bu mekân Meral’in, anne ve babasının evidir. Meral ve eşi devrimcidir ve 12 Eylül sonrası baskıcı yönetimin denetiminden kaçmaktadırlar. Ellerindeki yasak olan kitapları ve gizli belgeleri babasının saklamasını isteyen Meral, eşiyle apar topar evlenmiş ve anne babasının

yaşadığı eve gelmiştir. Babasının da aynı yollardan geçtiğini bilen Meral bu belgeleri saklamasını babasından rica etmiş ve babası da kümise saklamaya karar vermiştir. Meral ve eşi geldiği günden beri evde karamsar bir hava hâkimdir. Meral gittikten sonra ise her an jandarmanın evi gelip basmasını bekleyen babası ve annesi sürekli gergin ve üzgündür. Sonunda gelip belgeleri soran jandarma onları bulamayarak geri döner. Jandarmanın gelişine kadar olan kısımda bu ev gergin bir havanın hâkim olduğu ve polisten saklanılan bir ev olması dolayısıyla kapalı-dar labirentleşen bir mekândır.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde kapalı-dar mekânlar iki sevgilinin birlikte yaşadıkları evdir. Çevresindekilerin evlenmeleri konusundaki baskıları ve imalarına rağmen sevgilisinin evlenme teklifini reddeden kadın evlilik fikrine karşıdır. Birlikte oldukları ilk zamanlarda çok mutludurlar ancak daha sonra Balyoz Harekâtı sonrasında polis memurlarının evli olmadan birlikte aynı evde kaldıkları için gözaltına alınmaları sırasında bu ev onlar için kapalı-dar bir mekândır. Sorgulamalardan sonra iki yıl hapis cezası alan çift için bu hapisane de birbirlerinden ve kedileri Nazar’dan ayrı oldukları bir kapalı-dar mekândır. Kadının ölümünden sonra ise başkişi için bu ev sevgilisinin anılarıyla dolu olan ancak içinde onun olmadığı ve baktığı her köşede sevgilisini hatırladığı sevgilisinden ona kalan tek yadigar olan kedisi Nazar ile birlikte yaşadığı bu ev onun için kapalı-dar bir mekândır. En son Nazar’ında evden kaybolup daha sonra cesedinin bulunması ile birlikte adam eve bir ip asarak intihar etmeye kalkışmıştır. İntihar ederken aklına Nazım’ın dizeleri gelmiştir ancak onun mektup yazacak kimsesi yoktur.

“Pansiyonda” hikâyesinde kapalı-dar mekânlardan ilki başkişinin pansiyona yerleşmeden önce kaldığı oteldir. Başkişi bu otelde mutsuz olduğunu şu sözlerle ifade eder: *“O kasvetli otele gitmeyi hiç istemiyor canım (Bener,2003, s.55)”*. *“Akşam o soğuk otel yatağına girer girmez ateşimin fırlayacağından hiç kuşku kalmaksızın sarsar sarsak yürüyorum bakkal dükkânına doğru (Bener,2003,s.56)”*. Bu sözlerden de anlaşılacağı üzere başkişi kaldığı otelden memnun değildir ve orada mutsuzdur. Diğer kapalı-dar labirentleşen mekân ise başkişinin kaldığı pansiyondur. Başkişi pansiyona ilk geldiği günden itibaren hastadır. Hastalığının yanı sıra pencerede gördüğü kızın kim olduğu konusu kafasını kurcalamaktadır. Hikâyenin sonunda penceredeki kızın pansiyondaki diğer gencin eşi olduğunu ve o hareketleri aslında ona yaptığını öğrenmesi ile bu pansiyon kapalı-dar bir mekân olmuştur.

“Belki” hikâyesinde kapalı-dar mekâna yer verilmemiştir. Anlatıcı ölümün eşiğinde olduğunun bilincinde olsa da sevgiliyle geçirdiği bu üç gün ve onunla

birlikte olduğu her yer onun için açık-geniş mekândır ve kapalı-dar mekân özelliği gösteren bir yer yoktur.

Sevgiliye yazılan mektup şeklinde bir hikâye olan “Sevginin Doğuşu”nda kapalı-dar mekân özelliği gösteren yer bulunmamaktadır. Yazar hikâyeyi bir trende yazmaktadır. Trenin sallantısından dolayı yazısının kötülüğünden ve trendeki küçük odacıkta iki büklüm vaziyette oturarak mektup yazdığını söylese de sevgilisini düşündüğü ve her an onun yanında olduğunu hayal ettiği için trenin o karanlık atmosferini bile sevmektedir ve bundan dolayı mutsuz değildir.

Sonuca ulaşamayan bir aşk hikâyesini anlatan “Régine” adlı hikâyede kapalı-dar mekân olan tek yer başkişinin Régine’e evlilik teklif ettiği ancak olumsuz yanıt aldığı Mont Parnasse’da Lapin Agile lokantasıdır. Başkişi uzun süren ikilemden sonra Régine ile evlenebileceğinde karar kılmış ve onu alıp Ankara’ya getirip evlenmek için gerekli planları yapmıştır. Ancak Régine kendisini çok sevdiğini fakat Ankara’ya gelemeyeceğini, ikisinin de yaşantısının ayrı olduğunu söyleyerek teklifi kabul etmemiş ve ayrılmışlardır. Başkişi görev süresi bittiği için Ankara’ya dönmüş ve bir daha hiç tam anlamıyla mutlu olmamış ve evlenmemiştir. Onun olumsuz yanıt aldığı bu lokanta hikâyenin tek kapalı-dar mekânıdır.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer Asım’ın başkişiyi götürüp taciz ettiği depodur. Başkişi burada ne olduğunu anlamasa da tacize uğramıştır. Diğer bir kapalı mekân ise başkişinin ailesiyle birlikte kaldığı evdir. Babası tarafından hakaretlere uğrayan ve hiç seilmeyen bir çocuk olmuştur. Babasının bu davranışları onu daha çok Asım’a yöneltmiştir. Başkişinin yaşadığı ev de, evin bomboş olduğunu gördüğünü anda kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterir. Başkişi başına gelenlere üzülmüş ve bomboş evde hıçkırarak ağlamıştır.

“Kaçırılan Randevu” adlı hikâyede ilk kapalı-dar mekân başkişinin askerlik yaptığı yerlerdir. Başkişi askerdeyken Eleni’den ayrı olduğu için mutsuzdur. Askerlik bitmeye yakın ise girdikleri bir çatışmada bacağının birini kaybetmiştir. Bu mekân onun için kapalı-dar labirentleşen mekândır. Askerden döndükten sonra ise Eleni ile Aleko’nun birlikteliğini öğrenmiştir ve Eleni ile tekrar birlikte olana kadar geçen süre zarfında oturduğu ev kapalı-dar mekân özelliği gösterir. Sevinç ile ilk evlendikleri gece başarısız birlikteliklerinden sonra otel odası ve evleri de onun için kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

“Tüccar Emeklisini Niyazi” adlı hikâyede kapalı-dar mekân özelliği gösteren yer hikâyenin başlarında yolculuk yaptığı otobüstür. Otobüste oturduğu yerde kendisinin olduğunu iddia ettiği genç bir delikanlı ile tartışma içine girmiş otobüs yetkilileriyle de kavga etmiştir. Ancak daha sonra kendisinin biletinin aslında dün olduğu ortaya çıkar. Niyazi’nin kardeşlerinin kendisinin arkasından iş çevirdiğini öğrenmesiyle onlara baskın yaptığı ve kardeşlerini yaraladığı mağaza kapalı-dar labirentleşen bir mekândır. Suçüstü yakaladığı kardeşlerini yaralamasıyla hapse girmiştir ve hapisane de onun için kapalı-dar bir mekân olmuştur.

“Saklambaç” hikâyesinde kapalı-mekân özelliği gösteren yerler yaşlı ressamın genç kızdan ayrı olduğu ve hastalığının ilerlediği sıralarda kaldığı mekânlardır. Ressam Kavaklıdere’den yazdığı bir mektubunda hastaneye yatacağını ve by pass olacağını söyler. Bu mekân onun için kapalı-dar bir mekândır.

“Gizli Aşk” adlı hikâyede en önemli kapalı-dar mekân Niyazi Bey’in yemek daveti verdiği mekândır. Niyazi Bey Aysel’le nişanlandıklarını açıkladıktan sonra Nevzat Hanım silahını çıkararak Aysel Hanım’ı vurmuştur. Daha sonra Niyazi Bey’e silahını doğrultmuş ancak vuramamıştır. O an Hami Bey hariç herkes olduğu yerde donakalmıştır ve tam bir kaos havası hâkimdir. Niyazi Bey için bu mekân kapalı-dar labirentleşen bir mekândır.

“Kapalı” hikâyesinde anlatıcı, Nurhan ve Selçuk’un sinemadan çıktıktan sonra gittikleri bütün mekânlar anlatıcı olan başkişi için kapalı-dar mekândır. Karısı Nurhan ve Selçuk arasındaki yakınlaşmayı fark etmiştir fakat bunu onlara söyleyip söylememek konusunda kararsız kalır. Sinema çıkışında yürüdükleri yol kapalı-dar labirentleşen mekândır çünkü başkişi burada Nurhan ve Selçuk’un kendisinden gizli konuştuklarını ve kendisi gelince sustuklarını fark eder. Daha sonra toplu taşıma aracına binmişler Nurhan ve Selçuk oturmuş kendisi ayakta kalmıştır. Burada da kendisini dışlanmış hisseder. Son olarak bindikleri vapurda ise karısı Nurhan ve Selçuk’un sevgi hakkındaki konuşmalarının duymuş ve istemsizce dişlerini sıkmıştır. Aldatıldığının farkında ve mutsuzdur.

2.6.6.2.2. Açık-geniş mekân

“Küçük İstasyon” adlı hikâyede başkişinin algısına göre açık-geniş mekân bulunmaz. Onu mutlu eden ve iyi hissetmesini sağlayan bir mekân yoktur.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde açık-geniş mekânlardan birisi Rahmi’nin berber dükkânıdır anlatıcı Leyla Hanım ile Rahmi Bey’e ilk önce bu dükkânda birlikte

olarak görmüştür ve daha önceden tanıştıklarını ve evlenmek istediklerini de ilk önce burada öğrenmiştir. Leyla Hanım Rahmi'nin geçmişinden dolayı evlilik fikrine pek sıcak bakmasa da aslında o da Rahmi'ye karşı bir aşk hissetmektedir dolayısıyla Rahmi ile birlikte olduğu bu mekân onun için açık-geniş mekân özelliği gösterir. Aynı zamanda Leyla Hanım'ın oyununu oynadığı tiyatro sahnesi de onun mesleğini icra ettiği ve bunu yaparken mutluluk duyduğu bir açık-geniş mekâna olma özelliği taşımaktadır. Rahmi ile evlendikten sonra kaldıkları ev ilk başlarda açık-geniş mekân olma özelliği gösterir çünkü Leyla Hanım sonunda sevdiği adam ile evlenmiş ve mutlu olmak istemiştir ancak daha sonra kasaba halkının rahatsız edici davranışlarına maruz kalır ve bu ev onun için kapalı-labirentleşen bir mekâna dönüşür.

“Civcivler” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği taşıyan bir mekân yoktur. Olaylar Meral'in babasının köydeki evinde geçer ancak polisten saklanan Meral ve eşi geldiğinden beri evde bir karamsarlık ve gerginlik havası vardır. Bu evden başka bir açık-geniş mekâna yer verilmemiştir.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde açık-geniş mekân iki sevgilinin birlikte mutlu oldukları ve birlikte yaşadıkları evdir. Birlikteliklerinin ilk zamanlarında ayrı yaşayan çift daha sonra kadının eşyalarını alıp sevgilisinin evine yerleşmesiyle birlikte yaşamaya başlamışlardır. Kadının kedisi Nazar ile birlikte yaşadıkları bu ev onlar için açık-geniş mekân olma özelliği taşımaktadır. Ancak hapse girip çıktıktan ve kadının ölümünden sonra bu ev başka kişi için kapalı-dar mekân özelliği göstermeye başlamıştır.

“Pansiyonda” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren tek yer pansiyondur. Başkışı pansiyona geldiği ilk günlerde buradan memnun kalmış ve otelden kurtulduğu için memnun olmuştur. Diğer taraftan pencereden kendisine işaretler yapan ve göğüslerini gösteren gecelik giymiş kız onu heyecanlandırmaktadır. Hasta ve baygın şekilde yatarken bile kızın hayali onu yalnız bırakmaz ve heyecan uyandırır. Bu zamanlarda pansiyon açık-geniş mekân özelliği gösterse de kızın İsmet'le evli olduğunu öğrenmesi ile kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşmüştür.

Birbirine âşık olan biri dul diğeri evli olan iki sevgilinin herkesten uzak birlikte geçirdikleri üç günün anlatıldığı bir hikâye olan “Belki” hikâyesinde sevgililerin birlikte oldukları her yer açık-geniş mekân özelliği göstermektedir. Başkışı olan anlatıcı bir hastalığın pençesindedir ve çok az ömrü kalmıştır. Buna rağmen sevgilisinin yanında her şeyi unuttur ve ona hastalığından söz etmeyip anın tadını çıkarmaya çalışır. Sevgilisinin otobüsünün geldiği peron ve birlikte gezmek için

kiraladıkları araba sevgilisine kavuştuğu bir açık-geniş mekândır. Daha sonra birlikte geçirecekleri üç günde kalacakları otel de en önemli açık-geniş mekândır. Otel ve çevresini birlikte gezer, yemek yer ve keyifli vakit geçirirler. Doktorunun arayıp acilen onu görmesi gerektiğini söylemesine rağmen ben zaten cennetteyim diyerek telefonu kapatan

“Sevginin Doğuşu” adlı hikâyeye mektup şeklinde yazılmıştır. Başkişi mektubu yazdığı sırada bir trende bulunmaktadır ve mektubunda sevgilisine hitap ederek ona vermek üzere yazar. Onu sevgilisine ulaştıracak olan bu trendir. Trenin sallantısından dolayı yazısının düzgün olmamasından şikâyetçidir. Ancak o bu küçük tren odasında sevgilisinin hep yanında olduğunu ve onunla birlikte yattığını hayal eder. Trenin restoranında bir çift gördüğü zaman sevgilisi yanında olsa nasıl olacağını düşünür. Onu sevgilisine ulaştıracak olan bu tren onun için açık-geniş mekândır.

“Régine” hikâyesinde başkişi ve Régine’in aşklarının başlaması, birlikte geçirdikleri zamanlar ve nasıl son bulduğu anlatılır. Régine ve başkişinin birlikte olmaya başlamasıyla ayrılmalarına kadar olan süre zarfında birlikte zaman geçirdikleri her yer onları birbirine bağlayan birer açık-geniş mekândır. Régine’le tanıştıktan sonra Paris onun için kapalı-mekândan açık-geniş mekâna dönüşmüştür. “...çok belirsiz umutlarla geldiğim Paris, bir gecede, bir cennete dönüştü (s.118)” diyerek bunu kanıtlamış olur. En önemli açık-geniş mekân başkişinin evidir. Régine’le daha tanıştıkları ilk gece evine gelmiş ve birlikte olmuşlardır. Tek gecelik olarak düşündüğü Régine’le olan ilişkisi giderek derinleşmiş ve birbirlerine âşık olmuşlardır. Birlikte tatillere gitmiş ve geçen gün birbirlerine olan sevgileri artmıştır. Tatil için gittikleri İspanya, Barselona, Costa Brava, Andalusia ve Sevilla da birer açık-geniş mekândır. Diğer bir açık-geniş mekân ise Ankara’dır. Başkişi Régine’le ailesini tanıştırmaktan ilk etapta kaçınmıştır çünkü ailesinin özellikle de annesinin onu gelin olarak istemeyeceğini ve sıkıntı yaşayacaklarını düşünmüştür. Fakat Ankara’ya gittiklerinde Régine ailesiyle çok iyi anlaşır ve annesi de evlenmesine ikna olmuştur. Beklediği gibi olmadığı için çok mutlu olan başkişi için Ankara’da bir açık-geniş mekândır.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde açık-geniş mekân olan yer başkişinin Erdal’la birlikte olduğu zamanlarda kendi evidir. Erdal’ın eve geleceği gün Asım’ın da gelmesiyle kapalı-dar mekân olarak başlamış, daha sonra Asım’ın sızıp kalması ve Erdal’la baş başa kaldıkları anda açık-geniş mekâna dönüşmüştür.

“Kaçırılan Randevu” hikâyesinde açık-geniş mekân başkişinin âşık olduğu Eleni ile birlikte oldukları mekânlardır. Ada’larda birbirlerinin evlerine gidip

geldikleri günlerde oturdukları ev, gezdikleri yerler, Eleni Aleko ile evlendikten sonra da kaçamak buluşmaları sırasında gittikleri yerler onun için açık-geniş mekân özelliği göstermektedir.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâyede Niyazi’nin yolculuk yaptığı otobüs onun için kapalı-dar mekân olarak başlasa da yanındaki adamın kızını istemeye gelen çocuğun amcası olduğunu öğrenmesi ve onunla sohbet etmeye başlamasıyla açık-geniş mekâna dönüşmüştür. Niyazi, kendisini Niyazi’nin koğuştan arkadaşı olarak tanıtarak aslında kendi başından geçen olayları başkası yaşamış gibi anlatır.

“Saklambaç” hikâyesinde başkişinin sergisinin olduğu mekân açık-geniş mekândır. Başkişi orada genç kızla görüşüp konuşmuştur ve onunla mutludur. Genç kızla mektuplaşmaları sırasında bulunduğu diğer mekânlar da açık-geniş mekân olarak değerlendirilebilir. Bu mekânların içerisinde Kavaklıdere ve İstanbul’da vardır. İstanbul’daki sergisi sırasında genç kızın annesi ile de tanışıp görüşmüş ve sohbet etmiştir.

“Gizli Aşk” hikâyesi yazarın ismini vermediği Doğu Anadolu’daki bir kasabada Z. İlçesinde geçmektedir. Okul müdürü Niyazi Bey annesi ile birlikte yaşamaktadır ve bu halinden oldukça memnundur. Yemek sırasında Aysel’le nişanlandıklarını açıkladığı ana kadar bu kasaba ve okul onun için açık-geniş mekân özelliği taşımaktadır.

“Kapalı” hikâyesinde başkişinin algısına göre bir açık-geniş mekân bulunmamaktadır. Karısı ve Selçuk arasındaki yakınlaşmadan rahatsızdır ve bulundukları bütün mekânlar onun için kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği göstermektedir.

2.6.7. Şahıs Kadrosu

2.6.7.1. Başkişi

“Küçük İstasyon” adlı hikâyenin başkişisi hikâyede ismi verilmeyen bir gençtir. Yolculuk için bindiği kamyonunda gördüğü başka bir gencin normal dışı davranışları onun dikkatini çeker. Genci gözlemleyen başkişi onun etkisinde kalır ve annesinden gencin sinir zafiyeti ve asabiyet bozukluğu olduğunu öğrenir. Bunun üzerine genci daha iyi gözlemlemeye başlar. Biraz uyuyup uyandıktan sonra tren istasyonundan ayrılırken tekrar genci görür ve onun trenden uzaklaşırken gösterdiği hareketleri incelemeye başlar. Tren gözden kaybolduğunda ise tekrar eski haline

dönmüştür. Buradan başkişinin ince ruhlu ve düşünceli birisi olduğunu, çevresindeki insanların acılarına karşılık duyarlılık gösteren hassas bir yapıda olduğunu görürüz.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde başkişi tiyatrocı Leyla Hanımdır. Leyla Hanım 30-35 yaşlarında bir kadındır. Son derece düzgün bir telaffuzu vardır. Uzun sarı saçları ve gösterişli giyimi ile dikkat çeken bir görüntüsü vardır. Leyla Hanım gezginci bir tiyatrocudur. Hükümet alanındaki büyük bir kahvede akşamları gösteri yapmaktadırlar. Kasabaya 15 gün önce gelmiş ve onları buraya getiren patronları maaşlarını ödemedi ortadan kaybolduğu için onlar da buradan başka bir yere gidememişlerdir. Leyla Hanım tiyatrodaki şarkıcı rolündedir ve bir de oğlu vardır. Oğlu da sürekli kendisinin yanındadır. Leyla hanımın tiyatrodaki şarkı söylemesi ve küçük oğlu ile bekâr bir anne olarak otelde kalması kasabalıların gözünde onun için kötü bir imaj uyandırmıştır. Kasabanın erkekleri ona karşı ilgi duymaktadır. Kadınlar ise onun kötü bir kadın olduğu konusunda anlaşmışlardır. Leyla Hanım anlatıcının arkadaşı olan Rahmi Bey ile daha önceden İstanbul'dan tanışmaktadırlar ve birbirlerine âşık olmalarına rağmen Rahmi'nin geçmişi dolayısıyla Leyla Hanım evliliğe pek sıcak bakmaz. Aradan biraz zaman geçince anlatıcının da söylemleri doğrultusunda evlenmeye karar verirler ve yıldırım nikâhı yaparlar. Evlendikleri İlk zamanlar mutlu gibi görünseler de bir süre sonra kasabalılar kadını rahat bırakmaz. Sürekli evlerinin ziline basmaya ve rahatsız etmeye başlarlar. Bu olaylardan dolayı sürekli huzursuz olan Leyla Hanım oğluyla birlikte en sonunda şehri terk eder.

“Civcivler” hikâyesinin başkişisi Meral'dir. Meral, komünist bir devrimcidir. Sevgilisi Hayri ile Şırnak'a tayini çıkınca eş durumundan tayin istemek için evlenmiştir. Aslında evlilik kurumuna karşı olan sevginin bir deftere imza atmakla değil ömür boyu birlikte mutlu olmakla sürdürüleceğini düşünen birisidir. Bu ani evlilik kararında tayin durumunun etkisi büyüktür. Babası Meral için şunları söyler: *“Kızımdan ötürü kaygılıydım. Benden çok daha yürekliydi. Yasal örgütünün yasal olmayan gençlik kollarında çalışıyordu. Bana açıklamaktan kaçınıyordu ama, ateşli bir militan olduğundan kuşku yoktu (Bener,2003, s.35)”. Babasının köy evine aslında onları görmek için değil gizli belgeleri saklayabileceği düşüncesiyle gelmiştir. Bazı belgeleri yakıp kitapları kümele saklandıktan sonra eve dönmüş, bir süre sonra ise gözaltına alınmıştır. Ancak jandarmalar babasının evindeki belgeleri bulamamışlardır.*

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde başkişinin ismine yer verilmemiştir. Devrimci olan iki sevgilinin aşklarının anlatıldığı hikâyede başkişi sevgilisinin

ölümünden duyduğu acıyı anlatmaktadır. Sevgilisiyle nasıl tanıştıklarını sonrasında ise yargılanıp hapse girişlerinin anlatıldığı hikâyede sevgilisinin ölümünden sonra onun kedisi nazarla teselli bulur. Sevgilisi aslında onun doktoru öğrencisidir. Bir süre sonra birbirlerine âşık olmuş sonra sevgili olmuşlardır. Sevgilisine evlenme teklifi etmesine rağmen kadın evlilik düşüncesine karşı olduğu için bu teklifini reddetmiştir ancak birlikte yaşamaktadırlar. O dönemki Balyoz Harekâtı kapsamında evlerine baskın düzenleyen polis, evli olmadan birlikte yaşadıkları için onları gözaltına almış daha sonra ise tutuklanmışlardır. 2 yıl hapis yattıktan sonra cezaevinden çıkan iki sevgili mutlu hayatlarına devam etmişlerdir ancak bir süre sonra nasıl olduğunun anlatılmadığı bir şekilde kadın suda boğularak hayatını kaybetmiştir. Bunun üzerine sevgilisi depresyona girmiştir ve onun kedisi nazarla yaşamaya başlamıştır. Nazara bakarak kendisini teselli eder ve onunla kendini avutur. Ancak bir süre sonra nazar kaybolmuş bir hafta sonra ise ölüsü bulunmuştur. Nazar'ın ölümü ile birlikte sevgilisinin ikinci kez öldüğünü düşünen adam artık yaşamak için bir sebep bulamaz. En son evlerinin tavanına bir ip asarak intihar etmeye kalkışır. Aklında Nazım'ın dizeleri vardır ancak artık kendisinin mektup gönderecek hiç kimsesi kalmamıştır. Hikâyenin bu son cümlesinden de anlaşıldığı üzere adam bu dünyada yapayalnızdır. Sevgilisinin ve daha sonra da onun kedisi olan Nazar'ın da ölümünden sonra yaşama tutunacak bir sebebi kalmamıştır.

“Pansiyonda” hikâyesinde başkişinin ismine yer verilmemiştir. Bir bankada memur olan başkişi ailesi burada olmadığı için otelde kalmaktadır. Bir bakkalda pansiyon ilanını görünce görüşmeye gitmiş ve oraya yerleşmiştir. Kitap okumayı çok seven başkişi pansiyondaki kişileri tanıdıktan sonra kafasında onlarla ilgili polisiye bir roman bile kurar. Başkişi daha önce çok fazla cinsel deneyimi olmamış genç birisidir. Bu yüzden penceredeki kızın hareketleri ile kendinden geçer ve kendini ona kaptırır. Ancak bir süre penceredeki kızın İsmet'in eşi olduğu ortaya çıkar ve başkişi içine kapanır. Hatta otele karı-kız getirmesine izin vermemesine rağmen Madam Şerbetçiyan bile ona kız ayarlamaya çalışır.

“Belki” hikâyesinin başkişisi aynı zamanda anlatıcı olan adamdır. Hikâyede başkişinin ismine yer verilmez. Başkişi için sadece ölümün eşiğinde olduğu bilgisi verilmiştir. Hikâyenin bir yerinde geçen ibareye göre beyninde bulunan tümör yüzünden çok az ömrü kalmıştır. Başkişi çok sevdiği sevgilisine bunu söylemeyerek onunla son kez mutlu bir şekilde zaman geçirmek ister. Her ne kadar durumunun

vahametinin farkında olsa da aslında içinde bir yerlerde yaşamaya dair umudu vardır. Bu umudunu şu sözlerle dile getirir:

“Ona hiçbir şey belli etmemem gerek. Bu üç gün, bizim cennet günlerimiz olarak kalsın belleğinde. Yine de içimde gizli bir umut yok mu? Kim bilir, belki benimde gelecekte bir beklenti hakkım vardır. Karanlıkların içinden bir ışık çıkıverir bakarsın. Umutsuz yaşanmaz, ama umut etme umudu yoksa insanın? (Bener,2003,s.85)”.

Daha önce bir evlilik yapmış olan başkişi eşinden ayrılmıştır. Eski eşinin bir cadı olduğunu söyler. Çocuk istemesine rağmen hamile kalınca kendisinden habersiz çocuğu aldırıştır. Bu olaydan sonra eşine ölmesi için beddua etse de asıl ölen kendisidir. Bu durumun haksızlık olduğunu düşünür. Sevgilisi ile birlikte olduğu üç günü dolu dolu yaşadktan sonra doktorunun yönlendirmesi ile yaşama şansının olduğu bir ameliyata girmeye ikna olur.

“Sevginin Doğuşu” adlı hikâyede başkişinin ismine yer verilmemiştir. Sevgilisine yazdığı mektupta kendisinden bahsederken şu ifadeleri kullanır: *“Görüyorsun ki bende senin kadar alınganım ve alıngan olmam için çok daha gerçek nedenlerim var. Çünkü, ne denirse densin, ben, üniversite eğitimi görmüş, hatta master yapmış, askerliğini bitirip tezkeresini almış, otuzunu geçmiş, iyi bir meslek sahibi, hatta nice sevgimsi ilişkiler yaşamış, olgun bir insan sayılırım (Bener,2003, s.104)”*. Sevgilisine olan aşkını anlattığı bu mektupta başkişinin sevgi hakkındaki görüşlerine de yer verilmiştir. Sevgiyi tanımlamaya karşıdır ve aslında sevmenin kendisini sevmektedir. Erkek olarak girişken ve korkusuz olması gerektiğini düşünse de aslında içinde ona karşı fırtınalar koparken dışarıya karşı belli etmemeye çalışır. Aynı zamanda dik başlı bir insandır. Yazdığı satırlardan ve mektubun içine sıkıştırdığı şiirlerden de oldukça romantik biri olduğunu çıkarabiliriz.

“Régine” hikâyesinin başkişisi Türk ve Müslüman bir diplomattır. Hikâyede adı verilmemiştir. Régine 25 yaşındadır ve aralarında beş yaş olduğunu söyler. Yani 30 yaşlarındadır. Ankara’da yaşamaktadır ve ailesi de oradadır. İki yıllık bir görev için Paris’e gelmiştir. Gittiği bir dansingde tek gecelik olarak düşündüğü ilişki sonunda evlilik kararı aldığı bir ilişkiye dönüşmüştür. Sakin yaradılışlı bir insandır ve Régine’le olan ilişkisine ilk önce mantık çerçevesinden bakar ve sonunun olmayacağını düşünerek çok bağlanmak istemese de gün geçtikçe ona âşık olur. Régine onun yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Kafasındaki bütün soru işaretlerini gidererek Régine’i Ankara’ya götürmek düşüncesiyle ona evlilik teklifi etmiş ancak olumsuz

yanıt almıştır. Bir ay sonra Ankara'ya dönmüş ve Régine'i hiç unutamamış ve hiç evlenmemiştir.

“Bir Gecelik Misafir” adlı eserin başkışisi Mustafa’dır. Mustafa eşcinseldir. Hikâyede şu şekilde tasvir edilir: *“Çelimsiz, zayıf nahif bir çocuktur Mustafa. Arkadaşlarından farklıdır. Gelişmemiştir. Sokakta oynamaz, daha çok kız çocuklarıyla arkadaşlık ederdi. Ne onların, ne de okuldaki erkek arkadaşlarının cinsellikle ilgili anlattıklarından bir şey anlamaz, kendini kızlardan da, oğlan çocuklarından da farklı bulduğu için çok sıkılırdı. Sınıfındaki oğlanlar gibi çenesinde ve gizli yerlerinde kıl belirtileri olmadığı için utanıyordu. O kadar ki, bir gün bir cesaret gösterip, mahalledeki dispanserin hekimine gitmişti danışmak için. Hekim onu soyup muayene etmiş, yaşını sormuş, sonra birtakım tavsiyelerde bulunmuş, vitamin cinsi eşantimon ilaçlardan vermişti güçlenmesi için (Bener,2003, s.142).”* Küçük yaşta doktorun dediklerinden pek bir şey anlamayan Mustafa ailesine de bu konudan bahsetmeye çekinir. Babasından da sürekli şiddet görür. Mahalledeki Asım adındaki adam onu evinin bodrum katına getirerek tacizde bulunur. Mustafa ilk cinsel deneyimlerini onunla yaşar. Çalıştığı iş yerinde çalışan genç bir çocuk olan Erdal’dan hoşlanmıştır ve onun da eşcinsel olduğunu anlayınca onu evine çağırmıştır. Erdal’la buluşacağı gün Asım çıkagelmiş ve Mustafa evde onu tek bırakarak çıkıp gitmiş, Asım da evini soymuştur. Biraz saf bir insandır.

“Kaçırılan Randevu” adlı hikâyenin başkışisinin ismi verilmemiştir. Adalar da Eleni ile birlikte büyümüşler ve o zamanlardan bu yana sevgili olmuşlardır. Eleni ise kendisi askere gittiği zaman onu arkadaşı Aleko ile aldatır. O sıralarda kendisi de askerliğin getirdiği uzaklıkla eski tutkusunu kaybetmiştir ancak Eleni’nin onu otele çağırmasıyla eskisi gibi birlikteliklerine devam etmişlerdir. Eleni’nin çocuk isteyerek ileriye gitmesi sonrasında annesinin de ısrarlarıyla Sevinç ile evlenmiştir. Sevinç ile evlendikten sonra ise akıllı hâlâ Eleni’dedir. Eleni’nin buluşmak için verdiği saati kaçırdı Eleni sinirlenerek şehri terk etmiş, başkışi ise Sevinç ile evliliğine devam etmiş ve mutlu olmuştur. Üç ay sonra bir kızı olacaktır.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâyenin başkışisi hikâyeye adını da vermiş olan Niyazi’dir. Niyazi Bey iri yarı, oldukça kilolu bir adamdır. Elli yaşlarındadır. Otobüste yanına oturan adamın kendi kızını istemeye gelen çocuğun amcası olduğunu ve aslında kendisini soruşturmak için geldiğini öğrenince kendisini adama Niyazi’nin koğu arkadaş olarak tanıtır ve başkasının başına gelmiş gibi neden hapse girdiğini anlatmaya başlar. Niyazi’nin babası İzmir’in ünlü tüccarlarından. Babası ölünce

kardeşleri ile birlikte işleri yürütmeye başlamışlar fakat Niyazi mağazada bir şeyler döndüğünün farkına vararak araştırmaya başlamış. Kardeşlerinin muhasebeci ile işbirliği yaparak el altından mal satıp para kaçırdıklarını fark etmiştir. Bunun üzerine kardeşlerine tuzak hazırlayıp baskın yapmıştır. Suçüstü yakalayınca da ikisine de kurşun sıkarak yaralayıp hapse girmiştir. Hapiste iken kardeşlerini ben bu işi yarım bırakmam çıkınca ikinizi de öldürürüm diyerek tehdit edip kârın yarısını kendisine vermeleri konusunda ikna etmiştir. Bu şekilde tüccar emeklisi olmuş ve hacca gitmiştir. Niyazi Bey oldukça uyanık ve zeki bir adamdır.

“Saklambaç” hikâyesinin başkişisi yaşlı bir ressamdır. Daha önce sergisinde tanışıp görüştüğü genç kızla olan mektuplaşmalarında kızın sanat anlayışına ve zevkine hayran kalmıştır. Bu mektuplar sırasında ona hayatın anlamı ve ölüm hakkında, sanat ve müzik hakkında fikirlerini aktarır. Bu mektuplaşmalar ilerledikçe duygusal anlamda da genç kıza bağlanır. Ancak kendisi ölümün eşiğindeyken genç kızın önünde daha nice uzun günler vardır. Ressama göre sevgi aslında bir vazgeçişir. Ölüm hakkında ise aslında sanatçının eserleriyle var olmaya çalışması gerektiğini düşünür.

“Gizli Aşk” hikâyesinin başkişisi Niyazi Bey'dir. Niyazi Bey bir ortaokulda müdür olarak görev yapmaktadır. Niyazi Bey aslında Fransızca öğretmenidir. Çok iyi Fransızca bilir ve özellikle de Fransız şairlerine Rimbaud ve Baudelair' e hayrandır. Pek çok şiirini ezbere bilir. *“Niyazi Bey ufak tefek, halim selim, hali vakti yerinde, mevki makam sahibi bir insandı. Yakışıklı bir erkek sayılmazdı ama, bütün bu niteliklerinin yanında fiziksel görünümünün öyle pek de çekici olmaması önemli sayılmıyordu. Ne var ki, Niyazi bey, küçük bir kasabada, göz önünde olan bir erkek için bekâr hayatının kimi zorluklarından haberi yok görünüyordu. Kasabada herhangi bir ilişkisi olduğu duyulmamıştı. Yaşlı annesini bırakıp il merkezine gittiğini de gören, bilen yoktu. Onu damatlığa kabul etmek için belirli bir çaba harcayan kasaba ileri gelenlerine de pek iltifat etmiyordu(Bener,2003, s.219)”*. Niyazi Bey bekârdır ve annesi ile yaşamaktadır. Yaşı kırka merdiven dayamıştır. Herkes onun evlenmesi gerektiğini düşünürken o bu halinden oldukça memnundur. Tek başına bir kadının yapabileceği bütün işleri yapmaktadır. Annesi ise onu evlendirmek konusunda ısrarcıdır. Okuldaki diğer bayan öğretmenlerden birisi ile nişanlanması beklenirken ona uygun bir gelin adayının olmadığını düşünmektedir. Anlatıcı ve karısı ona uygun olarak Semiha hanımı düşünürken Semiha Hanım'ın başka birisi ile nişanlı olduğunu öğrenirler Semiha Hanım'ın nişanlı olduğu Ali Galip ise anlatıcının tanıdığıdır ve çok

kötü bir insandır. Anlatıcı ve karısı Semiha hanımı bu kişiden vazgeçirmek için çeşitli yalanlar söylerler. Niyazi Bey'in annesi ise onun Aysel öğretmenle evlenmesi konusunda ısrarcıdır. Niyazi Bey büyük bir olasılıkla annesinin sözünü dinleyerek Aysel ile nişanlanmaya karar vermiştir. Verdiği yemek davetinde Aysel ile nişanlandıklarını açıklar. Niyazi Bey'in açıklamasının ardından jimnastik öğretmeni olan Nevzat Hanım çantasından silahını çıkararak Aysel'i vurur. Daha sonra Niyazi Bey'i vurmak istese de Hami Bey'in engellemesi ile silah ateş almaz. Ölümünden sonra kurtulan Niyazi Bey bu olaydan bir süre sonra Semiha Hanım ile nişanlanmıştır.

“Kapalı” hikâyesinin başkışısı anlatıcıdır. Hikâyede başkışının ismine ve onun hakkında ayrıntılı bilgiye yer verilmemiştir. Hikâyenin sonunda Nurhan'ın onun karısı olduğunu öğreniriz. Nurhan ve Selçuk arasındaki yakınlaşmaların ve aldatıldığının farkında olan başkışi her ne kadar her şeyin farkında olduğunu söylemek ve karşı çıkmak istese de hiç sesini çıkarmaz. Aldatıldığı gerçeği ile yüzleşmekten korkan birisidir. Kendisini bunalmış ve sıkışmış hissetmektedir.

2.6.7.2. Norm karakter

“Küçük İstasyon” adlı hikâyede norm karakter bulunmamaktadır. Hikâye daha çok bir gencin diğer bir genç tarafından gözlemlenişini anlatmaktadır. Başkışi arkadaşı ile yolculuk yapmasına rağmen onun hissettiği duyguları anlayan bir arkadaşı ve ona yol gösteren bir kişi yoktur. Sadece başkışinin gözlemleri duygu ve düşünceleri ele alınmıştır.

Aynı zamanda kitaba da adını vermiş olan *Aşk Nereye Kadar* hikâyesinde norm karakter konumunda bulunan kişi Rahmi Bey'dir. Rahmi bey anlatıcının eski bir arkadaşıdır. 12 Eylül öncesi fakülte'deki sol fraksiyonlardan birinin önde gelen militanlarından. 12 Eylül sonrasında polisin hücre evine yaptığı bir baskın sırasında yaralı olarak tutuklanmış, yargılanmış daha sonra ölüm cezasına çarptırılmış ancak cezası 10 yıla çevrilmiş ve aftan yararlanarak 2 yıl önce hapisten çıkmıştır. Ailesi burada olduğu için buraya gelip bir kırtasiyeci kitapçı dükkânı açmıştır. Tek başına kırtasiyeci dükkânı onun giderlerini karşılamadığı için yan taraftaki dükkânı da alıp orayı da kuaför dükkânı yapmıştır. Bir o dükkânda bir bu dükkânda çalışarak geçinmektedir. Rahmi bey tiyatrocu Leyla Hanım ile İstanbul'dan beri tanışmaktadır ve birbirlerine âşıktırlar. Leyla Hanım Rahmi'nin adli geçmişi dolayısıyla evliliğe pek sıcak bakmasa da anlatıcı artık bunun pek bir sıkıntı yaratmayacağını söyleyerek onları rahatlatmıştır. Rahmi daha sonra Leyla hanımla yıldırım nikâhı ile evlenir. Evlendikten

sonra onu sürekli rahatsız eden kasabalılar yüzünden şehri terk eden Leyla hanımın peşinden Rahmi de dükkâna kapatıp gitmiştir. Rahmi'nin bu hareketi onun gerçekten aşkına sahip çıktığının ve aşkın burada bitmediğinin bir göstergesidir.

“Civcivler” hikâyesinin norm karakteri Meral'in babasıdır. Kızının komünist olduğunu ve ateşli bir militan olduğunun farkındadır. Onu kendisinden daha cesur bulur. Kızı için endişelense de ona bir şey diyemez. Kızının aniden çıkıp evlendiğini haber vermesi ve elinde bir sandıkla çıkagelmesinden bir şeyler olduğunun farkındadır. Meral gelip bir torbanın içindeki belgeleri yakmasını istediğinde de bir sandık dolusu kitabı saklamasını istediğinde de ona hiç ses çıkarmamış ve sorgusuz sualsiz yardımcı olmuştur. Her koşulda kızının yanında olan ve destek olan tam bir norm karakterdir. Jandarmalar evinde gelip kızının sakladığı belgeleri sorduğunda onlarla dalga geçmiş ve hiçbir şey söylememiştir. Kendisi ile özdeşleştirdiği civcivlerini koruyan tavuk gibi kızını korumuştur.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde norm karakter bulunmamaktadır. Başkişi olan adam sevgilisini ve onun ölümünden sonraki yalnızlığını sadece onun kedisi Nazar ile gidermektedir. Nazar onun için bir yoldaş olmuştur ancak ona destek olabilecek ve yol gösterebilecek hiç kimsesi yoktur. Nitekim Nazar'ın ölümünden sonra kendisi de intihar etmiştir. Hikâyede norm karakter bulunmaması başkişinin yalnızlığını vurgulamaktadır.

“Pansiyonda” hikâyesinde norm karakter Madam Şerbetçiyan'dır. Madam Şerbetçiyan “*Nedense, daha doğrusu Ermeni denildiği için, kartal burunlu, cadaloz bir kadın bekliyordum; oysa, saçlarına beyaz yeldirme bağlı, mor çiçekli, lacivert basma bir entari giymiş, sırtına el örgüsü bol, kumlu kumlu bir hırka geçirmiş, ayaklarında şıpidik terlikler, orta yaşlı, aydınlık yüzü, kırıksız sayılabilecek düzgün teni, hilal gibi ince çekilmiş kaşları, belli belirsiz allık sürülmüş yanakları ve dudaklarıyla güleç,)düzgün vücutlu, hala güzel sayılabilek bir kadındır karşıma çıkan(s. 57)”. Madam Şerbetçiyan hikâyede başkişiye pansiyonu veren, o hasta olduğunda gelip ona çorba yapan ve iğnesini vuran, ona her konuda yardımcı olmaya çalışan bir norm karakterdir.*

“Belki” hikâyesinin başkişiden sonra en önemli kişisi olan sevgilisi bir norm karakterdir. Başkişinin âşık olduğu bu kadın aslında evlidir. Eşi başkonsolostur. Sevgilisine eşinden boşanacağını ve evleneceklerini söyler. Hem cinsel hem de duygusal anlamda sevgilisini çok mutlu eder ve her koşulda yanındadır. Ölüm döşğinde de olsa onun yüzünü güldüren, tekrar umut etmesini sağlayan yaşamla ölüm

arasındaki en önemli bağıdır.

“Sevginin Doğuşu” adlı hikâyede başkişiye destek olan ve yön gösteren, ondan sonra gelen en önemli kişi konumunda olan birisi yoktur. Norm karaktere yer verilmemiştir.

“Régine” hikâyesinin norm karakteri hikâyeye de adını veren Régine’dir. Régine 25 yaşlarındadır. Hukuk Fakültesi mezunudur ve bir avukatlık bürosunda staj yapmaktadır. Dalgalı kıvrımsı saçlı ve sarışıdır. Sıcakkanlı bir insandır. İçten ve hesapsızdır. Birlikte gittikleri yerlerde hesabı ortak ödemek gibi sıkı kuralları vardır. Régine de başkişiye kısa sürede âşık olmuştur. Ancak o Ankara’ya gitmeyi göze alamamış ve evlilik teklifini reddetmiştir.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinin norm karakteri Leyla Hanım’dır. Mustafa’nın iş arkadaşıdır. Mustafa’dan hoşlanır. Mustafa’nın eşcinsel olduğunu ve Erdal’la olan yakınlaşmalarını anlamasına rağmen iş yerindeki kimseye durumdan bahsetmez ve Mustafa’yı korur. Asım’ın Mustafa’nın evini soymasından sonra durumu Leyla Hanım’a anlatan Mustafa’ya Leyla Hanım polise gitse de bir şey yapamayacaklarını, evin anahtarını kendisinin verdiğini söyler. Ancak Leyla Hanım araya tanıdıklarını sokarak eşyalarını geri alabileceğini söyler. Her durumda Mustafa’yı korur ve yardımcı olur. Ancak karşılığında Mustafa’ya kendi evinde kalmasını teklif eder.

“Kaçırılan Randevu” hikâyesinde norm karakter Eleni’dir. Eleni Ada’nın en güzel kızıdır. Adalar güzeli seçilmiştir. Ona âşık olmayan erkek yok gibidir. Sarı saçlı ve siyah saçlıdır. Bir taraftan da korkusuz ve cesur bir tavrı vardır. Büyükannesiyle yaşayan Eleni’nin annesi ve babası ayrıdır. Önce Saint-Joseph Lisesi’ne daha sonra İşletme Fakültesi’ne gitmiştir. Başkişiden sonraki en çok boyutlu olan ve hikâyenin ikinci en önemli kişisidir. Çocukluktan beri başkişi ile birbirlerini sevmektedirler. Başkişi askere gidince ona acıdığı için Aleko ile birlikte olduğunu söyler. Aslında Aleko’yu hiç sevmemiştir. Evlendikten sonra da başkişi ile birlikte olmakta bir sakınca görmez. Başkişi Sevinç ile evlenince de çok kıskanır ve onu tekrar buluşmaya çağırır. Başkişi buluşmaya geç kalınca da babaannesine bir not bırakarak Aleko’yu da kendisini de terk ederek babasının yanına gideceğini söyler. Başkişi ile de bir daha görüşmezler.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” hikâyesinde başkişi Niyazi Bey’e yol gösterecek ve yardımcı olabilecek norm karakter konumunda kimse yoktur. Hikâyenin en önemli kişisidir ve diğer karakterlerin norm karakter özelliği taşıyabilecek bir derinliği yoktur.

“Saklambaç” hikâyesinde norm karakter genç kızdır. Yaşlı ressamla mektuplaşmaları sırasında onunla sevgi, ölüm ve tekilleşme konusu üzerine konuşurlar. Genç kız yaşına göre çok olgun ve sanattan anlayan ince zevk sahibi bir kızdır. Yaşlı ressamı röportaj yaptığı başka bir genç kızdaki kıskanarak aslında ondan hoşlandığını açığa vurmuş olur.

“Gizli Aşk” hikâyesinin norm karakteri Niyazi Bey'in annesidir. Niyazi Bey annesi ile birlikte yaşamaktadır ve başka bir kadına ihtiyaç duymaz. Annesi ise onun bu dünyadan göçüp gitmeden önce bir yuva kurduğunu görmek ister. Annesi onun Aysel hanımla evlenmesi konusunda ısrarcı olmuştur. Niyazi Bey'in annesi bir gün anlatıcının karısının yanına gelerek onun oğlunun Aysel hanımla evlenmesini istediğini ve onu evlendirmek istediğini söyler. Bundan bir süre sonra ise yemek davetinde Aysel'le nişanlandığını açıklar. Niyazi Bey'in annesi ona her anlamda destek olan iyi niyetli bir kadındır. Oğlunun yuva kurduğunu ve mutlu olduğunu görmek için evlenmesini istemiştir ancak onun bu isteği kötü bir sonuç doğurmuştur.

“Kapalı” hikâyesinde başkişiye yol gösterip destek olacak bir norm karaktere yer verilmemiştir ve başkişinin yalnızlığı vurgulanmıştır.

2.6.7.3. Kart karakter

Eser'in ilk öyküsü olan “Küçük İstasyon” adlı hikâyede olayların akışına yön verebilecek ve başkişiye karşıt konumda bulunan bir kart karakter bulunmamaktadır. Hikâye daha çok bir gencin gözlemlerini ve başka bir gencin onun üzerinde bıraktığı izlenimleri anlatan bir hikâyedir.

“Aşk Nereye Kadar” hikâyesinde kart karakter konumunda tek bir kişi bulunmamaktadır. Kasabadaki Leyla hanımı rahatsız eden kadın ve erkekler kısacası kasaba halkı Leyla Hanım için bir kart karakterdir. Leyla Hanım'ın bir tiyatrocu olması ve burada şarkıcı olarak görev yapması, küçük oğlu ile bekâr bir anne olarak otellerde kalması onu kasabaların gözünde kötü bir kadın olarak etiketlemeye yetmiştir. Onun hakkında sürekli otelde başka işler çevirdiği hakkında dedikodular dönmektedir. Nitekim Rahmi ile evlendikten sonra da kasabalılar onu rahat bırakmamış Rahmi ile evliliklerinin bitme noktasına gelmesine ve onun şehri terk etmesine yol açmıştır. Yani burada kasaba halkı bir kart karakterdir ve olayların akışında önemli bir yere sahiptir.

“Civcivler” hikâyesinde Meral'in karşısında olan kart karakterler jandarma ve polislerdir. Meral babasının evinden ayrıldıktan sonra gözaltına alınmış, birkaç gün

sonra da babasının evini basıp onun komünist olduğunu ve gizli örgüt kurduğunu söylemişlerdir.

“Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde kart karakter o zamanki güvenlik güçleridir. Bir gece evlerine baskın düzenleyen polis iki sevgiliyi birbirinden ayırmıştır. 2 sene boyunca sadece birbirlerini duruşmada görmüşlerdir. Bu süre zarfında ikisi de psikolojik olarak yıpranmıştır. Ancak onlar sonunda yine hapisten çıkarak birlikte olmaya devam etmişlerdir. Fakat mutlulukları uzun sürmemiş bir süre sonra kadın suda boğularak ölmüştür.

“Pansiyonda” hikâyesinde kart karakter pansiyonda kalan diğer genç İsmet’tir. İsmet tıp fakültesi öğrencisidir. Oldukça sessiz sakin ve terbiyeli bir çocuktur. Başkişi ilk başlarda onunla çok iyi anlaşır. Hasta olduğunda İsmet’in yazdığı ilaçları kullanır. Ancak İsmet kendisinin pencereden gördüğü kızla evlidir ve daha düğün yapılmamıştır. Kız aslında o bütün davranışları İsmet’e sergilemiştir. Bunu öğrenen başkişi hayal kırıklığına uğrar ve pansiyondan ayrılır.

“Belki” hikâyesinde olayların akışına yön veren bir kart karakter bulunmaz. Kart karakter yerine başkişi için bir karşı güç olan tek şey ölümcül hastalığıdır. Mutluluğunun ve sevgilisi ile olan bağının önündeki engeldir.

“Sevginin Doğuşu” mektup şeklinde yazılmış bir hikâye olduğundan tek bir karakter bulunur. Başkişiye karşıt konumda bulunan bir kart karaktere yer verilmemiştir.

“Régine” hikâyesinde kart karaktere yer verilmez.

“Bir Gecelik Misafir” hikâyesinde kart karakter Asım’dır. Asım, Mustafa’nın küçük yaşta diğer çocuklardan farklı oluşundan faydalanmış, onun yaşadığı kimlik karmalını fırsat bilip taciz etmeye başlamıştır. Çeşitli suçlardan hapse girip çıkmıştır. Bu suçlardan ilki de çocuk tacizciliğidir. Mustafa’yı da evlerinin bodrum katına götürmüş ve cinsel tacizde bulunmuştur. Mustafa ise ne olduğunu ilk başlarda anlamaz. Daha sonra kendisi de eşcinsel olduğunun farkına varmıştır. Yıllar sonra çıkıp Mustafa’nın yanına gelmiştir. Erdal’la buluşacağı gün evine gelmiş, Erdal ve Mustafa da ona içki içirerek sarhoş olmasını sağlamış ve sonra birlikte olmuşlardır. Sabah işe giderken Mustafa kahvaltı hazırlar ve evin anahtarını Asım’a vererek istediği zaman dış alıp gidebileceğini söyler. Ancak Mustafa eve geldiğinde büyük bir şaşkınlık yaşar. Asım onun bütün eşyalarını çalıp taşıyarak ortadan kaybolmuştur.

“Kaçırılan Randevu” hikâyesinin kart karakteri Aleko’dur. Başkişi Aleko ile bir futbol turnuvası sırasında rakip olduklarında tanışmıştır. Karşı kıyıda oturmaktadır.

Turnuva sırasında bacağına tekme atmış, sonraki günler hatırını sormak için gitmiş ve daha sonra arkadaş olmuşlardır. Ancak Aleko başkişiye ihanet ederek o askerdeylen Eleni ile evlenmiştir. Buna rağmen başkişi gelince onunla görüşmeye devam eder.

“Tüccar Emeklisi Niyazi” hikâyesinde kart karakter konumunda olan kişiler Niyazi’nin kardeşleridir. Babaları öldükten sonra işlerin başına geçen Niyazi mağazada bir şeyler döndüğünü sezerek kardeşlerini takip etmiş ve muhasebeci ile işbirliği yaparak el altından mal satıp para kaçırdıklarını görmüştür. Niyazi’ye ihanet eden öz kardeşleri olayları yönlendiren kart karakterler konumundadır. Niyazi kardeşlerini yaralayınca hapse girmiş, hapisteyken onların gözünü korkutarak kârın yarısını kendisine vermeleri konusunda onları tehdit etmiştir.

“Saklambaç” hikâyesi karşılıklı mektuplardan oluşan bir hikâyedir ve sadece iki kişiden oluşur. Hikâyede kart karaktere yer verilmemiştir.

“Gizli Aşk” hikâyesinde kart karakter Nevzat hanımdır. Jimnastik öğretmeni olan Nevzat Hanım o güne kadar Niyazi Bey ve diğer öğretmenlerle hiç ilgili görünmez. Oldukça erkeksi ve sert bir yapısı vardır. Hikâyenin sonunda Niyazi Bey ile Aysel’in nişanlandığını öğrenmesi üzerine Aysel'i vurması ve sonra Niyazi Bey'i de vurmak istemesine ilk başlarda hiç kimse anlam veremez. Nevzat Hanım bu olaydan sonra evine giderek kendi kafasına da sıkamak istese de kurşun kafatasını sıyrarak geçer ve ölmez. Bir süre sonra Nevzat Hanım'ın aslında Aysel hanımla lezbiyen bir ilişki yaşadığını öğrenirler. Bu kıskançlık yüzünden Aysel'i öldürmek istemiştir. Kendisi de akıl hastanesine kapatılmıştır.

“Kapalı” hikâyesinde kart karakterler Nurhan ve Selçuk’tur. Nurhan başkişinin karısıdır. Selçuk ise başkişi ve Nurhan’ın arkadaşıdır. Nurhan ve Selçuk birbirlerinden hoşlanmakta ve başkişiye ihanet etmektedirler.

2.6.7.4. Fon karakter

“Küçük İstasyon” adlı hikâyede fon karakterler başkişinin arkadaşı, sinir zafiyeti geçiren gencin annesi ve istasyondaki diğer insanlardır. “Aşk Nereye Kadar” hikâyesinin en önemli fon karakteri anlatıcıdır. Rahmi ile Leyla’nın aşkının şahididir. Anlatıcının yanında çalışan ebe ve İsmet Hanım’da diğer fon karakterlerdendir. *Civcivler* hikâyesinin fon karakterleri Meral’in annesi ve eşidir. “Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesindeki fon karakter Nazar’ı öldükten sonra bulup getiren mavi gözlü gençtir. İki sevgilinin anılarının anlatıldığı sırada bir yemekte bulunan diğer insanlar da fon karakterlerdir. “Pansiyonda” hikâyesinin fon karakterleri penceredeki kız,

Bogos Efendi, Aslan, emekli maliye memuru ve başkişinin müdürüdür. “Belki” hikâyesinde fon karakterler Petrov ve diğer otel çalışanlarıdır. “Sevginin Doğuşu” adlı hikâyede fon karakter yoktur. Régine adlı hikâyede fon karakter başkişinin arkadaşı, annesi ve babasıdır. “Bir Gecelik Misafir” hikâyesinin fon karakteri Erdal’dır. “Kaçırılan Randevu” hikâyesinin fon karakterleri Eleni’nin büyükannesi ve Sevinç’tir. “Tüccar Emeklisi Niyazi” adlı hikâyenin fon karakterleri anlatıcı, anlatıcının yeğeni ve karısı, Sumru, otobüs çalışanları ve otobüsteki delikanlıdır. *Saklambaç* hikâyesinin fon karakteri genç kızın annesi ve ressamın röportaj yaptığı sarışın kızdır. “Gizli Aşk” adlı hikâyenin fon karakterleri anlatıcı, anlatıcının karısı, Hami bey, kaymakam ve okuldaki diğer öğretmenlerdir. “Kapalı” hikâyesinde fon karakterler toplu taşıma aracındaki ve vapurdaki diğer insanlardır.

2.7. Yaşam Bir Düş Kitabında Yapı

2.7.1. Eserin Kimliği

Erhan Bener’in son kitaplarından birisi olan *Yaşam Bir Düş* 2005 yılının mayıs ayında Dünya Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır. Kitapta: “Karda İzler”, “Yaşam Bir Düş”, “Görecelik Kuramı”, “Uhuvvet’in Kaptanı”, “Bekleyiş”, “Bütünleşmek”, “Merih’ten Gelenler”, “Tefeci Rüstem”, “Otobüs”, “İyiliğin Bedeli”, “Aynanın Arkası”, “Uzaylı Ahraz” olmak üzere 12 hikâye vardır.

2.7.2. İsim-İçerik İlişkisi

“Karda İzler” adlı hikâye yaşlı bir adamın karın üzerindeki ayak izlerini takip ederek onun geçmişteki sevgilisine ait olduğu sanısına kapılarak izleri takip edip onunla gittikleri kafeye gidip onu görmüş gibi sevinmesini anlatır. Kardaki kedinin ayak izlerine karışan sevgilisinin ayak izleriyle onu takip eden kendi ayak izlerini izleyen başkişi aslında bir çeşit hayal içerisindedir. Hikâye içinde bu ayak izlerinin sembolik bir anlamı vardır.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde ölmek üzere olan yaşlı bir adam bir düş görmüştür ve aslında bunun bir düş olduğunun bilincindedir. Yaşamın da bir düş olduğunu söylemiş ve içinden yaşam bir düş diyerek sayıklamayı sürdürmüştür. Hikâye adını adamın bu sayıklamalarından almıştır.

“Görecelik Kuramı” adlı hikâyede bir trende yolculuk yapan iki arkadaşın görecelik kuramını konuşurken Einstein’ın Görecelik kuramını açıklamak için

anlattığı tren yolcularının hikâyelerini anlatmasını ve bir süre sonra bu olayın gerçek olmasını anlatır.

“Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyede serbest giriş kartı almak üzere Altinkum’a giden bir kadının yolculukta bindiği vapurun kaptanı tarafından ilgi görmesini ve onunla flörtleşmesini anlatır. Kadının bindiği vapurun adı uhuvvettir. Hikâye adını buradan alır.

“Bekleyiş” adlı hikâye bir savaşta yara alan bir askerin ölümü bekleyişini ve onun rüya ile uyanıklık arasında gördüğü düşleri anlatmaktadır. Hikâye ismini bu ölümü bekleyişten almıştır.

“Bütünleşmek” adlı hikâye iki sevgilinin doğaüstü güçlerinin olması ve birbirlerini bir bütün gibi hissetmelerini anlatır. Başkişi sadece sevgilisi ile değil, istediği diğer insanlarla da bir anlığına da olsa bütünleşerek olayların iç yüzünü anlamaya başlamıştır. Onun bu doğaüstü gücü içinde de başarılı olmasını sağlar. Hikâye adını başkişinin bu diğer insanlarla bütünleşme gücünden almıştır. Hikâyenin sonunda ise sevgilisiyle gerçek anlamda bütünleşmiş ve sevgilisi onun içine girmiştir. Hikâyenin adı ve içeriği arasında bu anlamda tam bir uyum vardır.

“Merih’ten Gelenler” adlı hikâyede anlatıcının bir kış günü soğukta yürürken arabasına bindiği bir adamın değişik konuşmalar içine girmesi ve kendisinin dünyalı olmadığını, Merih’ten geldiğini söylemesi anlatılmıştır. Hikâye ismini bu Merih’ten gelen adamdan alır.

“Tefeci Rüstem” adlı hikâye banka ve faizlerinin konuşulduğu bir ortamda tefeci Rüstem’in küçük bir çocuğa uyguladığı faizi anlatır. Hikâye adını bu kişinin isminden alır.

“Otobüs” hikâyesi yazarın fantastik tarzda yazdığı hikâyelerinden birisidir. Hikâyede bir adamın otobüs beklemesi ve otobüse bindikten sonra da kafasından geçen düşünceler ve düşler anlatılmaktadır. Hikâye ağırlıklı olarak başkişinin otobüste iken gördüğü düşleri içerdiği için hikâyeye bu isim verilmiştir.

“İyiliğin Bedeli” adlı hikâyede bir taksi dolmuşla eve gitmek isteyen Güldane Hanım’ın şahit olduğu kavgada şahit gösterilmesi ve taksicinin yaptığı iyiliğin karşısında onu kandırması anlatılmaktadır. Güldane Hanım’ın yaptığı iyiliğin bedeli kandırılmaktır. Hikâye ismini bu olaydan almıştır.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyede başkişi bir sabah tıraş olmak için ayna karşısına geçtiğinde aynada kendisinin aynısı olan bir suretini görür. Ayna karşısındaki adam aslında kendisinin de aynı kişi olduğunu söyler. Aynadaki adam başkişinin

gelecekte gelip geçmişe doğru giden bir yansımasıdır. Hikâye ismini bu aynanın arka tarafındaki adamdan almıştır.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesi adını kendisini uzaylıların kaçırdığı ve bu olaydan sonra ahraz olduğunu iddia eden bir adamdan almıştır.

2.7.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Erhan Bener *Yaşam Bir Düş* adlı bu kitabında genel anlamda gözlemci bakış açısını kullanmıştır. Betül Özçelebi bu konuda şunları söyler: “Yazar, psikolojik çözümlemeleri öncelediği öykülerinde romanlarının çoğunda kullandığı gözlemci bakış açısını benimser. Öznel tutumlu gözlemci anlatıcının anlatımı üçüncü tekil kişidir. Ancak biçimsel olarak bu kipin kullanılmasına rağmen hikâye, öyküdeki kişilerden birinin bilinci seçilerek anlatılmaktadır. Yazar, odaklayıcıyı belirledikten sonra olayları ve durumları onun bilincinden verir. O, sadece biçimsel aktarıcıdır. Bu anlatım biçimi, bir yandan yazarla roman kişisi arasında sınırlar koyarken bir yandan da kişinin iç dünyasının ortaya çıkarılmasında kolaylıklar sağlar”.²

2.7.4. Olay Örgüsü

“Karda İzler” adlı hikâye, başkişinin bir pazar günü pencereden bakarken karda kedinin bıraktığı izlere bakarak aşağıya inmesi ve bir ayak izini sevgilisinin ayak izine benzeterек onu takip etmesini anlatır.

- Başkişinin pencereden bakarken kediye ve bıraktığı izleri görmesi
- Sarhoş olması ve dışarıya çıkması
- Kardaki ayak izlerini eski sevgilisinin ayak izine benzetmesi
- Buradan geçen kişinin sevgilisi olduğunu düşünerek onu takip etmesi
- Bir kafeye gidip oturması ve karşısında sevgilisini görmesi
- Sevgilisine onu çok özlediğini söylemesi
- Hayallerinden sıyrılıp isteksiz bir şekilde evden çıkması.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde başkişinin eşi öldükten sonra yakalandığı hastalık neticesinde onun da ölüme yakın olduğunu düşünmesi, otobüs terminalinde bulunan başka bir kadının ve genç bir delikanlının karşılaşarak yaşam hakkında konuşmaları anlatılmıştır.

² Özçelebi, Betül. “Erhan Bener’in Öykücülüğü”. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi 17, 2 (2010) s. 170.

- Başkışının bir otobüs terminalinde beklerken bir çift görmesi ve yaşamın onlar için bir mutluluk olduğunu düşünmesi ve kendi hayatının gözlerinin önüne gelmesi
- Yıllar boyu yargıç olarak görev yapan başkışının emekli olup avukatlık yapması
Baskışının karısıyla birlikte Ankara'ya dönüp evlerine yerleşmesi ve avukatlığa başlaması
- Başkışının avukatlık mesleğine alışamaması
- Başkışının basit bir grip sandıkları hastalığı ardından vefat etmesi
- İş için gittiği İstanbul'da kalp krizi geçirmesi
- Doktorun damarlarının tıkalı olduğunu ve herhangi bir ameliyatı kaldırarak gücü olmadığını söylemesi
- Yeşillikler içinde olduğu bir rüya görmesi
- Uykusundan uyanarak yanındaki kadının onun ölmek hakkında söylediklerini duyup ona yaşamın güzel bir düş olduğunu söylemesi.
- Kadının yaşamının anlatılması
- Genç birinin yaşlı adamı uykusundan uyandırarak otobüsün ne zaman geleceğini haber vermesi.

“Görecelik Kuramı” adlı hikâye ikisi de farklı kişilerle evli olan iki sevgilinin yaşamlarını ve trenle yolculuk yaptıkları sırada trenin kaza yapmasını anlatır.

- Başkışı ile sevgilisinin bir trende yolculuk yapmaları
- Başkışının eşiyle olan mutsuz evliliğini anlatması
- Başkışının iki yaşındaki küçük kızı için evliliğini sürdürmeye devam etmesi
- Sevgilisi olan genç adamın da benzer bir şekilde mutsuz bir evliliği ve sorunlu bir çocuğu olması
- İkisinin de çocuklarını bırakmaya cesaret edip boşanmaya yeltenememeleri
- Başkışının trende yolculuk yaptıkları sırada kocasından boşanmaya karar vermesi ve bunu sevgilisine söylemeye hazırlanması
- Yolculuk sırasında trenin kaza yapması.

“Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyede evli bir kadının serbest giriş kartı almak için askeri yasak bölgeye gidişini, giderken vapurda karşılaştığı adamların ve kaptanın

kendisine olan ilgisini fark ederek ve biraz da bundan hoşnut olarak işlerini bu sayede halletmesi anlatılır. Kocasına olan biteni anlattığında ise onun bu duruma hiç tepki vermediğini görür ve aslında ilişkilerinin bittiğini anlamış olur.

- Başkışının vapura binerek Altinkum’a askeri yasak bölgeye gitmesi
- Nüfus belgesinde adının yanlış yazıldığını ileri sürerek belgeyi vermemeleri ve geri dönmek zorunda kalması
- Bir sonraki vapurun gelişine kadar sahilde güneşlenmesi ve mafya kılıklı bir adamın onu izlemesi
- Bir lokantada yemek yedikten sonra eve dönüp kocasına olan biteni anlatması
- Belgedeki yanlışlıkları giderip tekrar vapura binmesi
- Kaptanın kendisini özel odasına çağırıp sohbet etmesi ve yakınlık göstermesi
- Kaptanın kendisini gezintiye çıkarmak için teklifte bulunması
- Başkışının oradan ayrılıp kocasına olan biteni anlatması
- Kocasının hiç tepki vermediğini görmesi ve bu işin bittiğini düşünmesi.

“Bekleyiş”adlı hikâyede asker olduğu tahmin edilen başkışının ciddi bir yara alması ve yaralı haldeyken gördüğü düşler uyku ve uyanıklık hali arasında aklından geçenler anlatılmıştır. Hikâyenin sonunda savaşın kazanıldığını ve askerlerin gelip kendisini kurtaracaklarını beklemiştir ancak aslında gelen düşman askerleridir. Gelen askerler onun ölmediğini görerek kafasına bir kurşun sıkmıştır.

“Bütünleşmek” adlı hikâyede iki sevgilinin ciddi bir şekilde birbirinden bulması ve birbirlerinde bir bütün olduğunu hissetmesini anlatır. Hikâyenin sonunda ise gerçek anlamda bütünleşmişlerdir.

-Baskışının adliye koridorlarında stajyer olduğunu düşündüğü bir kıza sadece arkadan görerek aslında onun yüzünü görüyormuş gibi olması ve onu kendisine çok yakın hissetmesi

- Başkışının baklava çalan bir çocuğun avukatı olması ve davaya girmesi
- Başkışının bir an çocuğun gözlerinin içine baktığında onun şeker hastası olduğunu anlaması ve onun adli tabibe sevkini istemesi

- Dava bittikten sonra davadan önce gördüğü kızı kolundan tutup dışarıya çıkarması ve bir anda sanki daha önceden tanışıyormuşçasına sohbet edip sevgili olmaları
- Başkışının artık istediği insan ile bütünleşerek onun duygularını hissetmesi ve bu anlamda işinde de başarıyı yakalaması
- Başkışının sevgilisi ile her anlamda bir uyum içinde olması ve onda bir bütün olduğunu hissetmesi
- Başkışının sevgilisinin onunla sevişirken aslında onun aldığı hazzı almak istemesi ve ona gökkuşağının altından geçen insanların kadın ve erkek olarak yer değiştirebileceklerini söylemesi
- Gökkuşağının hiç gitmediği bir yere gitmeyi teklif ederek bu deneyimi yaşamak istemesi
- Başkışının ilk anlarda bu olaya inanmaması ancak sevgilisini kırmayarak onun Hindistan'ın Maymun Adalarına gitme konusundaki teklifini kabul etmesi
- Başkışının adli tatilde sevgilisiyle beraber Hindistan'a gitmesi ve orada maymun adasını ziyaret etmeleri
- Hiç kimsenin gitmeye cesaret edemediği gökkuşağı adasına bir motor alarak gitmeleri ve tam gökkuşağının olduğu yerde bir hamak olması
- Başkışının sevgilisiyle bu hamakta salınırken sevişmesi ve gerçekten de hamak salınırken kendisini bir kadın bir erkek olarak bulması
- Bir sabah hamağın tam ortada durduğu bir vakitte sevgilisinin başkışının içine girmesi ve ona seslenmesi
- Başkışi sevgilisinin içinde olduğunu bilmesine rağmen her yerde onu araması ancak ondan bir izin olmaması
- Başkışının adli tatil bittikten sonra tekrar işe gitmesi ve orada yine sevgilisine benzeyen stajyer bir kız görmesi.

“Merih’ten Gelenler” adlı hikâye kendisinin dünyalı olmadığını ve Merih’ten geldiğini söyleyen bir adamın konuşmaları anlatılmıştır.

- Anlatıcının bir kış günü şemsiyesini almadan dışarı çıkması ve parti başkanının onu toplantıya çağırması
- Anlatıcının çok yoğun kar yağışı ve rüzgârın altında yürürken yanına bir arabanın yanaşıp atlamasını söylemesi

- Anlatıcının arabanın şoförünün genç bir çocuk olduğunu ve içeride bir kadının da olduğunu görmesi
- Arabayı kullanan genç çocuğun kadının karısı olduğunu söylemesi ve anlatıcıyı gideceği yere bırakacağını söylemesi
- Genç adamın kadının karısı olmadığını aslında onun şoförü olduğunu söylemesi
- Şoförün anlatıcıyla Türklük, Kürtler ve din ile ilgili düşüncelerini söylemesi
- Şoförün arabayı yanlış yere sürmesi
- Şoförün kendisinin Merihli olduğunu söyleyerek onu götüreceği yeri bildiğini söylemesi
- Anlatıcının onun suyuna gitmesi ve bulduğu ilk fırsatta arabadan atlayarak kaçması.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinde küçük bir çocuğun tefeciden aldığı parayı ödemesine rağmen faizinin hiç bitmemesi ve tefecinin çocuğa yaptığı muamele anlatılır.

- Anlatıcının yönetici olarak çalışmaya başladığı şirkette banka ve faiz hakkında konuşmaların dönmesi
- Yöneticilerden birinin küçük yerlerde insanların banka yerine tefeciden para aldıklarını açıklaması ve tefeci Rüstem’den bahsetmesi
- Küçük bir çocuğun tefeci Rüstem’e gelerek ondan ayakkabı boyamak için boyacı sandığı almak üzere borç para alması
- Tefeci Rüstem’in çocuktan fazla miktarda faiz alması ve çocuğun elinde çoğu zaman para kalmaması
- Çocuğun zenginlerden birinden tefeciye olan borcunu ödemek için para alması
- Çocuğun tefeci Rüstem’e gelerek borcunu ödemesi
- Tefeci Rüstem’in dört haftalık faizini peşin aldığını ve gelecek ay ödemeye devam edeceğini söylemesi.

“Otobüs” adlı hikâyenin olay örgüsünü başkişinin bindiği otobüste gördüğü düşler ve sanrılar anlatılır.

- Başkişinin durakta otobüs beklemesi

- Başkişinin otobüs beklerken aklından ne için burada olduğu ve nereye gideceği düşüncelerinin geçmesi
- Başkişinin otobüse binmesi
- Otobüste bir kadının kendisine gülümsediğini sanması
- Otobüsteki herkesin kör ve sağır olduğunu düşünmesi
- Otobüsteki herkesin birden kaybolması
- Başkişinin birden kendine gelmesi arabasına doğru yürürken kravatı ve cüzdanını kontrol etmesi.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinde Güldane Hanım'ın yaptığı iyiliğin sonucunda kandırılması anlatılmaktadır. -Güldane Hanım'ın misafirleri olduğu gerekçesiyle işten izin alarak erken çıkması.

- Trafik yoğunluğu nedeniyle dolmuşa cevriyen bir taksiye binmesi.
- Bir çiftin uzaktan işaret ederek taksiye binmek istemesi ancak o sırada başka birisinin gelip taksiye binmesi
- Şoförün oraya başkasının bineceğini söylemesi üzerine şoförle kavga etmeye başlamaları
- Şoför ve yolcu olan yönetici arasında tartışma çıkması ve yöneticinin taksicinin kafasına şemsiye ile vurması
- Şoförün yolcuyu dövmesi ve polise gitmeleri
- Güldane Hanım'ın taksici lehine ifade vermesi
- Güldane Hanım'ın taksiciden kendisini eve bırakmasını istemesi
- Taksicinin Güldane Hanım'a aslında bin lira tuttuğunu ancak kendisinden 500 alacağını söylemesi ancak aslında gerçek değerinin o kadar olması.

“Aynanın Arkası” adlı hikâye doğum günü olan bir adamın tıraş olmak üzere ayna karşısına geçmesi ve ayna karşısında kendisinin bir suretinin onunla konuşmasını anlatır.

- Başkişinin tıraş olmak için aynanın karşısına geçmesi ve bugün doğum günü oldu ve yaşlanmaya başladığı kaygısı taşıması
- Başkişinin aynanın karşısına geçtiği sırada aynasındaki imgesinde bir tuhaflık olduğunun farkına varması

- Aynadaki imgenin yansıyor gibi değil de bir fotoğraf görüntüsü gibi olduğunu, sağ yanındaki sivilcesinin aynada sol tarafta olması gerekirken fotoğraftaki gibi yine sağ tarafında olduğunu fark etmesi
- Aynadaki imgenin kendisi ile konuşmaya başlaması ve aynadaki imgenin her sabah aniden yansıyan görüntüsü değil de aslında senin kendinim diyerek kendisinin aynısı olduğunu açıklaması
- Başkişi ilk önce kendisine bir oyun oynandığını sanması ancak bir süre sonra aynadaki kendisi ile sohbet etmeye başlaması
- Aynadaki görüntüsünün ona kendisinin gelecekte gelerek geçmişe doğru giden bir yansıması olduğunu söylemesi ve bugün 35 yaş günü olmak dolayısıyla doğum günlerinin çakışması
- Başkişinin gelecek hakkında bilgi edinmeye çalışması üzerine aynadaki imgenin bu konuda bir şey söylemek istememesi ve hafızasını silindiğini söylemesi Başka işiniz sadece bundan sonra 35 yıllık bir ömrünün daha olduğunu öğrenmesi
- Başkişinin aynadaki görüntüsü ile vedalaşıp işe gitmek üzere evden çıktığı sırada bir kaza geçirmesi ve hayatının geri kalanı boyunca yatalak olması.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinde bir adamın kendisini uzaylıların kaçırdığını ve bunun sonucunda ahraz olduğunu iddia ederek herkesi kandırması anlatılmaktadır. - Bir pazar sabahı anlatıcının kapısı vurularak apartman görevlilerinin yanında bir adamla çıkagelmesi

- Görevli Abdullah'ın yanındaki adamın eşinin bir akrabası olduğu ve uzaylılar tarafından kaçırıldıktan sonra ahraz olduğunu söyleyerek ondan iş için yardımda bulunmasını rica etmesi
- Anlatıcının uzaylı ahraza ayakkabılarını vererek boyatması
- Uzaylı ahrazın bir süre apartmandakilerin ayakkabısını boyayarak geçimini sağlaması
- Adı Sülü olan Uzaylı ahrazın anlatıcı tatile gidip geldikten sonra ortalıkta gözükmemesi
- Anlatıcının bir gün tesadüfen sokakta onu konuşurken görmesi
- Sülü'nün ilk başlarda yalan söylediğini kabul etmesi fakat daha sonra gerçekten boğazında bir ur çıktığını ve ameliyat olduğunu bunun sonucunda konuşmaya başlayabildiğini söylemesi

- Anlatıcının Sülü'ye kendi çalıştığı yerde bir iş bulması ve işverenlerin onu anlatıcının odacısı olarak göreve başlatması
- Sülü'nün anlatıcı başta olmak üzere fabrikadaki diğer kişileri dolandırması sonucu kovulması
- Sülü'nün bir pazar sabahı yine anlatıcının evinin kapısına gelerek ayakkabı boyamaya başlaması.

2.7.5. Zaman

2.7.5.1. Vaka zamanı

“Karda İzler” hikâyesinde vaka zamanı belli değildir. Hikâyede başkişinin pencereden baktığında karları izleri görerek dışarı çıkması ve izlerin sevgilisine ait olduğunu düşünmesi anlatılır. Aslında olaylar o şekilde değildir. Gördükleri bir hayalden ibarettir.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde vaka zamanını belirten net bir ifade yoktur. Olaylar yaşlı adamın karısının ölümü ile başlamış bir otobüs terminalinde otobüsün gelmesini beklerken son bulmuştur.

“Görecelik Kuramı” hikâyesinde vaka zamanına ait kesin bir tarih verilmemiştir. Vaka halkası trende başlayıp trende son bulmuştur.

“Uhuvvet'in Kaptanı” adlı hikâyede askeri yasak bölgeye giderek serbest giriş kartı almak isteyen bir kadının yaşadıkları anlatılmıştır. Vaka zamanı sıkıyönetim zamanlarıdır.

“Bekleyiş” adlı hikâyede zaman belirsizdir. Ölümü bekleyen askerin düşünceleri bilinç akışı tekniği kullanılarak anlatılmıştır ve yaralı şekilde ne kadar süre yattığı bilinmez.

“Bütünleşmek” adlı hikâyenin vaka zamanına dair hikâyede bir ipucu yoktur. Olaylar başkişinin sevgilisi olan kızı görmesi ve ondan etkilenmesi ile başlayıp sevgilisiyle bütünleşmesi ile son bulmuştur.

“Merih'ten Gelenler” adlı hikâyede vaka zamanı belli değildir. Hikâyede sadece olayların geçtiği zamanın soğuk bir kış günü olduğu bilgisi yer alır. Hikâyedeki konuşmalardan ülkede terör olaylarının yaygın olduğu bir zaman dilimi olduğu sonucunu çıkarırız.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinde vaka zamanı net olarak belli değildir. Vaka zamanına ilişkin şu sözler yer alır: *“Bankaların birbiri peşine battığı, daha doğrusu BBDK'ya (Batan Bankaları Devralıp Kurtarma) devredildiği, üç kuruş fazla gelir*

gelir sağlamak için yüksek faiz vaatlerine kanan dar gelirli vatandaşların çaresizlik içinde oradan oraya koşuşturdukları günlerdeydi (Bener, 2005, s.99)''.

“Otobüs” hikâyesinde zaman kavramı yoktur. Bir çeşit düş/rüya gören adamın kafasından geçenler anlatılmıştır.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinde vaka zamanını yağmurlu bir günde taksiye binen Güldane Hanım'ın şahit olduğu olaylar ve sonrasında uğradığı muamele oluşturur.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyenin vaka zamanı tam olarak belli değildir. Hikâye fantastik bir kurguya sahip olduğu için zaman belirsizdir.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinin vaka zamanı tam olarak belli değildir. Olaylar uzaylı ahrazın anlatıcının evine gelmesi ile başlayıp yine onun evinde boyacılık yapmaya başlamasıyla son bulur.

2.7.5.2. İtibari zaman

“Karda İzler” hikâyesi başkişinin pencereden bakıp karda izler bırakan kediye görmesi ile başlar. Sarhoş olduktan bir süre sonra dışarıya çıkmış ve sevgilisine ait olduğunu düşündüğü izleri takip edip onu görüp konuşmuştur. Hikâyenin sonunda tüm bunların hayal olduğu ortaya çıkar. Yani tüm bu olaylar birkaç dakikalık bir hayalde ibarettir.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesi başkişinin ölümün eşiğindeyken başından geçenleri anlatır. Rüya ile gerçeğin iç içe olduğu hikâye başkişinin terminalde otobüs beklemesiyle başlamış, gördüğü rüyalar ile devam etmiştir. Genç adamın otobüsün kaza yaptığını ve başka bir otobüs göndereceklerini öğrenmesi ile son bulmuştur.

“Görecelik Kuramı” adlı hikâyede iki sevgilinin yaşamı anlatılmıştır. Birlikte yaptıkları tren yolculuğu sırasında geçen süre dört saattir. İlişkilerinin anlatıldığı bölümde ise üç yıldır birlikte oldukları anlatılmıştır. Bu kısmın itibari süresi ise üç yıldır.

“Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyenin itibari süresi iki gündür. Başkişi serbest giriş kartı almak için askeri bölgeye gitmiş ancak isminin yanlış yazılmasından dolayı alamadan geri dönmüştür. Yanlışlığı giderip tekrar gitmiş ve bu sefer belgeyi almıştır. Vapurla gidip gelmesi bir gününü almaktadır. Hikâyenin itibari süresi toplam iki gündür.

“Bütünleşmek” adlı hikâyenin itibari zamanı yaklaşık olarak birkaç aydır avukat olan başkişi sevgilisiyle tanıştıktan bir süre sonra adli tatile girmiş ve

sevgilisiyle tatile gitmiştir. Gittikleri gökkuşağı adasında sevgilisinin onun içine girmesi ile tek başına tatilden dönmüştür. Tüm bu olaylar birkaç ay içerisinde gerçekleşmiştir.

“Merih’ten Gelenler” hikâyesinde itibari zaman anlatıcının Merihlilerin arabasına binmesi ve arabadan atlayarak kaçması arasında geçen zaman dilimidir.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinin itibari zamanı küçük çocuğun tefeciden borç alması ve ona olan borcunu getirdiğini söylemesi arasında geçen beş altı haftalık süredir.

“Otobüs” hikâyesinde zaman belirsizdir. Başkişinin otobüs beklemesi ve otobüse binip bir süre gittikten sonra gerçeğe dönmesi arasında geçen zaman dilimi anlatılmıştır.

“İyiliğin Bedeli” adlı hikâyenin itibari süresi Güldane Hanım’ın taksiye binmesi ve taksiciden onu eve bırakmasını istemesiyle kendi evine gelmesi arasında geçen zaman dilimidir.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyenin itibari zamanı başkişinin aynada kendisinin bir imgesini görmesi ve onunla konuşmaya başlaması ile evden çıktıktan sonra kaza geçirmesi arasında geçen birkaç dakikalık zaman dilimidir.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinin itibari zamanı uzaylı ahrazın anlatıcının evine gelmesi ve onun sayesinde iş bulup çalışması işten kovulduktan sonra da tekrar ayakkabı boyacıları yapmaya dönmesi arasında geçen zaman dilimidir. Bu süre yaklaşık olarak birkaç aydır.

2.7.6. Mekân

2.7.6.1. Çevresel mekân

“Karda İzler” hikâyesinde çevresel mekân başkişinin dolaştığı sokaklardır. *Yaşam Bir Düş* hikâyesinin çevresel mekânı Ankara’dır. “Görecelik Kuramı” adlı hikâyede çevresel mekâna yer verilmemiştir. “Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyede çevresel mekân askerî yasak bölge, başkişinin güneşlendiği plaj ve lokantadır. “Bekleyiş” ve “Bütünleşmek” hikâyelerinde çevresel mekâna yer verilmemiştir. “Merih’ten Gelenler” hikâyesinde çevresel mekân anlatıcının gittiği parti binasıdır. “Tefeci Rüstem” hikâyesinde çevresel mekân holdingdir. “Otobüs” hikâyesinde çevresel mekân yoktur. “İyiliğin Bedeli” adlı hikâyede çevresel mekânlar Kızılay, Ayrancı, Gaziosmanpaşa, Çantaya, Yıldız, Oran, Güven Park, Büyük Pasaj, Sakarya

Caddesi'dir. “Aynanın Arkası” ve “Uzaylı Ahraz” hikâyelerinde çevresel mekâna yer verilmemiştir.

2.7.6.2. Algısal mekân

2.7.6.2.1. Kapalı-dar labirentleşen mekân

“Karda İzler” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer başkişinin evidir. Hikâyede anlatılanlara göre yalnız yaşamaktadır ve unutamadığı bir sevgilisi vardır. Gördüğü hayalde onu çok özlediğini söyler. Pencereden dışarıyı izlemesi içinde bir sıkıntı olduğunu söylemesi de bu evde mutsuz olduğunun göstergesidir.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekânlardan ilki başkişinin Ankara'daki evidir. Yargıçlık mesleğini bıraktıktan sonra Ankara'dan ayrılmış ve eşini kaybetmiştir. *“Karısının, ona hep şakaymış gibi görünen küçük bir gribin ardından ölüp gitmesinden sonra, Etlik'teki kocaman dört odalı evde yalnız başına yaşıyordu (s.18).* Karısının ölümünden sonra bu ev onun için kapalı-dar bir mekândır. İş için gittiği İstanbul'daki bir duruşmada kalp krizi geçirmiştir. Dolayısıyla İstanbul ve gittiği hastane de birer kapalı-dar labirentleşen mekândır.

“Görecelik Kuramı” adlı hikâyede başkişinin sevgilisinden ayrı olduğu, mutsuz olduğu bir evliliğin ve sevmediği adamın içinde oldu evi onun için kapalı-dar mekân özelliği taşımaktadır. Başkişinin sevgilisi ile yaptığı tren yolculuğunun sonunda trenin kaza yapması sonucunda tren de onları ayıran kapalı-dar labirentleşen mekâna dönüşmüştür.

“Uhuvvet'in Kaptanı” hikâyesinde başkişi serbest giriş belgesini almak için askeri yasak bölgeye gitmiş ancak ismindeki bir yanlışlık nedeniyle belgeyi alamamıştır. Onca yolu boşuna geldiği için üzülen başkişi için bu bölge kapalı-dar bir mekândır. Belgeyi aldığı gün dönüş yolunda ise bindiği vapurun kaptanı kendisini yayına çağırmış ve yakınlık göstermiş. İlk başlarda merakından dolayı gitmeyi kabul etse de sonunda kaptanın onu vapurla gezdirme teklifinden rahatsız olmuş ve orayı terk etmiştir. Bu vapur o andan itibaren onun için kapalı-dar mekân özelliği gösterir.

“Bekleyiş” adlı hikâyede kapalı-dar mekân yaralı askerin bulunduğu yataktır. Bir patlamadan sağ ancak yaralı olarak kurtulmuş olan asker uyku ve uyanıklık hali arasında gerçek mi yoksa düş mü olduğunu anlamadığı bazı sanrılar görür. Ölümünün yaklaştığının bilincindedir ve adeta ölümü beklemektedir. Bu yatak onu ölüme götüren kapalı-dar labirentleşen bir mekândır.

“Bütünleşmek” adlı hikâyede kapalı-dar labirentleşen mekân başkişinin sevgilisinin kendi içine girdikten sonraki süreçte gittiği yerlerdir. Sevgilisi ile bütünleştiğini hissetse de kendisini onu aramaktan geri koyamaz. Sevgilisinin evine giderek onu sorar ancak bir ay önce taşındığını öğrenir. Aradığı hiçbir yerde onu bulamamakta ve kendini yalnız hissetmektedir. Onun için sevgilisi ile bütünleştiği andan sonra gittiği yerler kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterir.

“Merih’ten Gelenler” hikâyesi Merih’ten geldiğini söyleyen bir genç şoförün yoldan geçen anlatıcıyı arabasına almasını ve onunla çeşitli konularda tartışmaya girdikten sonra onu kendi istediği yere götürmeye çalışmasını anlatır. Anlatıcı ilk başlarda kendisini soğuk havada yürümekten kurtaran bir kurtarıcı gözüyle baktığı genç çocuğun konuşmalarını dinledikçe ve onun Merih’ten geldiğini iddia etmesiyle bindiği araba kapalı-dar labirentleşen bir mekân olmuştur.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer küçük çocuğun tefecinin yanına gelip ondan borç para aldığı mekândır. Küçük çocuk para kazanmak için ondan borç alsada aslında hiç ödenmeyecek bir borcun altına girdiğini anlamıştır.

“Otobüs” hikâyesinde kapalı-dar labirentleşen mekân hikâyeye de adını veren otobüstür. “Otobüs” hikâyesinin başkişisi olan adam kendisini hiç bilmediği bir yerde bilmediği bir yere giderken bulur. Otobüsteki diğer insanlar bir anda kör ve sağır olurlar. Bir zaman sonra hepsinin kaybolduğunu görür. Kafasında bir türlü ne olduğunu bilemediği sonsuz düşünce vardır. Bu otobüs onun için kapalı-dar labirentleşen mekân özelliği gösterir.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinde kapalı -dar labirentleşen mekân özelliği gösteren yer Güldane Hanım’ın bindiği taksidir. Güldane Hanım eve yetişmeye çalışırken taksici ve bir yolcu arasında çıkan kavgada tanık gösterilmesi ile olaylar büyümüş ve eve geç kalma korkusu oluşmuştur. Diğer bir kapalı -dar labirentleşen mekân ise polis otobüsüdür. Güldane hanım şahit olduğu kavgayı kendi gördüğü şekliyle anlatmıştır. Lehine ifade verdiği taksiciden kendisini eve bırakmasını istediğinde ise taksici ondan beş yüz bin lira isteyerek aslında bir milyon olduğunu söyler. Gerçek tutarının da bu kadar olduğunu bilen Güldane Hanım zaten çok geç kaldığı için bir şey söylemeden parayı verip inmiştir.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyede kapalı-dar labirentleşen mekân başkişinin evden çıktıktan sonra kaza geçirdiği yer olan sokaktır. Başkişi geçirdiği bu kaza neticesinde bundan sonraki ömrünü felçli olarak devam ettirecektir.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinin kapalı-dar mekânı Sülü'nün anlatıcı ile karşılaştığı sokaktır. Burada bütün yalanları ortaya çıkmıştır ve çok utanmıştır.

2.7.6.2.2. Açık-geniş mekân

“Karda İzler” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer başkişinin sevgilisini gördüğünü sandığı Cafe Teras’tır. “*Caddenin birkaç metre ilerisinde, otobüs durağının hemen arkasında, camlarının üstünde kalın, süslü, cırtlak renkli Gotik harflerle ‘Cafe-terras’ yazılı, tek katlı ahşap yapının kapısı önünde duruyoruz. İçerde kimse yok, ama şöminenin ateşi göz alıcı (Bener,2005, s.9)*”. Başkişi burada sevgilisini gördüğünü sanmış, onu çok özlediğini söylemiştir. Hayalde bile olsa onu gördüğü için mutludur.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde başkişi karamsar bir insandır ve onun algısına göre açık-geniş mekân bulunmamaktadır.

“Görecelik Kuramı” hikâyesinde açık-geniş mekânlardan ilki başkişinin sevgilisi ile tanıştığı iş yeridir. Birbirlerini gördükleri ilk günden itibaren aralarında bir çekim olmuştur. Daha sonra birlikte gittikleri kafe ve birlikte oldukları mekânlar da onun için açık-geniş mekân özelliği taşımaktadır. Son olarak birlikte yolculuk yaptıkları mekânda başkişi kocasından boşanmaya karar verir ve bunu sevgilisine söylemeye hazırlanmaktadır. Kaza anına kadar bu tren de onun için açık-geniş mekândır.

“Uhuvvet’in Kaptanı” hikâyede vapurla askeri bölgeye giden başkişi için yolculuk ettiği vapurdaki erkeklerin kendisine olan ilgisi onun hoşuna gitmiştir ve gidiş yolunda bu vapur onun için açık-geniş bir mekân olmuştur. İşlerini hallettikten sonra gittiği lokanta da ise yine kendini mutlu hissetmektedir ve burası da onun için açık-geniş mekândır.

“Bekleyiş” hikâyesinde yaralı askerin algısına göre bir açık-geniş mekân yer verilmemiştir.

“Bütünleşmek” adlı hikâyede en önemli açık-geniş mekân sevgilisi ile tanıştığı ve başka insanlarla bütünleşebildiğini keşfettiği adliye koridorlarıdır. Adliyede sevgilisini arkadan ilk gördüğü andan itibaren onunla aslında bir bütün olduğunu hisseder ve daha önceden tanışıyormuşçasına konuşmaya başlarlar ve sevgili olurlar. Sevgilisiyle birlikte olduğu her yer başkişi için açık-geniş mekândır. Sevgilisi ile sık sık buluşarak sevişirler ve bu anlarda sevgilisiyle birlikte olduğu kendi evi onun için açık-geniş bir mekândır. Hikâyedeki en önemli açık-geniş mekân ise sevgilisi ile

birlikte gittikleri Hindistan'daki gökkuşağı adasıdır. Gökkuşağının altındaki bir hamakta sallanıp sevişirken kendisini bir kadın bir erkek olarak bulan ve ikisinin de hissettiği hazları alan başkişi orada sevgilisi ile bütünleşmiştir. Her iki cinsiyette de haz alarak sevgisiyle birlikte olması burayı onun için açık-geniş mekân haline getirmiştir.

“Merih’ten Gelenler”, hikâyesinde açık-geniş mekân anlatıcının bindiği arabadır. Anlatıcı karlı bir kış gününde bir toplantıya gitmek için evden çıkar fakat hava çok soğuk ve karlıdır. Anlatıcı yürürken yanına bir araba yanaşır ve onu gideceği yere götürebileceğini söyler. Anlatıcı için o anda o araba kendisini dışarıdaki karda yürümekten kurtardığı için açık-geniş bir mekândır. Fakat arabadakilerle konuştuğça araba onun kapalı-dar mekâna dönüşmeye başlar.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren bir yer bulunmamaktadır. Küçük çocuk tefeciden borç aldığından beri mutsuzdur.

“Otobüs” hikâyesinde açık-geniş mekân özelliği gösteren yer başkişinin kaldığı oteldir. Başkişi hikâyenin sonunda gördüğü düşlerden ve hayallerden sıyrılıp bir gece öncesinde bu otelde kaldığını anımsar. Kravatının ve cüzdanının yerinde olduğunu görünce rahatlar. Bu otel onun için açık-geniş mekân özelliği taşımaktadır.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinde açık-geniş mekâna yer verilmemiştir. Güldane Hanım taksiye biner binmez kendisini tartışma ortamının içinde bulmuştur.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyede açık-geniş mekân olarak verilen yer başkişinin evidir. Başkişi bu evde tıraş olmak için aynanın karşısına geçtiğinde aslında kendisi olduğunu söyleyen bir imgesi ile karşılaşır ve onunla sohbet etmeye başlar. Kendisinin gelecekte gelen bir versiyonu olan imgesiyle konuştuğunda onun bundan sonraki hayatında 35 yıllık daha süresi olduğunu öğrenir ve viran için bunu buna mutlu olur. Bu sebeple bu ev o anda onun için açık-geniş mekân özelliği gösteren bir mekândır.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinde açık-geniş mekân anlatıcının kaldığı binadır. Sülü’nün apartmanda boyacı olarak işe başlaması ve burada geçimini sürdürmeye başlamasıyla bu apartman onun için açık geniş mekân olmuştur. Diğer bir açık-geniş mekân ise Sülü’nün ve anlatıcının çalıştığı şirkettir. Burada kısa süre içinde herkesten bir miktar para koparmasını bilmiştir. Ancak daha sonra buradan kovulmasıyla bu mekân da onun için kapalı-dar bir mekâna dönüşmüştür.

2.7.7. Şahıs Kadrosu

2.7.7.1. Başkişi

“Karda İzler” hikâyesinin başkişisini ismi hikâyede belirtilmemiştir. Orta yaşlı bir adam olan başkişi kardaki izleri takip ederek ayrıldığı sevgilisine ulaşmaya çalışır. Onunla olan eski günlerini anımsayan başkişi bir anda girdiği hayalden sıyrılarak gerçekliğe döner ve isteksiz bir şekilde aynı yollardan geçmeye başlar.

“Yaşam Bir Düş” hikâyesinde başkişinin ismine yer verilmemiştir. Yargıç olarak görev yapsa da bir süre sonra daha fazla bu mesleği yapamayacağını düşünmüş ve avukatlık yapmaya başlamıştır. Ancak avukatlık mesleğine de ısınamamış kendisini itibarı kalmamış gibi hissetmeye başlamıştır. Eşinin ölümünden sonra içine kapanmış ve kendisi de geçirdiği bir kalp krizi sonrasında damarlarının tıkalı olduğunu ve herhangi bir ameliyatı kaldırarak durumunun olmadığını öğrenir. Doktorun tavsiyelerine kulak verirse uzun yıllar yaşayabilir. Bir otobüs terminalinde uyuyakalmış ve ölmek istediğini sayıklamıştır. Orada tanıştığı genç delikanlı ve orta yaşlı kadın onu daldığı uykudan uyandırmışlardır. Ancak onun dudaklarında hala yaşam bir düş nidaları vardır.

“Görecelik Kuramı” hikâyesinin başkişisi genç bir kadındır. Mutsuz olduğu bir evliliği vardır. Kocasını vurdumduymaz, cinsel anlamda başarısız ve hiç romantik olmayan, onun isteklerine saygı duymayan birisidir. Başkişinin bu evliliği sürdürmekteki tek sebebi iki yaşındaki kızıdır. Mutsuz evliliğinin devam ettiği sıralarda şimdi sevgilisi olan adamla tanışmış ve ona âşık olmuştur. Kocasının aksine onun yanında çok mutludur ve onu yanında gerçekten kadın olduğunu hisseder. Birlikte yaptıkları tren yolculuğu sırasında ise sevgilisine bakarken ilk adımı o atıp kocasından boşanma kararı almıştır.

“Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyede başkişi bir kadındır. Bir tiyatro oyuncusudur ve çeşitli oyunlarda rol almıştır. Serbest giriş belgesi almak için yola çıktığı sırada bindiği vapurun isminin uhuvvet olduğunu duyduğu zaman kendisi gibi tiyatro oyuncusu olan birisinden başka çoğu kişinin bu ismi anlamayacağını düşünür. Vapurda yolculuk ettiği sırada da onunla ilgilenen erkeklere karşı o uhuvvetsizlik yaparak bir çeşit onların kendisine olan ilgisinden zevk almaya başlar ancak dönüş yolculuğu sırasında kaptanın onu yanına çağırması ve kendisini boğazda gezdirmeyi teklif etmesi, fazla yakınlık göstermesi onu rahatsız etmiştir. Hızla oradan ayrılmıştır eve geldiğinde durumu kocası Baskın'a anlattığında ise onun bu konuya hiçbir tepki vermediğini görmüştür. Baskın onun ikinci kocasıdır. Onunla aslında pek de uyumlu

bir ilişkisi olduğu söylenemez. Kendisini onun annesi gibi eşini kendisini çocuğu gibi hisseder.

“Bekleyiş” adlı hikâyenin başkişisi bir askerdir. Hikâyede adı verilmeyen bu asker girdiği bir savaşta yaralı olarak kurtulmuş ve ölümün çok yakınında olduğunu hissetmiştir. Aldığı yaranın ve gördüğü şeylerin etkisiyle kendisinden geçmiş ve sürekli savaş ile alakalı düşler görmektedir. Uyku ve uyanıklık hali içerisinde aklından geçenler anlatılmıştır. Hikâyenin sonunda bir umutla gelip kendisini kurtaracaklarını beklerken tam tersi bir şekilde düşman askerleri gelip onu öldürmüştür.

“Bütünleşmek” adlı hikâyenin başkişisi bir avukattır. Hikâyede başkişinin ismine yer verilmez. Başkişinin adliyeye girdiği andan itibaren gördüğü kız da farklı bir şeyler hissederek onun arkasından gördüğü halde yüzüne bakmış gibi bir hisse kapılır. Baklava çalan çocuğun davasına girdiğinde ise çocuğun gözlerine baktığında aslında onun şeker hastası olduğunu anlar. Daha sonra ilginç bir şekilde insanlarla bütünleşebildiğini ve onların sorunlarını anlayabildiğini fark eder. Davadan çıktıktan sonra girmeden önce gördüğü kızı alıp dışarıya çıkar. Birlikte biraz zaman geçirdikten sonra kısa sürede sevgili olurlar. Başkişi sevgilisiyle bir bütün olduğunu hisseder. Bu bütünleşebilme yeteneği sayesinde de işinde oldukça başarılı olmaya başlamıştır. Sevgilisinin sevişirken kendisinin de bir erkek ve bir kadın olarak haz almak istediğini söylemesiyle Hindistan'a Gökkuşağı Adası'na giderler. Sevgilisinin inanışına göre gökkuşağının altından geçen kişiler kadın veya erkek olarak yer değiştirebilir. Hamağın tam olarak bulundukları gökkuşağının ortasında durması ile birlikte sevgilisi başkişinin içine girerek kaybolur. Başkişi şehre kadar onu her yerde arasa da bulamaz ve aslında gerçekten sevgilisiyle bütünleştiğine inanır. Tatil bitip tekrar işe döndüğünde ise yine aynı yerde adliye koridorlarında sevgilisine çok benzeyen bir kız görür.

“Merih'ten Gelenler” adlı hikâyede başkişinin ismine yer verilmemiştir. Bilim adamıdır ve toplumbilimcidir. Merih'ten geldiğini iddia eden adamın söyledikleri onu rahatsız etmiş olsa da onda bir tuhaflık olduğunu anlayarak sesini çıkarmaz. Adam Merih'ten geldiğini söyleyip onu dünyalı olmakla yargıladığında başkişi ilk kırmızı ışıktaki kendisini dışarıya atar.

“Tefeci Rüstem” adlı hikâyenin başkişisi küçük bir çocuktur. Yoksul bir çocuktur ve geçimini sağlamak için ayakkabı boyacılığı yapmak ister. Fakat boyacı sandığı alabilecek kadar bile parası yoktur. Tefeci Rüstem'e giderek boyacı sandığı almak için borç para ister. Ancak kazandığı paranın çoğunu bazen de hepsini tefeciye

vermek zorunda kalır. Bir süre sonra bu durum canına tak eder. Boyasını yaptığı zengin birinin yanına giderek ondan borç alır ve borcunu kapatmak ister. Ancak tefeci Rüstem onun dört haftalık faizi olduğunu daha sonra ödemeye devam etmesi gerektiğini söyler.

“Otobüs” hikâyesinde başkişinin ismine yer verilmez. Bir durakta otobüs bekleyen başkişi nereden gelip nereye gittiğinin bilincinde değildir. Çevresindeki insanlar ve nesneler bir görünüp bir kaybolurlar. Bindiği otobüste gördüğü kadını kendisine gülümsüyor zanneder. Fakat bir süre sonra kadının hatta otobüsteki diğer insanların kör ve sağır olduğunu düşünür. Otobüsteki insanlar ona cevap vermezler. Bir süre sonra otobüste kimsenin olmadığını farkına varır. Başkişi hikâyenin sonunda hayallerden sıyrılmış ve gerçek dünyaya dönmüştür.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinin başkişisi Güldane hanımdır. Güldane Hanım gördüğü haksızlıklar karşısında susmayan güçlü ve doğrunun yanında olan bir kadındır. Takside yolculuk yaparken karşılaştığı ve tanık olduğu bir olayı açıklamak üzere eve geç kalma pahasına da olsa taksici ve yolcu ile beraber polis merkezine gitmeyi kabul etmiştir. Hikâyenin sonunda taksicinin kendisine yalan söyleyerek taksimetrenin yazdığı tutarın yarısını aldığını söylemesi üzerine bunun yalan olduğunu fark etse de ona karşı bir şey söylememiş ve parasını ödemiştir. Buradan onun iyi ve saf bir insan olduğu ortaya çıkar.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyede başka kişinin ismine yer verilmemiştir. Başkişi zaman zaman sabahları aynaya baktığı sırada kendisi ile konuşan bazen kendisini beğenen ve bazen de yüzündeki çizgileri ve yaşanmışlıkları inceleyen bir kişidir. Başkişi olayın gerçekleştiği gün ise doğum günü olması ve yaş alması sebebiyle biraz kaygılıdır. Tıraş olmak için aynanın karşısına geçtiğinde aynadaki imgesinde bir tuhaflık olduğunu fark eder. Aynadaki yansıması kendisinin tersinde olması gerekirken aynı bir fotoğraf gibi sivilce izleri bile aynı yerinde durmaktadır. Bir süre sonra kimsin sen diye çıkışan başkişi aynadaki kendisi ile konuşmaya başlar. Aynadaki karşılığı ona kendisinin gelecekte geldiğini ve geçmişe doğru gittiğini bugün doğum günleri olması sebebiyle çakıştığını ve bunun için şanslı olduğunu söyler. Başkişi kendisini gelecekte gelen versiyonu olan kişiden bundan sonraki hayatı ile ilgili bilgi almak istese de o kendisine hiçbir bilgi vermez. Ondan sadece bundan sonraki yaşamında da 35 yıllık bir ömrünün olduğunu öğrenir. Başkişi bunun için mutlu olsa da birkaç dakika sonra işe gitmek üzere evden çıktığında bir kaza geçirir ve doktorlar bundan sonraki hayatının felçli olarak geçireceğini söyler. Yani başkişi kalan 35 yıllık ömründe felçli ve yatağa bağlı şekilde yaşayacaktır.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinin başkişisi hikâyeye de adını vermiş olan kendisini uzaylıların kaçırdığını ve ahraz olduğunu söyleyen ve o şekile tanıtan Sülü'dür. Sülü akrabası olan Abdullah yardımıyla anlatıcının bulunduğu apartmana gelerek kendisini uzaylıların kaçırdığını ve bu olay sonucunda sesini kaybettiği yalanını söyler. Söylediği bu yalan neticesinde insanları kandırarak ve ayakkabı boyayarak para kazanmaya başlamıştır. Ancak bir süre sonra anlatıcının onu sokakta konuşurken görmesi üzerine yalanı ortaya çıkar. Bu sefer de başka çeşitli yalanlar söyleyerek yine kendini acındırmasını başarmıştır. Anlatıcı Sülü'ye acıyarak onu tekrar çalıştığı yerde işe başlatmıştır. Ancak söyle bu fırsatı da değerlendirememiş ve anlatıcı başta olmak üzere herkesin dolandırmaya başlamıştır. Sülü kendisine yardım eden insanları dolandıran ve onlardan faydalanan nankör bir insandır.

2.7.7.2. Norm karakter

“Karda İzler” hikâyesinde norm karakter bulunmamaktadır. *Yaşam Bir Düş* hikâyesinin norm karakterin başkişinin terminalde gördüğü kadındır. Başkişiden sonra hayat hikâyesi anlatılan ve ikinci önemli kişi olarak derinliğe sahip birisidir. Yıllar önce kocasını kaybetmiştir ve dört çocuğu vardır. Ankara'ya yeni doğum yapmış olan kızını ve torununu görmeye gitmektedir. Büyük oğlu Almanya'dadır ve bir kızı vardır. Ortanca oğlu lise öğretmenidir ve Aydın'dadır. Eşcinsel olduğuna dair bazı söylentiler vardır ve kadın bu duruma çok üzülmemektedir. Oğluya konuşur ve öyle olmadığına inanmak ister. Küçük oğlu ise muhasebecilik yapmaktadır. Kocasından ona kalan gelirle rahat bir şekilde geçimini sürdürmektedir. Genç yaşta dört çocuğuyla dul kalmış ancak hiç evlenmeyi düşünmemiştir.

“Görecelik Kuramı” hikâyesinin norm karakteri başkişinin sevgilisidir. O da evlidir ve aynı şekilde mutsuz bir evliliği sırf oğlu için sürdürmektedir. Karısı doğum sonrası lohusa depresyonundan çıkamamış ve kimi hareketleri kısıtlanmıştır. Oğlu da rahatsızdır. Oğlunun rahatsızlığı ve ayrılacaklarına dair olan korkusu yüzünden eşinden boşanmaya cesaret edememektedir. Ancak başkişiye âşıktır ve onsuz bir hayat düşünemez.

“Uhuvvet'in Kaptanı” adlı hikâyenin norm karakteri yoktur. Başkişi olan kadın tek başına bir yolculuğa çıkmış ve yolculuk sırasında çeşitli adamların kendisine olan ilgisini görmüştür ancak onun kendisini yakın hissettiği, ona yol gösteren ve destek olan önemli bir kişi bulunmamaktadır. İkinci eşi olan Baskın ile de evliliklerini sorgulamaya başlamıştır ve olanları ona anlattığı zaman onun tepki vermediğini görür.

“Bekleyiş” adlı hikâyede norm karakter bulunmamaktadır. Başkişi olan asker ölüme terk edilmiş bir şekilde yatmaktadır ve ölümü beklemektedir. İçinde savaşın kazanıldığının ve barış tanklarının geleceğine ilişkin bir umudu olsa da hikâyenin sonunda düşman askerlerinin geldiğini görür. Onun bu yalnızlığını ve ölümü bekleyişini vurgulamak amacıyla norm karakter kullanılmamıştır.

“Bütünleşmek” adlı hikâyenin norm karakteri bir kızdır. Başkişinin sevgilisi olan bu kızın başkişinin olduğu gibi özel yetenekleri vardır. Sevgilisine sevişirken yer değiştirerek onun aldığı hazzı almak istediğini söyler. Hindistan'a iki tane bilet alarak tatile giderler. Orada gökkuşağı adasının altında gökkuşağının altından geçerek bir kadın bir erkek olarak sevişir ve iki cinsiyetin de aldığı hazzı alırlar. Hamağın tam gökkuşağının ortasında durması ile birlikte kız sevgilisinin içine girmiş ve onda bütünleşmiştir.

“Merih’ten Gelenler” adlı hikâyede norm karakter bulunmamaktadır. *Tefeci Rüstem* hikâyesinde norm karakter bulunmamaktadır. Bu hikâyede norm karakter bulunmaması küçük çocuğun yalnızlığını vurgulamak içindir.

“Otobüs” hikâyesi fantastik kurgulu bir hikâyedir. Hikâyede norm karaktere yer verilmez. Norm karakter olmaması başkişinin yalnızlığının vurgulanmasını sağlar.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinde norm karaktere yer verilmemiştir. Bu hikâyede norm karakterin bulunmaması Güldane Hanım gibi iyi insanların az bulunduğu ve Güldane Hanım'ın yalnızlığının bir göstergesidir.

“Aynanın Arkası” adlı hikâyede norm karakter aslında başka kişiyle aynı kişidir. Başkişinin aynadaki yansıması olan ve kendisinin gelecekte gelen bir sureti olan kişi aslında onun norm kişisidir. Aynadaki yansıması ona gelecek ve geçmiş hakkında hiçbir bilgi vermemiştir ancak bunun kendisi için daha hayırlı olduğunu söylemiştir. Yazar burada norm karakteri başkişi ile aynı olarak kurgulamıştır.

“Uzaylı Ahraz” hikâyesinin norm karakteri anlatıcıdır. Anlatıcı Abdullah'ın anlattığı uzaylı hikâyesine inanmamış olsa da ona acıdığı için Sülü'ye ayakkabısını boyatmış ve onun iş sahibi olmasında yardımcı olmuştur. Onun yalanını yakaladığı halde tekrar ona güvenerek kendi fabrikasında işe almıştır. Anlatıcı Sülü'ye yardım eden ve ona yön gösteren bir norm karakter konumundadır.

2.7.7.3. Kart karakter

“Karda İzler” ve “Yaşam Bir Düş” “Görecelik Kuramı” hikâyelerinde kart karakter bulunmamaktadır.

“Uhuvvet’in Kaptanı” adlı hikâyenin kart karakteri hikâyeye de ismini veren uhuvvet adlı vapurun kaptanıdır. Başkişi olan kadın yolculuk yaptığı sırada onu beğenmiştir ve ikinci kere tekrar onu gördüğünde kaptanlık yaptığı odaya çağırmıştır. Başkişi orayı görmek için merakından bu teklifi kabul etse de kaptan ona giderek yakın davranmaktadır ve en son vapurla ona boğazı gezdirme teklifinde bulunur. Başkişi onun bu teklifinden çok rahatsız olur ve orayı terk eder. Bu olayı kocasına anlattığında onun tepki vermediğini görür ve aslında onunla aralarındaki ilişkinin bitmiş olduğu kanısına varır.

“Bekleyiş” adlı hikâyede kart karakter hikâyenin sonunda gelen düşman askerleridir yaralı olan askerin henüz ölmediğini görerek kafasına bir kurşun sıkmış ve onu öldürmüşlerdir.

“Merih’ten Gelenler” adlı hikâyede kart karakter arabayı kullanan kişidir. 27-28 yaşlarında, albino derecesinde sarışın bir adamdır. Sevecen görünümüdür. Anlatıcıya Türklük, Kürtler ve din hakkındaki düşüncelerinden bahseder fakat düşünceleri ve onları aktarış şekli korkutucudur. Hikâyenin sonunda Merihlerden geldiğini, Moon Tarikatı’ndan olduğunu ve onlarla konuşan budalaların beyinleriyle beslendiğini söyler.

“Tefeci Rüstem” hikâyesinde kart karakter hikâyeye de adını veren tefeci Rüstem’dir. Kötü kalpli birisidir ve küçük bir çocuğu bile kandırarak niteliktedir. İnsanlara borç para verir ve geciktirdiklerinde fedailerine söyleyerek ilk ihtar olarak bıçak yarası, eğer borcunu hâlâ ödemezse de onun canını alır. Bu hikâyede de küçük çocuktan sürekli faiz ister.

“Otobüs” adlı hikâyede olay örgüsü içinde başkişinin karşında olan bir kart karaktere yer verilmemiştir. Hikâye tek bir kişinin hayal/gerçek çatışması içerisinde aklından geçenlerin anlatıldığı bir hikâyedir.

“İyiliğin Bedeli” hikâyesinin kart karakteri taksi şoförüdür. Taksi şoförü İlk başlarda çok naziktir ve kendisine karşı bağırarak yolcu kibar bir dille uyarmıştır. Kendisine şiddet uygulayan yolcuya karşı ilk önceleri hiçbir şey yapmasa da daha sonra bir hamle ile onun ağzından burnundan kan gelmesine sebep olmuştur. Polis merkezinden gittiklerinde Güldane Hanım onun lehine olarak ifade vermiştir. Daha sonra Güldane hanım’la olan konuşmalarında ise aslında kendisinin karateci olduğunu söyler. Güldane Hanım’ın yaptığı iyiliğe karşılık onu eve bırakmıştır ancak taksimetrenin normalde bir milyon lira tutacağını fakat kendisinin beş yüz bin verse

yeterli olacağını söyler. Güldane Hanım aslında zaten taksimetrenin beş yüz bin olduğunun farkındadır. Taksici onu kandırmaya çalışmıştır.

“Aynanın Arkası” ve “Uzaylı Ahraz” hikâyelerinde kart karakter bulunmamaktadır.

2.7.7.4. Fon karakter

“Kardaki İzler” hikâyesinde fon karakter bulunmamaktadır. “Yaşam Bir Düş” adlı hikâyede fon karakter terminaldeki genç delikanlı ve sevgili çiftlerdir. “Görecelik Kuramı” hikâyesinde fon karakterler trendeki iki arkadaş ve trendeki makinist ve şeftir. “Uhuvevetin Kaptanı” adlı hikâyenin fon karakterleri askeri bölgedeki amir plajdaki insanlar, vapurdaki insanlar, lokantadaki çalışanlar, onu takip eden mafya kılıkli adam ve kocası Baskındır. “Bekleyiş” adlı hikâyede fon karakter bulunmamaktadır. “Merih’ten Gelenler” hikâyesinde fon karakter arabadaki kürk mantolu kadındır. “Tefeci Rüstem” hikâyesinde fon karakter holdingdeki çalışanlar, anlatıcı ve Arif Usta’dır. “Otobüs” hikâyesinde fon karakter başkişinin otobüste gördüğü kadın ve diğer yolcular, zenci uşaktır. “İyiliğin Bedeli” hikâyesinde fon karakterler Güldane Hanım’ın çalıştığı şirketteki diğer insanlar taksideki diğer yolculardır. Aynanın arkası adlı hikâyede fon karakterler başkişinin kaza geçirdikten sonra kaldırıldığı hastanedeki yakını ve doktorlardır. “Uzaylı Ahraz” hikâyesinde fon karakterler anlatıcının karısı, Abdullah, anlatıcının çalıştığı yerdeki diğer insanlardır.

2.8. Türküsünü Arayan Adam Adlı Eserde Yapı

2.8.1. Eserin Kimliği

Türküsünü Arayan Adam adlı kitap Erhan Bener’in son hikâye kitabı olma özelliği taşır. Eser, Erhan Bener’in ölümünden sonra yayınlanmıştır. 2008 yılının mart ayında Kırmızı yayınları tarafından yayımlanmıştır. Eserde “Asansör”, “Şanslı Kedi”, “Reçineli Düşler”, “Yıldızları Kucaklayan Kız”, “Direkler”, “Bahçeler Barakalar”, “İp Cambazı”, “Bir Oto Lastiğinin Otobiyografisi”, “Yenilenen Portreler”, “Türküsünü Arayan Adam” ve “Karga” olmak üzere 11 hikâyeden oluşur. “Karga” adlı hikâye Bener’in ölmeden önce yazdığı son metin olma özelliğini taşımaktadır.

Türküsünü Arayan Adam Erhan Bener’in diğer eserlerinden farklı olarak fantastik tarzda yazdığı öyküleri içerir. Bener son iki kitabı olan “Yaşam Bir Düş” ve “Türküsünü Arayan Adam” da fantastiği ön plana çıkarmıştır ve hikâyeler de bu

fantastik anlatının izlerini taşır. Fantastik anlatıdaki en önemli unsur şüphe belirsizliktir. Fantastik hikâyede yapıyı oluşturan anlatıcı, olay örgüsü, zaman, mekân ve kişiler klasik kurgudaki gibi belirgin değildir. Şüphe ve belirsizlik duygusu yapı unsurlarının geneline hâkimdir ve gerçeklikle açıklanamayan özellikleri içerirler. Gerçeklikle bağlantılı olsa da yapı unsurlarının bilinen hallerinden uzaklaşmıştır. Hikâyede yapı unsurları incelenirken fantastik anlatının unsurları üzerinde durulacaktır.

2.8.2. İsim-İçerik İlişkisi

“Asansör” hikâyesinde tatilden dönen anlatıcının çalıştığı yerin tamamen değiştiğini görmesi ve bir asansörlerin nereye gittiğinin belli olmadığı bir ortamda kendi yerini arayışını anlatır. Bener’in bu kitapta yer alan fantastik öykülerinin ilkidir.

“Şanslı Kedi” hikâyesinde bir kadın ve erkeğin birbirini tanımadan otelde oda bulabilmek amacıyla evli olduklarını söylemesi ve kadının yanında çok sevdiğini söylediği kedisi ile birlikte aynı odada kalmasını anlatır. Kadın kedisini çok sevdiğini ve çok özel şanslı bir kedi olduğunu söylemesine rağmen birlikte kaldığı adamı dolandırıp kedisini de ona bırakıp kaçmıştır. Hikâyeye ismini veren bu kedinin adı Uğurlu’dur ancak başkişi ona şanslı der.

“Reçineli Düşler” başkişinin soğuk bir kış akşamı arkadaşının verdiği davete gidip gitmemek üzere kararsız kalmışken uyuyakalması ve rüya görmesi rüyasının da arkadaşlarına gördüğü rüyayı anlatması ve arkadaşlarının da onun gördüğüne benzer düşler gördüğünü söylemesi hepsinin sırayla rüyalarını anlatmasını anlatır. Hikâye kişilerinin rüyaları onların belirli aralıklar gördüğü aynı rüyadır. Bu sürekli görülen rüya reçineli düşler olarak adlandırılır. Hikâye ismini buradan almıştır.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesinde yıldızın küçülerek altın renkli bir top şeklinde düştüğünü gördüğünü söyleyen küçük bir kızın bunu abisine göstermek istemesi anlatılmıştır. Hikâye ismini küçülen yıldız eline alan küçük kızdan almıştır.

“Direkler” hikâyesinde küçük bir çocukken trende gittiği sırada direklerin nasıl olup da geriye gittiğine anlam veremeyen anlatıcının yıllar sonra küçükken idam edilen adamda gördüğüne benzer şekilde idam edilmesini anlatılır.

“Bahçeler, Barakalar” hikâyesinde iki sevgilinin bir bahçede kendilerine bir ev yapma hayalini anlattığı için hikâyeye bu isim verilmiştir.

“İp Cambazı” hikâyesinde bir ip cambazının ve yardımcısı maymunun, tanımadıkları bir kadının evine gitmeleri ve orada başına gelenler anlatılmıştır.

“Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi” hikâyesi adını bir spor araba lastiği ile yaşlı otomobil lastiğinin arabasının sahiplerinin başına gelenlerden almıştır.

“Yenilenen Portreler” hikâyesi adını çizdiği portrelerin sadece yüzleri üzerinde değişiklik yaparak yeni çizmiş gibi sunan bir ressamın hikâyesinden almıştır. Portre aynı kalmakta ve sadece yüzleri değişmektedir.

“Türküsünü Arayan Adam” hikâyesinde bir adamın istemsiz olarak ağzında sürekli mırıldandığı bir türküyü bulmak için kasetçileri dolaşması ve türküyü bulmaya çalışması anlatılmıştır.

“Karga” hikâyesinde hastanede ölümü bekleyen bir hastanın odasının balkonuna sürekli konan karga ve hastanın korkusunu yenip onun yanına gitmesi anlatılmıştır.

2.8.3. Bakış Açısı ve Anlatıcı

Türküsünü Arayan Adam kitabı Bener’in fantastik hikâyelerini içeren son kitabıdır. Bener bu kitapta daha önceki kitaplarında olduğu gibi ağırlıklı olarak kahraman bakış açısı ve birinci tekil şahıs yani ben anlatıcısı ön plana çıkarmıştır. “Yıldızı Kucaklayan Kız”, “Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi”, “Yenilenen Portreler” hikâyelerinde ise gözlemci bakış açısı ile kaleme alınmıştır.

2.8.4. Olay Örgüsü

Türküsünü Arayan Adam kitabındaki hikâyelerin geneline düş/gerçek çatışması hâkimdir. Kişiler çoğunlukla düş mü gerçek mi olduğunu anlayamadığı bir yığın olaylar dizisi içinde kendilerini bulma arayışı içindedirler. Olaylar çoğu zaman mantıkla açıklanabilecek olaylar değildir.

“Asansör” hikâyesi Erhan Bener’in fantastik tarzda yazdığı kitabın ilk hikâyesidir. Bu hikâyede Erhan Bener bir devlet eleştirisi yapar. Tatilden döndüğü zaman çalıştığı şirketin eskisi gibi olmadığını, darbe olduğu için herkesin ve her şeyin yerinin değiştiğini görmesi ve asansörlerde insanların nereye olduğu belli olmayan bir yerlere gidip gelmeleri anlatılır.

- Başkışının asansörde nereye olduğunu bilmediği bir yerlere giderken kapı açılınca kendisini dışarı atması
- Başkışının tatile gitmeden önce bir iki kez gördüğü memurla karşılaşması ve memurun ona burasının üst yönetim katı olduğunu ve buraya çıkamayacağını söylemesi

- Başkışının büyük patronu bulmak istediğini söylemesi
- Memurun burada işlerin değiştiğini ve artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını söylemesi
- Başkışının asansöre doğru gitmesi ve kendi çalıştığı yere geldiğinde bütün eşyaların değiştiğini görmesi
- Başkışının asansörü kullanarak odacının yanına gitmesi kendisinin de yöneti olduğunu söylemesine rağmen ve onun büyük yönetimin değiştiğini söylemesi
- Odacının başkışıye muhasebeden çıkışını almasını söylemesi ve asansöre binmesi
- Asansörde herkesin elinde bir torba olduğunu görmesi ve insanların sen daha almadın mı diyerek almasını söylemesi
- Başkışının büyük patronla karşılaşması ve onun da evrakını getirince kendisinin hakkını vereceğini söylemesi
- Başkışının eski sekreterini görmesi ve onun özlük işlerini bulamayınca acıyıp eski maaşını çek olarak vermesi ve fakat başkışının cebinde otobüs parası bile olmaması
- Başkışının asansöre binince asansörün kendisini dışarıya atması ve orada bir taksiciyle konuşması
- Başkışı taksiiye binince kulinin yıkılıp yerle bir olması,

“Şanslı Kedi” hikâyesi başkışı ile tanımadığı bir kadının otelde oda alabilmek amacıyla evli olduklarını söyleyip aynı odada kalmasını ancak kadının başkışı ile seviştikten sonra sabah onun bütün parasını alarak dolandırması ve giderken de çok sevdiğini söylediği kedisini başkışıye bırakması anlatılır.

- Başkışının otobüsten inince biletçiye yakınlarda kalabileceği bir otel olup olmadığını sorması
- Biletçinin ona bu saatte otellerde yer bulamayacağını ilerideki bungalovlarda kalmasını söylemesi
- Başkışı bungalovlara giderken yolda aynı otobüste olduğu bir kadınla karşılaşması
- Kadının başkışıye kadın olduğu için ona yer vermeyeceklerini evli olduğunu söylemelerini teklif etmesi

- Kadının yanındaki çantada kedisinin olduğunu ve ona dokunmamasını söylemesi
- Kedisi Uğurlu'nun on altı yaşında olduğunu ve kanser ameliyatı olduğunu söylemesi
- Evli olduklarını söyleyerek bungalovda yer bulmaları ve yerleşmeleri
- Kedinin yemeğini verip dışarıya bir şeyler içmeye çıkmaları
- Kadının başkişiye kedisi Şanslı'nın hikâyesini anlatması
- Başkişi ve kadının içki içerek sarhoş olmaları eve geldiklerinde ise kadının kedisine giderek ona mama ve su vermesi
- Başkişi ve kadının bütün gece birlikte olması ve ertesi günü de yüzerek geçirmeleri
- Başkişi ve kadının birlikte olduktan sonra başkişinin uyuması ve bungalov sahibinin odayı boşaltmasını söylemesi ile uyanması
- Başkişinin odada kadınının olmadığını görmesi ve kadının sadece bungalov parasını verecek kadar para bırakıp bütün parasını alarak kaçması ve kediye de orada bırakması
- Başkişinin kediye de alarak geri dönmesi ve kedinin başkişiyle birlikte iki yıl daha yaşamış olması.

Erhan Bener'in fantastik hikâyelerinden olan “Reçineli Düşler” hikâyesinde başkişi ve diğer dört arkadaşının gördüğü rüyalar anlatılır. Aslında arkadaşlarının rüyaları da kendi rüyasının içindedir. Hikâyenin anlatımında rüya içinde rüya vardır. Hikâye başkişinin ve diğer arkadaşlarının rüyalarının anlatıldığı dört bölümden meydana gelmiştir:

1. bölüm

- Başkişinin arkadaşının evindeki davete gitmek için evden çıkması ve yoğun kar yağışı sonrası yolunu kaybetmesi
- Başkişinin soğuktan yorgun düşmesi ve bir çukura düşmesi
- Başkişi orada öleceğini düşünürken arkadaşının gönderdiği arabanın gelerek onu kurtarması ve götürmesi
- Başkişinin gördüğünün bir rüya olduğunun farkına varması ve şoförün aslında o uyurken gelip onu evden alması
- Başkişinin arkadaşı Sedat'ın psikolog olması ve gördüğünün aslında bir reçineli düş olduğunu söylemesi

- Başkışının bu rüyayı ilk ne zaman gördüğünü anlatması

2. Bölüm

- Başkışının arkadaşı Haldun'un reçineli düşünün ne olduğunu anlatması
- Paris'te büyükelçilik başkâtibi olduğu sıralarda eşiyle taşındıkları evden eşi Aysel'in memnun olmaması ve Türkiye'ye dönmesi
- Türkiye'de darbe olduğunu öğrenmesi ve para bulmak için oradan oraya koşturması
- Aslında gördüğü her şeyin bir rüya olduğunu anlaması.

3. Bölüm

- Mehmet'in reçineli düşünüy anlatması
- Daire Başkanlığına atandığı günlerde sekreter kızla mektup açmaları
- Personel müdürünün diplomasının olmadığını söylemesi
- Cumhurbaşkanı seçildiğini öğrenmesi
- Gördüğü her şeyin bir rüya olduğunu anlaması

4. Bölüm

Ahmet'in gördüğü reçineli rüyayı anlatması ama onu ilk ne zaman gördüğünü hatırlamaması

- Ahmet'in havaalanında pasaport ve vizesini kaybetmesi
- Pasaportu valizde unutması ve polisin valizdeki torbada ne olduğunu sorması
- Torbadakinin uyuşturucu olduğunu iddia etmeleri ancak daha sonra onun toz şeker olduğunun anlaşılması
- Uçağa son anda yetişmesi ve indikten sonra bir trene binmesi
- Kondüktörün onu başka bir trene atmak istemesiyle uyanması
- Başkışının aslında tüm bu gördüklerinin de rüya olduğunu anlaması ve arkadaşı Sedat'ın davete gitmesi için ona araba göndermesi.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesi küçülerek yere düştüğünü gördüğünü söylediği yıldızı abisine göstermek isterken değerli bir taş bulmasını anlatır.

- Küçük kızın abisine bu gece ay kocaman olacak diyerek sahile kadar yürümek istediğini söylemesi
- Küçük kızın abisine yıldızın küçülerek yere düştüğünü gördüğünü anlatması
- Küçük kızın abisine altın topa benzeyen yıldızı göstermesi

- Abisinin yarın bunu İsmail amcaya götüreceğini söylemesi ve küçük kızla birlikte çok para edeceğini düşünerek umutlanmaları.

“Direkler” hikâyesi başbakan tarafından önemli bir belgeyi imzalayıp halka açıklaması istenen bakanın kararsız kalışı ve çocukluğunda gördüğü idam sahnesine benzer şekilde idam edilmesini anlatır.

- Anlatıcının başbakan tarafından imzalanması istenen belgeyi ve olumsuz olması durumunda başına gelecekleri düşünmesi
- Geçmişe giderek çocukken trenden baktığında elektrik direklerinin neden ters yöne gittiğini sorgulaması ve babasına sorduğunda onu sürekli terslemesi
- Anlatıcının kendi özel arabasıyla eve gitmek istemesi fakat bir terslik olduğunu fark etmesi
- Arabasının akıntıyla sürüklenmesi ve yolunun kesilip öfkeli kalabalık tarafından kendisinin de çocukken gördüğü idam sahnesine benzer şekilde asılacağını düşünmesi.

“Bahçeler, Barakalar” hikâyesi iki sevgilinin küçük bir ev kurma hayalini anlatan bir hikâyedir.

- Sevgililerin çeşitli çiçekler dolu olan bir bahçede kendilerine taraçası olan bir ev kurmayı hayal etmesi
- Genç kızın yok olması ve sevgilisinin düş gördüğünü sanması
- Bir süre sonra genç kızın gelip onu bir adamla tanıştırmak istemesi ve onun da burada bir evi olduğunu söylemesi
- Genç erkeğin adamla konuşması ve adamın evinin yıkıldığını söylemesi üzerine epey büyük bir evi olduğunu düşünmesi
- Adamın kaybolarak sevgilisinin ortaya çıkması ve burada ev yapmanın olanaksız olduğunu anlatması
- Çimlerin üzerinde sevişmek istemesi.

“İp Cambazı” hikâyesi ip cambazı olan bir gencin maymunu ile birlikte tanımadığı bir kadının evine gitmesini ve katil olmasını anlatır.

- İp cambazı ve maymunu çadırın içinde otururken bir adamın onlara yiyecek getirmesi

- Adamın getirdiği tabağın altından bir not çıkması ve yarın adamla birlikte söylediği yere gelmesini istemesi
- İp cambazının maymununu da alarak kadının evine gitmesi
- Kadının adamla birlikte olması ve birlikte yaşamayı teklif etmesi
- Kadının kocası olduğunu ama aralarında bir ilişkinin kalmadığını söylediği adamın maymunu öldürmesi
- Maymununun öldüğünü gören anlatıcının eline baltayı alarak önce kadını daha sonra da kocasını öldürmesi.

“Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi” adlı hikâyede bir araba lastiğinin ve arabanın sahibinin başından geçen olaylar anlatılır.

- Otomobil lastiğinin aslında kendisinin de bir kalbi olduğunu ve âşık olabildiğini söylemesi
- Kendisinin nasıl satın alındığını anlatması
- Sahibi olan efendisinin başına gelenleri anlatmaya başlaması
- Sahibinin kadın düşkünü olduğunu ve arabada çeşitli kadınlarla birlikte olduğunu söylemesi
- Sahibinin bir gün yabancı bir kadınla yolculuğa çıkması ve arabanın bozulması sonucu tamirciye girmesi
- Orada bir gün konakladıkları gece kadının kendisini tamirciyle aldatması
- Sahibinin olayı görmesi üzerine kadının ve tamircinin adamı öldürerek arabayı alıp kaçması
- Polislerin kadının peşine düşmesi ve uçurumdan yuvarlanıp ölmeleri
- Lastiğin de başka birisi tarafından alınıp bir bahçede fidanı korumakla görevlendirilmesi.

“Yenilenen Portreler” dünyaca ünlü bir ressam olan Feliciano’nun kendisinden portresini yapmasını isteyen başkanlara her seferinde aynı portre üzerinde oynama yaparak onu sunmasını anlatır.

- Feliciano’nun ailesinin anlatılması
- Feliciano’nun resimlerinin başpapaza sergilenmesi
- Mgr. Capriciano’nun Feliciano’dan kendi portresini yapmasını istemesi
- Yüzbaşı Rodrigo’nun Feliciano’nun evini basması ve kendi portresini yapmasını istemesi

- Feliciano'nun ününün yayılması ve her yeni gelen başkanın ona kendi portresini yaptırmak istemesi
- Feliciano'nun daha önce yaptığı portrelerin üzerinde oynama yapıp değiştirerek yeni portre gibi sunması
- Feliciano'nun son yaptığı portrede yüz bölgesinin boya tutmaması ve orada beyaz bir boşluk oluşması
- Bir daha kimsenin Feliciano'dan söz etmemesi.

“Türküsünü Arayan Adam” hikâyesi sürekli dilinde dönüp duran türkünün ne olduğunu bulmak isteyen ölmek üzere bir adamı anlatır.

- Anlatıcının düş mü gerçek mi olduğunu kestiremediği bir anda ne olduğunu bilmediği türküyü mırıldanması
- Anlatıcının türkünün ne olduğunu bulmak için bir taksiye binip kasetçilere gitmesi
- Anlatıcının bir kasetçiden cd alıp eve gelmesi
- Anlatıcının ilaçlarını almaktan vazgeçip ölmek istemesi
- Anlatıcının cd deki şarkıyı dinlemesi ve onun aradığı türkü olduğunu anlaması
- Türkünün sevdiği kadının türküsü olduğunu söyleyip kendisini yanına çağırdığını düşünmesi.

“Karga” hikâyesi Erhan Bener'in ölmeden önce yazdığı son hikâyedir. Hikâyede ölüm döşeğindeki bir adamın hastanede gördüğü kargayı anlatır.

- Anlatıcının hastane odasının balkonunda kargayı görmesi ve karganın bir süre sonra uçup gitmesi
- Doktorun omzuna tünemiş kargayı tekrar görmesi
- Anlatıcının uyuyup uyanıp tekrar balkonda kargayı görmesi
- Korkusunu yenip karganın yanına gitmesi.

2.8.5. Zaman

Erhan Bener son kitabı olan *Türküsünü Arayan Adam* da fantastik içerikli öyküler yazmış ve metafizik gibi konuları işlemiştir. Fantastik hikâyeler belirli bir zaman içerisinde oluşur fakat bu zaman kronolojik değildir. Bu eserdeki hikâyelerde

de zaman çok boyutludur. Rüya-gerçek / hayal-gerçek çatışması hikâyelerin geneline hâkimdir.

“Asansör” hikâyesinde anlatıcının tatil dönüşü çalıştığı yere gelmesi ve bütün düzenin değişmiş olduğunu görüp oradan oraya koşturması anlatılır. Düş mü gerçek mi olduğunu anlamadığı bu ortamda bir taksiye binip oradan uzaklaşırken arkasındaki kule yıkılmıştır. Anlatıcının asansöre binerek kendisini bambaşka yerlerde bulması ve sonunda oradan ayrılması arasında ne kadar bir zaman dilimi olduğu bilinmez.

“Şanslı Kedi” hikâyesinde de olayların geçtiği vaka zamanı belirsiz olmakla birlikte anlatıcının kadın ile tanışması ve onun kendisini dolandırıp kaçması arasında iki günlük bir zaman dilimi mevcuttur. İtibari zaman iki gündür.

“Reçineli Düşler” hikâyesinde rüya içinde rüya anlatılır. Anlatıcının rüya gördükten sonra uyanması ve arkadaşlarının rüyalarını dinlemesi ve aslında arkadaşlarının anlattıklarının da bir rüya olması anlatılır. Rüya içinde rüyaların anlatıldığı hikâyede asıl bütün rüyayı gören anlatıcının rüya görme süresi bir iki saattir. Arkadaşının verdiği davete gidip gitmemek arasında kararsız olan anlatıcı gördüğü rüyadan uyanmış ve arkadaşı davete gelmesi için ona bir araba göndermiştir.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesinde küçük bir kızın abisini sahile götürüp yıldız olduğunu söylediği altın topu göstermesi anlatılır. Vaka zamanı belli olmamakla birlikte abisine yıldızını göstermesi arasında geçen itibari zaman birkaç dakikadır.

“Direkler” hikâyesinde vaka zamanı belirsizdir. Anlatıcının başbakanın söylediği belgeyi imzalayıp imzalamamak arasında kararsız kalması ve yolda akıntıya kapılıp karşılaştığı kişiler tarafından idam edilmesi arasında geçen zaman dilimi birkaç saattir.

“Bahçeler Barakalar” hikâyesi iki sevgilinin ev kurma hayalini ve karşılaştıkları adamın hayalini anlatır. Anlatıcının gerçekte olamayan adamlarla karşılaşp konuşması ve tekrar sevgilisi ile birlikte olması birkaç dakikadır.

“İp Cambazı” hikâyesinde vaka zamanı yoktur. İp cambazının tanımadığı kadının evine gidip onunla bütün gece seviştikten sonra sabah maymununu ölü bulması ve kadınla kocasını öldürmesi arasında geçen zaman dilimi bir gündür.

“Bir Oto Lastiğinin Otobiyografisi” hikâyesinde lastiğin sahibinin birlikte olduğu kadın tarafından aldatılıp öldürülmesi ve kadının daha sonra yakalanması arasında bir günlük zaman dilimi vardır.

“Yenilenen Portreler” hikâyesinde başkişinin yaptığı portrelerle ünlenmesi ve portrelerin üzerinde oynama yaparak yeni gibi sunması ancak daha sonra yaptığıının ortaya çıkması ve adının anılmaması yıllar süren bir zaman diliminde gerçekleşmiştir.

“Türküsünü Arayan Adam”ın türküyü bulmak üzere dışarı çıkması ve geldiğinde dinlediği cd de aradığı türküyü bulması birkaç saat sürmüştür.

“Karga” hikâyesinde ise karganın bir görünüp bir kaybolması ve hastanın onun yanına gitmesi arasında ne kadar bir zaman dilimi olduğu bilinmemektedir.

2.8.6. Mekân

Fantastik eserlerde mekânlar genellikle ütopyik özellikler taşımaktadır. Gerçek bir mekân gibi görünse de gerçek olmayan özellikler taşırlar. *Türküsünü Arayan Adam* adlı eserde de mekânlar yazarın düş gücüyle oluşturulmuştur. “Asansör” hikâyesinde en önemli mekânlardan biri olan asansör adeta bir canlı gibidir. İkinci önemli mekân ise asansörden indikten sonra karşılaştığı eski iş yeridir. Bu yerde artık hiçbir şey eskisi gibi değildir. Başkişi için tamamen yabancı olan bu iki mekân da kapalı-dar mekân özelliği gösterirler. Başkişi burada kendisini bir bilinmezliğin içinde bulmuştur ve olaylara anlam veremez.

“Şanslı Kedi” hikâyesinde başkişinin otobüste tanıştığı kadınla birlikte kaldığı bungalov ilk etapta kadınla birlikte olmasıyla açık-geniş mekân iken kadının onu dolandırıp gittiğinin anlaşılmasıyla kapalı-dar bir mekâna dönüşmüştür.

“Reçineli Düşler” hikâyesi dört bölümden oluşur ve her bölümde bir kişinin reçineli düşü anlatılır. Bu düşlerdeki mekânlar kişileri için mutsuzluk ve korku veren mekânlar oldukları için kapalı-dar mekân özelliği taşırlar.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesinde küçük kız ve abisinin gittiği sahil kenarı küçük kızın yıldızını abisine gösterme sevincini anlatmakta ve bu mekân onun için açık-geniş mekân olmaktadır.

“Direkler” hikâyesinde başkişinin bindiği arabası ve yolun sonunda indirip idam edilmesiyle bulunduğu mekânların hepsi kapalı-dar mekân olma özelliği taşır.

“Bahçeler Barakalar” hikâyesi iki sevgilinin bir bahçede gezerken kendilerine ev kurma hayalini anlatan görsel anlatımın yoğun olduğu bir açık-geniş mekân olan bahçede geçen bir hikâyedir.

“İp Cambazı” hikâyesinde ip cambazının tanımadığı kadının evine gelmesi ve onunla sevişmesi sırasında ev açık-geniş mekân iken cambazın kadını ve kocasını öldürmesi sonrasında kapalı-dar mekâna dönüşmüştür.

“Bir Oto Lastiğinin Otobiyografisi” hikâyesinde lastiğin sahibinin öldürüldüğü mekân kapalı-dar bir mekândır.

“Yenilenen Portreler” hikâyesinde başkişinin evi onun son yaptığı portrenin yüz kısmında boşluğun olduğunun görülmesiyle kapalı-dar mekân özelliği kazanmıştır.

“Türküsünü Arayan Adam” hikâyesinde başkişinin ilaçlarını almayıp ölmeye karar vermesi sırasında bulunduğu evi kapalı-dar bir mekândır.

“Karga” hikâyesi ölmek üzere olan hastanın algısına göre bulunduğu hastane odası onun için kapalı-dar mekân özelliği göstermektedir.

2.8.7. Şahıs Kadrosu

Fantastik özellikler taşıyan eserlerde kişiler olağanüstü bazı özelliklere sahiplerdir. İnsan veya insan dışı bir varlık veya nesne de bir fantastik anlatı kişisi olabilir. Bu tarz eserlerde klasik anlatıdaki gibi başkişi, norm karakter, kart karakter ve fon karakterler belirgin değildir.

2.8.7.1. Başkişi

“Asansör” hikâyesinde de asansör aslında canlı bir varlık gibidir ve hikâyenin temel yapı taşıdır. Asansör “*canlı gibi, yaşlı ve öksürüklü*” dür. Asansöre binen anlatıcı ne zaman bindiğinin ve nereden geldiğinin farkında değildir. Tatil dönüşü geldiği iş yerinde hiçbir şeyi eski yerinde bulamaz. İnsanlar ve bütün yönetim değişmiştir. Tatil dönüşü yorgunluğu olduğunu düşünen başkişi kendisini bilinmeyen bir yapının içinde bulunmuştur. Asansörde hiç kadın yoktur ve herkesin yüzleri asıktır. Patronu arar ancak yerine yeni bir patron gelmiştir. Ona haklarını vereceğini söyleyerek özlük işlerine yönlendirir fakat orada gördüğü kendi sekreteri bile ona garip davranmaktadır. Parasını almak istese de elinde çek ile gönderilir. Oysa cebinde otobüs parası bile yoktur. Eve gitmek üzere asansöre bindiğinde asansör onu dışarıya fırlatır. Orada gördüğü bir taksiye binerek uzaklaşırken arkasındaki kulenin hızla yıkılışını görür.

“Şanslı Kedi” hikâyesinin başkişisi olan anlatıcı saf bir karaktere sahiptir. Otobüsten indiği sırada otel sormak amacıyla biletçiyle konuşur fakat otel bulamayacağını öğrenerek bungalovda kalmaya kara verir. Otobüste karşılaştığı kadının karı koca olduklarını söyleyerek aynı odada kalma teklifine çok şaşırsa da teklifi kabul eder. Kadının kedisine olan düşkünlüğü de başkişiyi şaşırtır. Fakat içkinin

de etkisiyle kadınla birlikte olur ve o an başka hiçbir şey düşünmez. Ertesi gün dolandırıldığını anladığında ise iş işten geçmiştir ve kadının kedisini yanına alarak onunla yaşamaya başlar.

“Reçineli Düşler” hikâyesinde klasik yapıdaki hikâyelerin aksine birden fazla başkişi vardır. Hikâye dört bölümden oluşmuştur ve her bölümde rüyasını anlatan kişi başkişi konumuna geçer. Fakat aslında bu kişiler ve onların rüyaları da asıl anlatıcının rüyasının içerisinde. Rüya içinde rüyanın anlatıldığı bu eserde her bölümde farklı bir başkişi vardır. Birinci bölümde anlatıcı ve başkişi Necdet’tir ve arkadaşının davetine gidip gitmemek arasında kararsızdır. Bir süre sonra yola çıkar fakat yolda çukura düşüp kaybolur. Arkadaşının gönderdiği araba sayesinde kurtulup arkadaşının yanına gelir. Kendisi çukurda olduğunu düşünürken aslında gelen arabanın onu uyumuş vaziyette bulduğunu öğrenir ve rüya görmüş olduğunun farkına varır. Bunun üzerine herkes kendi düşünüyü anlatmaya başlar. İkinci bölümde Haldun’un reçineli düşü anlatılmıştır. Haldun, dışişlerinde çalışmaktadır ve iki yıldır merkezdedir. Dışarıya atama beklemektedir. Aslında yoksul bir esnaf çocuğudur. Devlet parasız yatılı okulunda okumuş ve mülkiyeyi dereceyle bitirmiştir. Yakışıklıdır ve Ayten’le evlidir. Üçüncü bölüm Mehmet’in reçineli düşünüyü anlatır. Mehmet içlerinde en ciddi olandır. Bir kamu kuruluşunda daire başkanıdır. Dördüncü bölüm Ahmet’in ve Sedat’ın düşünüyü anlatır. Ahmet ekonomi okumuştur ve ticaretle uğraşmaktadır. Evlidir fakat biraz hovardadır. Kayınpederinin işinde çalışmaktadır. Sedat bekârdır ve psikiyatridir. Oldukça çapkındır fakat seçkin kişilerle birlikte olur.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesinin başkişisi hikâyeye de adını veren küçük kızdır. Küçük kız oldukça hayalcidir ve yıldızın küçülüp yere düştüğüne inanır ve bunu abisine göstermek için can atar.

“Direkler” hikâyesinde başkişi bir bakandır. Başbakanın çok önemli bir anlaşma metnini imzalamak üzerine görevlendirilmiştir. Fakat anlaşmayı imzaladığında eğer olumsuz bir sonuç doğarsa kendisi idam edilecek, iyi bir sonuçta da başkan kahraman olacaktır. İmzalayıp imzalamamak arasında kararsız kalmıştır ve ne yapacağını bilemez. Hikâyenin sonunda küçükken gördüğü idam sahnesindeki direklere benzer bir yerde idam edilmek üzeredir.

“Bahçeler, Barakalar” hikâyesinde başkişinin ismi ve özelliklerine yer verilmemiştir. Başkişi ve sevgilisinin bir bahçede taraçalı küçük bir ev kurma hayali anlatılır.

“İp Cambazı” hikâyesinde başkişi bir sirkte çalışan ip cambazıdır. İsmi verilmeyen bu ip cambazı mesleğini babasından almıştır ve tek yoldaşı maymunudur. Oldukça yoksul ve saf bir insandır. Bir gün yabancı bir kadının daveti üzerine maymunuyla birlikte kadının evine gider. Kadınla birlikte olduktan sonra ertesi sabah maymunun kadının kocası olduğunu söyleyen dilsiz tarafından öldürüldüğünü görür. Önce kadını, sonra da adamı öldürüp hıçkırıklar içinde ağlamaya başlar. Hayattaki tek yoldaşı olan maymununun ölümü onu katil yapmıştır.

“Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi” adlı hikâyenin kişisi bir otomobil lastiğidir. Spor ve pahalı bir araba lastiği olması dolayısıyla kendisini aristokrat olarak görür. Aslında lastiklerinde âşık olabileceğini söyler. Hikâyede lastiğin satın aldığı sahibinin başına gelenler anlatılmıştır.

“Yenilenen Portreler” hikâyesinin başkişisi Feliciano Mauro de Arnabio’dur. Bolivya’da Titica gölü yakınlarında Ulamba kasabasında doğmuştur. Annesi Maria Magdalena, babası ise papaz Peder Astucio’dur. Papazların evlenmesi yasak olduğu için yasal babası Ricardo Arnabio’dur. Feliciano, ünlü bir ressamdır. Başa gelen yöneticilerin portrelerini yapmakla ünlenmiştir. Fakat her seferinde farklı bir portre yapmaktansa daha önce yaptığı portrelerin üzerinde oynamalar yaparak yeni bir portre gibi sunar. En son yaptığı portrede ise portre silinip çizilmekten yıpranmıştır ve yüzün olması gereken yerde bembeyaz bir boşluk olmuştur. O günden sonra kimse onun adını anmaz.

“Türküsünü Arayan Adam” hikâyesinde başkişinin ismine yer verilmemiştir. Hasta bir adam olan başkişi sürekli dudaklarında mırıldandığı türkünün ne olduğunu bulmaya çalışan bir adamdır. Kasetçileri dolaşarak bir cd alır ve cd yi dinlediğinde arayı türküyü bulur. Bu aslında sevgilisi ile onun türküsüdür. İlaçlarını almaktan vazgeçerek ölmeyi seçer.

“Karga” hikâyesinin başkişisi ölmek üzere olan hasta bir adamdır. Hastane odasında gördüğü kargayla konuşur ve hikâyenin sonunda kalkıp onunla yüzleşmeye karar verir.

2.8.7.2. Norm karakter

Türküsünü Arayan Adam adlı eserdeki hikâyeler fantastik anlatının izlerini taşımaktadır. Fantastik kurgudaki kişiler insan olabileceği gibi insan dışında bir varlık da olabilir. İnsanlar ise genellikle olağanüstü özelliklere sahiptir. Bu eserde diğer hikâye kitaplarından farklı olarak bir iki hikâye dışında klasik anlatıdaki gibi norm

karakterlere yer verilmemiştir.

“Asansör” hikâyesinde başkişi tamamen yabancılaştığı iş yerine gelerek orada kendi konumunu ararken kaybolmuştur. Bu yabancı yerde artık ona yardımcı olup yol gösterecek hiç kimse kalmamıştır. Şirketin yeni sahipleri başkişi ve eski çalışanları “ötekiler” olarak nitelendirmektedir. Hikâyedeki yabancılaşma ve yalnızlık temasına uygun olarak norm karakter bulunmaz.

“Şanslı Kedi” hikâyesinde başkişi tanımadığı bir kadının teklifini kabul ederek onunla bungalovda bir gece geçirir fakat kadının dolandırıcı olduğu ve parasını alıp kaçabileceği konusunda ona akıl verecek ve yardımcı olabilecek konumda bir norm karakter yoktur.

“Reçineli Düşler” dört ayrı bölümde dört ayrı kişinin gördüğü reçineli düşleri anlatır ve bu anlatıcıların norm karakterleri yoktur.

“Yıldızları Kucaklayan Kız” hikâyesinde küçük kızın abisi ona yardımcı olmak istese de norm karakter özelliği taşımaz.

“Direkler” hikâyesinde de yine başkişinin yabancılaşması ve yalnızlık teması baskın olduğu için norm karaktere yer verilmez.

“Bahçeler, Barakalar”, “Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi” hikâyelerinde de norm karaktere yer verilmemiştir.

“Türküsünü Arayan Adam” ve “Karga” hikâyeleri ölüm temasının baskın olduğu hikâyelerdir ve başkişiler ölmek üzere olan kişilerdir. Bu hikâyelerde de norm karakter yoktur.

“İp Cambazı” hikâyesinde norm karakter özelliği taşıyan kişi cambazın maymunu Çita’dır. Çita ona babasından kalmıştır ve onun sayesinde para kazanmaktadır. Gittiği her yere onu da götürür. Kadının davetini de maymunu götürmek şartıyla kabul etmiştir. Maymunun öldürüldüğünü gördüğünde ise kendisi de onu öldürenleri öldürmüştür.

“Yenilenen Portreler” hikâyesinde ise başkişi olan ressam Feliciano’nun babası onun aynı zamanda suç ortağıdır. Norm karakter gibi ona akıl verir fakat yaptıkları hile olumlu bir sonuca varmaz.

2.8.7.3. Kart karakter

“Asansör” hikâyesinde kart karakter konumunda bulunan tek bir kişi yoktur. Başkişinin çalıştığı iş yerindeki bütün çalışanlar değişmiştir ve hepsi de eski çalışan

olan başkişiyi “öteki” gözü ile bakmaktadır. Girdiği her odada burada işin yok diyerek geri gönderirler. İş yerindeki bütün çalışanlar kart karakter konumundadır.

“Şanslı Kedi” hikâyesinde kart karakter konumunda olan kişi başkişinin aynı odada kaldığı kadındır. Kadın bungalovda oda bulabilmek için adama evli olduklarını söylemeleri teklifinde bulunur ve adamla güzel vakit geçirip birlikte olduktan sonra paralarını alıp kedisini de ona bırakarak ortadan kaybolur.

“Direkler” hikâyesinde kart karakterler başkişiyi idam etmeye çalışan kişilerdir. Başkişi başbakanın verdiği belgeyi imzalayıp imzalamamak arasında kararsız kalmışken arabayla giderken yolunu değiştirmek zorunda kalmış ve akıntıya kapılmış, akıntının sonunda öfkeli ve kalabalık bir grup tarafından idam edilmiştir.

“Reçineli Düşler”, “Yıldızları Kucaklayan Kız”, “Bahçeler Barakalar”, “Bir Oto Lastiğinin Otobiyografisi”, “Yenilenen Portreler”, “Türküsunü Arayan Adam” ve “Karga” hikâyelerinde kart karakter konumunda olan bir kişi yoktur. Bu hikâyeler fantastik kurgunun, ölüm ve yalnızlık temalarının ön plana çıktığı hikâyeler olduğu için kart karaktere yer verilmemiştir.

III. BÖLÜM

Erhan Bener'in Hikâyelerinde İzlek

3.1. Aşk ve Cinsellik

Erhan Bener, *Aşk-ı Muhabbet Sevda* 'dan başlayarak son kitabı olan *Türküsinü Arayan Adam* adlı hikâye kitaplarını ortak bir izlek etrafında toplamıştır. Aşk konusu romanlarında olduğu gibi hikâye kitaplarında da önemli bir yer tutmaktadır. *Aşk-ı Muhabbet Sevda* başta olmak üzere tüm kitaplarında aşkı işlerken kimi zaman sevgiliye duyulan özlem, imkânsız aşklar, aşkın tükenişi, sevgiliye kavuşma ya da kavuşamama gibi aşkın getirdiği birçok duygu işlenmiştir. Aşkı işlerken âşıkların üzerindeki toplumsal baskı ve dayatmalar, bu baskıların aşkı şekillendirici ve bazen de bitirici etkisine yer vermiştir.

“Bener’in öykülerinde âşıklar, aşklarını çevrenin zorlayıcı ve baskılayıcı etkilerinden, zamanın öğütücülüğünden ve kişisel yetersizliklerden kurtaramaz. Bu örseleyici etkiler kimi zaman aşkın başlamadan bitmesine, bitmeye mahkûm olmasına, düş kırıklıklarına, yaşananların tortulaşmasına neden olurken kimi zaman da insanları çılgınca tutkulara sürükler. Tüm bu süreçleri ve biçimleri öyküleştiren yazar, her bir kırılmanın neden-sonuç ilişkisini de saptar. Öykü kişilerinin içinde bulunduğu komik, trajik, trajikomik duruşlar yazarın kurguladığı yapı içinde kaçınılmazdır (Özçelebi, 2010, s.162)”.

Aşk-ı Muhabbet Sevda'nın ilk öyküsü olan “Alabalık”ta başkışı Semin’in geçmişindeki aşkına duyduğu özlem öykünün temel izleğidir. Kendisindeki yoğun duygular ve duyarlılıklara kocası Necdet’te bir karşılık bulamayan ve mutsuz bir evliliği sürdüren Semin, ilk aşkı Olaf’ı ise büyük bir özlemle hatırlamaktadır. Evlerine gelen misafirin soyadının Olaf’ın soyadı ile aynı olması onu geçmişteki tutkulu aşk

yaşadığı günlere götürmüştür. Aynı şekilde “Yataklı Vagonlar Mabudesi”nin kadın karakteri de aradığı aşk ve sevgi duygusunu kocasında bulamamıştır. Onunla kendisini intiharın eşiğindeyken kurtardığı için bir minnet duygusu içinde evlenmiştir fakat evliliğin devamı için bu duygu yeterli değildir. Oğlunun okulunda karşılaştığı Murat ise onun sevgi arayışının bir neticesi sonucunda hayatına girmiş ve ondan gördüğü sevgiyle kocasından bulamadığı aşk duygusunu yaşamıştır. “Yataklı Vagonlar Mabudesi”nin başkışisi Murat’ı tanıdıktan sonra kocası ile olan ilişkisini şu şekilde anlatmıştır:

“Belki de kocamdan ayrılmaya karar verdiğim sırada karşıma çıktığı için ona bu kadar bağlandım. Belki de ikisinin farklı nitelikleri karşısında, bir uçurumun başındaymışım da yaşamla ölüm arasında bir seçme yapmam gerekiyormuş duygusuna kapılmışım. Onunla karşılaştıktan sonra Refik’le geçirdiğim on beş yıl büsbütün anlamsız, boş ve mutsuz görünmeye başlamıştı gözüme. Onunla olan birlikteliğimizden, kimi sığ anılardan başka, bana kalan tek şey, oğlumuzdu (Bener, 1998, s.77)”.

Erich Fromm mutlu evlilik üzerine tüm yazılanların aslında birbiriyle iyi geçinen bir çifti tanımladığını söyler. Ona göre bu durum birbiriyle uyum içinde çalışan işçi kavramından pek farklı değildir. Karşılıklı anlayış esası üzerine kurulu olan mutlu evlilikte asıl gerçekte olan tek başına olmanın dayanılmaz duygusundan kaçıp bir leye sığınmaktır. (Fromm, 2020, s.107-108) Alabalık’ın Semin’i ve Yataklı Vagonlar Mabudesi’nin başkışisi aslında bu yalnız kalmama ve sığınma duygusu içerisinde evlenmiş fakat bu evlilikler onların aşkı arayışına engel olamamıştır.

Kitaba da adını veren “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” öyküsünde Hüdayi Bey ile Leyla, çevrenin baskıları dolayısıyla aşklarını yaşayamamış ve ayrılmak zorunda kalmışlardır. Bir genelev kadını olan Leyla’ya âşık olan Hüdayi Bey onun için her şeyi göze almıştır, onu oradan kurtarıp evine getirmek istese de kasaba halkının ve kaymakamın tepkisi, daha sonra Hüdayi Bey’in ailesinin baskısı, Hüdayi Bey’in sürgüne gönderilmesi ile aşk son bulmuştur. Hüdayi Bey’in yıllar sonra bir başkasıyla evlendiği, ardından da intihar ettiği haberi gelir. Bu aşk Leyla Hanım hüznünlü bir anı olarak kalmıştır. “Requiem” öyküsünün başkışisi Hurşit, aşka karşı güvenini kaybetmiş birisidir. Aşkı bencil bir duygu olarak görür. Böyle düşünmesine sebep olan şey ise, büyük bir aşkla evlendiği kızın bakire olmadığını anlaması, ona duyduğu aşk yüzünden bunu affetmesi, ama hep mutsuz olmasıdır. Onun daha fazla acı çekmesini istemeyen karısı karnındaki çocuğuyla onu bırakıp gitmiş, bir daha da geri dönmemiştir. Hurşit ise bundan sonraki hayatını hep içine kapanık ve yalnız olarak geçirmiştir. “Allegro Cantabile” 23 mektuptan oluşan bir aşk öyküsüdür. Öyküde sadece genç kızın

sevgilisine yazdığı mektuplar yer alır. Bu mektuplardan bir aşkın doğuşu, sevgiliye duyulan özlem ve aşkın bitişine tanıklık ederiz.

“Apollon, Zephyros ve Hyakinthos” öyküsünde eşcinselliği yücelten Zephyros, gerçek aşkın sadece iki erkek arasında yaşanabileceğini düşünür. Bunu öykünün çeşitli yerlerinde dile getirir.

“Çünkü bir tanrının ya da bir kadının gerçekten sevmesi olanaksızdır. Dostluk, Tanrıların ve kadınların yapılarına aykırı bir kavramdır. Hele de kadınlar... Çünkü kadın baştan aşağı ettir. Aç bir et. Zeus onları öyle yaratmıştır. Her ayın ağrısını, doğumun dayanılmaz sancısını unutturmak için, onlara doymak bilmez bir cinsellik vermiş, hayatı etiyile, kaniyle, dopdolu, canlı ama düşsüz yaşayacak bir yaratık çıkarmıştır ortaya. Ne Hera, ne Afrodite, ne Hermes, hiçbirisi farklı değildir. Hele kadınların duygusalılığı, ne büyük bir kandırmaca! Düş gücü yoktur kadınların. Bir ev, bir çocuk, yarın için bir güvence. Budur bütün düşleri. Ölümsüz Tanrıçalar bile farklı değildir. Çünkü ego dediğimiz şey kadının kendisidir” (Bener,2018, s.140-141).

“Keşke açık açık konuşabilseydi onunla. Tanrılar ve özellikle de Aphrodite gibi Tanrıçalarla olan ilişkilerin hiç de kutsanacak bir yanı olmadığını, en ilkel bir takas oyunundan farkı bulunmadığını, daha çiğ, daha sarsıcı sözcüklerle anlatabilse; gerçek dostluğun, gerçek sevginin ancak iki erkek arasında (ama Apollon gibi, canı isterse bir dişiyle, canı isterse bir erkekle yatıp kalkmakla gününü gün eden bir çarpık zevk sahibi Tanrıyla Değil), sevgiyi birbirlerinde arayan, kanlı goğurganlıklarla her türlü ilişkiyi kesmiş, özverili ilişkilerde bulunduğunu söyleyebilseydi” (Bener, 2018, s.133).

Tüm bu duygularını dile getirdikten sonra, disk atma yarışı sırasında aşkı Hyakinthos ile Apollon’un yakınlaşmalarına dayanamayan Zephyros, kendi aşkını yine kendi çıkardığı rüzgâr sayesinde öldürmüştür.

Erhan Bener’in hikâyelerinde yarım kalan ya da çevrenin baskısı yüzünden yarım kalan kırık aşk öyküleri önemli bir yer tutar. Âşıklar kavuşamamanın acısıyla karşı karşıya kalır. *“Acıya karşı en korunmasız olduğumuz zaman, sevdiğimiz zamandır; en çaresiz olduğumuz zaman ise, sevdiğimiz nesneyi ya da onun sevgisini yitirdiğimiz zamandır (Freud, 2018, s.42)”*. “Arkası Yarın” öyküsünde birbirini seven iki gencin evlilik sürecinde karşılarına çıkan zorluklar, “Hâlâ Kanayan”da ise daha başlamadan biten bir aşk hikâyesi vardır. “Aşk Yüzünden Cinayet”in Adnan’ı ise sadece cinsel duygularını tatmin ettiğini düşündüğü Sacide’yi aslında gerçekten sevdiğini öykü sonunda onunla evlenmek zorunda kaldığında hisseder. Onun için bir adamı bıçaklamayı göze almıştır ancak bunu kendisine itiraf etmekte zorlanır. “Cosi Fan Tutte” öyküsünde ise başkışı Matmazel Bougourt’un evlilik hakkındaki

düşünceleri ve evlenmeden çocuğunu doğurmak istemesinin müsteşar tarafından anlaşılamaması konu edinmiştir.

Bener mektup şeklinde yazdığı iki hikâyesinde aşk ve sevgiye dair düşünceleri, aşkın doğuşu ve bitişini ele almıştır. “Liebestote”, bir çiftin sevgililikten evliliğe uzanan aşklarının bitişini anlatan hüznü bir aşk öyküsüdür. Beş yıllık flört zamanlarında mutlu olan çift, çevrenin baskısı dolayısıyla evlenmiş, ancak bu evlilik aşklarının da bitiş olmuştur. Kadının yazdığı mektuplarda aşkı algılayış biçimi, kocasına anlatamadığı duygular yer alır. *“Sana yıllar boyu söylediklerimden, yazdıklarımın çıkan bir sonuç var. Çok önemli bir sonuç: Sevgi tek başına yetersiz, bir güzel ilişkinin yaşaması için (Bener, 2018, s.181)”*.

“Sevginin Doğuşu” hikâyesinin başkışisi sevgiyi tanımlamanın doğru olmadığını düşünür. *“Ah, evet, sevgi. İki hecelik bir sözcük. Belki bir takım kimya formülleri. Hormonlar. Gerçekötesi ışınlar. Etkileşmeler. Titreşimler. Belki de uzaktan kumandalı değinmeler. Ya da sadece avuntular. Umutlar. Kumar oynamak gibi. İlle de tanımlamak gerekiyor mu? Belki de tanımlamak, sevgiyle bağdaşan bir şey. Ben, sevgimi tanımlamak istemiyorum. O zaman belki de her şey biter. Oysa ben, sevgimi seviyorum. Biliyor musun, onu sen bile elimden alamazsın (Bener, 2018, s.108)”*.

Fromm’a göre sevgi emek vermek ve ilgilenmektir. “Çiçekleri sevdiğini söyleyen bir kadının çiçekleri sulamayı unuttuğunu görürsek, onun çiçek sevgisine inanmayız. Sevgi, sevdiğimiz şeyin büyümesi ve yaşaması için gösterdiğimiz etken (aktif) ilgidir. (Fromm, 2020, s.47)

“Saklambaç” hikâyesindeki yaşlı ressam ise sevginin bir vazgeçiş olduğunu düşünür: *“Çünkü arkadaşlık, karşılıklı olarak sürekli bir bağış bekler. Sevgi ise, bir vazgeçıştır (Bener, 2018, s.190)”*.

Erhan Bener aşkı ve cinselliği bir kumaşın iki yüzüne benzetir. Çoğu öyküsünde âşıklar kendilerini güçlü bir cinsel çekim içinde bulurlar. Freud’a göre sevgi, temeli cinselliğe dayanan bir olgudur. *“İnsan kendisine en büyük zevki, cinsel (cinsel organlarla) sevişmenin verdiğini deneyerek bulmuştur ve böylece cinsel sevgi, insanın her türlü mutluluğunu cinsel ilişkilerde, cinsel organlarla birleşme yolunda aramayı yaşamının ana noktası haline getirmiştir (S. Freud, 1953, s.69)”*. Bener’in hikâyelerinin çoğunda da cinsellik aşk ile beraber kendisine bir yer bulmuştur. “Taşrada Gizli Aşk” öyküsünde, kendisini kasabadan kurtarmasının hayali ile kasabaya gelen bir memur olan anlatıcıyla yakınlaşan, evine davet eden Hülya öğretmenin durumu anlatılmıştır. Anlatıcı ilk başta geri çevirse de, geçici olarak

geldiği bu kasaba keyifli bir serüven yaşamak hevesi ve cinsel dürtülerine dayanamamış ve onun evine gitmiştir.

Cinselliğin ön plana çıktığı en önemli hikâyesi “Gece Gelen Ölüm”dür. Hikâye aşktan çok cinsel tutkuya dayandırılmıştır. Savcı Korkut kendisini işine vermiş sıradan birisiyken bir soruşturma sırasında tanıştığı kadınla aralarında cinsel bir çekim oluşur. Daha sonra kadının kızıyla da birlikte olan savcı Korkut, yaptığıının yanlış olduğunu ve gün geçtikçe kendisini tükettiğinin farkında olduğu bu çarpık ilişkiyi bitirmek istemez. Bu cinsel tutku onu ölüme götürmüştür. Hikâye de cinsel çekimin yanı sıra iki kadının uğradığı tecavüz ve aile içi çarpık ilişkiler de yer alır. *Sonuncu* hikâyesi ise iki sevgilinin aralarındaki cinsel çekimin bitmesiyle aşklarının da yok oluşunu anlatan bir hikâyedir. Artık birbirlerini cinsel anlamda çekici bulmayan çift kaçınılmaz olarak ayrılığa sürüklenmiştir. Hikâyelerdeki cinsel tutku kimi zaman öykü kişisini ölüme kadar götürür. “Gece Gelen Ölüm” başta olmak üzere “İbrikçizade Mahmut” ve “Aşk Yüzünden Cinayet” öykülerinde de cinsel tutkusunun kurbanı olan kişiler anlatılır.

Bener ve aşk ve cinsellik izleğini ele alırken çoğu zaman öykü kişilerinin başlarından geçen ilk cinsel deneyimleri aktarmıştır. “Nazife Hanım’la Kızları”, “İlk Aşk”, “Kalaycının Oğlu Osman” ve “Pavyonda” hikâyeleri çocukluk ve ilk gençlik dönemlerinin ilk cinsel deneyimlerini anlatan hikâyelerdir. Bu hikâyelerde cinsellik işlenirken daha çok kişilerin deneyimsizliği ve merak duygusu ön plana çıkarılmıştır.

“Eski Defter” hikâyesinde iki eski aşığın yıllar sonra bir araya gelmesi ancak kadının tekrar ihanet etme korkusu yüzünden kavuşamamaları anlatılmıştır. Başkışı yıllar sonra tekrar aynı yerden acı çekmiştir. Ancak sevdiği kadının evine bunu göze alarak gitmiştir. *“Sevmek aynı zamanda geleceğe dair, yani büyük bir bilinmezliğe dair mutabakat demektir. Başka bir deyişle, Lucan’ın iki bin yıl önce gözlemlediği ve Francis Bacon’ın ondan yüzyıllar sonra tekrarladığı gibi, ödenecek bedeli göze almak demektir. O ayrıca sizinkine benzer bir seçme özgürlüğüne sahip olup o özgürlüğün peşinde koşma iradesine sahip olan birisine, yani sürprizler ve bilinmezliklerle dolu birisine kendini bağımlı kılmak demektir (Bauman, 2020, s. 78-79)”* Başkışı de bu bedeli alarak onun evine gitmiş ve onunla tekrar beraber olmak istemiştir fakat aldığı yanıt yine olumsuzdur.

3.2. Müzik

Erhan Bener müziğe bir tutku gözüyle bakar ve özellikle klasik müzik hayranıdır. Bu tutkusunun hikâyelerine de yansıtmıştır. İlk hikâye kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda* kitabındaki çoğu öykünün başlığının bir müzik terimi olması onun müziğe olan tutkusundan ileri gelir. Bu sevgi yalnızca öykülerin başlığında simgelenmekle kalmamış, öykülerin içeriğine de sindirilmiştir.

Müziğin en yaygın olarak kullanıldığı kitabın ilk öyküsü olan ve Haldun Taner Öykü Ödülü'ne layık görülen “Alabalık” öyküsüdür. Öyküye de adını veren Alabalık, Schubert'in Alabalık Beşlisi ile nitelenen parçasıdır. Olaf Semin'e “*sen benim alabalığımsın*” diyerek seslenmiş ve onu Alabalık'ı çalarken düşlemiştir. Öyküde bu yapıt ile Semin özdeşleştirilmiştir. Öykü kişilerinin hepsi müzik ile ilgilidir. Semin piyano, sevgili Olaf ise viyolonsel çalar. Dr. Wilmetz ise bir kemancıdır. Bunun yanında öyküde çok sayıda şarkı ismi geçer. Semin'in akşamki yemekte Dr. Wilmetz'in ricasıyla *La Truite*'i çalacak olması, Beethoven'ı her dinleyişinde farklı bir tat bulması müziğe dair olan diğer göndermelerdir.

“Alabalık'ta gönderme yoluyla yer verilen sanatçılar ve yapıt adları öyküyü iki açıdan tamamlarlar. Bunlardan ilki karakterlerdir. Semin'in, Olaf'ın ve Dr. Wilmetz'in müzikle olan ilişkisi onların derinlikli karakterler olarak kurgulanmalarını sağlamıştır. Semin ile Olaf sadece birbirlerini seven ve kavuşamayan âşıklar olmalarının ötesinde zevkleri, hassasiyetleri, dünyayı algılama biçimleri olan karakterlerdir. Dr. Wilmetz ise Semin'in yer aldığı sosyal çevreyi göstermesi açısından önemlidir. Çoğunlukla diplomatlardan oluşan, klasik müziğin bilindiği ve dinlendiği bu çevre Semin'in müzikten kopmamasını sağlar. Ayrıca Dr. Wilmetz, Semin'in Olaf'ı unutmadığını anlamış ve bu aşkın Semin'in ruhunda açtığı yarayı okurun görmesini sağlamıştır. Öyküde müzikle ilgili göndermelerin ikinci işlevi, hikâyenin kurgusal anlamda ilerleyişini sağlamalarıdır. Semin'in geriye dönüşlerle Paris'e ve Olaf'a dair yaşadıklarını hatırlaması Beethoven, Schubert gibi bestecilerin anılmasıyla başlar. Çünkü öyküde adı geçen besteciler, Semin ile Olaf arasındaki aşkın görünümelerini sembolize ederler.”³

“Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda”, adını aynı isimli eski bir şarkıdan almıştır. Geçmişe gidilerek Hüdayi Bey ile Leyla arasındaki aşkın anlatımı, arkadaki gramofonda çalan bu şarkı eşliğinde olmuştur. İki yerde şarkının sözlerine de yer verilmiştir. “*Söyle ey mutribi nâzende edâ / Ne imiş aşk-ı muhabbet, sevdâ...*”

³ TOPÇU Hayrunisa, “Müzik-Edebiyat İlişkisinin Metinlerarası Yorumları: Aşk-ı Muhabbet Sevda”, Dil ve Edebiyat Araştırmaları (DEA), Bahar, (2021), s. 267.

“Requiem” terimi bir cenaze marşıdır. Ölen kişinin arkasından bestelenen bir tür ağıttır. Genellikle Hristiyanlık dininde ölen kişinin ruhunun kurtuluşu için söylenir. Mozart tarafından bestelenen bu müzik, hikâyede Hurşit’in ölümü sonrasında arkadaşının yaşadığı hüznün ile de örtüşür.

“Allegro Cantabile” öyküsündeki kelimeler canlı ve hızlı şekilde çalınan müzik notası anlamına gelmekle birlikte öykü kişilerinin inişli-çıkışlı olan aşk hayatlarına gönderme yapar. Ayrıca öyküde Destina isimli şarkının sözlerine de yer verilir.

“Dün gece sen uyurken ismini fısıldadım,
Ve hayvanların korkunç öykülerini anlattım.
Dün gece sen uyurken çiçeklere su verdim
Ve insanların korkunç öykülerini anlattım onlara.
Yüreğim bir yıldız gibi bağlandı sana
İşte bu yüzden, sırf bu yüzden
Yeni bir isim verdim sana DESTİNA
Sen öyle umarsız uyusan da bir köşede
İşte bu yüzden sırf bu yüzden işte
Yaşamdan çok ölüme yakın olduğun için
Seni bu denli yıktıkları için DESTİNA
Yaşamımın gizini vereceğim sana.” (Bener, 2018, s.74)

“Arabesk” öyküsünün müzik ile olan ilişkisi kişilerin içinde bulunduğu sosyal ortam ve arabesk kültürü ile ilişkilidir. *Humoresque* da ise kişilik bozukluğu olan Semahat Hanım ile alışık olunmaya anlamına gelen humoresk sözcüğünün anlamı birbirleri ile örtüşür.

“Liebestote” “*Tristan ve Isolde* isimli opera Richard Wagner tarafından 1857-1859 yılları arasında bestelenmiştir (Britannica 2020). Operanın içindeki Liebestod isimli arya son perdede yer alır ve aşk ölümü anlamına gelir. Eserde Tristan ve Isolde isimli kavuşamayan iki aşkın hikâyesi anlatılır.” (Topçu, s.283) Tristan ve Isolde’nin aşk hikâyeleri ise Liebestote öyküsündeki aşklarının bitişinin anlatıldığı karı-kocanın öyküsü birbiri ile örtüşür. Öyküde kadının yazdığı günlükte söylediği şu cümleler dikkat çekicidir: “*Dün akşam, Wagner’in Liebestote’unu dinledim. Elimde bir dolu bardak viski vardı. Ölen bir aşkın, bir sevginin anısına bestelenmiş. Onu yitirmek üzereyim. Keşke ölüm döşeğinde olsa diyebilir miyim? Belki o zaman bahtsızlığım daha mı dayanılabilir olurdu?*” (Bener, 2018, s.178)

“Cosi Fan Tutte” öyküsü adını Mozart’ın aynı isimdeki komik operasından almıştır. “Kadınlar İşte Yaparlar” olarak Türkçeye çevrilmiştir.

“Erhan Bener’in müzik-edebiyat ilişkisi bağlamında incelenen öyküleri içerisinde bu ilişkinin en dolaylı yoldan aktarıldığı  yk  Cusi Fan Tutte’dır. Operanın konusu ile Bener’in öyküsü arasında benzerlik görülmez. Öykünün ana kahramanı Madam Bougourt, sevgilisini veya nişanlısını aldatmamıştır. Operanın ana fikri “Kadınlr zaten böyledir!”in Madam Bougourt’le ilişkilendirilebilecek kısmı, onun evlilik dışı bir ilişkiden hamile kalmasıdır. Madam Bougourt’un isteyerek bu bebeğe sahip olması, bekâr anne olarak çocuğunu büyütme fikri anlatıcıyı -her ne kadar aksini söylese de- şaşırtmıştır.” (Topçu, s.286)

“Saklambaç” hikâyesinde yaşlı ressam hayatın anlamını müzikte bulmuştur ve genç arkadaşına müzik hakkındaki düşüncelerini yazar:

Sana ayrıca, artık yavaş yavaş vazgeçtiğim bütün senfonilerin aldatıcı karmaşasından, bir Mozart obua konçertosunun çok d zeli coşkulu isyanından sıyrılarak, Kreutzer Sonat’ın iki başlı şik yetlerine geçer, belki daha sonra, bir sıçrayışta Ayıştığı Sonatı’yla h zn m ze, daha sonra, bütün varlığı anlayabilecek g  teki o çok kocaman dört dörtlük notanın tekl ğine sığınarak yaşam sevincimize ulaşabiliriz (Bener, 2018, s.190)”.

3.3. Ölüm

İnsanın doğasının bir gereği olan  l m Erhan Bener’in hikâyelerinde en belirgin olarak görülen izleklerden birisidir. Erhan Bener hikâyelerinde ölüm izleğini genellikle tek başına değil aşk ile i  içe olarak işlemiştir. Bauman Akışkan Aşk kitabında şunları söyler: *“Tamamına ermiş aşk ile ölüm kadar birbirine yakın pek az şey vardır. İkisinin her belirişi biricik ama kesindir, tekrara tahammülü yoktur, hiçbir çağrıya cevap vermez ve hiçbir erteleme vaat etmez. Her biri tek başına ayakta durmalıdır ve durur da (Bauman, 2012, s. 17)”* Kimi  yk lerinde ise yaşam-ölüm hakkındaki düşüncelerini aktarır. Bener’in *Aşk-ı Muhabbet Sevda* isimli öykü kitabında ölüm, en ayrıntılı şekilde “Requiem” öyküsünde işlenmiştir. Arkadaşı ile bir gece evinde oturup sohbet ettikten sonra dışarı çıktıklarında yakınlardaki bir düğün alayından açılan serseri bir kurşunla vurularak  len Hurşit’in ölümü sonrasında duyduğu üzüntüyü anlatıcı şu şekilde dile getirmiştir:

“Onunla beni, hiç beklenmedik bir anda ve birdenbire iki yabancı cisim haline getiriveren ölüm, benim için hâlâ soyut bir kavram olmaktan  kmış değil. Çünkü, böyle bir  l me inanmam olanaksız. Daha önce hiç  l  görmedim. Bir d ş olayı bu. Bir türlü uyanamadığım, ama gizli gizli, uyanamayacağımı bildiğim bir d ş. Ona, yaşlı bir aslan görünümünü veren, yer yer ağarmış, ama g r, yele gibi uzun saçları, gözlerinin üstüne dökülmüş. Soğuk bir dikkatle inceliyorum yüzünü. şakağında ve yanağının üstünde, karaciğer bozukluğunu gösteren küçük kahverengi lekeler, sivilceler var. Daha önce hiç ayırımsamadığım ayrıntılar

bunlar. Boynunda da, pıhtılaşmış kanın oluk gibi çukurlu bir görünüm verdiği derin kırışıklıklar.” (Bener,2018, s.47-48)

Kitaptaki diğer öykülerde ise ölüm teması aşk ve yaşam izleği ile birlikte kurgulanmıştır. Kimi zaman tutkulu bir aşkın sonunda dayanamayarak intihar eden âşıklar, kimi zaman ise öykü kişinin geçirdiği trafik kazası sonucu hayatını kaybettiğini görürüz. *“Ne aşka ne ölüme iki kez girilebilir; Herakleitos’un ırmağından bile az girilir. Gerçekten de onlar kendilerinin baş ve kuyruklarıdır, diğer her şey karşısında hoşgörü ve ihmalkârlık gösterirler (Bauman, 2012, s.17)”*. “Aşk-ı Muhabbet Sevda”da Hüdaî Bey’in kasabadan sürülmesinin ardından, anlatıcının ağabeyinden öğrendiği kadarıyla Hüdaî Bey yıllar sonra birisi ile evlenmiş ancak hemen sonra intihar etmiştir. “Liebestote” öyküsünde öykü kişilerinden birinin evliliğinin bitmesinden bir süre sonra trafik kazası geçirip ölmesine karşın eşinin sevgilerinin bitmesi ve ona olan davranışları ile onu öldürdüğünü söylemesi işlenmiştir. “Humoreque” öyküsünde ise Daktilo Semahat, akıl hastahanesinden çıktıktan sonra ailesi onu birisiyle evlendirmeye kalkmış, Semahat ise intihar etmiştir. “Aşk Yüzünden Cinayet” öyküsünde Adnan ise, Sacide için Kunduracı Ali’yi öldürmüş ve saklanmış, ancak daha sonra sadece yaralandığını öğrenmiştir. Bu durum onun Sacide’ye olan aşkını anlamasına yardımcı olur.

“Kahve Molası” adlı hikâyede oldukça pahalı olan halıya kahve dökülmesini engellemek ve sevdiği kızın gözüne girmek için kaynayan kahvenin altına elini tutan Ekrem’in ellerinin yanması ve gece polisın yaptığı baskın sırasında yanan elleri yüzünden kapıyı açamayıp çıkan çatışmada ölmesi anlatılır. “Yanlış Adres” adlı hikâyede ise arkadaşının kaldığı pansiyona taşınan Mustafa, arkadaşının takıntılı sevgilisi tarafından sevgilisi olduğunu sandığı için yanlışlıkla öldürülür. Bu iki öyküdeki ölüm hiç beklenmedik ve şaşırtıcı bir şekilde gerçekleşmiştir.

Gece Gelen Ölüm adlı kitapta yer alan beş öyküde de ölüm temasına yer verilmiştir. “Gece Gelen Ölüm” adlı hikâyede savcı Korkut’un bir anne-kıza duyduğu cinsel tutkunun sonunda ölüme sürüklenerek kendisini bu açmazdan kurtarmak için intihar eder. “Falcı” hikâyesinde yaşamın ve ölümün anlamını açıklamaya çalışan ve ölümsüz olduğunu söyleyen falcının düşüncelerine yer verilmiştir. “Çiçekler” hikâyesinde ölen sevgiliye duyulan özlem vardır. “Telefondaki Ses” hikâyesinde ölüm, bir karı-kocayı tekrar birleştiren bir aracı olmuştur. Ayrılmak üzere olduğu kocasının öldüğünü düşünen kadın onun ölümünden duyduğu acıyla aslında onu ne

kadar sevdiğini fark eder ve hayatta olduğunu öğrenince ona bir şans daha vermeye karar verir. “Biobot” hikâyesinde ise bir insan ve bir robotun birbirlerine duyduğu aşk neticesinde birleşip ikisinin de yanarak kül olması anlatılır. Aşkları ve birlikte olup birbirlerine dokunmaları onları ölüme götürmüştür.

“Saklambaç” hikâyesinde yazar hikâye kişilerinden biri olan yaşlı ressam odağında yaşam ve ölüm hakkındaki düşüncelerini verir. Öğrenci olan bir genç kız ve yaşlı ressam arasında geçen mektuplaşmalardan oluşan bu hikâyede genç kız ona ölüm ve hayatın anlamı hakkında sorular sorar. Yaşlı ressam genç kıza yaşam, ölüm, hayatın anlamı, tekilleşme ve yaşlılık hakkında düşüncelerini anlatır. Tüm bu mektuplar sırasında genç kız okula başlayıp kendini geliştirirken yaşlı ressam hastalanarak ölüme doğru yaklaşmıştır.

“Aslında sorunun ne olduğunu anlamak telaşıyla yaşamın akıntısına kapılıp gitmek hepimizin ortak yazgısı. Sanılan şey, hayata gelip gelmemenin irademiz dışında olduğunu sanıp, ne olduğu bilinmeyen sonsuzluğa kavuşmanın elimizde olabileceğidir. Oysa, belki de, varlığın sonsuz olmayan çeşitleme tutkusuyla, dönüp dolaşıp belli sayıda değişik genlerin bir araya gelmesiyle şifrelerimizin esiri olmamız sandığımız gibi, gayri iradi bir olay olmayabileceği gibi, ölüm de yine, (bir öteki dünyanın varlığına inanmak zorunluluğu olmaksızın) hiçbir iradenin bizi ulaştıramayacağı kadar uzağımızdadır (Bener, 2003, s. 190)”.

Erhan Bener, *Yaşam Bir Düş* kitabına kadar olan hikâyelerinde ölüm izleğini daha çok tutkulu ve cinselliğe dayanan bir aşkın trajik bir şekilde sonlanması ve kurgunun bir getirisi olarak işlemiştir. Fakat son iki kitabı olan *Yaşam Bir Düş* ve *Türküsunü Arayan Adam* kitaplarında ölüm izleğine fantastik kurgu da eklenmiştir. *Aşk Nereye Kadar* kitabıyla başlayan bu anlayışla birlikte ölümün kabullenışı, ölüme yazgılı oluş, yaşamın anlamsızlığı ve hüznün duygusu ile birlikte verilir. Hikâyelere karamsar bir bakış açısı hâkimdir. “*Yaşam Bir Düş*” hikâyesinde başkişi küçük bir grip ile başlayan bir hastalığın neticesinde aniden karısını kaybetmiştir.

3.4. Birey-Toplum İlişkisi

Erhan Bener’in özellikle kasaba ve köy yaşantısını işlediği öykülerinde belirgin olarak gördüğümüz birey ve toplum ilişkisinin insan üzerindeki etkileri *Aşk-ı Muhabbet Sevda* kitabındaki çeşitli öykülerde vurgulanmıştır. Bireyi ele alırken onların yaşadığı kültür göz önünde bulunduran yazar bu tür öykülerinde daha çok 1950’li yıllardaki yaşantıları ele alır. Kendisi de 1950’li yıllarda memur olarak çeşitli görevlerde bulunan Bener, kendi hayatını da eserine yansıtmıştır.

“Bir Roman Kahramanı”, “Arabesk”, “Taşrada Gizli Aşk”, “Hâlâ Kanayan”, “Arkası Yarın” gibi kasaba, köy ve gecekondu yaşantılarını anlattığı öykülerinde yazar bireylerin içinde bulunduğu sosyal ortamın onların yaşamına olan etkisini de anlatmıştır. “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” öyküsü başta olmak üzere, çevrenin kişilerin yaşamı ve aşk hayatı üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bu etki genellikle olumsuzdur. “Ne İmiş Aşk-ı Muhabbet Sevda” öyküsünde çevrenin baskısından dolayı kavuşamayan âşıklar söz konusudur. “Bir Roman Kahramanı”nın da köyden gelen genç bir çocuk olan Dursun Ali’nin anlatıcı yanında odacılık yapmaya başlamasından sonra hayatını tamamen değiştirmesi ve çevrenin onun üzerindeki etkileri anlatılmıştır.

“Taşrada Gizli Aşk”ta yaşadığı kasabadan mutlu olmayan ve İstanbul’a gitmek isteyen Hülya öğretmenin, İstanbul’dan gelen memur ile ilişki yaşamak istemesi ancak işin duyulmasıyla farklı sonuçlar doğurması ele alınmıştır. *Hâlâ Kanayan*’da geçici bir görev için Kayseri’ye gelen anlatıcının, âşık olduğu kıza, Abdullah isimli bir kat görevlisi tarafından açılabilmesi ve Abdullah’ın namus anlayışına olan eleştirisi söz konusudur.

“Arabesk” öyküsünde ise gecekondu yaşantısından izler vardır. Geleneksel bir düşünce tarzı olan Sultan Hanım çevresinde öğrendiği gibi erkek çocuk düşkün birisidir. Eserde oğlu yüzünden çektiği sıkıntılar anlatılmıştır. *Arkası Yarın* öyküsünde ise köy yerinde birbirini seven iki gencin evlenmelerinin önünde engel olan kişi ve durumlar söz konusu edilmiştir. Başlık parası ve kızın babasının para düşkünlüğü bunlardan bir tanesidir. Mustafa’nın nişanlandığı gün nişana gidememesi, nişanlısı ile görüşmesine izin verilmemesi, istenen başlık parası ve sonunda kızı kaçırmak zorunda kalması o kültürün bir getirisi olarak eserde işlenmiştir.

“Liebestote” isimli öyküde birbirini seven iki sevgilinin henüz evlilik düşünmemesine rağmen çevrenin yaptığı baskılar, sürekli sorduğu sorular ve kendilerini hiçbir yere almamaları sonucu evlenmeleri ve mutsuz olmaları anlatılmıştır.

Erhan Bener’in bazı hikâyelerinde 12 Eylül darbesi sonrasındaki süreçte insanların aldıkları yaralar ve çektikleri acılar ele alınmıştır. “Sürgünde” hikâyesinde 12 Eylül sonrası memleketinden ayrılmak zorunda olan bir genç kızın babası ile ayrı kalışı ve bu sürecin iki kuşağı nasıl etkilediği gözler önüne serilmiştir. “Kahve Molası” ise devrimci gençlerin hayatını ve buluşup birlikte yaptıkları toplantıları anlatır. “Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyesinde devrimci iki gencin baskıcı yönetimler tarafından evli olmadan aynı evde yaşadıkları gerekçesiyle yargılanarak hapse girmeleri anlatılır.

“Kapıcı Haydar” hikâyesinde onun yaşamı anlatılırken 27 Mayıs devrimi ve sonrası, 12 Mart ve 12 Eylül dönemine değinilmiştir.

3.5. Gerçek/Düş – Fantastik

Hayal, olağanüstü, gizem, büyü gibi unsurları kullanan fantastik edebiyat; insanların gerçeği, sorgulama, değerlendirme ve sarsma hakkından doğmuş bir edebi türdür. Tuhaf, alışılmış olandan uzak, şaşırtan ve akli olandan uzak olduğu düşünülen fantastik öykü ve romanlar yaşanan ve tanık olunan gerçeğin dışında başka gerçeklerin olduğunu da ortaya koyar. (Steinmetz, 2006: 8)

Fantastik kelime anlamı olarak genellikle hayal, düş, gizem v.b. kelimelerle açıklanmıştır. Fantastik edebiyatta herkes tarafından kabul gören mutlak gerçeğin dışında, sırf mantıkla açıklanamayan bir dünya kurulmuştur ve okur bu olağandışılıkla metnin içine çekilir fakat gerçeklikten de tamamen kopmaz. Fantastik edebiyatta verilen örneklerle bakacak olursak okurun metni okuduğunda gerçek mi düş mü olduğunu anlayamaması söz konusudur. Fantastik edebiyatın amaçladığı şey ise budur. Okurda bir kararsızlık uyandırır. Todorov bir metni fantastik kılan şeyin metinden okura geçen kararsızlık deneyimi olduğunu belirtmiştir. “Kararsızlık, bir bakıma bu katı karşıtlığın sorgulanması sorgulanması anlamına gelir; fantastiği bir edebiyat türü kılan şey de budur. (Todorov, 2004, s.9)

Modern toplumda, teknolojik gelişmelerle ve makineleşmeyle birlikte kâinatın ve insanoğlunun geleceğiyle ilgili umutların yerini korkular almıştır. Umutlar, kuşkulara dönüşmüştür. Böyle bir asırda gerçek dünyanın ötesine geçmek için özgürlük vadeden bir tür olduğu için insanlar fantastiğe yönelmiştir. Sosyal hayatın sınırlılıklarından ve yetersizliklerinden uzak, özgür bir dünya yaratan fantastik, reel dünyanın kişide oluşturduğu sıkıntıyı dengelemiştir (Steinmetz, 2006: 14).

“Fantastik üç koşulun yerine gelmiş olmasını gerektirir. Metin öncelikle okuyucunun, öyküdeki kişilerin dünyasını canlı kişilerin yaşadığı bir dünya olarak görmesini ve anlatılan olaylarla ilgili olarak doğal bir açıklama ile doğaüstü bir açıklama arasında kararsızlık duymasını sağlamalıdır. Sonra, bu kararsızlık bir öykü kişisi tarafından hissedilmelidir; böylece okuyucunun görevi bir kişiye verilmiş olur, aynı zamanda da ‘kararsızlık’ metin boyutunda ortaya konduğu içindir ki yapının izleklerinden biri haline gelir, saf bir okumada gerçek okuyucu öykü kişisiyle özdeşleşir. Son olarak, okuyucunun metin karşısında bir tavır takınması gerekir:

Hem alegorik, hem de şiirsel türden yorumlamaları reddedecektir. Bu üç gereklilik eşit değere sahip değildir. Birincisi ve üçüncüsü gerçek anlamda türü oluşturur, ikincisi ise yerine getirilmese de olur.” (Todorov, 2004, s.39)”.

Berna Moran’a göre fantastik, gerçekçiliğin zaman, mekân, karakter kavramlarını, canlı cansız ayrımını tanımayan ve bildik dünyamızın ötesinde alternatif bir dünyadır. Moran, fantastiği “Okurda tereddüt halini oluşturan belirsiz fantastik, olağanüstü gibi görünen olayların doğa yasalarıyla açıklanabildiği fantastik, varlık açısından farklı bir dünyayı anlatan fantastik” olmak üzere üçe ayırmıştır. (Moran, 1998, s. 60)

Bener’in son dönem hikâye kitaplarında etkilendiği fantastik unsuru hem hikâyenin içeriklerinde hem de kitap adlarında kendisini göstermektedir. Bener’in hikâyelerinde hem içerik hem anlatım açısından fantastiğin ilk örneği *Gece Gelen Ölüm* kitabındaki “Çiçekler” hikâyesidir. Hikâyede ölen sevgilisini rüyasında gören genç bir kızın onu rüyasında görmesi ve onunla konuşması anlatılmıştır. Genç kız bir süre sonra rüyadan uyanır ve kapsında elinde bir demet çiçekle bekleyen bir çocukla konuşmaya başlar. Çocuk, sevgilisinin ona düşünde bahsettiği çiçekleri getirmiştir. Genç kız uykudan uyanır ancak içinde bulunduğu atmosferin gerçek mi yoksa düşün devamı mı olduğu belli değildir. Fantastik öyküdeki kararsızlık burada ilk olarak kendisini gösterir. Bener bu hikâyeden sonra “Yaşam Bir Düş” kitabına kadar fantastik türünü kullanmamıştır. Bu kitaptan sonra tekrar fantastiğe yönelmiş ve son hikâyesine kadar bu yöneliş devam etmiştir.

Yaşam Bir Düş kitabındaki ilk hikâye olan “Karda İzler” kaybettiği sevgilisinin ayak izlerini sandığı izleri takip ederek sevgilisiyle birlikte oturdukları cafeye giden bir adamın sevgilisini orada gördüğünü sanması ve onunla konuşmasını anlatır. Hikâye boyunca anlatılanların hayal mi gerçek mi olduğu anlaşılmaz. Hikâyenin sonunda adam hikâyenin başladığı yerde pencere kenarındadır. Kitaba da adını veren “Yaşam Bir Düş” hikâyesinde başkişinin önce eşini kaybetmesi ve daha sonra kendisinin kalp krizi geçirmesi neticesinde gördüğü bir düşün de etkisiyle yaşamasının bir anlamının olmadığını ve yaşamın bir düş olduğunu sayıklayıp durması anlatılır. “Görecelik Kuramı”nda ise kocasıyla arası iyi olmayan bir kadının sevgilisi ile birlikteyken bir anda boşanmaya karar vermesi ve bunu sevgilisi ile paylaşacakken yolculuk yaptıkları trenin kaza yapması anlatılmıştır. Bir iki dakika önce trendeki diğer gençlerin konuştukları şey aslında bu sefer gerçeğe dönüşmüştür. “Uhuvvet’in Kaptanı” hikâyesinde bir iş için Altinkuma’a giden başkişinin yolculuk

sırasında kaptan ve diğer erkeklerin sözlü tacizine uğraması ve bunu kocasına anlattığında onda bir tepki uyandırmaması sonucu onunla olan bağlarının koptuğunu kabullenışı anlatılmıştır. “Bekleyiş”, yaralı bir askerin arkadaşlarının zafer kazanması ve gelip kendisini kurtarmasını umut etmesini anlatır. Hikâye sonunda askerler gelmiştir fakat gelen düşman askeridir ve kendisini öldürmüşlerdir. Askerin düşünde ölüm duygusu ve ölümü bekleyişin anlatılması dikkat çeker. Bütünleşmek hikâyesi tümüyle fantastik öğelerle oluşturulmuştur. Başkişinin sadece arkadan gördüğü bir kızı sanki çok önceden tanıyormuşçasına görmesi ve bütünleşmesi, davadaki küçük çocuğun şeker hastası olduğunu anlaması ve sevgilisi ile yaşadıkları doğaüstü şeylerdir. Başkişi ve sevgilisi gökkuşağının altında sevişirken cinsiyet değiştirir ve en sonunda kadının sevdiği adamın içine girmesi ile hikâye sonlanır. Gerçek anlamda bütünleşirler ve kadın sevgilisinin kalbinde yaşamaya devam eder.

“Merihten Gelenler”de Merih’ten geldiğini söyleyen bir şoförün arabasına aldığı adama saçma konuşmalar yapması ve onu bilmediği bir yere götürmek istemesi söz konusu edilmiştir. Bahsedilen insanlar ve gezegen olağandışı bir özellik taşır. “Otobüs” hikâyesinde hikâye boyunca başkişi olan adamın bilinç akışı tekniği kullanılarak zihnindekiler okuyucuya aktarılmıştır. Otobüs bekleyen ve sonra otobüse binen adamın aklından geçenler ve gördüğünü sandığı şeyler düş mü gerçek mi ikilemini yaratır ve bu ikilem öykünün sonuna kadar devam eder. “Aynanın Arkası”nda ise başkişi aynadaki yansımasının kendisiyle konuştuğunu görür ve ondan geleceği hakkında bilgi almak ister fakat sadece 35 yıl daha yaşayacağını öğrenebilir. Fakat yolda geçirdiği kaza sonucu felç olur ve geri kalan yıllarını bu şekilde geçirecektir. Bu hikâyede de fantastik öykünün özelliklerinden faydalanılmıştır. “Uzaylı Ahraz” hikâyesinde aslında uzaylı ve ahraz olmayan ama insanlara kendisini bu şekilde tanıtarak para kazanmaya çalışan bir adamın hikâyesi anlatılır.

Son kitabı *Türküsunü Arayan Adam*, Bener’in öykülerinde alışageldiğimiz “tamamlanmışlık” duygusunun yerini alan bu türden “belirsizlik” ve “ikircim” deneyimlerinin yoğunlaştığı bir kitaptır. (Özçelebi, 2010, s. 171) Bener, son kitabı *Türküsunü Arayan Adam*’da düşünceden duyumsamaya duyumsamadan düşlemeye dönüşen anlatımıyla, aynı zamanda gerçek ve gerçek dışının birbirini bulanıklaştırmadan birleşmesini sağlayan yetkin bir anlatım stratejisinin örneğini verir. (Özçelebi, 2010, s. 172)

“Metnin okuyucu ile olan bağı sürekli taze tutmanın fantastik anlatıdaki etkili yolu, yapının algılanma sürecine odaklanmak, onu bu süreci zengin kılacak ayrıntılarla yapılandırmaktır. Bener bunu birkaç yolla gerçekleştirir: Öncelikle ben öyküsel anlatıcı ile okuyucunun özdeşim kanallarını harekete geçirir. Bu anlatıcı “Asansör” öyküsünde bir korku kulesinin yıkılışını karabasan atmosferinin içinden anlatır. Tatil dönüşü kendisini “canlı gibi, yaşlı, öksürüklü” bir asansörde bulan anlatıcı, ancak “hortlaklı, vampirli” bir filmde izlemiş olabileceği sonsuz yükseklikteki kasvetli bir yapının içinde oradan oraya koşturur durur. Bu yönüyle öykü kişisi Kafka’nın Dava romanındaki Jozeph K. ’yı da çağırıştırır. Banka Şefi Jozeph K. belirsiz bir zamanda bilinmeyen bir şehirde bir pansiyon odasında durup dururken tutuklanır ve gerçek dışı bir mahkemede yargılanır. Bener’in anlatıcı memurunun çalıştığı devlet yapısı da “ötekilerin” eline geçmiştir, kendisine bu dünyada artık yer yoktur. Odasını bulup günlük memurluk yaşantısını sürdürmeye çalışır; ancak ne yapsa, nereye adımını atsa, kiminle konuşsa bildik gerçekçi yaşamının zeminini bulamamaktadır. İçinde bulunduğu gerçek dışı durumu, kendi mantıksal tutarlılığına uydurmaya çalışan anlatıcının gerilimini asansörün sıra dışı hareketleri canlı tutar (Özçelebi, 2010, s. 172)”.

Erhan Bener’in son hikâye kitabı olan *Türküsünü Arayan Adam* ‘daki diğer bir hikâye olan “Reçineli Düşler” tamamıyla düşlere ve rüyaya dayandırılmış bir hikâyedir. Rüya içinde rüya vardır. Hikâye dört bölümden oluşur ve her bölümde farklı bir kişinin rüyası anlatılmaktadır. Görülen rüyalar gerçek gibidir ve gerçek mi düş mü olduğu ayırt edilemez. Hikâyenin sonunda ise görülen tüm rüyaların da aslında yine tek bir kişinin rüyası olduğu anlaşılır ve diğer tüm rüyalar da tek bir kişide toplanmıştır. “Direkler” hikâyesi geçmişinde gördüğü bir görüntünün hafızasında yer etmesiyle ve verdiği karar neticesinde çocukluğunda gördüğü şekilde idam edilen bir adam anlatılmaktadır. Gördüğü şeyler ve başına gelen olaylar gerçekdışıdır.

“Bahçeler Barakalar”da gözlerden uzak, tek katlı taraçalı, bahçeli bir ev düşleyen iki sevgilinin bu düşlerinin gerçekleşme olasılığı üzerine düşünen anlatıcı, bunu daha önce gerçekleştirebilmiş olan bir hayalet yazarla, düşsel bir karşılaşma yaşar. Fotoğrafındaki gibi ağzında yeşil bir sap bulunan, hafif esintide sallanan gramofon sesli bu saydam imge konuşur, hatta soru sorup cevap bekler.

“Yıldızları Kucaklayan Kız”da yıldızın gökyüzünden düştüğünü gören genç bir kızın onu eline alması ve abisine göstermesi, “Bir Otomobil Lastiğinin Otobiyografisi” hikâyesinde lastiklerin başından geçenleri anlatması, “İp Cambazı” hikâyesinde tanımadığı bir kadının evine giden cambazın maymunun öldürülmesi ve kendisinin de katil olması konu edinmiştir. “Yenilenen Portreler”de ünlü bir ressamın aslında çizdiği portrelerin sadece yüzlerini değiştirmesi ve son portesinde insan yüzünün yerinde koca bir boşluk olması anlatılmıştır. “Türküsünü Arayan Adam” ise sürekli duyduğu bir melodiyi ve bunun ne olduğunu bulmak istemesi ve cd ler alması, sonunda ise kendini ölüme terk edişi anlatılmaktadır. Son öykü olan Karga ise Bener ‘in ölmeden önce yazdığı hasta bir adamın hikâyesidir.

SONUÇ

Erhan Bener, edebiyata ilgi duyan, sanata meraklı ve oldukça donanımlı bir aile ortamında büyümüştür. Annesi Mediha Hanım, çok iyi okuyan, Fransızca'yı çok iyi bilen Fransız Edebiyatının klasiklerini okumuş ve Batı kültürüne aşina bir kadındır. Annesi küçük yaşta ona Fransızca kitaplardan öyküler ve romanlar okur. Onun edebiyata olan ilgisinin gelişmesinden annesinin payı büyüktür. Bener, Sivas'ta geçirdiği yıllarını yazarlık serüveninin başlangıcı olarak görür ve burada çeşitli dergileri takip eder. Onun sanatçı kişiliğinin gelişmesinde abisi Vüs'at Orhan Bener'in de önemli bir yeri vardır. Daha çocuk yaşta abisinin ona hediye olarak getirdiği oyuncak matbaayı elinden düşürmez. İlk şiir kitabını lise yıllarında babası Raşit Bener bastırmıştır. İlk öyküsü olan "Küçük İstasyon" da yine bu yıllarda yayımlanmıştır. Çocukluk yıllarını ve eğitim hayatını babasının meslek hayatı dolayısıyla farklı şehirlerde geçirmiştir. Yazarın bu döneme ait anıları ve gözlemleri özellikle romanlarına yalnızlık ve yabancılık duygusu olarak yansır. Daha sonra kendisi de meslek hayatı boyunca birçok yerde görev yapmıştır. Eserlerinde gezip gördüğü, çalıştığı bu yerlerin ve tanıştığı insanların izleri vardır. *Günbatımı Öyküleri*'nin neredeyse tamamı onun bu gözlemlerini içerir.

Erhan Bener, edebiyat dünyasında romancı kimliği ile ön plana çıkmış bir yazardır. Romanlarının başarısı ve romancı kimliği onun hikâyeci yönünün ön plana çıkmasını engellemiştir. Sekiz öykü kitabı ve bir seçkisi bulunan Erhan Bener hikâye kitaplarının hepsini genellikle ortak bir izlek etrafında toplamıştır. Aşk, müzik, ölüm ve birey-toplum ilişkisi hikâyelerinde kullandığı temel izleklerdir. Bütün hikâye kitaplarında aşk izleğini görmek mümkündür. Yazar aşkın bütün çeşitlendirmelerini eserlerinde cinsellik ile de bağlantılı olarak irdelenmiştir. İlk hikâye kitabı *Aşk-ı Muhabbet Sevda* tümüyle aşk hikâyelerinin ve müzik terimlerinin olduğu bir kitaptır. Genellikle kavuşamayan âşıklar kitabın temel konusunu oluşturur. *Gece Gelen Ölüm*

ise yazarın ölüm izleğini en çok ön plana çıkardığı eseridir. Hikâyelerinde insanı ölüme götüren sebepler ele alınmıştır. *Günbatımı Öyküleri'nde* yazar meslek yaşamı boyunca gezip gördüğü yerlerde karşılaştığı insanları ve gözlemlerini anlatmıştır. *Deniz aşırı Öyküler* 'de genellikle Paris, Viyana, Almanya gibi ülkeler ve şehirler ön plana çıkmıştır ve temek izlek yine aşktır. *Aşk Nereye Kadar'da* aşk ile birlikte ölüm ve siyasi olaylar da hikâyelerin izleğine dahil olmuştur. Yaralı Aşklar'da aşkın bütün çeşitlemelerini görülür. Aşk, cinsellik, ayrılık, yarım kalan aşklar, yaş farkı yüzünden engellenen aşklar hikâyelerin konusudur. Bener son iki kitabı olan *Yaşam Bir Düş* ve *Türküsünü Arayan Adam'da* fantastik anlatıya yönelmiş ve hikâyelerinde farklı bir tür denemiştir. Aşk, yabancılaşma, birey-toplum ilişkisi gibi konular temel izleklerdir. Bu hikâyede fantastik anlatının özelliklerinden yararlanılmıştır. Ayrıca bu kitapları yazarken hasta olması sebebiyle ölüm izleğine daha çok yaklaşmıştır.

Erhan Bener'in hikâyelerindeki yapısal özellikler çeşitli benzerlikler sergiler. Hikâyelerinin isimleri ile içerikleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Yazarın ilk kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Seveda* adını aynı ismi taşıyan bir şarkıdan almıştır. Kitabın içindeki bu hikâye tüm kitaba isim olmuştur. Bu kitaptaki bütün hikâyeler bir müzik terimidir. Diğer kitaplarında da genellikle kitap ismini içindeki bir hikâyeden almıştır ve kitapların isimleri içeriğini özetler niteliktedir.

Bener'in hikâyelerinde en önemli yapı unsurların birisi de bakış açısı ve anlatıcıdır. Yazar bakış açısı ve anlatıcıyı kurguya uygun olarak seçmiştir. Genellikle kahraman bakış açısı ve birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Gözlemci bakış açısı ve üçüncü tekil şahıs anlatıcının kullanıldığı hikâyelerinin sayısı da az değildir. Yazar "Sürgünde" hikâyesinde bakış açısını çoğaltmıştır. Hikâye kişilerini farklı kişilerin bilinçlerinden tanırız. Kahraman bakış açısının hâkim olduğu hikâyelerde çoğu zaman anlatıcı hikâye kişilerinden birisi olmasına rağmen başkışı konumunda değildir. Sadece olayların anlatılmasında ve yorumlanmasında görev almıştır. Anlatıcıların çoğu taşraya ve kasabalara görev için giden memurlardır. Yazar, hikâyelerini kurgularken bakış açısı ve anlatıcının işlevlerinden olabildiğince yararlanmıştır.

Yazarın hikâyelerinde olay örgüsü genellikle klasik kurguludur. Yazar son iki kitabında belirgin olarak olay örgüsünde değişime gitmiştir. Fantastik kurgunun hâkim olduğu *Yaşam Bir Düş* ve *Türküsünü Arayan Adam* kitaplarında fantastik kurguya paralel olarak bilinç akışı tekniği de kullanılmıştır. Bener bazı hikâyelerinde mektup türünü kullanmıştır. Kimi hikâyelerinde geriye dönüş tekniği kullanılarak geçmişte

yaşanan olaylar ve aşk hikâyeleri anlatılır. Hikâyelerin olay örgüsü başkişi etrafında örülür.

Erhan Bener'in hikâyelerinde zaman genellikle üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Hikâyelerin anlatma zamanı 1950'li yıllardır. Bu yıllarda yaşanan siyasi, sosyal, psikolojik olaylar hikâyelerin oluşumunda rol oynar. Özellikle 12 Mart olayları bazı hikâyelerin temel konusu olmuştur. 12 Mart Dönemi ve sonrasındaki siyasi sürgün, baskıcı yönetim ve darbelerin insan psikolojisi üzerindeki etkilerini hikâyelerde görmek mümkündür. Olayların vaka zamanı kesin olarak belirtilmemekle birlikte yazarın yaşamını oluşturan 1950'li yıllar temel vaka zamanını oluşturur. İtibari zaman ise hikâyelerin uzunluğuna göre genellikle kısa zaman aralıklarını kapsar.

Erhan Bener'in hikâyelerinde mekânın insan üzerinde bıraktığı etkileri görmek mümkündür. Hikâyelerinde temel mekân genellikle kentlerdir. Küçük kentler, kasaba ve köyler de mekân olarak seçilmiştir. “Falcı” öyküsü mekânsız bir öyküdür. Falcı istediği anda istediği mekâna gidebilir. “Apollon, Zephyros ve Hyakinthos” öyküsündeki mekân ise mitolojik bir mekândır. Yazar çoğu öyküsünde de mekânın ismini vermemiştir ya da bazı kasaba isimlerini sadece baş harfleriyle birlikte vermiştir. Hikâyelerdeki mekânların tasviri de başkişinin mekânı algılayışına göre yapılmıştır. Başkişinin karamsar ruh hali içinde bulunduğu zamanlarda mekân tasviri de olumsuzdur. “Paris Düşü” hikâyesinde Paris hikâyesinin odak noktasıdır ve hikâye boyunca Paris'in tasvirine yer verilmiştir.

Bener'in hikâyelerindeki şahıs kadrosu, toplumun değişik kesimlerini insanları temsil eden insanlardan oluşur. Anlatıcılar çoğu zaman bir kasabaya görev için giden memurlardır. Bu memurlar orada tanık olduğu veya duyduğu aşk hikâyelerini okuyucuya aktarırlar. Hikâyelerdeki kadınlar ise çoğu zaman sevgi arayışı içindedirler. Kocasından yeterli ilgiyi ve sevgiyi göremeyen kadınlar sevgiyi başka birinde bulur. “Kadıana” ve “Mavi Kurdeleli Kedi” hikâyelerinde güçlü bir kadın figürü çizilmiştir. Kimi hikâyelerde ise cinselliğini kullanarak çıkar elde etmeye çalışan kadınlar vardır. Bener, *Günbatımı Öyküleri* kitabındaki hikâyelerinin tamamında sıradan insanların yaşamını anlatmıştır. Hikâyelerin başlıkları da bu insanların ismidir. Merkez kişiler bir hikâye hariç erkektir. Son iki kitabında fantastiğe yönelen Bener hastalığının da etkisiyle ölüm odağındaki insanları ele almıştır.

Erhan Bener'in hikâyelerinde en belirgin olarak kullandığı izlek aşk ve cinselliktir. Hemen hemen bütün kitaplarında yer verdiği aşk izleği hikâyelerde bütün çeşitleriyle karşımıza çıkar. Sevgi arayışı, ilgisizlik, kavuşamayan âşıklar, yarım kalan aşklar, biten sevgiler hikâyelerin genel konusudur. Bener cinselliği de aşk duygusunun bir getirisi olarak ele almıştır. Kimi hikâyelerinde kadınların cinsel çekimine kapılan erkeklerin hazin sonu işlenmiştir. Erhan Bener'in hikâyelerinde en çok kullandığı izleklerden birisi de ölümdür. "Requiem" tamamıyla ölümün insan üzerinde bıraktığı etkiyi anlatan bir hikâyedir. Hikâyelerin sonunda intihar eden âşıklar anlatılır. Bener son zamanlarında yazdığı son iki hikâye kitabında da hastalığının da etkisiyle ölüm izleğini ön plana çıkarmıştır. Müzik ise onun hikâyelerinde önemli bir yer tutar. Özellikle ilk hikâye kitabı olan *Aşk-ı Muhabbet Sevda'daki* bütün hikâyelerin ismi bir müzik terimidir. Müzik terimini başlık olarak taşıyan bu hikâyelerde başlık ile hikâyenin içeriği tamamen uyumludur. Hikâyelerin içinde de yer yer şarkı sözlerine yer verilir. *Günbatımı Öyküleri*'nde ise sıradan insanların hayatları ele alınmıştır. *Yaşam Bir Düş ve Türküsünü Arayan Adam* kitaplarında ise yabancılaşan insan, düş/gerçek çatışması, aşk ve ölüm gibi izlekler ön plana çıkar.

Eserlerinde yaşadığı dönemin ve gezip gördüğü yerlerin, tanıştığı insanların ve müzik zevkinin inceliklerini yansıtan Erhan Bener'in hayatı, sanatı, eserleri ve hikâyeleri üzerine yapılan bu çalışma Bener'in hikâyeleri hakkındaki araştırmalara kaynaklık edecektir. Çalışma boyunca metin merkezli bir yaklaşımla tahlili yapılan eserler, yapısal ve izleksel form açısından incelenmiştir. Çalışmanın amacı romancı kimliğiyle ön plana çıkan Bener'in hikâyelerini ön plana çıkarmak ve kapsamlı bir bilgi elde edilmesini sağlamaktır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ş. (2017). *Anlatma Esasına Bağlı Edebî Metinlerin Tahlili*. Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- Andaş, F. (2004). *Erhan Bener'in Dünyasına Yolculuk*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2020). *Kimlik*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan Aşk*. İstanbul: Versus Yayınları.
- Bener, E. (2018). *Aşk-Muhabbet Sevda-Gece Gelen Ölüm*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Bener, E. (2018). *Günbatımı Öyküleri-Deniz aşırı Öyküler*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Bener, E. (1998). *Yaralı Aşklar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bener, E. (2003). *Aşk Nereye Kadar*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Bener, E. (2005). *Yaşam Bir Düş*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Bener, E. (2008). *Türküsinü Arayan Adam*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Boynukara, H. (Ekim/Kasım 2000). *Hikâye ve Hikâye Kavramları. Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı 46/47 s.131-137*.
- Çetin, N. (2017). *Roman Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çetişli, (2014). *Metin Tahlillerine Giriş/2*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eco, U. (1995). *Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*. çev. Kemal Atakay. İstanbul: Can Yayınları.
- Enginün, İ. (2014). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Freud, S. (2019). *Kültürdeki Huzursuzluk*. (çev. Veysel Atayman). İstanbul: Say Yayınları.
- Freud, S. (2018). *Uygarlığın Huzursuzluğu*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Fromm, E. (2020). *Sevme Sanatı*, çev. Işıtan Gündüz. İstanbul: Say Yayınları.
- Günay, M. (Ekim Kasım 2000). “Hikâye Etmede Kurgu Kavramı”. *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı 46/47* s.183-191.
- İleri, S. (Temmuz 1975). *Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri*. Türk Dili Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı 286 s. 2-29.
- Kaplan, M. (2011). *Hikâye Tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Korkmaz, Ramazan vd. (Ed.) (2017). *Romanda Mekân*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Ramazan vd. (Ed.). (2018). *Romanda Kişiler Dünyası*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Moran, B. (2016). Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış – 3. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özçelebi, B. (2010). *Erhan Bener’in Öykücülüğü*. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi. 17, 2, 157-177.
- Özçelebi, Betül (2004), *Erhan Bener Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış doktora tezi).
- Sağlık, Ş. (Ekim/Kasım 2000). “Parodiden Varoluş’a Öykünün Evrensel Dili (Yapısı)”. *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı 46/47* 138-151.
- Sağlık, Ş. (Mayıs/Haziran/Temmuz 2002). *Kurmaca Âlemin Kurmaca Sözcüklerinden Romanda Zaman- Mekân-Tasvir*. *Hece Dergisi Türk Romanı Özel Sayısı 65/66/67*, 124-158.
- Stevick, P. (2017). *Roman Teorisi*. çev. Sevim Kantarcıoğlu. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Steinmetz, J. (2006). *Fantastik Edebiyat*, Çev. Hasan Fehmi Nemli, Ankara: Dost Kitabevi.
- Tekin, Mehmet. (2016). *Roman Sanatı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Topçu, Hayrunisa. (2021). “Müzik-Edebiyat İlişkisinin Metinlerarası Yorumları: Aşk-ı Muhabbet Sevda”, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları (DEA)*, Bahar, s.272.

Todorov, T. (2004). *Fantastik Edebî Türe Yapısal Bir Yaklaşım*, Çev.Nedret Öztoprak, İstanbul: Metis Yayınları.

OnMusic Dictionary. (01.06.2016) “Humoresque
<https://dictionary.onmusic.org/terms/174> 1-humoresque (Erişim Tarihi
02.03.2023).

